

tim4pinmagazin

SPECIJALIZIRANI ČASOPIS CENTRA ZA RAZVOJ
JAVNOG I NEPROFITNOG SEKTORA

www.tim4pin.hr

BROJ 5.
svibanj 2022.

Pomoći u sustavu proračuna

PRIJAVA INOZEMNIH PRIMITAKA

*Društveno odgovorna javna
nabava*

*Financiranje i djelovanje
neprofitnih organizacija*

Okvirni sporazumi

5

ISSN 1848-7610

9 771848 761002

U TIJEKU SU PRETPLATE ZA 2022. GODINU

TISKANO
IZDANJE

ON-LINE
IZDANJE

TISKANO i
ON-LINE IZDANJE

Godišnja
pretplata

1.300,00 kn

1.000,00 kn

1.500,00 kn

Polugodišnja
pretplata

750,00 kn

600,00 kn

850,00 kn

01/5531-755

prijave@tim4pin.hr

Riječ glavnog urednika

Poštovani čitatelji!

Uvodnim obraćanjem nastojimo se u kratkim crtama osvrnuti i na aktualni društveni, ekonomski i politički kontekst naše radne svakodnevice. U odnosu na prethodni mjesec možemo, na žalost, konstatirati da u međunarodnom okruženju i dalje dominira rat u Ukrajini i njegove implikacije na gospodarski sustav EU čiji smo sastavni dio. Nadanja u njegov brzi završetak pokazuju se nerealnima, a zamjenjuje ih nadanje da rat neće eskalirati u svojim brojnim ružnim modalitetima.

Inflaciju koja je postala naša ekonomsko-financijska realnost sada već svi osjećamo. Službeno, ona je na godišnjoj razini iznosila više od 7%, no stvarno ona ovisi o strukturi naše potrošnje. Unatoč nastojanjima i poreznim mjerama Vlade, na svakome koraku svjedočimo značajnim poskupljenjima. To ipak znači da su trgovci „prisvojili“ značajan dio poreznih beneficija namijenjenih potrošačima. Smanjena kupovna moć i snižena potražnja vjerojatno će u skoroj budućnosti djelovati i na smirivanje cijena, no dug je to i spor proces.

Na zaposlenike u javnom i državnom sektoru posljedice inflacije djelomično će ublažiti skori rast plaća od 4%, no realno, plaće će u odnosu na izvjesnu rastuću inflaciju realno pasti. Vjerojatno ni rast plaća u gospodarstvu neće uspjeti kompenzirati inflacijske efekte, tim više, što se gospodarske aktivnosti odvijaju u sve zahtjevnijim okolnostima. No, na optimizam imamo pravo i nitko nam ga ne može oduzeti.

Na našoj političkoj sceni dočekali smo rekonstrukciju Vlade i poznato je koji će ministri biti zamijenjeni novima. Teške su to i vrlo nezahvalne pozicije. Neka im je sretno.

Naši vrhovni čelnici ušli su u novu fazu svojih verbalnih sukoba. Svaki i najmanji povod rezultira sve težim riječima i osobnim uvredama. Velika je to i za sada zbujujuća novina u našem javnom prostoru.

Na zakonodavnom i stručnom planu prisutne su i dalje pripreme za uvođenje eura kao naše službene valute, a također i donošenje niza pravilnika kojima će se operacionalizirati provođenje novoga Zakona o proračunu. Iza nas je i prva primjena nove aplikacije Ministarstva financija za prezentiranje financijskih izvještaja proračunskih subjekata. Početne sporadične nejasnoće i problemi uglavnom su otklonjeni i u budućnosti će ovaj proces postati rutina. U tom kontekstu, u ovom broju časopisa objavljujemo i prilog koji će tome doprinijeti. Kao i uvijek, u časopisu obrađujemo niz drugih aktualnih tema te se nadamo da ćete i ovaj broj sa zanimanjem pročitati.

Srdačno vas i s poštovanjem pozdravljamo!

Glavni urednik

Prof. dr. sc. Davor Vašiček

Impressum

TIM4PIN MAGAZIN Časopis Centra za razvoj javnog i neprofitnog sektora

Nakladnik:

TIM4PIN d.o.o. za savjetovanje

Zagreb, Šumetlička 41

tel: 01/5531 755

E-pošta: centar@tim4pin.hr

OIB 83718300522; MBS 2929236;

www.tim4pin.hr

Adresa uredništva:

Kršnjavoga 1 (The Westin hotel), Zagreb

Za nakladnika:

Tomislav Čakanić, struč.spec.ormo.

Glavni urednik:

prof.dr.sc. Davor Vašiček

Urednik:

Jan Vašiček, mag.psych, mag.oec.

Uredništvo:

Prof.dr.sc. Nives Botica – Redmayne;

doc.dr.sc. Ivan Čevizović; dr.sc. Josip Čičak;

prof.dr.sc. Saša Drezgic; dr.sc. Damir Juričić;

Mladenka Karačić, dipl.oec.; mr.sc. Mirjana

Mahović-Komljenović; mr.sc. Ivana Maletić;

Ante Loboja, mag.iur.; doc.dr.sc. Brankica

Remenarić; mr.sc. Nediljka Rogošić; mr.sc.

Gorana Roje; dr.sc. Desanka Sarvan; doc.dr.sc.

Ana Marija Sikirić; Danijela Stepić, mag.oec.;

Ivana Vargašević Čonka, dipl. oec.; prof.dr.sc.

Vesna Vašiček; Hana Zoričić, dipl. oec.

Lektura i korektura:

TIM4PIN d.o.o. za savjetovanje

Slike: Turistička zajednica grada Krapine

Naslovnica i sadržaj - Damir Klaić

Riječ urednika - Željko Frankol

Grafička priprema i oblikovanje naslovnice:

Sveučilišna tiskara d.o.o.

Tisak: Sveučilišna tiskara d.o.o.,

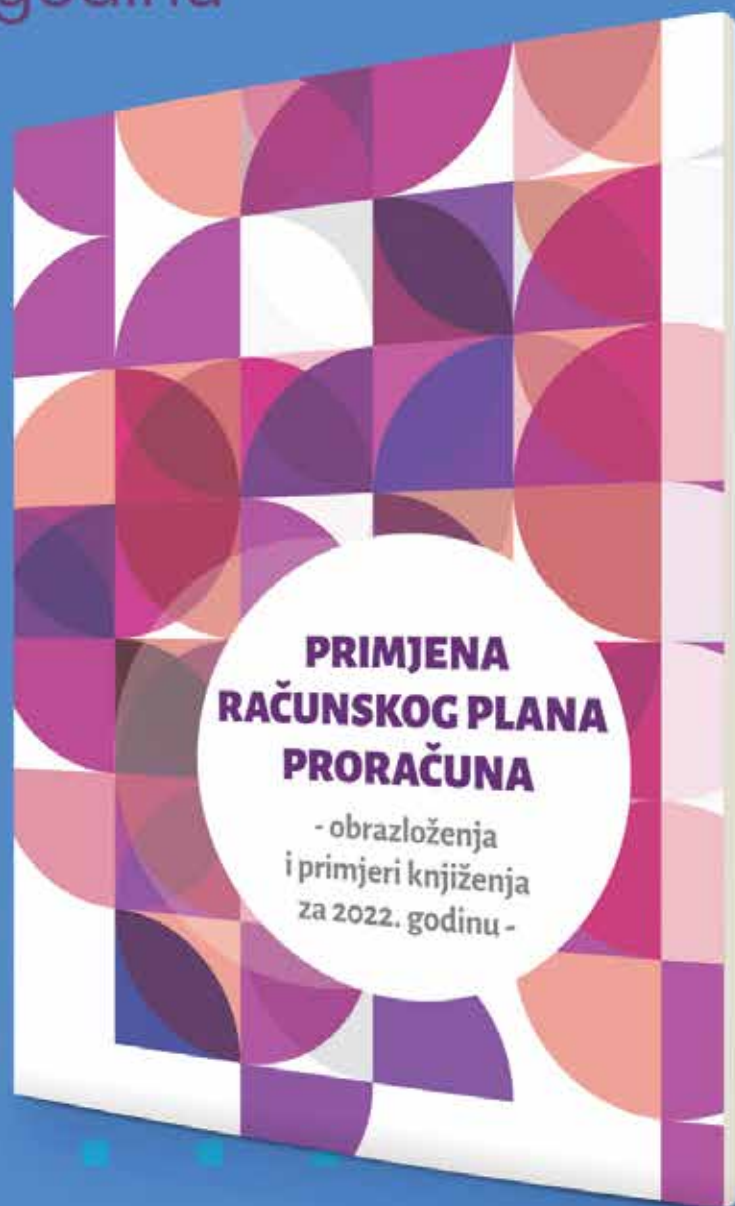
Trg Republike Hrvatske 14, Zagreb

PRIMJENA RAČUNSKOG PLANA PRORAČUNA

- obrazloženja i primjeri knjiženja
za 2022. godinu -

350,00 kn
(PDV
uključen)

Elektroničko
izdanje gratis!

NOVO
IZDANJE
U PRODAJI!

Sadržaj

FINANCIJE I FINANCIJSKO POSLOVANJE

- 5 Oporavak javnih financija u EU-27 i Republici Hrvatskoj
Davor Galinec

RAČUNOVODSTVO

- 8 Harmonizirani sustav izvještavanja u Europskoj Uniji – gdje smo stali?
Ivana Pajković

- 13 Evidentiranje pomoći u sustavu proračuna
Mladenka Karačić

- 25 Osvrt na prvu predaju financijskih izvještaja putem RKPFI aplikacije
Katarina Nesterović
Martina Štefković

POREZI

- 28 Utvrđivanje inozemnih primitaka po službenoj dužnosti
Mirjana Mahović Komljenović

- 35 Porezni aspekt darovanja (donacija) u 2022. godini
Bernard Iljazović

PRAVO

- 38 Zakonsko ostvarivanje prednosti kod zapošljavanja određenih kategorija osoba
Dragan Zlatović

- 44 Natječaj za imenovanje direktora lokalne turističke zajednice
Gordana Muraja

JAVNA NABAVA

- 47 Sklapanje ugovora o javnoj nabavi temeljem okvirnih sporazuma
Danijela Pažur Ivančić

- 52 Kako postići funkcioniranje društveno odgovorne javne nabave – 71 primjer dobre prakse
Kristina Zovko

- 57 Praksa Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave
Ante Loboja

KOMUNALNO GOSPODARSTVO

- 59 Upitna ustavnost Uredbe o uslužnim područjima
Dr. sc. Desanka Sarvan

POSLOVANJE NEPROFITNIH ORGANIZACIJA

- 62 Hrvatski Crveni križ – javne ovlasti, djelatnosti i financiranje
Nevenka Brkić

- 68 Financiranje i djelovanje neprofitnih organizacija – odgovori na pitanja
Vesna Lendić Kasalo

EUROPSKA UNIJA I FONDOVI

- 71 Opći uvjeti koji se primjenjuju na projekte financirane iz nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021.-2026. (NPOO)
Davorka Žagar

- 73 Pregled otvorenih natječaja za sufinanciranje iz EU fondova

PAMETNI GRADOVI

- 75 Isplativost i učinci povoljnijeg poreznog statusa ulaganja u krovne fotonaponske elektrane
Damir Juričić

TIM4PIN INFO

- 80 Neoporezivi iznosi naknada, potpora, nagrada, dnevnica i otpremnina

- 82 Naknade korisnika državnog proračuna

- 84 Plaće

- 87 Naknada plaće zbog bolovanja i druge nesposobnosti za rad

- 88 Drugi dohodak

- 89 Primici izuzeti od ovrhe

- 90 Financijske obavijesti

- 91 Ostale informacije

WEBINAR

11.5.2022. Javna nabava za početnike

I U 2022. GODINI
OSTAJEMO VAM
NA USLUZI!

centar@tim4pin.hr
pitajcentar@tim4pin.hr

01/5531-755
099/3037-677

WWW.TIM4PIN.HR

SAVJETOVANJE, PRIPREMA I PROVEDBA EU PROJEKATA

U NAŠOJ PONUDI

Pružamo usluge savjetovanja, pripreme i provedbe projekata financiranih iz fondova Europske unije.

U financijskom razdoblju 2014. - 2020. osigurali smo za svoje klijente više od 40 milijuna kuna bespovratnih sredstava iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova.

Nudimo besplatno savjetovanje o prihvatljivosti Vaše ideje u odnosu na raspisani natječaj.

Obratite nam se s povjerenjem.

U TIJEKU JE PRETPLATA NA

tim4pinmagazin

ZA 2022. GODINU

	TISKANO IZDANJE	ON-LINE IZDANJE	TISKANO I ON-LINE IZDANJE
GODIŠNJA PRETPLATA	1.300,00 kn	1.000,00 kn	1.500,00 kn
POLUGODIŠNJA PRETPLATA	750,00 kn	600,00 kn	850,00 kn

Oporavak javnih financija u EU-27 i Republici Hrvatskoj

Davor Galinec*

Europski statistički ured (Eurostat) i Državni zavod za statistiku i objavili su 22. travnja 2022. godine preliminarno izvješće o prekomjernome proračunskome manjku i razini duga opće države (tzv. travanjska EDP notifikacija) za razdoblje 2018.-2021. godine, kao i trenutne projekcije za 2022. godinu EU-27, Europodručje i države članice EU, uključujući i Hrvatsku. Prve dvije godine promatranog razdoblja obilježio je pozitivan trend konsolidacije javnih financija, no iznenadnom pojavom koronakrize COVID-19 pojavili su se jaki negativni učinci po javne financije EU i država članica u 2020. Međutim, smanjene vrijednosti pokazatelja proračunskog manjka i duga opće države (u % BDP-a) i povećane vrijednosti pokazatelja BDP-a ukazuju na oporavak gospodarstava od pandemijske krize u 2021. godini. U nastavku slijedi detaljniji opis rezultata privremenog travanjskog EDP izvješća 2018.-2021. za Hrvatsku (DZS), kao i EU-27, Europodručje i pojedinačno za sve države članice (Eurostat).

1. Fiskalna kretanja u Hrvatskoj (DZS)

Privremeno Izvješće o prekomjernome proračunskome manjku i razini duga opće države tijekom razdoblja 2018.-2021. godine za Republiku Hrvatsku¹ (tzv. travanjska EDP notifikacija) objavio je Državni zavod za statistiku 22. travnja ove godine. Prema objavljenim podacima, deficit konsolidirane opće države je u 2021. godini iznosio -12,4 milijardi kuna (-2,9% BDP-a, Tablica 1). U prethodnoj 2020. godini deficit je iznosio -27,7 milijardi kuna (-7,3% BDP-a). U predpandemijskoj 2019. suficit je iznosio 969 milijuna kuna (0,2% BDP-a), dok je u 2018. deficit iznosio -116 milijuna kuna (-0,02% BDP-a). Značajan utjecaj na iznos deficita opće države u 2021. imao je deficit proračunskog salda podsektora središnje države u iznosu od oko -12,9 milijardi kuna (-3% BDP-a), koji je posljedica provedbe dalekosežnih mjera na rashodnoj strani proračuna radi očuvanja radnih mjesta kod poslodavaca kojima je zbog posebnih okolnosti narušena gospodarska aktivnost zbog pandemije bolesti COVID-19 te financiranja troškova za očuvanje zdravlja građana. Tijekom 2021. godine prikupljeni su porezi na proizvodnju i uvoz u iznosu od 83,3 milijarde kuna (porast od 17,5% u odnosu na 2020.), dok su tekući porezi na dohodak i bogatstvo prikupljeni u iznosu od 23,3 milijarde kuna (smanjenje od -5,6% u odnosu na 2020.)². Oporavkom gospodarske aktivnosti povećani su i prihodi od neto socijalnih doprinosa, koji su u 2021. godini iznosili 48,9 milijardi kuna (porast od 10,7% u odnosu na 2020.). Osim toga, na smanjenje deficita utjecali su i poboljšanje financijskih

rezultata izvanproračunskih korisnika i javnih poduzeća te povećani iznosi primljenih kapitalnih i tekućih transfera. Na rashodnoj strani proračuna, utjecaj na pad deficita imalo je i smanjenje iznosa pojedinih rashodnih kategorija poput bruto investicija u fiksni kapital, plaćenih kamata te isplaćenih subvencija. Rashodi za investicije su u 2021. iznosili 20,6 milijardi kuna (smanjenje za -3,5% u odnosu na 2020., na razinu od 4,8% BDP-a), dok su rashodi za kamate iznosili 6,7 milijardi kuna (smanjenje za -10,9% u odnosu na prethodnu godinu, na razinu od 1,6% BDP-a). S druge strane, na povećanje deficita utjecali su rashodi kapitalnih transfera po osnovi plaćanja po garancijama, preuzimanja duga i kapitalnih injekcija u iznosu od 591 milijun kuna te uključivanje rashoda za poticajnu stanogradnju.

U usporedbi s prethodnom notifikacijom iz listopada 2021., deficit/suficit države za razdoblje od 2018. do 2020. revidiran je te je u 2018. suficit bio manji za 981 milijun kuna, u 2019. suficit je bio manji za 233 milijuna kuna, dok je u 2020. godini deficit bio manji za 141 milijun kuna. Spomenute revizije proizlaze najvećim dijelom iz promjene metodološkog tretmana redovitih transfera iz II. u I. mirovinski stup, ažuriranja izvora podataka, promjena sektorske klasifikacije i ostalih metodoloških izmjena. Nadalje, u obuhvat opće države nakon Listopadske notifikacije, a u skladu s Priručnikom o javnom deficitu i dugu, uključena su pojedina javna poduzeća koja su pala test tržišnosti ili obavljaju pomoćne funkcije države.

Isključimo li iz vrijednosti pokazatelja proračunskog salda vrijednosti kamatnih rashoda u iznosu od 1,6% BDP-a, možemo konstatirati da je tijekom 2021. godine ostvaren primarni deficit od 5,7 milijardi kuna (ili -1,3% BDP-a). Konsolidirani dug opće države (tzv. maastrichtški dug) iznosio je na kraju 2021. godine 343,6 milijardi kuna (ili 79,8% BDP-a), što predstavlja porast od 13,2 milijarde kuna (ili 4%) u odnosu na stanje duga na kraju 2020. godine (kada je iznosio 330,4 milijarde kuna ili 87,3% BDP-a). Od toga se 12,5 milijardi kuna odnosi na neto zaduživanje, a osta-

* Doc. dr. sc. Davor Galinec, direktor Direkcije, Direkcija za opću ekonomsku statistiku i statističke informacijske sustave, Hrvatska narodna banka. Stavovi autora izneseni u ovom radu isključivo su osobni i stručni stavovi autora i ne odražavaju nužno stavove institucije u kojoj je zaposlen niti drugih institucija koje se spominju u radu, niti ih na bilo koji način obvezuju.

¹ dostupno na: <https://podaci.dzs.hr/2022/hr/29148>

² Porezni podaci prema obračunu nacionalnih računa jesu podaci o državnim novčanim primicima koji su prilagođeni metodologiji ESA-e na način da se primjenjuje metoda vremenskog prilagođavanja (metoda TAC).

tak na učinak deprecijacije tečaja kune u odnosu na euro. Iako je dug u 2021. godini nominalno povećan za 4%, udio duga u BDP-u smanjen je za 7,5 postotnih bodova (s 87,3% BDP-a krajem 2020. na 79,8% BDP-a krajem 2021.), što je posljedica činjenice da je nominalni rast BDP-a od 13,8% u uvjetima oporavka gospodarstva (povećanje nazivnika izraza) bio više nego trostruko veći u odnosu na zabilježeni 4%-tni rast duga.

Tablica 1: Republika Hrvatska – privremeni pokazatelji proračunskog salda i duga konsolidirane opće države i s njima povezani pokazatelji 2018.-2021.

u % BDP-a i međugodišnje stope rasta	2018	2019	2020	2021	2022p
Proračunski prihodi	45,5	46,3	47,2	46,4	...
Proračunski rashodi	45,5	46,1	54,5	49,2	...
- od toga: rashodi opće države za investicije	3,5	4,3	5,6	4,8	...
- od toga: rashodi opće države za kamate	2,3	2,2	2,0	1,6	...
Proračunski saldo	0,0	0,2	-7,3	-2,9	-2,8
- od toga: središnja država	0,0	0,5	-6,3	-3,0	-2,5
- od toga: lokalna država	-0,1	-0,4	-1,0	-0,3	-0,5
- od toga: fondovi socijalne sigurnosti	0,0	0,1	-0,1	0,4	0,2
Primarni saldo proračuna (ne uključuje rashode za kamate)	2,3	2,4	-5,3	-1,3	...
Konsolidirani dug opće države	73,3	71,1	87,3	79,8	76,0
- od toga: gotovina i depoziti	0,1	0,1	0,1	0,1	...
- od toga: dužnički vrijednosni papiri	50,1	50,3	61,4	56,0	...
- od toga: zajmovi	23,1	20,7	25,9	23,7	...
Rast BDP-a (nominalni, u % u odnosu na prethodnu godinu)	...	5,5	-8,2	13,8	9,8

p – projicirana veličina

Izvor: izračun autora prema objavljenim EDP podacima DZS-a i Eurostata od 22.04.2022.

U dijelu projekcija fiskalnih pokazatelja za 2022. godinu koji se objavljuju u sklopu Izvješća³ (za čiju izradu je nadležno Ministarstvo financija), predviđa se blago smanjenje deficita konsolidirane opće države na razinu od -2,8% BDP-a u 2022., pri čemu se očekuje smanjenje deficita na razini središnje države s -3% BDP-a u 2021. na -2,5% BDP-a u 2022. godini, povećanje deficita lokalne države s -0,3% BDP-a u 2021. na -0,5% BDP-a u 2022.) te smanjenje suficita fondova socijalne sigurnosti s 0,4% BDP-a u 2021. na 0,2% BDP-a u 2022. Predviđeno je i smanjenje udjela duga opće države u BDP-u, koji bi na kraju 2022. mogao iznositi 76% BDP-a.

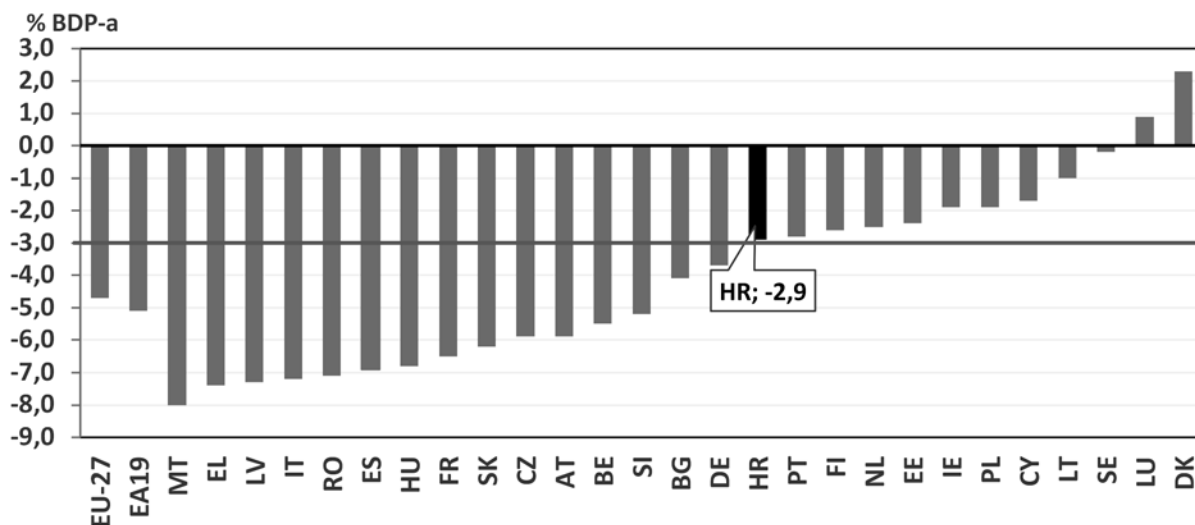
2. Fiskalna kretanja u EU-27, Europodručju i u pojedinim državama članicama (EUROSTAT)

Statistički ured Komisije (Eurostat) je na isti datum kao i Državni zavod za statistiku objavio rezultate preliminar-nog travanjanskog EDP izvješća za EU-27, Europodručje i pojedinačno za sve države članice⁴ za razdoblje 2018.-2021.

Na razini 27 država članica EU (nakon Brexita) i 19 država članica Europodručja, prosječan proračunski deficit u 2021. godini iznosio je -4,7% BDP-a (EU-27), odnosno -5,1% BDP-a (Europodručje), što predstavlja solidno smanjenje u odnosu na prethodnu 2020. godinu kada je iznosio -6,8% BDP-a u EU-27, odnosno -7,1% BDP-a u Europodručju (Grafikon 1).

Uslijed oporavka gospodarskih aktivnosti te smanjenih potreba za financiranjem proračunskih deficita tijekom 2021., razina duga konsolidirane opće države smanjena je na razini EU-27 s 90% BDP-a na kraju 2020. na 88,1% BDP-a na kraju 2021. godine. Istovremeno je konsolidirani dug opće države na razini Europodručja smanjen sa 97,2% BDP-a na kraju 2020. na 95,6% BDP-a na kraju 2021. (Grafikon 2).

Grafikon 1: Proračunski saldo opće države po državama članicama EU-27 i Europodručja (2021.)

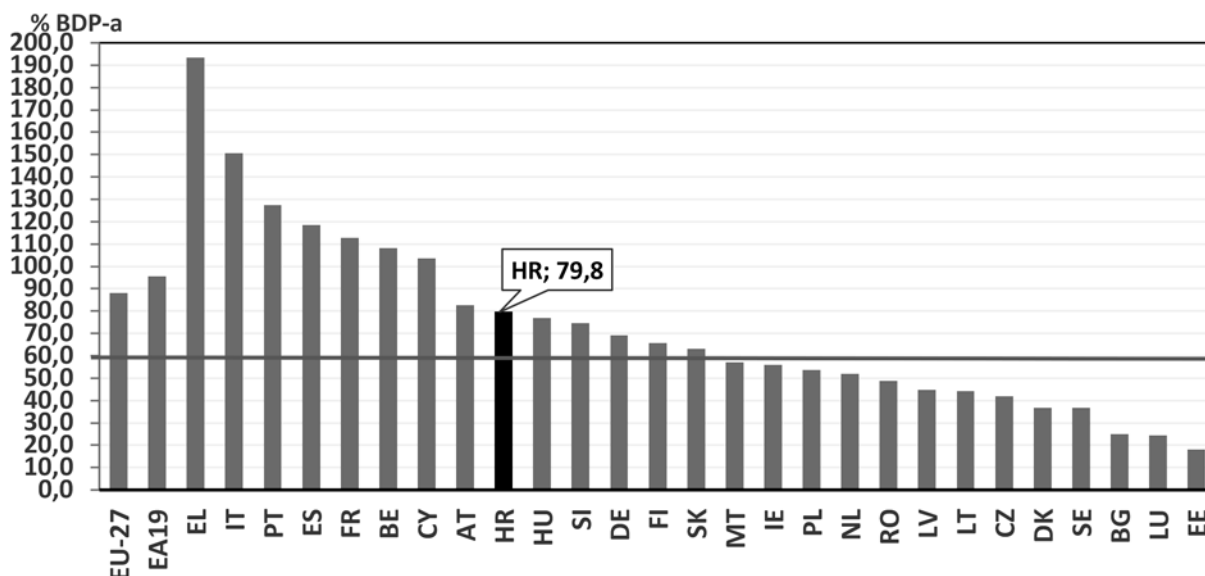

Izvor: Eurostat

³ excel tablica koja čini sastavni dio Priopćenja: https://podaci.dzs.hr/media/11wdog1x/nr-2022-4-1_1_edp-tablice-22042022-f.xlsx

⁴ priopćenje Eurostata dostupno je na engleskom jeziku na: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/14497748/2-22042022-AP-EN.pdf/332c1346-5604-bad3-adf1-1fde9c4574f2>

Grafikon 2: Dug opće države po državama članicama EU-27 i Europodručja (2021.)

Izvor: Eurostat

Iako je u 2020. godini svih 27 država članica ostvarilo fiskalne deficite (od čega ih je 26 zabilježilo prekomjerne deficite veće od referentne vrijednosti propisane fiskalnim kriterijima iz Maastrichta od 3% ili više od 3% BDP-a), tijekom 2021. su dvije države ostvarile fiskalne suficite (Danska 2,3% BDP-a i Luksemburg 0,9% BDP-a), a petnaest država članica ostvarilo je deficite u iznosu većem od 3% BDP-a. Najviši iznosi deficita (u % BDP-a) zabilježeni su u Malti (-8%), Grčkoj (-7,4%), Latviji (-7,3%), Italiji (-7,2%), Rumunjskoj (-7,1%), Španjolskoj (-6,9%), Mađarskoj (-6,8%), Francuskoj (-6,5%) i Slovačkoj (-6,2%, Grafikon 1). S ostvarenim fiskalnim deficitom od -2,9% BDP-a, Republika Hrvatska predvodi skupinu od deset država članica s deficitima u rasponu od 0,2% - 2,9% BDP-a.

Promatramo li pokazatelje duga konsolidirane opće države na kraju 2021. godine (Grafikon 2), najniže vrijednosti duga u odnosu na BDP zabilježene su u Estoniji (18,1%), Luksemburgu (24,4%), Bugarskoj (25,1%) te Danskoj i Švedskoj (po 36,7% BDP-a).

Krajem 2021. četrnaest država članica zabilježilo je vrijednosti duga konsolidirane opće države iznad referentne granice od 60% BDP-a (isti broj kao i prethodne 2020. godine). Najviše vrijednosti (u % BDP-a) zabilježene u Grčkoj (193,3%), Italiji (150,8%), Portugalu (127,4%), Španjolskoj (118,4%), Francuskoj (112,9%), Belgiji (108,2%) te na Cipru (103,6%).

Što se tiče razine duga opće države za Republiku Hrvatsku (mjerene u odnosu na BDP), ona je smanjena sa 87,3% krajem 2020. na 79,8% krajem 2021. U kontekstu pokazatelja državnog duga na razini prosjeka EU-27, Europodručja i pojedinačnih država članica, razina hrvatskog duga od

79,8% BDP-a krajem 2021. niža je od prosjeka EU-27 (koja je iznosila 88,1%) i znatno niža od prosjeka Europodručja (koja je iznosila 95,6% BDP-a). Gledano po visini duga svih država članica, Hrvatska se nalazi na devetom mjestu, odmah iza Austrije čiji je dug iznosio 82,8% BDP-a i ispred Mađarske čiji je dug iznosio 76,8% BDP-a.

Na kraju, možemo zaključiti da su negativni učinci globalne pandemije COVID-19 na gospodarski rast i javne financije država članica EU-27 znatno oslabili u 2021. u odnosu na prethodnu 2020. godinu, što se vidi kroz veće stope rasta BDP-a i manje prosječne vrijednosti pokazatelja deficita i duga. Tome su nedvojbeno doprinijeli proces cijepljenja stanovništva te novouvedeni instrumenti i programi pomoći za oporavak europskih gospodarstava (kao što je Mehanizam za oporavak i otpornost, kao okosnica instrumenta Next Generation EU), koje su intenzivno počele koristiti države članice. Iako su prosječne vrijednosti pokazatelja gospodarskoga rasta, fiskalnog deficita i duga znatno povoljnije nego u prethodnoj 2020. godini, nove izazove za gospodarski rast i stabilnost javnih financija u ovom trenutku predstavljaju i ratna zbivanja na području Ukrajine te posljedična inflatorna kretanja uzrokovana ogromnim porastom cijena energenata (nafta i plin) i određenih vrsta metala, umjetnih gnojiva i prehrambenih proizvoda. Slijedom toga, ekonomski analitičari i šira javnost s pažnjom iščekuju proljetne ekonomske prognoze Komisije koje bi trebale biti objavljene u prvoj polovini svibnja ove godine. Dodatni izazov za Republiku Hrvatsku predstavlja i proces pristupanja Europodručju, koji bi trebao biti okončan do kraja ove godine, kada bi Hrvatska trebala postati dvadeseta država članica Europodručja.

Harmonizirani sustav izvještavanja u Europskoj Uniji – gdje smo stali?

Ivana Pajković*

Potreba za transparentnim i usporedivim informacijama na razini država članica Europske Unije stvorila je potrebu za razvoj harmoniziranoga sustava financijskog izvještavanja te se od 2011. godine aktivno radi na razvoju Europskih računovodstvenih standarda za javni sektor – EPSAS-a. Pojava pandemije COVID-19 dodatno je naglasila potrebu za pravovremenim, transparentnim i usporedivim informacijama. U nastavku člankaprezentiran je razvoj financijskog izvještavanja u zemljama Europske Unije. Pored toga, prezentirane su aktivnosti na razvoju EPSAS-a od 2020. do 2021. godine kao i utjecaj pandemije COVID-19 na pitanja razvoja EPSAS-a, ali i izvještavanja država i njenih subjekata.

1. Uvod

Javni sektor u posljednjim desetljećima susreće se s brojnim izazovima. Svjetska financijska kriza, ali i brojne nepogode poput požara, potresa i pojava raznih bolesti rezultirale su potrebom za pružanjem pravovremenih, pouzdanih i usporedivih informacija koje su potrebne vladajućim strukturama prilikom upravljanja i donošenja odluka u sustavu javnih financija. Financijski izvještaji koji pružaju informacije potrebne za donošenje odluka i efikasno upravljanje javnim sektorom nalaze se stoga, u središtu interesa kako istraživača tako i šire publike odnosno kreatora politika, sastavljača i korisnika financijskih izvještaja. Korisnici financijskih izvještaja, u koje se ubrajaju i građani, očekuju transparentno izvještavanje o trošenju javnih sredstava. U tom smislu, s ciljem podizanja odgovornosti vladajućih struktura, brojne zemlje provele su reforme u javnom sektoru odnosno sustavu financijskog izvještavanja koja se ogleda u implementaciji obračunske računovodstvene osnove umjesto novčane računovodstvene osnove. Istraživanja su pokazala da financijski izvještaji pripremljeni na obračunskoj računovodstvenoj osnovi pružaju potpuniju sliku o sustavu javnih financija jer pružaju informacije o obvezama i potencijalnim budućim koristima imovine te je obračunska osnova primjerenija prilikom planiranja i donošenja dugoročnih odluka.

Da je tome tako, svjedoči i pojava financijske krize 2008. godine kada je bilo jasno da je potrebno postići veći stupanj usporedivosti i transparentnosti podataka kako bi se uspješno upravljalo deficitom u zemljama Europske Unije. Navedeno je rezultiralo hitnim usvajanjem Direktive Vijeća 2011/85/EU o zahtjevima za proračunske okvire država članica koji definira skup pravila i rješenja koji se odnose na sustav proračunskog računovodstva i statističkog izvještavanja. Pored usvojene Direktive javila se i inicijativa za razvojem Europskih računovodstvenih standarda za javni sektor (eng. European Public Sector Accounting Standards, dalje u tekstu: EPSAS) koji bi se temeljili na

obračunskoj računovodstvenoj osnovi te bili prilagođeni i primjenjivi u praksi u državama članicama Europske Unije, s obzirom na to da postojeći računovodstveni sustavi i sustavi financijskog izvještavanja u zemljama članicama prvenstveno služe za nacionalne potrebe.

2. Konceptualni okvir EPSAS-a

U narednim godinama krenulo se s inicijativom razvoja harmoniziranoga sustava financijskog izvještavanja u zemljama Europske Unije koji su rezultirali izradom konceptualnog okvira 2018. godine „European Public Sector Accounting Standards – Conceptual Framework“. Prema konceptualnom okviru, financijski izvještaji opće namjene pripremljeni na EPSAS osnovi trebali bi služiti javnome interesu i doprinositi europskome javnome dobru. Obveznici primjene EPSAS standarda su jedinice javnog sektora, odnosno svaka jedinica koja je odgovorna za primanje resursa i njihovo korištenje te isporuku javnih dobara, usluga ili programa. Drugim riječima, jedinica javnog sektora ima sposobnost donošenja ekonomskih odluka i sudjelovanja u gospodarskim aktivnostima, posjeduje imovinu, ima sposobnost preuzimanja obveza u svoje ime te sastavlja račune ili se računi mogu sastavljati u ime te jedinice. Prvi dio konceptualnoga okvira definira da se financijski izvještaji opće namjene sastoje od izvještaja koji prezentiraju financijske i nefinancijske informacije, a to su bilanca, izvještaj o dobiti, izvještaj o novčanim tijekovima, izvještaj o promjenama u glavnici te bilješke uz izvještaje. Navedeni izvještaji moraju pružiti točan i istinit prikaz financijskog položaja, financijske uspješnosti i novčanih tokova jedinica javnog sektora. U konceptualnom okviru istaknuto je da glavni cilj financijskih izvještaja opće namjene pružiti financijske informacije koje će biti potpora prilikom donošenja odluka i povećati odgovornost upravitelja javnih financija primjenjujući obračunsku računovodstvenu osnovu i vodeći računa o održivosti i međugeneracijskoj solidarnosti. Nefinancijske informacije također mogu biti ključne za fer i istinit prikaz poslovanja jedinica javnog sektora. Kao glavni korisnici financijskih izvještaja opće namjene, navedeni su građani kao davatelji resursa i

primatelji usluga, a pored njih i zakonodavna tijela na svim razinama vlasti i članovi parlamenta. Konceptualni okvir definira i kvalitativne karakteristike informacija kao i elemente financijskih izvještaja i kriterije priznavanja i mjerenja elemenata u financijskim izvještajima.

3. Aktivnosti radnih skupina

Kako su podloga za razvoj EPSAS-a Međunarodni računovodstveni standardi za javni sektor (eng. *International Public Sector Accounting Standards*, dalje u tekstu: IPSAS) osnovane su radne skupine koje raspravljaju o razvoju europskih standarda te usklađenosti IPSAS standarda s budućim europskim standardima. Kako bi se uspostavio memorandum za razvoj svakog standarda, radne skupine raspravljaju o tome koje IPSAS standarde je moguće implementirati bez prilagodbe ili uz minimalnu prilagodbu, koji standardi trebaju značajniju prilagodbu te koji standardi se trebaju izmijeniti i dopuniti.

Radne skupine aktivno djeluju od 2016. godine te pored primjerenosti primjene IPSAS standarda kao podloge za razvoj EPSAS standarda, raspravljaju o procesu razvoja standarda i razvoja osnove za utvrđivanje troškova i predstavljaju procese reformi u zemljama članicama. Iako je pojava COVID-19 poremetila planove, EPSAS radna skupina uspjela se sastati u jesen 2020., u travnju 2021. i studenome 2021. godine.

Na radnom sastanku održanom 2019. godine krenulo se s pilot projektom usklađenosti EPSAS konceptualnog okvira sa IPSAS-om. Tada je provedena usklađenost s tri IPSAS standarda (IPSAS 41 „Financijski instrumenti“; IPSAS 2 „Izvještaj o novčanom tijeku“ i IPSAS 17 „Nekretnine, postrojenje, oprema“) kako bi se testirala metodologija provjere standarda. Analize su pokazale da ne postoji bilo kakva nedosljednost ili konceptualni problem između navedenih IPSAS-a i okvira EPSAS-a. Zaključak sastanka iz 2019. godine bio je da će se nastaviti s provjerom preostalih IPSAS standarda na koherentan način, odnosno povezani standardi ili standardi iz istog područja grupirali bi se i analizirali u isto vrijeme pri čemu bi prioritet u provjeri imali zahtjevniji standardi.

Stoga su rezultati sastanaka radnih skupina održani 2020. i 2021. godine izvještaji o pregledu koji prikazuju procjenu dosljednosti pojedinačnih IPSAS standarda s nacrtom EPSAS-a. Izvještaji su ograničeni na provjeru postojećih standarda IPSAS-a u odnosu na kriterije nacrtu EPSAS okvira te se ocjenjuje da li pojedinačni standardi IPSAS-a *pogoduju europskom javnom dobru te pogoduju li ciljevima financijskih izvještaja opće namjene. Nadalje, jesu li u skladu s:*

- *kvalitativnim karakteristikama informacija (relevantnost, pouzdanost, potpunost, razboritost, neutralnost, provjerljivost, suština iznad forme, razumljivost, pravovremenost i usporedivost),*
- *računovodstvenim načelima,*
- *drugim konceptima definiranim u nacrtu (priznavanje i mjerenje elemenata u financijskim izvještajima).*

Izvještaji uključuju i usporedbu između IPSAS-a i drugih međunarodnih okvira računovodstva i financijskog izvje-

štavanja koje primjenjuju jedinice u javnom sektoru kao što su MSFI, ESA 2010 i računovodstvena pravila EU.

Kako bi se procijenilo jesu li IPSAS standardi pogodni za europsko javno dobro, kao kriteriji procjenjuju se:

- *bi li IPSAS standard poboljšao financijsko izvještavanje,*
- *koji su troškovi, a koje koristi povezane s provedbom standarda u državama članicama te*
- *može li standard imati negativan učinak na europsko gospodarstvo, financijsku stabilnost i gospodarski rast.*

Kako je i predloženo na sastanku 2019. godine, grupirani su IPSAS standardi koji se istovremeno provjeravaju. U sljedećoj tablici prikaz je grupiranih IPSAS standarda. Svaka grupa sadrži niz IPSAS standarda koji su prirodno povezani s obzirom na vrstu transakcija koje pokrivaju, s time da su izostavljena tri IPSAS standarda koja su bila uključena u probni pregled.

Tablica 1. Skupine standarda za analizu

Grupiranje za IPSAS provjeru	IPSAS standardi	Prioritet
Rezerviranja, naknade zaposlenima i socijalna davanja	19, 39, 42	1
Financijski instrumenti	4, 28, 30	2
Dugotrajna imovina	13, 16, 32 21, 26, 31	3a 3b
Prihodi	9, 11, 23	4
Konsolidacija i povezani standardi objavljivanja	35, 36, 37 38, 18, 22	5a 5b
Izvještavanje	1, 3, 24	6
Ostala dugotrajna imovina, zalihe	5, 12, 27	7
Ostali standardi	20, 33, 40 10, 14, 34	8a 8b

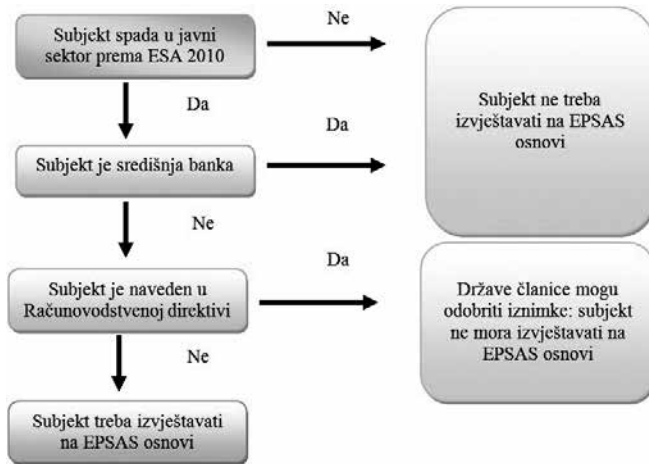
Izvor: izrada autorice prema PwC (Individual EPSAS screening papers, 2020b.)

Na sastancima su prezentirani rezultati pregleda i usklađenosti IPSAS standarda te je za pojedine standarde utvrđeno da ne bi bili relevantni za europsko javno dobro i zemlje EU, dok se pojedini standardi u potpunosti mogu implementirati.

Jedna od tema rasprava 2020. godine bila je i revizija definicije obveznika primjene EPSAS standarda. U revidiranome prijedlogu Eurostat je uvažio želju država članica imati nacionalnu fleksibilnost u definiranju obveznika izvještavanja te je novi prijedlog usklađen s konceptom izvještavanja temeljenog na ESA 2010. Prema novom prijedlogu EPSAS standarde primjenjivali bi svi subjekti javnog sektora koji su dio javnog sektora prema ESA 2010, osim središnjih banki. Također, na razini EPSAS standarda utvrdili bi se pojednostavljeni i smanjeni zahtjevi za manje rizične subjekte. Unutar granica izvještavanja, države članice mogle bi definirati obveznike primjene uzimajući u obzir posebne nacionalne administrativne okolnosti i posebnosti. Što se tiče tretmana neprofitnih subjekata koji spadaju u predloženi obuhvat izvještavanja, Eurostat smatra da su računovodstveni standardi javnog sektora prikladni i za njih zbog njihove neprofitne prirode.

Slika u nastavku prikazuje dijagram predloženog obuhvata izvještavanja prema EPSAS-u.

Slika 1. Obveznici primjene EPSAS-a

Izvor: izrada autorice prema European Commission, EUROSTAT (EPSAS reporting entity, 2020.)

4. Razvoj financijskog izvještavanja u zemljama EU

U posljednjih desetak godina za potrebe Eurostata i Europske Komisije provedena su brojna istraživanja kako bi se utvrdilo stanje u zemljama članicama EU, jesu li prisutne reforme u javnom sektoru te kako napreduje proces implementacije obračunske računovodstvene osnove i primjene IPSAS-a i spremnosti za korištenje EPSAS-a. Europska Komisija koristi rezultate provedenih istraživanja kako bi prikazala napredak u razvoju EPSAS-a i prisutnih reformi javnog sektora u zemljama članicama EU. Posljednji izvještaj o razvoju EPSAS-a iz 2019. godine pokazuje da je ostvaren određeni napredak. Europska Komisija u svome planu o razvoju EPSAS-a predviđa dvije faze. Prva faza je povećanje fiskalne transparentnosti u zemljama članicama u srednjem i dugom roku kroz promociju obračunskog računovodstva i razvoj EPSAS okvira, dok je druga faza ostvarivanje usporedivosti unutar i između država članica primjenom EPSAS-a. U razdoblju od 2014. do 2019. godine Europska Komisija bila je aktivna u provođenju prve faze kroz sustavnu komunikaciju o harmoniziranom računovodstvenom sustavu temeljenom na obračunskoj osnovi sa širokim spektrom dionika od kreatora politika, donositelja računovodstvenih standarda, međunarodnih organizacija, revizora, računovodstvenih stručnjaka i akademske zajednice. Snažan naglasak stavljen je na suradnju s dionicima na svim razinama vlasti u državama članicama, prisustvovanje na brojnim debatama, radionicama i konferencijama u kojima je fokus bio stavljen na razvoj EPSAS-a i primjenu obračunske računovodstvene osnove, sudjelovanje na susretima grupa za gospodarsko i financijsko upravljanje europskih gradova gdje se raspravljalo o pitanjima računovodstva i financijskog upravljanja u javnom sektoru. Komisija od 2014. godine također osigurava i financijsku potporu kroz sufinansiranje niza projekata modernizacije računovodstvenih sustava javnog sektora i prelaska na obračunsku računovodstvenu osnovu.

Istraživanja pokazuju da se korištenje obračunske računovodstvene osnove u javnom sektoru, nakon brojnih globalnih inicijativa značajno povećalo u posljednjih nekoliko godina. Intenzivirane su i debate o razvoju EPSAS-a. Provedeno istraživanje iz 2012. godine o računovodstvenoj praksi u 27 zemalja članica EU pokazalo je da su pojedine zemlje primjenjivale obračunsko računovodstveno načelo propisano u nacionalnome zakonodavstvu te su bile, u različitim oblicima, prisutne računovodstvene reforme u zemljama članicama. Dvije godine kasnije objavljen je pregled zrelosti državnog računovodstva koji je ukazao na činjenicu da su tada manje napredne države članice krenule u smjeru modernizacije računovodstva javnog sektora ili su se pripremale za reforme. Ažurirana studija iz 2020. godine naglasila je napredak koji je postignut ili će biti postignut u brojnim država članicama te su različite vlade na putu značajnih računovodstvenih reformi. Očekuje se da će računovodstvena zrelost, u smislu spremnosti za reforme i primjenu obračunske računovodstvene osnove i IPSAS-a odnosno EPSAS-a, dodatno povećati na svim razinama vlasti između do 2025. godine. Iz globalne perspektive sve veća uloga obračunske računovodstvene osnove potrebne za transparentno upravljanje financijama javnog sektora potvrđena je OECD-ovim istraživanjem iz 2016. godine. Ono je uključivalo i 21 državu članicu EU. Istraživanje je pokazalo da 73% zemalja OECD-a priprema godišnje račune na obračunskoj osnovi, dok se od preostalih 27% jedna trećina nalazi u fazi prijelaza s novčane na obračunsku osnovu.

Kako obračunsku računovodstvenu osnovu podržavaju i promiču međunarodne institucije poput Međunarodnog Monetarnog Fonda, OECD-a i Svjetske Banke, očekivanja su da će trend primjene obračunske računovodstvene osnove na globalnoj razini nastaviti rasti. To potvrđuju i izvještaji IFAC-a iz 2018. i 2021. godine. Tako je izvještaj iz 2018. godine prikazao da je 22% država članica primjenjivalo novčano načelo prilikom sastavljanja financijskih izvještaja dok su ostale zemlje primjenjivale obračunsko načelo ili su bile u fazi prijelaza s novčane na obračunsku osnovu. Isto istraživanje pokazalo je da više od 2/3 zemalja i dalje slijedi upute nacionalnog zakonodavstva prilikom sastavljanja financijskih izvještaja. Istraživanje je procijenilo da će do 2023. godine 2/3 država primjenjivati obračunsku osnovu prilikom sastavljanja financijskih izvještaja, dok će 14% država i dalje primjenjivati novčanu osnovu. Ponovljeno istraživanje iz 2021. pokazalo je da raste broj zemalja koje primjenjuju obračunsku osnovu u sustavu izvještavanja te je projekcija da će do 2025. godine broj zemalja koji izvještavaju na obračunskoj osnovi biti veći od 50%. Projekcija je da će do 2025. godine 73% jurisdikcija izvještavati na obračunskoj osnovi primjenom IPSAS standarda te će se povećati postotak izravne i neizravne implementacije IPSAS-a na globalnoj razini. Predviđanje je da će se taj trend nastaviti te će do 2030. godine 81% jurisdikcija koje izvještavaju na obračunskoj osnovi koristiti IPSAS.

Prethodna istraživanja ukazuju da se povećao broj zemalja članica EU koje primjenjuju obračunsku računovodstvenu osnovu na pojedinim ili svim razinama vlasti, te se veći dio tranzicijskih napora i troškova prijelaza već dogodio, ali

bez prednosti europskog referentnog modela. Europska Komisija bila je uspješna u promociji EPSAS-a i obračunske računovodstvene osnove. Sve navedeno može pridonijeti razvoju jedinstvenoga pristupa i instrumenata u procesu reformi javnog sektora u zemljama članicama EU što bi pridonijelo smanjenju opterećenja država članica koje provode računovodstvene reforme jer bi mogle iskoristiti povratne informacije država koje su provele reforme što bi smanjilo rizik da reforme koje su u tijeku dovedu do divergencije, a ne konvergencije. Uočljivo je da je tijekom 1. faze razvoja EPSAS-a, došlo do povećane spremnosti država članica za implementaciju obračunske računovodstvene osnove te sve veći broj jurisdikcija uočava prednosti obračunske računovodstvene osnove i usporedivih financijskih izvještaja jedinica javnog sektora u državama članicama.

5. Pojava pandemije COVID-19

Iako sve prethodno navedeno ukazuje da su ostvareni pozitivni pomaci u računovodstvu javnog sektora država članica, te kako države članice provode reforme u računovodstvu javnog sektora bez obzira na to što EPSAS-i još uvijek nisu razvijeni, stječe se dojam da se dinamika razvoja standarda usporila. Pojava pandemije COVID-19 suočila je nacionalne vladajuće strukture s brojnim izazovima. Vlade su uvele značajne restrikcije u slobodi kretanja koje su obuhvaćale nemogućnosti prelaska granice, karantene i održavanja socijalne distance, zatvaranje škola, vrtića, ugostiteljskih objekata i trgovina pa čak i uvođenje policijskog sata u pojedinim zemljama. Vlade su također poduzele ekstremne mjere kako bi sačuvale institucije i gospodarstvo, ali i obranile stanovništvo (Johnson *et al.*, 2020.) te je fokus bio na poduzimanju fiskalnih mjera. Iako sustavi upravljanja javnim financijama obuhvaćaju sveobuhvatan set različitih alata i tehnika u vezi s pripremom i izvršenjem proračuna, kontrolom, računovodstvom, izvještavanjem, praćenjem i procjenom (Haustein *et al.*, 2019.) vlade su prvenstveno bile usmjerene na proračunsku potrošnju i raspodjelu resursa. Mjere su prvenstveno bile usmjerene na opstanak i pomoć privatnim poduzetnicima i građanima te su rezultirale povećanjem javne potrošnje osobito za zdravstvo, dok se s druge strane dogodio pad prihoda i primitaka. Bez obzira na stupanj razvoja sve vlade provele su slične mjere za opstanak gospodarstva i zemlje, pri čemu su pojedine zemlje veći naglasak stavile na povećanje proračunske potrošnje, a druge zemlje na pozajmljivanje, zaduživanje i davanje jamstva.

U trenutku pojave pandemije vladajućim strukturama održavanje stabilnosti javnih financija postalo je prioritet, a financijsko izvještavanje sporedno. No, premda se tada činilo da je računovodstvena osnova koja se koristi prilikom sastavljanja financijskih izvještaja nebitna, itekako je bitna za buduće poslovanje i projekcije. Stoga su međunarodne institucije reagirale i izdale publikacije vezane za financijsko izvještavanje vlada u periodu COVID-a. Svjetska banka (2020.) je u svom izvještaju stavila naglasak na to kako vlade mogu iskoristiti i poboljšati postojeći sustav financijskog izvještavanja tijekom pandemije i nakon pandemije. Svjetska banka je naglasila da, s obzirom na hitnost situacije, vlade trebaju koristiti postojeće financijske

informacije i financijske izvještaje za donošenje odluka čak iako se primjenjuje novčana osnova ako su informacije pravovremene. Međutim, publikacije izdane kao potpora vladama u vrijeme COVID-a naglasile su da je primjena obračunske osnove u sustavu izvještavanja puno primjenjivija za širi pogled utjecaja pandemije i spremnost vlade da odgovori na pandemiju s obzirom na to da ono uključuje bilancu koja pruža potpuni pregled imovine i obveza, popraćene objavama poput analize dospjeća financijske imovine i obveza, te informacije o potencijalnim obvezama i neiskorištenim mogućnostima zaduživanja.

6. COVID-19 u Europskoj Uniji

Poput ostalih zemalja i udruženja diljem svijeta i Europska Unija je s pojavom pandemije donijela brojne urgentne mjere. U svrhu očuvanja radnih mjesta i poduzeća, EU je uspostavila fleksibilna pravila o državnoj pomoći te osigurala financijska sredstva kroz Europski investicijski fond kako bi se osigurala likvidnost. Osim financijske pomoći, EU je pružila potporu za istraživanje o cjepivima i načinima liječenja. Također, EU je pružila pomoć u obliku osiguravanja opskrbe medicinskom opremom te izdala smjernice kako bi se spriječilo širenje virusa.

I u ovom slučaju financijsko izvještavanje jedinica javnog sektora je ostalo po strani. Jedinu dokument koji je pripremljen jest onaj koji je pripremio PwC u svibnju 2020. godine. On obuhvaća državno računovodstvo i EPSAS-e te prikazuje kakve koristi vlade mogu imati prilikom tranzicije na harmonizirane računovodstvene standarde na obračunskoj osnovi zbog mogućnosti lakšeg pristupa, usporedbe i transparentnosti koja je potrebna prilikom upravljanja javnim resursima.

Kako u uvjetima krize i pandemije građani često sumnjaju u sposobnost vlade za upravljanjem javnim resursima, a vladama su potrebne kvalitetne informacije za učinkovito donošenje odluka i financijsko planiranje, upravo financijski izvještaji pružaju pouzdane informacije da bi se vratilo povjerenje građana i osigurala pravilna raspodjela javnih resursa. Financijski izvještaji pripremljeni na obračunskoj osnovi pružaju, na razumljiv način i u formatu prilagođenom korisniku informacija, sveobuhvatnu sliku financijskog učinka svih mjera uključujući odgovore na pandemiju, u rasponu od kratkoročnih fiskalnih izuzeća do dugoročnih instrumenata monetarne politike.

U publikaciji PwC-a identificirane su četiri kategorije mjera kao odgovor na krizu COVID-19 To su:

- *izravni državni rashodi (veće naknade za nezaposlene, subvencija plaća, ...),*
- *porezne mjere (odgoda plaćanja poreza,...),*
- *potpore poduzetnicima (zajmovi, jamstva, bespovratna sredstva,...)i*
- *potpora financijskim sustavima (snižavanje kamatnih stopa, otkup obveznica,...).*

Za svaku mjeru analizirane su prednosti koje može donijeti primjena EPSAS-a. One se ogledaju prvenstveno kroz transparentno izvještavanje o financijskom učinku mjera COVID-19 čime će učiniti vlade odgovornima za svoje od-

luke i pružiti potporu prilikom donošenja odluka kako bi se omogućilo bolje upravljanje javnim financijama.

Istaknute su prepoznate prednosti harmoniziranog obračunskog računovodstva (PwC, 2020a.):

- pružanje relevantnih i pouzdanih informacija koje se koriste prilikom ocjene vlade o pruženim javnim uslugama,
- prikaz imovine u bilanci omogućava optimalno upravljanje imovinom jer vlade moraju donijeti odluke kako imovinu upotrijebiti na najbolji način,
- bolja procjena dugoročne održivosti javnih financija zbog sveobuhvatnog izvještavanja o dugoročnim obvezama i sveobuhvatnog i pravovremenog izvještavanja o poreznim prihodima,
- povećanje transparentnosti i učinkovitosti zbog izvještavanja kako i u kojoj mjeri korisnici koriste dane potpore,
- izvještavanje o danim državnim jamstvima i rizicima povezanim s njima,
- izvještavanje o financijskim implikacijama vlasničkih ulaganja,
- izvještavanje o financijskim posljedicama danih zajmova,
- razvijanje političkih debata između donositelja odluka i kreatora politika o dugoročnom financijskom učinku društvenih, ekoloških i drugih politika koje će se provoditi, stavljajući međugeneracijsku solidarnost u središte političkih odluka.

S obzirom na to da vlade i njihovi dionici trebaju, kako u kratkom tako i u dugom roku, razumjeti kako njihove odluke utječu na financijski položaj, financijsku uspješnost i novčane tijekove, tako važnost razvoja EPSAS-a ubrzano raste. Osim što transparentni financijski izvještaji pomažu vladama prilikom donošenja odluka, a korisnicima da procijene odgovornost vlada u raspodjeli resursa, jedinstveni standardi omogućuju usporedivost unutar i između zemalja članica EU-a što je temelj za veću odgovornost i povjerenje između država članica. EPSAS-i bi poboljšali i proračunski nadzor i fiskalno praćenje na makro razini jer bi se poboljšala kvaliteta podataka na kojima se temelji statističko izvještavanje. Usvajanjem harmoniziranih računovodstvenih standarda na obračunskoj osnovi stvorio bi se bolji informacijski sustav koji bi pridonio boljem donošenju odluka o pružanju javnih usluga, omogućio održivost javnih financija i u konačnici bi se stvorilo pozitivno nasljeđe za buduće generacije.

7. Zaključak

S obzirom na to da krize, bilo financijske, bilo pandemijske, predstavljaju pokretače promjena nalazimo se u idealnome razdoblju kada bi vlade trebale prepoznati važnost financijskog izvještavanja te razmisliti kako koriste i investiraju postojeću imovinu radi ostvarenja dugoročnih ciljeva. Brojni su autori, ali i institucije, istaknuli da je pojava pandemije otvorila pitanja klasifikacije prihoda i rashoda povezanih s COVID-om. Navedeno će zasigurno zahtijevati promjene u proračunskim procesima, ali i sustavu financijskog izvještavanja. Državno računovodstvo i financijsko izvještavanje nalaze se na prekretnici pri čemu je pandemija COVID-19 dobar motivator za pokretanje promjena. Očito je da je ovo idealno razdoblje za aktivni razvoj harmoni-

ziranog računovodstvenog sustava u zemljama članicama Europske Unije. Samo je pitanje što se čeka i kako se pokrenuti čim prije. Jer kada, ako ne sada?!

Literatura

- Ernst & Young (2012.) *Overview and comparison of public accounting and auditing practices in the 27 EU Member States – Prepared for Eurostat, Final report*, dostupno na <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/1015035/4261806/study-on-public-accounting-and-auditing-2012.pdf/5ad43e2b-2ba7-4b05-afab-d690fc2ad9dd>
- European Commission (2019.) *Commission staff working document – Reporting on the progress as regards the European Public Sector Accounting Standards (EPSAS)*, dostupno na https://ec.europa.eu/eurostat/documents/9101903/9823491/EPSAS_Progress_Report_2019.pdf
- European Commission (2013.) *Report from the Commission to the Council and the European Parliament: Towards implementing harmonised public sector accounting standards in Member States – The suitability of IPSAS for the Member States*, dostupno na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013DC0114&from=EN>
- European Commission, Directorate General Economic and Financial Affairs (2020.) *Policy measures taken against the Spread and impact of the Coronavirus – 14 May 2020*, dostupno na https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/coronavirus_policy_measures_14_may_1.pdf
- European Commission, EUROSTAT (2020.) *EPSAS Reporting Entity*, dostupno na <https://circabc.europa.eu/faces/jsp/extension/wai/navigation/container.jsp>
- European Commission, EUROSTAT (2018.) *European Public Sector Accounting Standards – Conceptual Framework*, dostupno na <https://circabc.europa.eu/d/a/workspace/SpacesStore/f2d052e0-2821-4a25-96fc-6cbbc3ffc07/Item%204%20-%20The%20EPSAS%20Conceptual%20Framework.pdf>
- European Commission, EUROSTAT (2012.) *Public consultation – Assessment of the suitability of the International Public Sector Accounting Standards for the Member States* (summary of responses), dostupno na https://ec.europa.eu/eurostat/documents/10186/752720/D4_2012-EN.PDF
- European Parliament (2011.) *Directive 2011/85 / EU of 8 November 2011 on requirements for budgetary frameworks of the Member States*, dostupno na <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:306:0041:0047:EN:PDF>
- EPSAS Working Groups documents (2015-2021) dostupni na <https://ec.europa.eu/eurostat/web/epsas/expert-groups>
- Haustein, E., Lorson, P.C., Caperchione, E. & Brusca, I. (2019.) *The quest for users' needs in public sector budgeting and reporting*, Journal of Public Budgeting, Accounting and Financial Management, Vol. 31., No. 4., str. 473-477.
- International Federation of Accounts (2018.) *International Public sector Financial Accountability Indeks – 2018 status report*, dostupno na <https://www.ifac.org/knowledge-gateway/supporting-international-standards/publications/international-public-sector-financial-accountability-index-2018-status-report>
- International Federation of Accounts (2021.) *International Public sector Financial Accountability Indeks – 2021 status report*, dostupno na <https://www.ifac.org/knowledge-gateway/supporting-international-standards/discussion/international-public-sector-financial-accountability-index-2020>
- Johnson, A.F., Rauhaus, B.M., Webb-Farley, K. (2020.) *The COVID-19 pandemic: a challenge for US nonprofits' financial stability*, Journal of Public Budgeting, Accounting & Financial Management, Vol. 33., No. 1., str. 33-46.
- Moretti, D., (2016.) *Accrual practices and reform experiences in OECD countries – Results of the 2016 OECD Accruals Survey*, OECD Journal on Budgeting, Vol. 16., No.1., str. 9-28.
- pWc (2014.) *Collection of information related to the potential impact, including costs, of implementing accrual accounting in the public sector and technical analysis of the suitability of individual IPSAS standards*, dostupno na <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/1015035/4261806/EPSAS-study-final-PwC-report.pdf>
- pWc (2020a.) *Government accounting, EPSAS and supporting the COVID-19 response*, dostupno na https://ec.europa.eu/eurostat/documents/9101903/9700113/EPSAS_paper_on_Covid-19.pdf
- pWc (2020b.) *Individual EPSAS screening papers*, dostupno na <https://ec.europa.eu/eurostat/web/epsas/key-documents/technical-developments>
- World Bank (2020.) *Government Financial Reporting in Times of the COVID-19 Pandemic. Government Policy Note*, Washington, DC: World Bank. License: Creative Commons Attribution CC BY 3.0 IGO, dostupno na <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/34792>

Evidentiranje pomoći u sustavu proračuna

Mladenka Karačić*

Zakonom o proračunu (NN, br. 144/21) određeno je da se proračunsko računovodstvo vodi po načelu dvojnog knjigovodstva, a prema rasporedu računa iz računskog plana propisanog Pravilnikom o proračunskom računovodstvu i Računskom planu (dalje u tekstu: Pravilnik). Računskim planom proračuna utvrđene su brojčane oznake i nazivi pojedinih računa koji su razvrstani na: razrede, skupine, podskupine, odjeljke i osnovne račune. Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i proračunski korisnici kao i izvanproračunski korisnici koji vode proračunsko računovodstvo obvezni su pridržavati se tih utvrđenih brojčanih oznaka i naziva kod knjigovodstvenog iskazivanja imovine, obveza i izvora vlasništva te prihoda, primitaka, rashoda i izdataka. Prema potrebama, osnovni računi iz Računskog plana mogu se raščlanjivati na analitičke i pod analitičke račune po dekadnom sustavu. Nedosljedna primjena Računskog plana i loša suradnja između davatelja i primatelja pomoći u sustavu proračuna onemogućava provođenje eliminacija u postupcima konsolidacije financijskih izvještaja na što opetovano ukazuju Ministarstvo financija i Državni ured za reviziju. U članku se sustavno i cjelovito prezentiraju pravilni knjigovodstveni postupci s pomoćima u sustavu proračuna.

1. Pomoći

Davanje i primanje sredstava od inozemnih vlada, međunarodnih organizacija te institucija i tijela EU kao i unutar općeg proračuna sukladno proračunskom Računskom planu klasificira se kao pomoći. Dane pomoći evidentiraju se na računima u okviru skupine 36 Pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna, a primljene pomoći u okviru skupine 63 Pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna. Razvrstavanje rashoda i prihoda navedenih skupina po podskupinama i računima omogućuje detaljno sektorsko praćenje te pružanje informacija potrebnih za statističko izvještavanje po europskom sustavu nacionalnih i regionalnih računa. Svaka od navedenih podskupina dijeli se po odjeljcima na tekuće i kapitalne pomoći.

U okviru skupine 63 Pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna evidentiraju se namjenska novčana sredstva koja, bez obveze vraćanja, proračuni, proračunski i izvanproračunski korisnici dobiju od inozemnih vlada, međunarodnih organizacija, institucija i tijela EU, iz proračuna, od izvanproračunskih korisnika, po protestiranim jamstvima unutar općeg proračuna, temeljem prijenosa EU sredstava te prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna. Sredstva primljena kao tekući ili kapitalni prijenosi troše se kroz projekte, a planiraju i izvršavaju kroz izvor financiranja Pomoći. Tekuće pomoći koriste se za rashode poslovanja, a kapitalne za nabavu dugotrajne nefinancijske imovine.

U okviru skupine 36 Pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna evidentiraju se tekući ili kapitalni prijenosi inozemnim vladama, međunarodnim organizacijama, institucijama i tijelima Europske unije, proračunima, proračunskim i izvanproračunskim korisnicima.

Sukladno Zakonu o proračunu, pomoći su namjenski prihodi koji se mogu trošiti do visine naplate bez obzira na plan. Znači, mogu se trošiti ako su planirani u manjem iznosu od naplate ili ako uopće nisu planirani, a ako su naplaćeni u manjem iznosu od planiranih, mogu se trošiti samo do visine naplate. Nepotrošeni iznos pomoći može se trošiti u sljedećoj godini. Pomoći se uplaćuju u proračun, a zakonom o izvršavanju državnog prora-

čuna odnosno odlukom o izvršavanju proračuna može se odrediti izuzeće od obveze uplate prihoda od pomoći u proračun.

Nakon utvrđivanja rezultata tekuće godine te prebijanja računa viškova i manjkova po istovrsnim kategorijama i izvorima financiranja na razini osnovnog računa (višak prihoda poslovanja i manjak prihoda poslovanja, višak prihoda od nefinancijske imovine i manjak prihoda od nefinancijske imovine, višak primitaka od financijske imovine i manjak primitaka od financijske imovine), prema odredbama Pravilnika provode se obvezne korekcije rezultata. Za iznose koji su tijekom godine evidentirani kao prihod na računima kapitalnih prijenosa sredstava, a koji su utrošeni za nabavu dugotrajne nefinancijske imovine, zadužuje se račun viška ili manjka prihoda poslovanja, a odobrava račun viška ili manjka prihoda od nefinancijske imovine. Kapitalni prijenosi obuhvaćaju sljedeće prihode:

- 63121 Kapitalne pomoći od inozemnih vlada u EU,
- 63122 Kapitalne pomoći od inozemnih vlada izvan EU,
- 63221 Kapitalne pomoći od međunarodnih organizacija,
- 63241 Kapitalne pomoći od institucija i tijela EU,
- 6332 Kapitalne pomoći proračunu iz drugih proračuna i izvanproračunskim korisnicima,
- 6342 Kapitalne pomoći od izvanproračunskih korisnika,
- 6352 Kapitalne pomoći izravnjanja za decentralizirane funkcije,
- 6362 Kapitalne pomoći proračunskim korisnicima iz proračuna koji im nije nadležan,
- 6382 Kapitalne pomoći iz državnog proračuna temeljem prijenosa EU sredstava,
- 6392 Kapitalni prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna,
- 6394 Kapitalni prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna temeljem prijenosa EU sredstava,
- 6632 Kapitalne donacije te
- 67121 Prihodi iz nadležnog proračuna za financiranje rashoda za nabavu nefinancijske imovine.

Za iznose prihoda od nefinancijske imovine koji su tijekom godine utrošeni za financiranje rashoda poslovanja koji pripadaju kategoriji kapitalnih rashoda uključujući i prijenose proračunskim korisnicima iz nadležnog proračuna za nabavu nefinancijske imovine, zadužuje se račun viška ili manjka prihoda od ne-

* Mladenka Karačić, dipl. oec., Zagreb

financijske imovine, a odobrava račun viška ili manjka prihoda poslovanja. U skladu s člankom 101. stavkom 2. Zakona o proračunu, kapitalni rashodi su: rashodi za nabavu nefinancijske imovine, rashodi za održavanje nefinancijske imovine, kapitalne pomoći koje se daju trgovačkim društvima u kojima Republika Hrvatska odnosno JLP(R)S ima odlučujući utjecaj na upravljanje za nabavu nefinancijske imovine i dodatna ulaganja u nefinancijsku imovinu.

Kako bi se mogle provesti obvezne korekcije rezultata, neophodno je ispravno razvrstavati prihode od pomoći (kao i od donacija) na kapitalne i tekuće. Također, potrebno je s davateljem sredstava (ako se radi o subjektu iz sustava općeg proračuna) uskladiti evidencije.

2. Pomoći dane u inozemstvo i primljene iz inozemstva

2.1. Podskupine 361 i 631

U okviru podskupine 361 *Pomoći inozemnim vladama* evidentiraju se pomoći dane drugim državama, inozemnim lokalnim i regionalnim jedinicama te institucijama koje su osnovale inozemne vlade, općine, gradovi (primjerice bolnice, škole, fakulteti). U okviru ove podskupine otvoreni su posebni osnovni računi za evidentiranje pomoći zemljama članicama Europske unije i ostalim zemljama. Tako će se primjerice sredstva koja se prenose fakultetu u Sloveniji kao tekuća pomoć evidentirati na osnovnom računu 36111 *Tekuće pomoći inozemnim vladama u EU*, dok će se sredstva kapitalne pomoći fakultetu u Bosni i Hercegovini evidentirati na osnovnom računu 36122 *Kapitalne pomoći inozemnim vladama izvan EU*.

I u okviru podskupine 631 *Pomoći od inozemnih vlada* otvoreni su posebni odjeljci i osnovni računi za evidentiranje tekućih i kapitalnih pomoći inozemnih vlada u Europskoj Uniji i izvan Europske unije. Tako se primjerice tekuće pomoći primljene od vlade Japana, Sjedinjenih Američkih Država ili Bosne i Hercegovine evidentiraju na osnovnom računu 63112 *Tekuće pomoći od inozemnih vlada izvan EU*, a kapitalne pomoći od Litve, Estonije, Francuske ili Slovenije evidentiraju na osnovnom računu 63121 *Kapitalne pomoći od inozemnih vlada u EU*.

Sredstva primljena od inozemnih ministarstava, agencija i drugih inozemnih proračunskih korisnika, ako se ne radi o EU projektima, evidentiraju se u okviru ove podskupine.

Sredstva koja proračuni i proračunski korisnici dobiju od **ostalnih pravnih i fizičkih osoba iz inozemstva** klasificiraju se kao **donacije**.

2.2. Podskupine 362 i 632

Međunarodne organizacije od kojih proračuni, proračunski i izvanproračunski korisnici mogu primiti sredstva **bez obveze vraćanja** su primjerice: Međunarodni monetarni fond (IMF), Međunarodna banka za obnovu i razvoj (IBRD), Europska banka za obnovu i razvoj (EBRD), Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD), Organizacija Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu (UNESCO), Američka agencija za međunarodni razvoj (USAID). Zajmovi primljeni od Svjetske banke ili Europske banke za obnovu i razvoj evidentiraju se u okviru razreda 8 *Prihodi od financijske imovine i zaduživanja*.

Pod pojmom institucije i tijela Europske unije¹ podrazumijevaju se institucije i tijela koja su utvrđena važećim pravnim aktima

Europske unije. Sukladno Pravilniku to su: Europski parlament, Europska komisija, Vijeće Europske unije, Europski sud i Revizorski sud, savjetodavna tijela (Europski gospodarski i socijalni odbor i Odbor regija), financijska tijela (Europska investicijska banka, Europski investicijski fond i Europska središnja banka), međuinstitucionalna tijela (Ured za službene publikacije, Europski ured za odabir osoblja i Europska škola za javnu upravu), agencije Europske unije i ostala specijalizirana tijela (Europski ombudsman i Europski nadzornik zaštite podataka). Vijeće Europe nije institucija odnosno tijelo Europske Unije. To je najstarija europska organizacija sa sjedištem u Strasbourgu. Obuhvaća 47 država članica (sve europske države osim Republike Bjelarus).

Sredstva pomoći Europske unije ostvaruju se iz proračuna Europske unije neposredno od institucija i tijela Europske unije ili posredno sudjelovanjem u EU projektima drugih zemalja u svojstvu partnera. Namijenjena su za financiranje utvrđenih projekata i rashoda vezanih uz upravljanje i provedbu programa i projekata koji se sufinanciraju iz sredstava pomoći Europske unije. Sredstva pomoći Europske unije mogu se prenositi između proračuna te proračunskih i izvanproračunskih korisnika. Tako ostvareni prihod evidentira se u okviru podskupine 638 *Pomoći temeljem prijensa EU sredstava*, a ne u okviru podskupine 632.

U okviru podskupine 632 evidentiraju se i prihodi iz proračuna Europske unije naplaćeni iz drugih zemalja nositeljica EU projekata u sklopu prekogranične suradnje. U tom slučaju proračunski korisnici državnog proračuna evidentiraju primljena sredstva u okviru izvora financiranja 51 *Pomoći EU* (ako se sredstva primaju unaprijed) odnosno 55 *Refundacije iz pomoći EU* (ako se sredstva primaju naknadno, nakon što su troškovi nastali i plaćeni), a ne primjerice u okviru izvora 563 *Europski fond za regionalni razvoj*, iako je nositelj projekta iz inozemstva sredstva dobio iz tog Fonda.

Ugovorima za EU projekte često je određeno da primatelj sredstava mora osigurati predfinanciranje projekta, a refundacija dolazi kasnije, najčešće u drugoj godini. U tom slučaju, **nakon što plati obveze**, korisnik treba evidentirati potraživanje za sredstva pomoći koja se refundiraju temeljem plaćenih prihvatljivih rashoda i to zaduženjem odgovarajućeg računa odjeljka 1632 *Potraživanja za pomoći od međunarodnih organizacija te institucija i tijela EU* (ako će refundaciju dobiti iz inozemstva) ili 1638 *Potraživanja za pomoći temeljem prijensa EU sredstava* (ako će refundaciju dobiti od nositelja projekta iz Hrvatske) uz odobrenje odgovarajućega računa podskupine 963 *Obračunate pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna*. Obračunati prihod i potraživanje zatvorit će kad se sredstva refundiraju. Ako se u sklopu kontrole projekta ne priznaju kao prihvatljiva sva sredstva za koja se očekuje refundacija, proračunski korisnik će zatvoriti obračunati prihod i potraživanje u cijelosti. Ako je nadležni proračun osigurao sredstva predfinanciranja, može od proračunskog korisnika tražiti da razliku namiri iz svojih vlastitih prihoda ako ih ostvaruje.

Proračunski korisnik za kojega je nadležni proračun osigurao sredstva predfinanciranja, za ta sredstva priznaje prihod u okviru podskupine 671 *Prihodi iz nadležnog proračuna za financiranje redovne djelatnosti proračunskih korisnika*. Refundirana sredstva u tom slučaju priznat će nadležni proračun kao prihod na osnovnom računu podskupine 632 odnosno 638.

Ako proračunski korisnik sam osigurava sredstva predfinanciranja (iz vlastitih prihoda), refundirana sredstva priznaje na osnovnom računu podskupine 632, 638 ili 639 (ovisno o tomu otkud prima refundaciju). U tom slučaju refundirana sredstva

¹ Poveznice: https://europa.eu/european-union/contact/institutions-bodies_hr#institucije-i-tijela i https://europa.eu/european-union/contact/institutions-bodies_hr#agencije

može koristiti za pokriće rashoda koje bi inače pokrio iz izvora iz kojeg je osigurao predfinanciranje.

U okviru podskupine 362 *Pomoći međunarodnim organizacijama te institucijama i tijelima EU* na osnovnom računu 36212 *Tekuće pomoći institucijama i tijelima EU* iskazuje se doprinos Republike Hrvatske Europskoj uniji.

2.3. Prijenosi nefinancijske imovine

Sukladno Pravilniku pomoći dane u obliku prijenosa nefinancijske imovine priznaju se u visini knjigovodstvene vrijednosti imovine.

Kapitalne pomoći inozemnim vladama, međunarodnim organizacijama te institucijama i tijelima EU u dugotrajnoj nefinancijskoj imovini evidentiraju se zaduživanjem odgovarajućeg računa rashoda poslovanja u okviru skupine 36 *Pomoći* uz odobrenje prihoda od prodaje dugotrajne nefinancijske imovine na odgovarajućem računu razreda 7. Istovremeno odobrava se odgovarajući račun dugotrajne nefinancijske imovine u razredu 0, a zadužuje odgovarajući račun podskupine 911 *Vlastiti izvori*.

Tekuće pomoći inozemnim vladama, međunarodnim organizacijama te institucijama i tijelima EU u kratkotrajnoj nefinancijskoj imovini evidentiraju se zaduživanjem odgovarajućega računa rashoda poslovanja u okviru skupine 36 *Pomoći* uz odobrenje prihoda od prodaje kratkotrajne nefinancijske imovine na osnovnom računu 64251 *Prihodi od prodaje kratkotrajne nefinancijske imovine*. Evidencije u razredu 0 *Nefinancijska imovina* provode se kod donacija sitnog inventara i kratkotrajne imovine koja se drži na zalihama.

3. Pomoći unutar općeg proračuna

Opći proračun obuhvaća:

- državni proračun, koji uključuje financijske planove proračunskih korisnika državnog proračuna,
- financijske planove izvanproračunskih korisnika državnog proračuna,
- proračune jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave koji uključuju financijske planove proračunskih korisnika iz njihove nadležnosti te
- financijske planove izvanproračunskih korisnika jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Sukladno Zakonu o proračunu *proračunski korisnici* su državna tijela i ustanove čiji je isključivi osnivač Republika Hrvatska i/ili JLP(R)S ili su sastavnice tog tijela ili ustanove koje im je ujedno isključivi osnivač (misli se na fakultete koji su sastavnice sveučilišta, a kojima je osnivač RH), a čiji se rashodi za zaposlene i/ili materijalni rashodi osiguravaju u proračunu i/ili koji ostvaruju prihode iz državnog proračuna i/ili na temelju javnih ovlasti, zakona i drugih propisa, pri čemu ti prihodi iznose 50 posto ili više od ukupnih prihoda odnosno kojima je izvor prihoda proračun JLP(R)S u iznosu od 50 posto ili više.

Izvanproračunski korisnici su ustanove, trgovačka društva i druge pravne osobe koje nisu proračunski korisnici, a koji pojedinačno ili kumulativno ispunjavaju sljedeće uvjete:

- a) da im je isključivi osnivač ili vlasnik Republika Hrvatska i/ JLP(R)S, da u njima Republika Hrvatska odnosno JLP(R)S ima odlučujući utjecaj na upravljanje i da se u opći proračun uključuju s obzirom na način financiranja,
- b) da su prema pravilima statističke metodologije Europske unije (ESA 2010, propisana Uredbom (EU) 549/2013 Europskog parlamenta i Vijeća) razvrstani u sektor opće države.

Pravne osobe koje ispunjavaju oba uvjeta svrstavaju se u prvu skupinu izvanproračunskih korisnika (izvanproračunski korisnici iz skupine I.) i upisuju se u Registar proračunskih i izvanproračunskih korisnika u kojem su proračunski korisnici hijerarhijski povezani s nadležnim ministarstvom ili drugim tijelom državne uprave na razini razdjela organizacijske klasifikacije odnosno s nadležnom JLP(R)S.

Popis proračunskih i izvanproračunskih korisnika državnog proračuna i proračunskih i izvanproračunskih korisnika proračuna JLP(R)S može se naći na poveznici <https://mfim.gov.hr/istaknute-teme/drzavna-riznica/racunovodstvo/registar-proracunskih-i-izvanproracunskih-korisnika/178> u vidu sljedećih tablica:

Tablica 1. Popis proračunskih korisnika proračuna JLP(R)S

Tablica 2. Popis proračunskih korisnika državnog proračuna

Tablica 3. Popis izvanproračunskih korisnika državnog proračuna

Tablica 4. Popis izvanproračunskih korisnika proračuna JLP(R)S.

Tekući i kapitalni prijenosi koje proračuni, proračunski i izvanproračunski korisnici daju ili dobiju od subjekata unutar općeg proračuna klasificiraju se kao pomoći. Primljene i dane pomoći unutar općeg proračuna eliminiraju se u konsolidiranom financijskom izvještaju općeg proračuna kao unutargrupne transakcije. Glavni preduvjet za konsolidaciju je da obveznici sastavljanja i predaje financijskih izvještaja poštuju odredbe Pravilnika te da ispravno evidentiraju sve poslovne događaje. Pri tome je neophodna suradnja između davatelja i primatelja.

Davatelj sredstava mora obavijestiti primatelja na koji način je kod sebe evidentirao prijenos sredstava (posebno vezano uz izvor financiranja: EU sredstva ili nacionalna komponenta), a primatelj davatelja je li sredstva utrošio za tekuće ili kapitalne rashode (ako to nije unaprijed određeno).

Dane pomoći unutar općeg proračuna evidentiraju se u okviru sljedećih podskupina:

363 Pomoći unutar općeg proračuna

366 Pomoći proračunskim korisnicima drugih proračuna

367 Prijenosi proračunskim korisnicima iz nadležnog proračuna za financiranje redovne djelatnosti

368 Pomoći temeljem prijenosa EU sredstava

369 Prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna.

Međusobni prijenosi kratkotrajne i dugotrajne nefinancijske imovine proračuna, proračunskih i izvanproračunskih korisnika (subjekata unutar općeg proračuna) evidentiraju se preko promjena u obujmu imovine.

Kod prijenosa sredstava unutar općeg proračuna (proračuni, proračunskim i izvanproračunskim korisnicima), davatelj sredstava iskazuje rashod u okviru skupine 36, dok primatelj istovremeno iskazuje prihod u okviru podskupine 63 *Pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna*. Izuzetak je podskupina 367 *Prijenosi proračunskim korisnicima iz nadležnog proračuna za financiranje redovne djelatnosti* kod koje primatelj sredstava prihod ne evidentira u okviru skupine 63, nego na podskupini 671 *Prihodi iz nadležnog proračuna za financiranje redovne djelatnosti proračunskih korisnika*.

Prihodi se u proračunskom računovodstvu priznaju u izvještajnom razdoblju u kojemu su postali raspoloživi, pod uvjetom da se mogu izmjeriti, dok se rashodi priznaju na temelju nastanka događaja i u izvještajnom razdoblju na koje se odnose neovisno o plaćanju. Rashodi se evidentiraju zaduženjem računa rashoda uz odobrenje odgovarajućeg računa obveza. Međutim, uz

odjeljke unutar skupine 36 *Pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna* nisu otvoreni računi obveza jer se radi o prijenosima sredstava koji se evidentiraju prema novčanom načelu, u trenutku plaćanja.

Pojedini računovodstveni programi zahtijevaju knjiženje obveza uz svaki račun rashoda. Samo u tom slučaju uz zaduženje računa rashoda skupine 36 može se odobriti račun 23954 *Ostale nespomenute obveze*, ali **isključivo pod uvjetom da se i rashod i obveza knjiži u istom mjesecu u kojem se provodi plaćanje**. Jedino tako rashod skupine 36 i prihod skupine 63 iskazat će se u istom razdoblju te će se moći provesti eliminacija tog prijenosa u postupku konsolidacije. Također, na kraju razdoblja kod davatelja neće ostati otvorena obveza.

U postupku izrade konsolidiranog financijskog izvještaja općeg proračuna moraju se u cijelosti eliminirati iznosi iskazani na sljedećim podskupinama:

Rashodi	Prihodi
363 Pomoći unutar općeg proračuna	633 Pomoći proračunu iz drugih proračuna
366 Pomoći proračunskim korisnicima drugih proračuna	634 Pomoći od izvanproračunskih korisnika
367 Prijenosi proračunskim korisnicima iz nadležnog proračuna za financiranje redovne djelatnosti	635 Pomoći izravnjanja za decentralizirane funkcije
368 Pomoći temeljem prijenosa EU sredstava	636 Pomoći proračunskim korisnicima iz proračuna koji im nije nadležan
369 Prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna	637 Pomoći unutar općeg proračuna temeljem protestiranih jamstava
	638 Pomoći temeljem prijenosa EU sredstava
	639 Prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna
	671 Prihodi iz nadležnog proračuna za financiranje redovne djelatnosti proračunskih korisnika

U pojedinim fazama konsolidacije financijskih izvještaja međusobno se eliminiraju sljedeće podskupine:

363 Pomoći unutar općeg proračuna (osim odjeljaka 3635 i 3636) sa 633 Pomoći proračunu iz drugih proračuna, 635 Pomoći izravnjanja za decentralizirane funkcije i 634 Pomoći od izvanproračunskih korisnika.

366 Pomoći proračunskim korisnicima drugih proračuna sa 636 Pomoći proračunskim korisnicima iz proračuna koji im nije nadležan.

367 Prijenosi proračunskim korisnicima iz nadležnog proračuna za financiranje redovne djelatnosti sa 671 Prihodi iz nadležnog proračuna za financiranje redovne djelatnosti proračunskih korisnika.

368 Pomoći temeljem prijenosa EU sredstava sa 638 Pomoći temeljem prijenosa EU sredstava.

369 Prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna sa 639 Prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna.

Također se eliminiraju sljedeći odjeljci:

3635 Pomoći unutar općeg proračuna po protestiranim jamstvima sa 6371 Pomoći primljene unutar općeg proračuna po protestiranim jamstvima

3636 Povrat pomoći primljenih unutar općeg proračuna po protestiranim jamstvima sa 6372 Povrat pomoći danih unutar općeg proračuna po protestiranim jamstvima.

Primjerice, ako srednja škola koja je proračunski korisnik županije iskaže prihod na osnovnom računu 67111 *Prihodi iz nadležnog proračuna za financiranje rashoda poslovanja*, županija

treba u istom razdoblju i iznosu iskazati rashod na osnovnom računu 36711 *Prijenosi za financiranje rashoda poslovanja*. Županija će prilikom izrade konsolidiranog financijskog izvještaja (razina 23) eliminirati svoj rashod i prihod srednje škole.

Ako ministarstvo doznači sredstva dječjem vrtiću koji je u nadležnosti grada, ministarstvo će iskazati rashod na osnovnom računu 36611 *Tekuće pomoći proračunskim korisnicima drugih proračuna*, a dječji vrtić prihod na računu 63612 *Tekuće pomoći iz državnog proračuna proračunskim korisnicima proračuna JLP(R)S*. Kod izrade konsolidiranog financijskog izvještaja općeg proračuna Ministarstvo financija će eliminirati prihod dječjeg vrtića i rashod ministarstva.

3.1. Podskupine 363 i 366

Sredstva namijenjena **drugim proračunima** (državnom, županijskim, gradskim i općinskim) evidentiraju se kao pomoći u okviru podskupine **363 Pomoći unutar općeg proračuna**.

Proračunski korisnici državnog proračuna ne mogu davati pomoć državnom proračunu. Ako daju sredstva nekom drugom proračunskom korisniku državnog proračuna, to će evidentirati u okviru podskupine **369 Prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna**.

Sredstva namijenjena **proračunskim korisnicima drugih proračuna** evidentiraju se u okviru podskupine **366 Pomoći proračunskim korisnicima drugih proračuna**.

Kod određivanja treba li prijenos sredstava evidentirati na podskupini 363 ili 366 nije važno na čiji račun su sredstva doznačena, nego za koga su namijenjena. Mnoge JLP(R)S posluju preko jedinstvenog računa riznice što znači da proračunski korisnici iz njihove nadležnosti nemaju svoje račune. U tom slučaju sva sredstva namijenjena proračunskim korisnicima uplaćuju se na račun jedinice, ali ih davatelj sredstava treba evidentirati na odgovarajućem osnovnom računu podskupine **366 Pomoći proračunskim korisnicima drugih proračuna**.

Proračunski korisnik koji posluje preko računa riznice, sredstva koja za njega na račun riznice uplati drugi proračun ili proračunski korisnik evidentirat će zaduženjem računa 16721 *Potraživanja proračunskih korisnika za sredstva uplaćena u nadležni proračun* uz odobrenje računa podskupine **636 Pomoći proračunskim korisnicima iz proračuna koji im nije nadležan**. Pri tom nije potrebno evidentiranje žiro računa (na teret i u korist) jer se ne radi o žiro računu korisnika.

Sukladno Pravilniku, nadležni proračun u svojoj glavnoj knjizi može sredstva proračunskog korisnika uplaćena na račun riznice iskazati ili na istom računu na kojem proračunski korisnik evidentira prihod ili odobrenjem računa 23956 *Obveze proračuna za naplaćene prihode proračunskog korisnika*. Evidencija na računu prihoda osigurava podatke za izradu izvještaja o izvršenju proračuna, dok evidencija na računu obveza osigurava podatke za izradu financijskog izvještaja. Nadležni proračun u svom nekonsolidiranom financijskom izvještaju na Obrascu PR-RAS (razine 22) ne iskazuje navedene prihode i primitke te rashode i izdatke proračunskih korisnika koji se iz tih prihoda i primitaka financiraju. U Bilanci će iskazati nepotrošeni iznos sredstava na osnovnom računu 23956 *Obveze proračuna za naplaćena sredstva proračunskog korisnika*, a u izvještaju Obveze taj iznos će iskazati kao nedospjele međusobne obveze. Kod izrade godišnjeg financijskog izvještaja razine 23, nadležni proračun će u Bilanci eliminirati preostalo potraživanje proračunskog korisnika iskazano na računu 16721 i svoju obvezu za nepotrošeni iznos

prihoda proračunskog korisnika iskazanu na računu 23956 (ti iznosi moraju biti jednaki).

Primjer:

Ministarstvo je doznačilo 10.000 kuna dječjem vrtiću koji je u nadležnosti grada, a posluje preko računa riznice. S računa riznice grada plaćen je ulazni račun dječjeg vrtića u iznosu od 5.000 kuna.

Knjiženje u Ministarstvu:

Red. br.	Opis	Iznos	Račun	
			Duguje	Potražuje
1.	Prijenos sredstava za dječji vrtić na račun grada	10.000	36611	67111

Knjiženje u dječjem vrtiću koji posluje preko računa riznice:

Red. br.	Opis	Iznos	Račun	
			Duguje	Potražuje
1.	Primljena sredstva na račun grada	10.000	16721	63612
2.	Plaćeni račun	5.000	232	16721

Knjiženje u gradu:

Red. br.	Opis	Iznos	Račun	
			Duguje	Potražuje
1.	Primljena sredstva za dječji vrtić na račun grada	10.000	11121	63612 (23956)
2.	Plaćeni račun dječjeg vrtića	5.000	32 (23956)	11121

U okviru podskupine 363 evidentiraju se i sredstva namijenjena **izvanproračunskim korisnicima**.

Za potrebe statistike otvoreni su posebni osnovni računi za praćenje pomoći koje proračuni i proračunski korisnici daju Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje, Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje i Hrvatskom zavodu za zapošljavanje (36317 i 36327), dok se na računima 36318 i 36328 evidentiraju pomoći ostalim izvanproračunskim korisnicima državnog proračuna, a to su od 2021. godine: Hrvatske vode, Hrvatske ceste d.o.o., Hrvatske autoceste d.o.o., Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost, Hrvatska agencija za osiguranje depozita, Centar za restrukturiranje i prodaju, HŽ Infrastruktura d.o.o. i HŽ Putnički prijevoz d.o.o.

Iako se od 1. siječnja 2019. godine ne financira iz doprinosa za zapošljavanje, za potrebe računovodstvenih i drugih proračunskih evidencija i izvještaja Hrvatski zavod za zapošljavanje smatra se i dalje izvanproračunskim korisnikom državnog proračuna.

Prijenos sredstava izvanproračunskim korisnicima JLP(R)S (isključivo županijske uprave za ceste) evidentira se na osnovnom računu 36319 *Tekuće pomoći izvanproračunskim korisnicima županijskih, gradskih i općinskih proračuna* odnosno 36329 *Kapitalne pomoći izvanproračunskim korisnicima županijskih, gradskih i općinskih proračuna*.

Primjerice, ako ministarstvo (korisnik državnog proračuna) iskaže rashod na osnovnom računu 36319 *Tekuće pomoći izvanproračunskim korisnicima županijskih, gradskih i općinskih proračuna*, jedna od 20 županijskih uprava za ceste u istom iznosu mora iskazati prihod na osnovnom računu 63311 *Tekuće pomoći iz državnog proračuna*.

Ako se sredstva daju trgovačkom društvu u vlasništvu JLP(R)S, prijenos se ne evidentira na računima 36319 odnosno 36329

jer ta društva nisu upisana u Registar proračunskih i izvanproračunskih korisnika. Stoga se prijenos sredstava (bez protučinidbe) komunalnim društvima planira i evidentira u okviru podskupine 351 *Subvencije trgovačkim društvima u javnom sektoru* odnosno odjeljka 3861 *Kapitalne pomoći kreditnim i ostalim financijskim institucijama te trgovačkim društvima u javnom sektoru*.

Prijenos EU sredstava proračunima, proračunskim i izvanproračunskim korisnicima ne evidentira se u okviru podskupina 363 i 366, nego na odgovarajućem osnovnom računu podskupine 368 *Pomoći temeljem prijena EU sredstava*.

U okviru odjeljaka 3635 *Pomoći unutar općeg proračuna po protestiranim jamstvima* i 3636 *Povrat pomoći primljenih unutar općeg proračuna po protestiranim jamstvima* evidentiraju se plaćanja po protestiranim jamstvima odnosno povrat plaćenih sredstava po protestiranim jamstvima kada su i davatelj i primaatelj jamstva subjekti u okviru općeg proračuna.

3.2. Podskupine 633 i 636

Na računima podskupine 633 *Pomoći proračunu iz drugih proračuna i izvanproračunskim korisnicima* prihod ne evidentiraju proračunski korisnici, već državni proračun, JLP(R)S i izvanproračunski korisnici. JLP(R)S i izvanproračunski korisnici tekuću odnosno kapitalnu pomoć mogu dobiti iz:

- državnog proračuna,
- županijskih proračuna,
- gradskih proračuna,
- općinskih proračuna.

Primjer:

Općina je uplatila na račun Grada 100.000,00 kuna kao pomoć za izgradnju dječjeg vrtića u koji će ići djeca s područja Općine.

Opis	Iznos	Račun	
		Duguje	Potražuje
<i>Knjiženje u Općini</i>			
Dana pomoć	100.000,00	36325	11121
<i>Knjiženje u Gradu</i>			
Primljena pomoć	100.000,00	11121	63324

Pomoć koja se jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave temeljem Zakona o izvršavanju Državnog proračuna za 2022. godinu² isplaćuje tijekom 2022. godine iz razdjela 025 Ministarstvo financija u visini sredstava fiskalnog izravnjanja utvrđenih Odlukom o udjelu sredstava fiskalnog izravnjanja za pojedinu općinu, grad i županiju u ukupnim sredstvima fiskalnog izravnjanja s iznosom sredstava fiskalnog izravnjanja za 2022. godinu³, JLP(R)S evidentiraju na osnovnom računu 63311 *Tekuće pomoći iz državnog proračuna*.

U okviru podskupine 633 izvanproračunski korisnici državnog proračuna i izvanproračunski korisnici jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave evidentiraju pomoći koje primaju od nadležnog proračuna sukladno posebnim propisima.

² Zakon o izvršavanju Državnog proračuna za 2022. godinu (NN, br. 140/21)

³ Odluka o udjelu sredstava fiskalnog izravnjanja za pojedinu općinu, grad i županiju u ukupnim sredstvima fiskalnog izravnjanja s iznosom sredstava fiskalnog izravnjanja za 2022. godinu (NN, br. 145/21)

Ako nadležni proračun na svoj račun primi sredstva namijenjena proračunskom korisniku iz svoje nadležnosti, prihod neće evidentirati proračun, nego proračunski korisnik za kojeg su sredstva namijenjena i to u okviru podskupine 636 *Pomoći proračunskim korisnicima iz proračuna koji im nije nadležan*.

Primjerice, ako se iz državnog proračuna s pozicija Ministarstva zdravstva u okviru podskupine 366 *Pomoći proračunskim korisnicima drugih proračuna* na račune županija isplate sredstva za pomoć bolničkim zdravstvenim ustanovama u vlasništvu županija, županije ta sredstva ne iskazuju kao prihod u financijskim izvještajima razine 22. Prihod u svojim poslovnim knjigama i financijskim izvještajima iskazuju bolničke zdravstvene ustanove na osnovnom računu 63612 *Tekuće pomoći iz državnog proračuna proračunskim korisnicima JLP(R)S*.

Proračunski korisnici prihode koje ostvare iz nenadležnog proračuna evidentiraju kao tekuće i kapitalne pomoći u okviru podskupine računa 636 *Pomoći proračunskim korisnicima iz proračuna koji im nije nadležan* u okviru koje su otvoreni sljedeći osnovni računi:

- 63612 Tekuće pomoći iz državnog proračuna proračunskim korisnicima proračuna JLP(R)S
- 63613 Tekuće pomoći proračunskim korisnicima iz proračuna JLP(R)S koji im nije nadležan
- 63622 Kapitalne pomoći iz državnog proračuna proračunskim korisnicima proračuna JLP(R)S
- 63623 Kapitalne pomoći proračunskim korisnicima iz proračuna JLP(R)S koji im nije nadležan.

Proračunski korisnici jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave na ovim računima evidentiraju prihode koje ostvare od državnog proračuna, općine, grada ili županije koja im nije nadležni proračun, dok proračunski korisnici državnog proračuna na osnovnim računima 63613 i 63623 evidentiraju prihode koje ostvare od općina, gradova i županija.

Proračunski korisnici državnog proračuna ne mogu koristiti račune 63612 i 63622.

Primjerice, dječji vrtić, koji je proračunski korisnik Grada, a ostvaruje sredstva iz Općine za sufinanciranje boravka u dječjem vrtiću djece s područja Općine, taj prihod evidentira na osnovnom računu 63613.

Ministarstvo znanosti i obrazovanja doznajuće jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave kao osnivačima osnovnoškolskih i predškolskih ustanova sredstva za djecu u programima predškole (redovna predškola, odgoj i naobrazba djece pripadnika nacionalnih manjina, darovite djece predškolske dobi u dječjim vrtićima, sufinanciranje djece s teškoćama u razvoju). Sredstva su namijenjena školama i vrtićima koje provode te programe. Stoga škole i vrtići evidentiraju prihod na osnovnom računu 63612 *Tekuće pomoći iz državnog proračuna proračunskim korisnicima proračuna JLP(R)S*.

Proračunski korisnici u svojim evidencijama i financijskim izvještajima ne smiju imati prihode u okviru podskupine 633 *Pomoći proračunu iz drugih proračuna i izvanproračunskim korisnicima*. Također, proračunski korisnici državnog proračuna ne mogu koristiti račune 63612 i 63622.

3.3. Pomoći od izvanproračunskih korisnika

Sredstva koja bez obveze vraćanja JLP(R)S i proračunski korisnici prime od izvanproračunskih korisnika evidentiraju se u okviru podskupine 634 *Pomoći od izvanproračunskih korisnika*.

U sljedećoj tablici daje se pregled izvanproračunskih korisnika te osnovnih računa na kojima se evidentiraju prihodi od tekućih i kapitalnih pomoći od izvanproračunskih korisnika:

Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje	63414 Tekuće pomoći od HZMO-a, HZZ-a i HZZO-a
Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	63424 Kapitalne pomoći od HZMO-a, HZZ-a i HZZO-a
Hrvatski zavod za zapošljavanje	
Hrvatske vode	
Hrvatske ceste d.o.o.	
Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost	63415 Tekuće pomoći od ostalih izvanproračunskih korisnika državnog proračuna
Hrvatska agencija za osiguranje depozita	63425 Kapitalne pomoći od ostalih izvanproračunskih korisnika državnog proračuna
Centar za restrukturiranje i prodaju	
Hrvatske autoceste d.o.o.	
HŽ Infrastruktura d.o.o.	
HŽ Putnički prijevoz d.o.o.	
Županijske uprave za ceste	63416 Tekuće pomoći od izvanproračunskih korisnika županijskih, gradskih i općinskih proračuna 63426 Kapitalne pomoći od izvanproračunskih korisnika županijskih, gradskih i općinskih proračuna

Iako se od 2019. godine ne financira iz doprinosa, Pravilnikom je određeno da se, iznimno od odredbi pravilnika kojim se utvrđuju proračunski i izvanproračunski korisnici državnog proračuna i proračuna JLP(R)S, a sukladno pravilima statističke metodologije Europske unije (ESA 2010, propisana Uredbom (EU) 549/2013 Europskog parlamenta i Vijeća), za potrebe računovodstvenih i drugih proračunskih evidencija i izvještaja Hrvatski zavod za zapošljavanje i dalje smatra izvanproračunskim korisnikom. Stoga proračunski korisnici državnog proračuna sredstva primljena od Hrvatskog zavoda za zapošljavanje evidentiraju u okviru podskupine 634, a ne u okviru podskupine 639 *Prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna*.

Sredstva koja se dobiju od Zavoda za zapošljavanje za mjere aktivne politike zapošljavanja i za mjeru javnih radova evidentiraju se na osnovnom računu 63414 *Tekuće pomoći od HZMO-a, HZZ-a i HZZO-a*.

Refundacija naknade za bolovanje koju doznajuće Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje ne predstavlja prihod te se ne evidentira na računu 63414 *Tekuće pomoći od HZMO-a, HZZ-a i HZZO-a*, nego odobrenjem osnovnog računa 12911 *Potraživanja za naknade koje se refundiraju*.

3.4. Podskupine 367 i 671

U okviru podskupine računa 671 *Prihodi iz nadležnog proračuna za financiranje redovne djelatnosti proračunskih korisnika* proračunski korisnici evidentiraju prihode koje ostvare iz proračuna za kojeg je iz Registra proračunskih i izvanproračunskih korisnika razvidno da je nadležan proračunskom korisniku. Prihode u okviru ove podskupine proračunski korisnici evidentiraju:

- u trenutku plaćanja obveza s računa proračuna kod korisnika koji nemaju račun
- u trenutku spuštanja sredstava na račun proračunskog korisnika za plaćanje rashoda planiranih u izvoru *Opći prihodi i primici*.

Prihodi koji se klasificiraju u izvor *Opći prihodi i primici* nisu jednaki za proračun i proračunske korisnike. Pravilnikom o proračunskim klasifikacijama određeno je da u izvor financiranja *Opći prihodi i primici* **proračun** uključuje prihode koji se ostvaruju temeljem posebnih propisa u kojima za prikupljene prihode nije definirana namjena korištenja, a to su: prihodi od poreza, prihodi od financijske imovine, prihodi od nefinancijske imovine, prihodi od administrativnih (upravnih) pristojbi, prihodi državne uprave, prihodi od kazni te primici od financijske imovine i zaduživanja za koje nije definirana namjena korištenja. To su izvorni prihodi proračuna iz kojih se, između ostaloga, financira redovna djelatnost proračunskih korisnika. **Proračunski korisnici** u ovaj izvor uključuju **isključivo** prihode koje dobiju iz proračuna za financiranje redovne djelatnosti i koje evidentiraju u okviru podskupine 671.

Prihodi podskupine 671 nisu recipročni prihodi, za njih nema protučinidbe. Stoga proračunski korisnici ne mogu evidentirati potraživanje za nenaplaćene prihode.

U okviru podskupine 671 *Prihodi iz nadležnog proračuna za financiranje redovne djelatnosti proračunskih korisnika* otvoreni su sljedeći osnovni računi:

- 67111 Prihodi iz nadležnog proračuna za financiranje rashoda poslovanja
- 67121 Prihodi iz nadležnog proračuna za financiranje rashoda za nabavu nefinancijske imovine
- 67141 Prihodi iz nadležnog proračuna za financiranje izdataka za financijsku imovinu i otplatu zajmova.

Prihode u okviru podskupine 671 proračunski korisnici planiraju u svom financijskom planu, ali se ne planiraju u proračunu.

Prihodi iskazani na ovoj podskupini u financijskim izvještajima proračunskih korisnika u postupku konsolidacije u cijelosti se eliminiraju s rashodima koje nadležni proračun u svom nekonsolidiranom financijskom izvještaju iskaže u okviru podskupine 367 *Prijenosi proračunskim korisnicima iz nadležnog proračuna za financiranje redovne djelatnosti*.

Ako na kraju godine na računu proračunskog korisnika ostane neutrošenih sredstava doznačenih iz nadležnog proračuna, a za koja nisu stvorene obveze, proračunski korisnik bi trebao za taj iznos umanjiti iskazani prihod i evidentirati obvezu na računu 23958 *Obveze proračunskih korisnika za povrat u proračun*. Isti iznos nadležni proračun treba iskazati na računu 12941 *Potraživanja proračuna od proračunskih korisnika za povrat u nadležni proračun*. Iznosi na ta dva računa eliminiraju se u postupku konsolidacije.

Ustanove u zdravstvu najveći dio prihoda ostvaruju temeljem ugovornog odnosa s Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje. Te prihode evidentiraju na osnovnom računu 67311 *Prihodi od HZZO-a na temelju ugovornih obveza* i to kao namjenski prihod.

Osnovni račun 67311 koriste isključivo ustanove u zdravstvu. Uplata refundacije naknade za bolovanje koja se plaća na teret HZZO-a evidentira se odobrenjem računa 12911 *Potraživanja za naknade koje se refundiraju*, a ne kao prihod na računu 67311.

Na podskupini 367 *Prijenosi proračunskim korisnicima iz nadležnog proračuna za financiranje redovne djelatnosti* proračuni evidentiraju sredstva kojima iz svojih prihoda financiraju redovnu djelatnost proračunskih korisnika iz svoje nadležnosti prijenosom na njihov račun ili direktno podmirujući njihove obveze.

Pravilnikom je propisano da proračun u svojoj glavnoj knjizi rashode za redovnu djelatnost proračunskih korisnika koji se financiraju iz proračuna evidentira po nastanku događaja na odgovarajućim računima rashoda za čije se pokriće sredstva koriste, a izdatke evidentira po novčanom načelu na odgovarajućim računima izdataka. Navedeno omogućava izradu izvještaja o izvršenju proračuna korištenjem podataka iz glavne knjige proračuna.

Iznimno proračuni mogu rashode za redovnu djelatnost proračunskih korisnika iz svoje nadležnosti koji se financiraju iz proračuna evidentirati u glavnoj knjizi po novčanom načelu u okviru podskupine 367 *Prijenosi proračunskim korisnicima iz nadležnog proračuna za financiranje redovne djelatnosti* i to na osnovnim računima:

- 36721 Prijenosi za financiranje rashoda poslovanja
- 36731 Prijenosi za financiranje rashoda za nabavu nefinancijske imovine
- 36741 Prijenosi za financiranje izdataka za financijsku imovinu i otplatu zajmova.

Bez obzira na to jesu li rashodi i izdaci proračunskih korisnika koji se financiraju iz nadležnog proračuna iskazani u glavnoj knjizi proračuna po nastanku događaja po prirodnoj vrsti rashoda ili po novčanom načelu na podskupini 367, u financijskim izvještajima proračuna (razine 13 i 22) iskazuju se po novčanom načelu kao prijenosi u okviru podskupine 367. S druge strane, proračunski korisnici primljena sredstva za financiranje redovne djelatnosti evidentiraju također po novčanom načelu na odgovarajućim računima podskupine 671 *Prihodi iz nadležnog proračuna za financiranje redovne djelatnosti proračunskih korisnika*.

Primjer:

Dječji vrtić je gradu podnio zahtjev za isplatu:

- 300 kn za uredski materijal,
- 1.000 kn za usluge telefona,
- 500 kn za popravak fotokopirnog stroja.

Općina je:

- a. Na račun vrtića isplatila 1.800 kn,
- b. sa žiro računa proračuna podmirila obveze dobavljača vrtića.

a. *Knjiženje u knjigovodstvu dječjeg vrtića koji posluje preko svog računa:*

Red. br.	Opis	Iznos	Račun	
			Duguje	Potražuje
1.	Primljeni račun			
	- za uredski materijal	300	32211	23221
	- za usluge telefona	1.000	32311	23231
	- za popravak fotokopirnog stroja	500	32322	23232
2.	Doznaka sredstava na račun vrtića	1.800	11121	67111
3.	Podmirenje obveza			
	- za uredski materijal	300	23221	
	- za usluge telefona	1.000	23231	
	- za popravak fotokopirnog stroja	500	23232	
	- isplata s računa	1.800		11121

b. Knjiženje u knjigovodstvu dječjeg vrtića koji posluje preko računa riznice:

Red. br.	Opis	Iznos	Račun	
			Duguje	Potražuje
1.	Primljeni račun			
	- za uredski materijal	300	32211	23221
	- za usluge telefona	1.000	32311	23231
	- za popravak fotokopirnog stroja	500	32322	23232
2.	Primljena obavijest iz riznice o podmirenju obveza			
	- za uredski materijal	300	23221	
	- za usluge telefona	1.000	23231	
	- za popravak fotokopirnog stroja	500	23232	
	- priznavanje prihoda	1.800		67111

Napomena: podnošenje zahtjeva za plaćanje nadležnom proračunu proračunski korisnik ne smije knjižiti zaduženjem računa podskupine 167 *Potraživanja proračunskih korisnika za sredstva uplaćena u nadležni proračun i za prihode od HZZO-a na temelju ugovornih obveza* niti bilo kojeg računa potraživanja, uz istovremeno priznavanje prihoda iz nadležnog proračuna. Prihod će priznati u trenutku uplate sredstava na svoj račun odnosno u trenutku kad nadležni proračun plati dobavljaču obveze proračunskog korisnika.

U glavnoj knjizi općine moguće je evidentiranje ovog poslovnog događaja na dva načina:

- a. po prirodnoj vrsti rashoda ili
- b. na računu 36711.

Knjiženje u općini:

Red. br.	Opis	Iznos	Račun	
			Duguje	Potražuje
a	Plaćene obveze dječjeg vrtića			
	- novčani izdatak	1.800		11121
	- za uredski materijal	300	32211	
	- za usluge telefona	1.000	32311	
	- za popravak fotokopirnog stroja	500	32322	
b	Plaćene obveze dječjeg vrtića			
	- novčani izdatak	1.800		11121
	- za uredski materijal	300	36721	
	- za usluge telefona	1.000	36721	
	- za popravak fotokopirnog stroja	500	36721	

U procesu izrade konsolidiranog financijskog izvještaja proračuna prihodi koje proračunski korisnici ostvare iz nadležnog proračuna i prijenosi proračunskim korisnicima iz nadležnog proračuna za financiranje redovne djelatnosti sučeljavaju se i eliminiraju.

Računi podskupina 367 i 671 ne koriste se u procesu planiranja proračuna niti u izvještajima o izvršenju proračuna. Sukladno Zakonu o proračunu Posebni dio proračuna sastoji se od plana rashoda i izdataka proračunskih korisnika iskazanih po vrstama, raspoređenih u programe koji se sastoje od aktivnosti i projekata. To znači da se u proračunu moraju vidjeti svi rashodi i izdaci proračunskih korisnika po ekonomskoj klasifikaciji.

Pomoći izravnjanja za decentralizirane funkcije prihod su JLP(R)S. Kada jedinica iz tog izvora pokriva rashode proračunskih korisnika iz svoje nadležnosti, to također evidentira na podskupini 367 *Prijenosi proračunskim korisnicima iz nadležnog proračuna za financiranje redovne djelatnosti*, a proračunski korisnik primljena

sredstva evidentira u okviru podskupine 671 *Prihodi iz proračuna za financiranje redovne djelatnosti proračunskih korisnika*.

Računi podskupine 367 ne koriste se kada JLP(R)S isplaćuje sredstva korisnicima iz prihoda koje je korisnik uplatio u proračun jedinice (vlastiti i namjenski prihodi proračunskih korisnika). Takvi prihodi ne ulaze u financijski izvještaj razine 22, a samim time niti rashodi proračunskih korisnika koji se financiraju iz tih prihoda.

Proračunski korisnici državnog proračuna koji su izuzeti od uplate prihoda i primitaka u državni proračun (korisnici treće razine) nemaju pristup sustavu državne riznice pa zahtjeve za plaćanje na teret državnog proračuna u sustav državne riznice unose ovlaštene osobe iz nadređenog razdjela (ministarstva). Kako se ne radi o rashodima iz financijskog plana samog ministarstva (koji su u državnom proračunu planirani isključivo na glavi 05 određenog razdjela), ministarstvo u svom knjigovodstvu neće iskazati ovaj poslovni događaj (niti prihod niti rashod).

Primjerice, Hrvatski povijesni muzej je korisnik državnog proračuna treće razine čiji se rashodi u državnom proračunu planiraju unutar glave 05540 *Muzeji i galerije*, zajedno s rashodima za druge muzeje i galerije. Zato se u posebnom dijelu izvještaja o izvršenju Državnog proračuna Republike Hrvatske ovi rashodi iskazuju na glavi 05540 *Muzeji i galerije*. Međutim, u financijskom izvještaju razine 13 (državni proračun), ovi rashodi bit će iskazani na podskupini 367 *Prijenosi proračunskim korisnicima iz nadležnog proračuna za financiranje redovne djelatnosti*, dok u financijskom izvještaju razine 11 Ministarstva kulture i medija neće biti iskazani.

Neprofitne organizacije čiji su osnivači JLP(R)S, ali ne zadovoljavaju drugi uvjet za upis u Registar: ne financiraju se 50% ili više iz proračuna ili im je, osim jedinice, suosnivač neka druga pravna osoba, ne upisuju se u Registar proračunskih i izvanproračunskih korisnika. Stoga se prijenos sredstava takvim neprofitnim organizacijama ne iskazuje na podskupini 367 nego na podskupinama 381 *Tekuće donacije* odnosno 382 *Kapitalne donacije*.

3.5. Pomoći temeljem prijennosa EU sredstava

Podskupina 368 *Pomoći temeljem prijennosa EU sredstava* obuhvaća:

- tekuće i kapitalne pomoći županijskim, gradskim i općinskim proračunima
- tekuće i kapitalne pomoći proračunskim korisnicima
- tekuće i kapitalne pomoći izvanproračunskim korisnicima državnog, županijskih, gradskih i općinskih proračuna.

Ako se JLP(R)S, proračunski ili izvanproračunski korisnik na EU projekt javi kao dobavljač (obično kao pružatelj usluge u sklopu twinning projekta), ostvareni prihod neće evidentirati u okviru podskupina 632 odnosno 638, nego u okviru podskupine 661 *Prihodi od prodaje proizvoda i robe te pruženih usluga*. U tom slučaju JLP(R)S, proračunski ili izvanproračunski korisnik koji prenosi EU sredstva ne daje pomoć, nego plaća robu ili usluge pa rashod treba iskazati na odgovarajućem računu skupine 32 *Materijalni rashodi*, odnosno razreda 4 *Rashodi za nabavu nefinancijske imovine*.

Ako se u sklopu EU projekta osim EU sredstava subjektu u okviru općeg proračuna prenose i sredstva nacionalnog sufinanciranja, ta sredstva se ne iskazuju na podskupini 368, nego na podskupini 363 odnosno 366. U tom slučaju o iznosu doznačenih sredstava nacionalnog sufinanciranja davatelj sredstava dužan je izvijestiti primatelja, kako bi mogao primljena sredstva na-

cionalnog sufinanciranja evidentirati kao prihod na podskupini 633 *Pomoći proračunu iz drugih proračuna* odnosno 636 *Pomoći proračunskim korisnicima iz proračuna koji im nije nadležan*.

Primjer:

Ministarstvo je školi odobrilo projekt koji će se financirati 85% iz EU sredstava, a 15% iz sredstava državnog proračuna. Isplaćen je iznos od 100.000,00 kuna. (Ministarstvo posluje preko jedin-stvenog računa državnog proračuna.)

Opis	Iznos	Račun	
		Duguje	Potražuje
<i>Evidencija u Ministarstvu</i>			
Prijenos EU komponente	85.000,00	36822	63231
Prijenos nacionalne komponente	15.000,00	36621	67111
<i>Evidencija u Školi</i>			
Primitak EU komponente	85.000,00	11121	63823
Primitak nacionalne komponente	15.000,00	11121	63622

Prihodi od EU sredstava i pomoći temeljem prijena EU sredstava iskazuju se na izvoru financiranja Pomoći. Sukladno odredbama Zakona o proračunu rashodi iz ovog izvora mogu se izvršavati do visine naplate, bez obzira na plan.

Ako naplate prihod koji nije planiran, proračunski korisnici državnog proračuna Ministarstvu financija trebaju poslati zahtjev za davanje suglasnosti za otvaranje novog izvora/aktivnosti/stavke u Državnom proračunu. Izvor/aktivnost/stavka otvorit će se s planom 0, a naplaćeni prihod moći će se koristiti do visine naplate.

Za ispravno izvršenje proračuna odnosno financijskog plana te iskazivanje podataka u poslovnim knjigama i financijskim izvještajima neophodno je na razini svakog korisnika EU sredstava osigurati koordinirani rad ustrojstvenih jedinica za financije i računovodstvo s ustrojstvenim jedinicama koje provode projekte. Ustrojstvene jedinice za financije i računovodstvo moraju biti upoznate s financijskim uvjetima iz ugovora temeljem kojeg se provodi projekt:

- tko dodjeljuje EU sredstva,
- iz kojeg programa,
- ukupan iznos sredstava projekta,
- postotak nacionalnog sufinanciranja,
- iznos sredstava koji se prenosi partnerima u projektu,
- planirane stavke rashoda iz proračuna projekta,
- vremenski plan pojedinih aktivnosti u projektu iz kojih nastaju rashodi,
- iznosi prihvatljivih i neprihvatljivih troškova i drugo.

Ako se sredstva za EU projekte prenose između subjekata unutar općeg proračuna, za ispravno provođenje eliminacija u postupku konsolidacije neophodna je suradnja davatelja i primatelja sredstava. Obveza je svih davatelja sredstava da prije prijena sredstava korisnicima u sustavu općeg proračuna, propišu i/ili ugovore način i rokove izvještavanja drugih sudionika u projektu, odnosno drugih korisnika EU sredstava.

Ako se EU sredstva isplaćuju neprofitnoj organizaciji, trgovačkom društvu ili obrtniku kao partnerima u projektu, odnosno krajnjim korisnicima EU sredstava, proračunski korisnik državnog proračuna to ne evidentira u okviru podskupine 368, nego, ovisno o krajnjem korisniku, na osnovnim računima:

- 35311 Subvencije trgovačkim društvima, zadrugama, poljoprivrednicima i obrtnicima iz EU sredstava

- 37151 Naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja iz EU sredstava
- 37231 Naknade građanima i kućanstvima iz EU sredstava
- 38131 Tekuće donacije iz EU sredstava
- 38231 Kapitalne donacije iz EU sredstava
- 38641 Kapitalne pomoći subjektima u javnom sektoru iz EU sredstava
- 38642 Kapitalne pomoći subjektima izvan javnog sektora iz EU sredstava.

Ako se EU sredstva prenose partneru na projektu koji je inozemna ustanova, udruga, zaklada ili druga neprofitna organizacija, prijenos sredstava iskazuje se na osnovnom računu 38131 *Tekuće donacije iz EU sredstava* odnosno 38231 *Kapitalne donacije iz EU sredstava*. Prijenos inozemnom trgovačkom društvu iskazat će se na osnovnom računu 35311 *Subvencije trgovačkim društvima, zadrugama, poljoprivrednicima i obrtnicima iz EU sredstava*, odnosno 38642 *Kapitalne pomoći subjektima izvan javnog sektora iz EU sredstava*.

Ako je inozemni partner grad, općina, tijelo javne uprave, fakultet, muzej, prijenos EU sredstava ne može se iskazati u okviru podskupine 368 *Pomoći temeljem prijena EU sredstava* jer se ta podskupina u postupku konsolidacije mora eliminirati s podskupinom 638 *Pomoći temeljem prijena EU sredstava*. Stoga takav prijenos EU sredstava treba iskazati u okviru podskupine 361 *Pomoći inozemnim vladama*.

Plaćanje subjektima izvan sustava proračuna temeljem ispostavljenih računa za isporučene proizvode, robu i usluge, ne evidentira se na navedenim računima, nego na računima rashoda koji predstavljaju ekonomsku namjenu korištenja sredstava.

Ako se sredstva pomoći Europske unije prenose između proračuna te proračunskih i izvanproračunskih korisnika, tako ostvaren prihod evidentira se u okviru podskupine 638 *Pomoći temeljem prijena EU sredstava*, a ne u okviru podskupine 632. U okviru podskupine 638 otvoreni su osnovni računi za tekuće i kapitalne pomoći temeljem prijena EU sredstava:

- iz državnog proračuna
- iz proračuna JLP(R)S
- od proračunskog korisnika drugog proračuna
- od izvanproračunskog korisnika.

Ako se uz EU sredstva prenose i sredstva domaće komponente (iz općih prihoda i primitaka, vlastitih ili namjenskih izvora), taj dio se ne evidentira u okviru podskupine 638, nego, ovisno o davatelju i primatelju sredstava, u okviru jedne od sljedećih podskupina:

- 633 Pomoći proračunu iz drugih proračuna i izvanproračunskim korisnicima
- 634 Pomoći od izvanproračunskih korisnika
- 636 Pomoći proračunskim korisnicima iz proračuna koji im nije nadležan
- 639 Prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna.

Primjer:

Grad se javio na natječaj za dodjelu EU sredstava. Osim EU sredstava, Ministarstvo prenosi i dio nacionalnog sufinanciranja (15%), kako je navedeno i u natječajnoj dokumentaciji.

Opis	Iznos	Račun	
		Duguje	Potražuje
Primljena sredstva	500.000	11121	
EU komponenta (85%)	425.000		63811
Nacionalno sufinanciranje (15%)	75.000		63311

Ako je korisnik sredstava proračunski korisnik, a nacionalnu komponentu osigurava nadležni proračun, sredstva nacionalne komponente iskazat će kao prihod iz nadležnog proračuna.

Opis	Iznos	Račun	
		Duguje	Potražuje
Primljena sredstva iz Ministarstva EU komponenta (85%)	425.000	11121	63811
Primljena sredstva iz nadležnog proračuna Nacionalno sufinanciranje (15%)	75.000	11121	67111

3.6. Prijenosi sredstava između proračunskih korisnika istog proračuna

U okviru podskupine 369 *Prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna* evidentira se prijenos sredstava koja bez protučinidbe jedan proračunski korisnik daje drugom iz nadležnosti istog proračuna. Znači, glavne pretpostavke za uporabu računa podskupina 369 i 639 je da su i primatelj i davatelj sredstava proračunski korisnici istog proračuna i da se sredstva daju bez protučinidbe. Primjerice, Ministarstvo kulture i medija temeljem natječaja dodjeljuje sredstva fakultetu koji je u nadležnosti Ministarstva znanosti i obrazovanja. Bez obzira na to što je fakultet u nadležnosti drugog ministarstva, i davatelj (Ministarstvo kulture i medija) i primatelj (fakultet) pripadaju istom, državnom proračunu pa će se prijenos sredstava iskazati preko podskupina 369 (kod davatelja) i 639 (kod primatelja).

Sukladno odredbama Pravilnika takvi prijenosi mogu biti **samo iznimka, ne pravilo**, i to **na temelju propisa ili natječaja**, a **uz prethodnu suglasnost** Ministarstva financija, odnosno upravnog tijela za financije jedinica JLP(R)S. Prethodna suglasnost ne odnosi se na prijenose EU sredstava.

Za evidentiranje međusobnih prijenosa otvoreni su sljedeći osnovni računi:

Rashodi	Prihodi
36911 Tekući prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna	63911 Tekući prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna
36921 Kapitalni prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna	63921 Kapitalni prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna
36931 Tekući prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna temeljem prijenosa EU sredstava	63931 Tekući prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna temeljem prijenosa EU sredstava
36941 Kapitalni prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna temeljem prijenosa EU sredstava	63941 Kapitalni prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna temeljem prijenosa EU sredstava.

Temeljem modificiranog računovodstvenog načela nastanka događaja prihodi se u proračunskom računovodstvu priznaju u izvještajnom razdoblju u kojemu su postali raspoloživi i pod uvjetom da se mogu izmjeriti, što znači u trenutku kada su naplaćeni. Kako bi se iznosi iskazani na podskupinama 369 i 639 kod izrade konsolidiranog financijskog izvještaja nadležnog proračuna mogli eliminirati, i rashodi temeljem prijenosa između proračunskih korisnika istog proračuna iskazuju se u trenutku plaćanja, a ne po nastanku događaja, na što ukazuje i naziv podskupina 369 i 639 pripadajućih odjeljaka i osnovnih računa – prijenosi. Iz tog razloga uz podskupinu 369 nije otvoren odgovarajući odjeljak u razredu 2 *Obveze*, niti su uz podskupinu 639 otvoreni odgovarajući odjeljci podskupina 163 *Potraživanja za pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna*

i 963 *Obračunate pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna*. To znači da davatelj sredstava ne smije evidentirati rashod u okviru podskupine 369 prije nego što je doznačio sredstva, a primatelj mora evidentirati prihod u okviru podskupine 639 u trenutku naplate tog prihoda, a ne tek kad mu nastanu rashodi. Prilikom izrade konsolidiranog financijskog izvještaja proračuna ta dva iznosa se eliminiraju. Također u izvještaju o izvršenju proračuna podaci iskazani na ove dvije podskupine moraju biti jednaki.

Primjerice, ako Agencija za mobilnost i programe EU prenosi EU sredstva fakultetu, rashod će evidentirati na osnovnom računu 36931 *Tekući prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna temeljem prijenosa EU sredstava*, dok će fakultet priznati prihod na osnovnom računu 63931 *Tekući prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna temeljem prijenosa EU sredstava*. Međutim, ako je Agencija prijenos sredstava planirala i izvršila na podskupini 372 *Ostale naknade građanima i kućanstvima iz proračuna* (znači, iskazala je konačni rashod jer su sredstva primjerice, namijenjena profesoru koji je zaposlenik fakulteta ili studentu), fakultet, primatelj sredstava, će primljena sredstva evidentirati na računu 23955 *Obveze za naplaćene tuđe prihode*, bez priznavanja prihoda i evidentiranja rashoda. Prijenos sredstava profesoru odnosno studentu fakultet će evidentirati zaduženjem računa 23955. Stoga je neophodno da Agencija izvjesti fakultet o načinu evidentiranja prenesenih sredstava.

Zakonom o izvršavanju Državnog proračuna omogućava se fleksibilnost na podskupini 369 *Prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna*. Navedeno znači da, ako se tijekom proračunske godine utvrdi da sredstva u okviru podskupine 369 nisu planirana u potrebnom iznosu, mogu se, uz suglasnost Ministarstva financija, preraspodjeljivati i to bez ograničenja unutar aktivnosti s kojih se sredstva dodjeljuju. Zakonom je propisano i da je korisnik, koji na svojim aktivnostima planira sredstva prijenosa, dužan očekivane primatelje sredstava pisano obavijestiti da sredstva planiraju na prihodnoj strani u okviru skupine 639 te nakon doznake sredstava s primateljima uskladiti evidencije.

Proračunski korisnik koji ostvaruje prihod od drugog proračunskog korisnika iz nadležnosti istog proračuna, a ne radi se o prihodu ostvarenom na tržištu, taj prihod planira i evidentira na podskupini 639 *Prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna*, u okviru izvora financiranja *Pomoći* (u državnom proračunu izvor 52 *Ostale pomoći i darovnice*). Kako se radi o namjenskom izvoru, primljena sredstva će moći koristiti i ako nisu planirana. U tom slučaju proračunski korisnik državnog proračuna treba Sektoru za pripremu i izradu prijedloga proračuna države poslati *Zahtjev za davanje suglasnosti za otvaranje novog izvora/aktivnosti/stavke u Državnom proračunu Republike Hrvatske*. Temeljem suglasnosti izvor/aktivnost/stavka otvorit će se s planom 0, a naplaćeni prihod moći će se koristiti do visine naplate sukladno odredbama Zakona o proračunu.

Prijenos sredstava drugim proračunskim korisnicima iz nadležnosti istog proračuna evidentira se zaduženjem odgovarajućeg osnovnog računa podskupine 369 uz odobrenje računa novčanih sredstava. Proračunski korisnici koji posluju preko jedinственог računa proračuna, umjesto odobrenja računa novčanih sredstava, odobravaju osnovni račun 67111 *Prihodi iz nadležnog proračuna za financiranje rashoda poslovanja* odnosno 67121 *Prihodi iz nadležnog proračuna za financiranje rashoda za nabavu nefinancijske imovine* ako sredstva doznaju iz izvora financiranja *Opći prihodi i primici*, a ako koriste vlastite ili namjenske prihode, odobravaju osnovni račun 16721 *Potraživanja proračunskih korisnika za sredstva uplaćena u nadležni proračun*.

Sukladno članku 56. stavku 2. Zakona o proračunu nadležni razdjeli državnog proračuna, uz prethodno dobivenu suglasnost Ministarstva financija, donose pravilnik, a načelnik, gradonačelnik, župan donose akt o mjerilima i načinu korištenja nenamjenskih donacija i vlastitih prihoda proračunskih korisnika iz svoje nadležnosti. Do stupanja na snagu novog Zakona o proračunu te odredbe su bile propisane zakonom o izvršavanju državnog proračuna. Tako je ministar zaštite okoliša i energetike donio *Pravilnik o mjerilima i načinu korištenja donacija i vlastitih prihoda nacionalnih parkova i parkova prirode* (dalje u tekstu: Ustanova). Sukladno članku 5. toga Pravilnika 97% prihoda ostvarenih od naplate ulaznica i vinjeta ostaje Ustanovi, dok se 3% ostvarenih prihoda četiri puta godišnje u rokovima propisanim Pravilnikom uplaćuje na račun Državnog proračuna, IBAN HR1210010051863000160 s modelom HR65 i pozivom na broj 7285-132-RKP Ustanove, na izdvojeni izvor sredstava pod nazivom Zajednička sredstva parkova Hrvatske. Sredstva koja se uplate u državni proračun koriste se za podmirivanje rashoda za zajedničke funkcije te za financiranje prioritetnih aktivnosti Ustanova. Ustanova cijeli naplaćeni iznos priznaje kao prihod, a uplatu 3% sredstava na račun državnog proračuna evidentira na podskupini 369.

Prihode koje naplaćuju od korisnika ustanove u socijalnoj skrbi uplaćuju na račun državnog proračuna, na izvor financiranja 43 *Ostali prihodi za posebne namjene*. Bez obzira na visinu naplaćenih prihoda, nadležnom ministarstvu šalju zahtjev za sredstva prema nastalim obvezama za rashode. Tako neke ustanove potroše više, a neke manje nego što su naplatile, odnosno Ministarstvo raspoređuje prihode prema potrebama ustanova. Temeljem upute⁴ koju je donijelo Ministarstvo financija, svaka ustanova socijalne skrbi u svom knjigovodstvu naplaćeni prihod u cijelosti evidentira na osnovnom računu 65264 *Sufinanciranje cijene usluge, participacije i slično*, bez obzira na to hoće li potrošiti sva naplaćena sredstva. Ako do kraja godine ne potroši cijeli naplaćeni iznos, razliku evidentira na osnovnom računu 36911, a ako potroši više nego što je naplatila, razliku evidentira na osnovnom računu 63911. Razliku između zbroja iznosa iskazanih na računima 369 i 639 iskazuje nadležno ministarstvo.

Isplata sredstava bolničkim zdravstvenim ustanovama kojima je osnivač Republika Hrvatska za podmirivanje dijela dospjelih obveza prema dobavljačima lijekova, potrošnog i ugradbenoga medicinskog materijala temeljem Odluke Vlade RH s pozicija Ministarstva zdravstva, evidentirana je u okviru podskupine 369. U tom slučaju bolnice prihod iskazuju na osnovnom računu 63911 *Tekući prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna*.

Proračunski korisnici iz nadležnosti JLP(R)S rjeđe od proračunskih korisnika državnog proračuna jedni drugima prenose sredstva. Međutim, u praksi se događa da jedan upravni odjel raspisuje natječaj na koji se javi proračunski korisnik iste jedinice, ali iz nadležnosti (razdjela, glave) drugog upravnog odjela.

Proračunski korisnik trebao bi se financirati iz nadležnog proračuna bez natječaja, a natječaji bi trebali biti namijenjeni za subjekte izvan tog proračuna (jedinice). Kako se ovakve situacije ipak događaju, Ministarstvo financija je jedinicama dalo dva prijedloga:

1. dio sredstava koji će se putem natječaja osigurati proračunskom korisniku može se preraspodjelom prenijeti na upravni odjel u okviru kojega je plan tog proračunskog korisnika

2. upravni odjel koji raspisuje natječaj, sredstva koja će iz natječaja dodijeliti proračunskom korisniku planira i evidentira u okviru podskupine 369, a proračunski korisnik sredstva koja će ostvariti putem natječaja u okviru podskupine 639, izvor financiranja pomoći, dok se konačan rashod proračunskog korisnika evidentira na glavi koja je nadležna za tog proračunskog korisnika.

Prvi prijedlog je bolji jer se time ne povećava proračun. Međutim, neke jedinice ne žele provoditi preraspodjelu tj. žele da se cjelokupna sredstva koja se dodjeljuju temeljem natječaja vide na upravnom odjelu koji raspisuje natječaj. U tom slučaju primjenjuje se drugi prijedlog. Iako upravni odjeli nisu proračunski korisnici, u ovom slučaju za planiranje i računovodstvene evidencije mogu imati tretman proračunskih korisnika.

Kad su u pitanju EU projekti, preporuka je da se, gdje god je to moguće, izbjegnu prijenosi preko 369 i 639. Znači, nadležni proračun iskazuje svoje rashode i prihode, a proračunski korisnik svoje. Ako ugovor to ne dopušta, iznimno se za prijenose EU sredstava proračunskim korisnicima iz nadležne JLP(R)S mogu koristiti podskupine 369 i 639.

Ako nadležni proračun ima uspostavljenu riznicu pa se sve transakcije jedinice i proračunskih korisnika iz njezine nadležnosti odvijaju preko jedinstvenog računa, sredstva se ne mogu iz nenadležnog upravnog odjela prenijeti na račun proračunskog korisnika. Dodatno, sukladno odredbama Pravilnika nadležni proračun u svojoj glavnoj knjizi može voditi rashode za redovnu djelatnost proračunskih korisnika koji se financiraju iz proračuna, prihode i primitke proračunskih korisnika (namjenske i vlastite) te rashode i izdatke koji se iz njih financiraju. U tom slučaju postavlja se pitanje na koji način za isti poslovni događaj iskazati i prijenos u okviru podskupine 369 i ekonomsku klasifikaciju proračunskog korisnika, s tim da se rashod i obveza proračunskog korisnika iskaže na jednom upravnom odjelu, dok će se plaćanje dobavljaču provesti s drugog.

To je moguće riješiti tako da se nakon provedenog plaćanja dobavljaču, koje se u trenutku plaćanja evidentira u okviru podskupine 369, temeljnicom zatvori obveza i prizna prihod u okviru podskupine 639 na glavi drugog upravnog odjela. Ako se plaćanje dobavljaču provodi terećenjem glave na kojoj su planirani rashodi proračunskog korisnika, prije toga potrebno je temeljnicom zadužiti podskupinu 369 razdjela koji je raspisao natječaj uz odobrenje prihoda podskupine 639 na glavi na kojoj su planirani rashodi proračunskog korisnika. Tako će u proračunu na glavi upravnog odjela koji raspisuje natječaj biti plan i izvršenje u okviru podskupine 369, dok će na glavi upravnog odjela na kojoj su planirani rashodi proračunskog korisnika biti prihod u okviru podskupine 639 i rashod po ekonomskoj klasifikaciji.

Podatke evidentirane u okviru podskupina 369 i 639 JLP(R)S treba iskazati u izvještaju o izvršenju proračuna kako bi bilo vidljivo koliko je provedeno prijenosa sredstava unutar proračuna, dok u konsolidiranom financijskom izvještaju podatke iskazane na tim podskupinama treba eliminirati.

Ostali prijenosi sredstava između proračunskih korisnika iz nadležnosti istog proračuna ne evidentiraju se na računima podskupina 369 i 639. Također se u okviru podskupina 369 i 639 ne smiju evidentirati:

- plaćanje usluga proračunskim korisnicima iz nadležnosti istog proračuna,
- prijenos sredstava za financiranje redovne djelatnosti proračunskih korisnika iz nadležnosti JLP(R)S,
- prijenosi između JLP(R)S,
- prijenosi između proračunskih i izvanproračunskih korisnika.

⁴ Računovodstveno praćenje izvora financiranja 43 Ostali prihodi za posebne namjene kod ustanova u socijalnoj skrbi i Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku od 2017. godine, <https://mf.in.gov.hr/istaknute-teme/drzavna-riznica/racunovodstvo/upute-nalozi-i-ostalo/179>

Ako proračunski korisnik ostvaruje prihode na tržištu (temeljem čega može biti i obveznik poreza na dodanu vrijednost kao i poreza na dobit), pružanje usluge ili prodaju roba i proizvoda drugom proračunskom korisniku evidentirati će na podskupini 661 *Prihodi od prodaje proizvoda i robe te pruženih usluga*, dok će primatelj usluge odnosno kupac proizvoda i usluga rashod evidentirati na odgovarajućoj podskupini računskog plana (obično se radi o rashodima za usluge).

3.7. Pomoći unutar općeg proračuna temeljem protestiranih jamstava

Podskupina 637 *Pomoći unutar općeg proračuna temeljem protestiranih jamstava* primjenjuje se od 1. siječnja 2021. godine. U okviru te podskupine otvoreni su sljedeći odjeljci:

6371 Pomoći primljene unutar općeg proračuna po protestiranim jamstvima

6372 Povrat pomoći danih unutar općeg proračuna po protestiranim jamstvima.

Odjeljak 6371 koriste subjekti unutar općeg proračuna čije kreditne obveze su po protestiranom jamstvu platili drugi subjekti unutar općeg proračuna, dok odjeljak 6372 koriste davatelji jamstva za evidentiranje povrata po protestiranom jamstvu.

U okviru odjeljaka 3635 *Pomoći unutar općeg proračuna po protestiranim jamstvima* i 3636 *Povrat pomoći primljenih unutar općeg proračuna po protestiranim jamstvima* evidentiraju se plaćanja po protestiranim jamstvima odnosno povrat plaćenih sredstava po protestiranim jamstvima kada su i davatelj i primatelj jamstva subjekti u okviru općeg proračuna.

Primatelj jamstva koji je subjekt unutar općeg proračuna, protestiranje jamstva evidentira zaduženjem računa skupine 54 *Izdaci za otplatu glavnice primljenih kredita i zajmova* (za iznos vraćene glavnice) i računa odjeljka 2342 *Obveze za kamate na primljene kredite i zajmove* (za iznos kamate sadržane u plaćenom anuitetu) uz odobrenje računa prihoda unutar općeg proračuna temeljem plaćanja protestiranih jamstava (za iznos plaćenog anuiteta). Istovremeno u iznosu vraćene glavnice zadržava obvezu prema zajmodavcu i ispravak izvora vlasništva za obveze. Umjesto obveze prema zajmodavcu, u iznosu plaćenog

anuiteta treba evidentirati obvezu na podskupini 236 *Obveze za povrat pomoći primljenih unutar općeg proračuna po protestiranim jamstvima*.

Pravilnikom je propisano da se obveze poslovanja u trenutku nastanka priznaju kao rashod na računima razreda 3 *Rashodi poslovanja*. Međutim obveze na podskupini 236 ne mogu se u trenutku nastanka priznati kao rashod jer je druga strana, primatelj povrata, subjekt u okviru općeg proračuna koji će prihod priznati tek u trenutku naplate. Stoga je otvorena podskupina 936 *Obračunati rashodi za povrat pomoći primljenih unutar općeg proračuna po protestiranim jamstvima s pripadajućim odjeljkom i osnovnim računom*.

Primatelj jamstva povrat anuiteta kreditoru od strane davatelja jamstva treba evidentirati zaduženjem računa obračunatog rashoda za povrat unutar općeg proračuna plaćenih protestiranih jamstava uz odobrenje računa obveza za povrat unutar općeg proračuna plaćenih protestiranih jamstava. Stvarni rashod se evidentira tek na dan povrata jer na taj dan subjekt koji je platio protestirano jamstvo može evidentirati vraćena sredstva kao prihod od povrata, a taj rashod u postupku konsolidacije mora se eliminirati s prihodom.

Knjiženje

Opis	Duguje	Potražuje
Saldo obveza za glavnicu	912	26
Obračun kamata po kreditu	342	2342
Plaćeno protestirano jamstvo	54	6371
	2342	
Zatvaranje obveze za glavnicu	26	912
Obveza prema davatelju jamstva	9363	2366
	2366	111
Povrat plaćenog jamstva	3636	9363
	34333	23433
Obveza za zateznu kamatu	34333	23433
Plaćanje zatezne kamate	23433	111

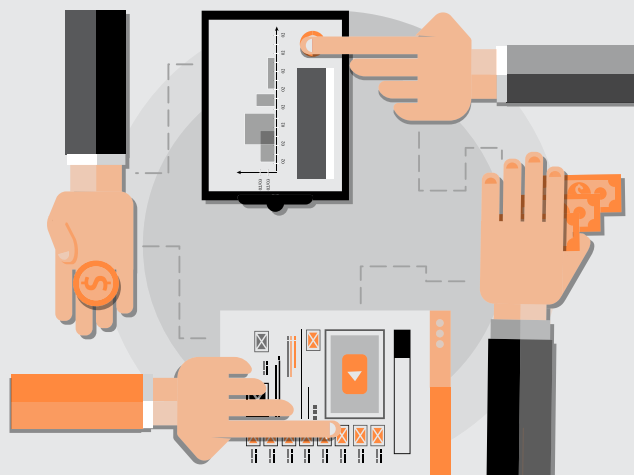
Ovakvi slučajevi kad su i davatelj i primatelj jamstva subjekti unutar općeg proračuna rijetki su, ali se događalo da županija jamči za kredit koji je podigla općina.

DJELOVANJE CENTRA

tim4pin

MOŽETE PRATITI NA

WWW.TIM4PIN.HR

Osvrt na prvu predaju financijskih izvještaja putem RKPFI aplikacije

Katarina Nesterović*
Martina Štefković**

Obveznici financijskog izvještavanja u sustavu proračuna po prvi su puta prilikom financijskog izvještavanja za razdoblje 1. siječnja do 31. ožujka 2022. godine svoje financijske izvještaje predavali putem nove aplikacije Financijsko izvještavanje u sustavu proračuna i Registar proračunskih i izvanproračunskih korisnika (RKPFI). U nastavku teksta daje se pregled najčešćih pitanja i nedoumica u svezi Registra proračunskih i izvanproračunskih korisnika kao i pitanja s kojima su se korisnici suočavali u procesu predaje financijskih izvještaja.

1. Uvod

Kroz novi informacijski sustav odnosno aplikaciju Ministarstva financija za *Financijsko izvještavanje u sustavu proračuna i Registar proračunskih i izvanproračunskih korisnika (RKPFI)* omogućeno je:

- prikupljanje i obrada financijskih izvještaja obveznika proračunskog računovodstva i
- upravljanje podacima iz Registra proračunskih i izvanproračunskih korisnika.

Aplikacija RKPFI puštena je u rad početkom ožujka 2022. godine i to prvo u dijelu Registra proračunskih i izvanproračunskih korisnika (dalje u tekstu: Registar), a prvi financijski izvještaji putem aplikacije predani su početkom travnja 2022. godine, za izvještajno razdoblje od 1. siječnja do 31. ožujka 2022.. Da bi se olakšao rad u aplikaciji, za subjekte u sustavu proračuna pripremljeni su korisnički priručnici. S obzirom na to da je nova aplikacija značajnija promjena u odnosu na dosadašnju praksu predaje financijskih izvještaja i prijave podataka u Registar, u primjeni aplikacije kod subjekata u sustavu proračuna javile su se određene nedoumice i pitanja koja su istaknuta u daljnjem tekstu.

2. Prijava promjena u Registru proračunskih i izvanproračunskih korisnika putem PRKP obrasca

Člankom 10. stavkom 1. Pravilnika o utvrđivanju proračunskih i izvanproračunskih korisnika državnog proračuna i proračunskih i izvanproračunskih korisnika proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te o načinu vođenja Registra proračunskih i izvanproračunskih korisnika¹, propisano je da proračunski i izvanproračunski

korisnici državnog proračuna i proračunski i izvanproračunski korisnici proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave o promjeni podataka unesenih u Registar proračunskih i izvanproračunskih korisnika (dalje u tekstu: Registar) izvještavaju, u roku od osam dana od dana nastanka promjene, ministarstvo ili drugo državno tijelo na razini razdjela organizacijske klasifikacije odnosno jedinicu lokalne i područne (regionalne) samouprave (dalje u tekstu: JLP(R)S) na obrascu PRKP.

Promjene u Registru ne podnose se više putem papirnatih obrazaca Financijskoj agenciji – FINA-i, već isključivo putem aplikacije RKPFI.

2.1. Status predanih PRKP obrazaca

Pregledom predanih PRKP obrazaca kroz aplikaciju, uočeno je kako je veći broj obrazaca sa statusom „**U izradi**“. Navedeno znači da subjekt koji je podnio obrazac PRKP nije isti poslao dalje na suglasnost, odnosno odobrenje unesenih promjena. Kod izrade PRKP obrasca nakon odabira opcije „Spremi“ potrebno je odabrati opciju „Pošalji na suglasnost“. Suglasnost na određeni dio podataka u Registru daje nadležni razdjel državnog proračuna, odnosno nadležna JLP(R)S, a na određeni dio podataka suglasnost daje Ministarstvo financija.

Za obrasce PRKP koji imaju status „**Poslano na suglasnost**“ znači da čekaju odobrenje nadležnog razdjela, jedinice ili Ministarstva financija.

Za obrasce PRKP koji imaju status „**Poslano na ispravak**“ znači da su vraćeni radi ispravka, odnosno dorade određenog prethodno prijavljenog podatka. Kada je obrazac PRKP iz određenog razloga poslan na ispravak, nije moguće podnijeti novi PRKP dok prethodno podneseni ne bude ispravljen i potom odobren. Jedan od najčešćih razloga zbog kojeg se podneseni obrasci PRKP vraćaju na ispravak je pogrešno naveden naziv subjekta ili podatak o izvorima financiranja za čije je popunjavanje dano detaljnije pojašnjenje u nastavku. U podatak o nazivu subjekta upisuje se točan naziv proračunskog i izvanproračunskog korisnika državnog proračuna, JLP(R)S i proračunskog i izvanprora-

* Katarina Nesterović, mag. oec., Ministarstvo financija RH, Zagreb

** Martina Štefković, mag. oec., Ministarstvo financija RH, Zagreb

¹ Pravilnik o utvrđivanju proračunskih i izvanproračunskih korisnika državnog proračuna i proračunskih i izvanproračunskih korisnika proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te o načinu vođenja Registra proračunskih i izvanproračunskih korisnika (NN, br. 128/09, 142/14, 23/19 i 83/21)

čunskog korisnika JLP(R)S iz propisa, rješenja ili drugoga odgovarajućeg akta ili iz Sudskog registra Ministarstva pravosuđa i uprave. Naziv subjekta ne smije biti različit od onoga navedenoga u propisu, rješenju/aktu ili Sudskom registru.

Obrazac PRKP za kojeg je dana suglasnost nadležnog razdjela, jedinice ili Ministarstva financija ima status „Odobren“.

2.2. Popunjavanje podataka o izvorima financiranja u Registru

U okviru podataka o izvorima financiranja u Registru u postocima se iskazuje udio prihoda i primitaka koje subjekt općeg proračuna ostvaruje od Republike Hrvatske, županija, gradova, općina te ostalih izvora financiranja.

Kod upisa ili promjene podataka u Registru potrebno je voditi računa o tome da se u Registar unesu, odnosno ažuriraju, podaci o izvorima iz kojih se subjekt financira.

Postoci udjela sukladno izvorima financiranja izračunavaju se u odnosu na ukupno ostvarene prihode i primitke subjekta u prethodnoj proračunskoj godini. Nakon predaje godišnjih financijskih izvještaja, subjekt je u roku od 10 dana od dana predaje financijskog izvještaja obavezan, u slučaju da je došlo do promjene u udjelima prema izvorima financiranja, dostaviti ispravne podatke temeljem obrasca za unos promjena u Registar (obrazac PRKP).

JLP(R)S postotni udio prihoda od poreza, vlastitih i namjenskih prihoda u ukupnim prihodima iskazuju kao izvor financiranja grad/općina odnosno županija, ovisno o kojoj se jedinici radi. Prihode pomoći koje jedinice ostvare iz drugog proračuna u postotnom se udjelu iskazuju na izvoru financiranja Republike Hrvatske odnosno one JLP(R)S od koje su pomoći ostvarene. Prihodi od donacija, primici i ostali prihodi koji ne pripadaju ranije navedenim kategorijama, u postotnom se iznosu iskazuju u okviru izvora financiranja *Ostalo*.

Ostvareni EU prihodi, bilo temeljem prijenosa EU sredstava od drugog subjekta općeg proračuna, bilo izravno iz Europske unije (primjerice od Europske komisije), uključuju se u okvir izvora financiranja *Ostalo*. Udio nacionalnog sufinanciranja u EU projektu iskazuje se na izvoru financiranja Republike Hrvatske odnosno onog subjekta općeg proračuna od kojeg je nacionalno sufinanciranje ostvareno.

Prihodi ostvareni od izvanproračunskih korisnika, bilo državnog ili proračuna JLP(R)S (primjerice HZZO, HZZ, županijska uprava za ceste), uključuju se u okvir izvora financiranja *Ostalo*.

Proračunski korisnici koji imaju dva ili više osnivača, prihode koje ostvaruju od osnivača iskazuju na pripadajućem izvoru financiranja ovisno o tome kojoj kategoriji pojedini osnivač pripada, u postotku s kojim svaki od njih sudjeluje u financiranju proračunskog korisnika.

Upute o načinu popunjavanja navedenih podataka dane su u *Okružnici o sastavljanju i predaji financijskih izvještaja*

proračuna, proračunskih i izvanproračunskih korisnika državnog proračuna te proračunskih i izvanproračunskih korisnika proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za razdoblje od 1. siječnja do 31. ožujka 2022. i druge aktualnosti (KLASA: 400-02/22-01/26, URBROJ: 513-05-03-22-1).

3. Predaja financijskih izvještaja putem aplikacije

U Korisničkim uputama za podnošenje financijskih izvještaja objašnjeni su koraci za podnošenje (učitavanje) financijskog izvještaja bilo koje razine u aplikaciju. Predložak obrazaca financijskih izvještaja s ugrađenim kontrolama dostupan je za preuzimanje kroz aplikaciju. U samome su predlošku, kao i do sada, ugrađene logičke i matematičke kontrole, ali dodatno i kroz aplikaciju. Samo financijski izvještaji u kojima su zadovoljene sve kontrole mogu biti učitan u aplikaciju.

3.1. Status predanih financijskih izvještaja

Prilikom podnošenja financijskih izvještaja u aplikaciju, korisnik učitava predložak obrazaca financijskih izvještaja i skeniranu (potpisanu i pečatom ovjerenu) Referentnu stranicu. Ako se za određeno izvještajno razdoblje u aplikaciju učitavaju Bilješke uz financijske izvještaje, potrebno je kod odabira učitanja dodati i Bilješke. Spremanjem navedenih dokumenata u aplikaciju, financijski izvještaji pojedinog subjekta imaju status „U izradi“. Navedeno znači da financijski izvještaji nisu učitan u aplikaciju, nego samo spremljeni i na njima subjekt još može raditi. Oda birom opcije „Pošalji“ financijski izvještaji učitavaju se u aplikaciju i status izvještaja mijenja se iz „U izradi“ u „Poslano“.

Kada financijski izvještaj ima status „Poslano“ znači da je ispravno učitano u aplikaciju i smatra se predanim te je dostupan nadležnom razdjelu, nadležnoj JLP(R)S i Ministarstvu financija. Nadležni JLP(R)S/razdjel putem e-maila dobiva informaciju da je proračunski korisnik iz njegove nadležnosti predao, odnosno učitao, financijski izvještaj u aplikaciju. Nadležni razdjel, odnosno nadležna JLP(R)S može zaprimiti financijski izvještaj proračunskog korisnika iz svoje nadležnosti. Za nadležni JLP(R)S/razdjel kroz aplikaciju je omogućena opcija vraćanja na doradu financijskog izvještaja korisnika iz nadležnosti ako utvrdi greške u popunjavanju podataka. Kod vraćanja na doradu financijskog izvještaja potrebno je dodati i obrazloženje koji podatak je potrebno ispraviti u istom. Subjekt kojemu je financijski izvještaj vraćen na doradu, kod učitanja ispravka, izvještaj ne učitava kao kod prve predaje, već uređuje prethodno predani izvještaj koji mu se nalazi pod „Predani izvještaji“. Oda birom opcije „Uredi“ aplikacija korisnika vodi na početni dio za učitanje izvještaja i tada subjekt odabire ispravljeni izvještaj i ispravljenju Referentnu stranicu te iste učitava u aplikaciju. Po dostavi ispravka financijskog izvještaja od strane korisnika, nadležni JLP(R)S/razdjel može zaprimiti taj ispravljeni financijski izvještaj. Svi ispravci financijskih izvještaja korisnika iz nadležnosti moraju biti zaprimljeni prije nego nadležni JLP(R)S/razdjel krene u proces izrade svog konsolidiranog financijskog

izvještaja. Također, Ministarstvo financija može vratiti na doradu, odnosno ispravak, financijski izvještaj bilo kojeg korisnika odnosno razine izvještavanja ako utvrdi da neki od podataka nisu ispravno popunjeni.

Kod izrade konsolidiranih financijskih izvještaja, razdjelima i JLP(R)S je kroz aplikaciju omogućeno da se sve stavke iz financijskih izvještaja zbroje i dobiju isključivo zbrojeni financijski izvještaj, nakon čega taj zbrojeni izvještaj preuzimaju na osobno računalo te potom ručno provode propisane eliminacije i sučeljavanja. Nakon provedenih eliminacija i sučeljavanja, JLP(R)S/razdjel učitava konsolidirani financijski izvještaj u aplikaciju. Konsolidirani financijski izvještaj koji je ispravno učitav u aplikaciju i smatra se predanim ima status „Poslano“ kao što je prethodno navedeno i kod nekonsolidiranih financijskih izvještaja. Konsolidirani financijski izvještaji sa statusom „Poslano“ dostupni su Ministarstvu financija na daljnju obradu.

3.2. Produženje roka predaje financijskih izvještaja

Člankom 26. Pravilnika o financijskom izvještavanju u proračunskom računovodstvu² definirano je da, ako u vrijeme sastavljanja financijskih izvještaja nastanu izvanredni vanjski događaji koji se nisu mogli predvidjeti, spriječiti, otkloniti ili izbjeći, proračuni, proračunski i izvanproračunski korisnici iznimno, mogu predati financijske izvještaje nakon proteka rokova definiranih Pravilnikom, temeljem prethodne suglasnosti Ministarstva financija.

Velik broj obveznika predaje financijskih izvještaja zatražio je od Ministarstva financija produženje roka predaje financijskih izvještaja za razdoblje od 1. siječnja do 31. ožujka 2022. godine s obrazloženjem kako osobe ovlaštene za zastupanje subjekta nisu pribavile vjerodajnicu visoke razine sigurnosti za pristup e-Ovlaštenjima kako bi mogle opunomoćiti odnosno dati pravo pristupa na e-uslugu, tj. aplikaciju RKPFI osobi/osobama unutar subjekta za rad u novoj aplikaciji.

S obzirom na to da je Ministarstvo financija još 14. ožujka 2022. godine obavijestilo sve obveznike predaje financijskih izvještaja o puštanju u rad nove RKPFI aplikacije te ukazalo na potrebu pribavljanja vjerodajnica za omogućavanje korištenja aplikacije, nepribavljanje vjerodajnica nije se uvažavalo kao izvanredni događaj u smislu članka 26. Pravilnika za koji je Ministarstvo financija odobravalo produženje roka predaje financijskih izvještaja.

Korisnici koji u Pravilnikom definiranom roku, odnosno od strane Ministarstva financija produženom roku predaje financijskih izvještaja nisu predali financijske izvještaje, na pitanje 59. Upitnika o fiskalnoj odgovornosti kojim se testira jesu li se kod predaje financijskih izvještaja poštivali rokovi i način predaje utvrđeni Pravilnikom o financijskom izvještavanju u proračunskom računovodstvu ne mogu odgovoriti potvrdno, što je evidentirano i u samoj RKPFI aplikaciji u kojoj je vidljiv dan i vrijeme učitavanja financijskih izvještaja.

Ministarstvo financija kod predaje prvih izvještaja putem RKPFI aplikacije za razdoblje od 1. siječnja do 31. ožujka 2022. godine odobravalo je međutim, produženi rok predaje financijskih izvještaja onim korisnicima koji su pribavili vjerodajnice za pristup aplikaciji, ali vjerodajnice iz određenih tehničkih razloga nisu bile ispravne ili se nisu mogle aktivirati, kao i onim subjektima kojima se netom prije datuma obveze predaje financijskih izvještaja promijenio čelnik tijela pa iz tehničkih razloga novi čelnik tijela nije mogao u kratkom roku pribaviti potrebne vjerodajnice.

3.3. Verzija Microsoft Office-a potrebna za predaju financijskih izvještaja

U postupku predaje financijskih izvještaja pojedini subjekti nisu mogli izvršiti učitavanje Excel datoteke financijskog izvještaja i referentne stranice u aplikaciju, te im je sustav javljao poruku „Dogodila se pogreška“.

S navedenim poteškoćama suočili su se subjekti koji koriste Microsoft Office 2010 ili starije verzije. Iako se Microsoft Office 2010 ili starije verzije mogu koristiti, Microsoft više ne pruža tehničku podršku, ispravke grešaka ili sigurnosne popravke za slabe točke sustava Office 2010 koje se kasnije mogu prijaviti ili otkriti, a to uključuje sigurnosna ažuriranja koja mogu pomoći u zaštiti računala od štetnih virusa, špijuskog softvera i drugog zlonamjernog softvera.

Stoga je financijski izvještaj potrebno popuniti u Excel obrascu u **verziji Office-a koja je novija od verzije 2013.**

CENTAR@TIM4PIN.HR
PITAJCENTAR@TIM4PIN.HR

01/5531-755
099/3037-677

² Pravilnik o financijskom izvještavanju u proračunskom računovodstvu, (NN, br. 37/22)

Utvrđivanje inozemnih primitaka po službenoj dužnosti

Mirjana Mahović Komljenović*

U skladu s odredbama Općeg poreznog zakona, poreznim obveznicima koji su rezidenti RH omogućeno je dobrovoljno prijavljivanje inozemnih primitaka iz proteklih poreznih razdoblja. Prijavlivanje primitka iz inozemstva trebalo je dobrovoljno prijaviti nadležnoj ispostavi Porezne uprave na Obrascu 12.b bez obzira na činjenicu je li u inozemstvu porez već plaćen po toj osnovi te neovisno o činjenici hoće li se u RH utvrditi eventualna porezna obveza bez pravnih posljedica (plaćanja kamata na poreze i doprinose i provedbe prekršajnog postupka), uz uračunavanje poreza plaćenog u drugoj državi. Međutim, nakon isteka roka za dobrovoljno prijavljivanje, Porezna uprava započinje sa slanjem službenih poziva poreznim obveznicima koji su ostvarili primitak iz inozemstva, a radi utvrđivanja poreznih obveza po službenoj dužnosti. Nakon što Porezna uprava poreznom obvezniku uputi službeni poziv, više se ne može koristiti institut dobrovoljnog prijavljivanja te se ostvareni primitak oporezuje, prema poreznim propisima koji su važili u vrijeme ostvarivanja primitaka.

1. Uvod

Hrvatski porezni rezidenti obveznici su plaćanja poreza na dohodak u RH po načelu svjetskog dohotka, što znači da plaćaju porez na ukupan dohodak koji je ostvaren u tuzemstvu i inozemstvu, dok su porezni nerezidenti obveznici plaćanja poreza samo na dohodak koji je ostvaren u RH, prema načelu tuzemnog dohotka, sukladno odredbama Zakona o porezu na dohodak (NN, br. 115/16 – 138/20; dalje u tekstu: Zakon) te Pravilnika o porezu na dohodak (NN, br. 10/17 – 1/21; dalje u tekstu: Pravilnik), kojima se oporezuje ostvarenih dohodak fizičkih osoba. Međutim, pri utvrđivanju oporezivanja dohotka treba primjenjivati i odredbe međunarodnih ugovora koji su sklopljeni i koji su na snazi, te predstavljaju dio unutarnjeg pravnog poretka RH, a po pravnoj su snazi iznad odredbi tuzemnog Zakona i Pravilnika.

Na svojim mrežnim stranicama Porezna uprava (dalje u tekstu: PU) je 21. prosinca 2021. godine te 15. veljače 2022. godine, izdala Obavijest kojom su se pozivali građani rezidenti RH koji su ostvarili inozemne primitke (primjerice plaće, mirovine, drugi dohodak, kamate na štednju, dividende i dr.) u ovoj ili ranijim godinama, a do sada ih nisu prijavili PU, da to učine prije zaprimanja službenog poziva od strane PU. Budući da propisani rok zastare iznosi šest godina, inozemni primici trebaju se prijaviti u okviru zastarnih rokova, što znači da se prijavljuju inozemni primici koji su ostvareni u 2016. godini pa nadalje.

Iznimno, a neovisno od zastarnih rokova, **obveza prijave inozemnih primitaka ne odnosi se na mirovine koje primaju građani rezidenti RH iz sljedećih država:** Kanada, Kina, Luksemburg, Sjeverna Makedonija, Maroko, Mauricijus, Njemačka (koje se isplaćuju iz zakonskog socijalnog osiguranja), Oman, Poljska i San Marino.

Budući da PU raspolaže podacima o mirovinama iz navedenih zemalja, koje se sukladno ugovorima o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja s tim državama ne mogu oporezivati u RH, građanima primateljima samo tih mirovina iste će se evidentirati kao neoporezive mirovine, radi čega ih građani ne trebaju dodatno prijavljivati PU.

2. Oporezivanje inozemnih primitaka hrvatskih rezidenata

Dobrovoljno prijavljivanje primitaka iz inozemstva iz proteklih poreznih razdoblja proizlazi iz odredbi čl. 12.b st.1. i 2. Općeg poreznog zakona (NN, br. 115/16 – 42/20, dalje u tekstu: OPZ), koje su na snazi od 1. siječnja 2020. godine. Navedenim odredbama OPZ-a propisano je da, iznimno od posebnih propisa kojima se regulira porez na dohodak i doprinosi, poreznom obvezniku koji dobrovoljno prijavi inozemni primitak na Obrascu 12. b (po potrebi i podnošenjem drugih obrazaca JOPPD, INO-DOH, DOH), a radi plaćanja dužnih poreza i doprinosa, **porezna obveza nastaje danom prijave inozemnog primitka**, bez obzira na to kada su primici iz inozemstva ostvareni.

Porezna rezidentnost definirana je čl. 3. Zakona, prema čijim odredbama se smatra da je rezident fizička osoba koja ima u RH prebivalište ili uobičajeno boravište, kao i fizička osoba koja u RH nema prebivalište ni uobičajeno boravište, a zaposlena je u državnoj službi RH i po toj osnovi prima plaću.

Prema čl. 4. Zakona definirano je da je nerezident fizička osoba koja u RH nema ni prebivalište ni uobičajeno boravište, a u RH ostvaruje dohodak koji se oporezuje prema odredbama Zakona.

Kako bi se utvrdila porezna rezidentnost fizičke osobe potrebno je utvrditi ima li ta osoba u RH prebivalište ili uobičajeno boravište, što se određuje prema odredbama OPZ-a te Pravilnika o provedbi OPZ-a. **Prema odredbama**

* Mr. sc. Mirjana Mahović Komljenović, dipl.oec., Ministarstvo financija – Porezna uprava, Zagreb

OPZ-a te Pravilnika o provedbi OPZ-a, porezni se obveznik smatra rezidentom one države u kojoj ima središte životnih interesa, odnosno s kojom državom ima uže ekonomske, socijalne i osobne veze.¹

2.1. Podnošenje prijave putem sustava ePorezna

Budući da su građani, kao rezidenti RH, obveznici plaćanja poreza na dohodak u RH po načelu svjetskog dohotka, bili su obvezni i prijaviti inozemni primitak u propisanom razdoblju, o čemu je PU zaprimila informaciju sustavom međunarodne razmjene podataka.

Naime, PU je na temelju automatske razmjene podataka zaprimila podatke o sljedećim kategorijama dohotka i imovine:

- dohotku od nesamostalnog rada,
- primicima članova upravnih odbora i upravnih vijeća,
- proizvodima životnog osiguranja koji nisu obuhvaćeni drugim pravnim instrumentima razmjene informacija i drugim sličnim mjerama EU-a,
- mirovinama
- vlasništvu nad nekretninama i dohotku od imovine i imovinskih prava.

Porezni obveznici mogu dobrovoljno prijaviti primitke iz inozemstva kroz sustav ePorezna, koristeći NIAS vjerodajnice:

- Značajne razine sigurnosti (2) kao što su mobilni tokeni banaka
- Visoke razine sigurnosti (3) kao što je eOsobna iskaznica ili FINA RDC osobni certifikat.

U Obrascu 12. b – Dobrovoljna prijava inozemnih primitaka potrebno je iskazati ostvarene primitke pojedinačno, po godini, državama izvora prema šifarniku država i različitim vrstama primitaka prema šifarniku INO-DOH. Podaci vezani uz inozemne primitke iskazuju se u kunama, prema srednjem tečaju Hrvatske narodne banke važećem na dan 31. prosinca godine u kojoj su isti ostvareni. Uz navedenu prijavu građani trebaju priložiti dokumentaciju o isplaćenom primitku i potvrdi inozemnog poreznog tijela ili isplatitelja o uplaćenom porezu. Međutim, ako ne raspolažu dokumentacijom, a podaci koje dostave su istovjetni podacima kojima raspolaže PU, od građana se neće tražiti dodatna dokumentacija. Porezni obveznik ne može podnijeti Obrazac 12.b. bez utvrđenih iznosa, odnosno s nulom. Nula se može upisati jedino u dijelu Obrasca 12.b. u kojem se upisuje podatak o iznosu poreza koji je uplaćen u inozemstvu.

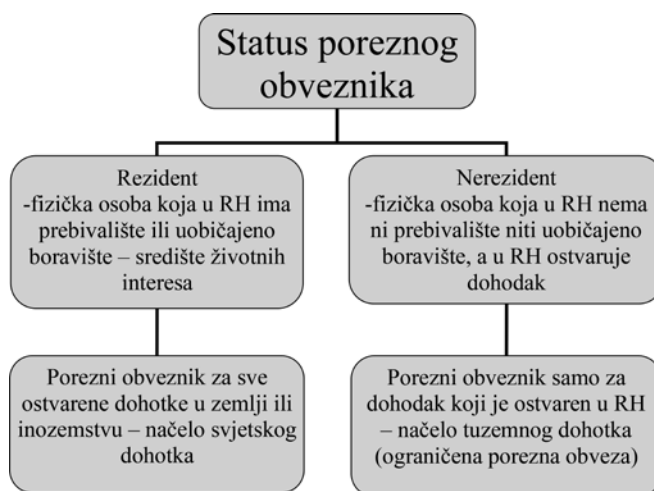
Podaci o kategorijama dohotka i imovine koje su hrvatski rezidenti ostvarili kao ino primitak zaprimljeni su s vremenskim odmakom u odnosu na godinu u kojoj su ostvareni, radi čega je potrebno usporediti podatke iz Obrasca 12. b s podacima zaprimljeni putem međunarodne razmjene, te dopustiti poreznom obvezniku da se o ostvarenim primicima iz inozemstva očituje.

U slučaju utvrđivanja porezne obveze, za dobrovoljno prijavljeni inozemni primitak provodi se postupak prema propisima važećim na dan dobrovoljnog prijavljivanja, bez obračuna kamata na poreze i doprinose iz proteklih razdoblja te bez izricanja novčane kazne za prekršaj radi nepravodobne prijave inozemnih primitaka.

Navedena odredba ne primjenjuje se kada porezno tijelo pokreće postupak oporezivanja inozemnih primitka po službenoj dužnosti. Postupak utvrđivanja i oporezivanja primitaka po službenoj dužnosti obavlja se na temelju informacija koje je PU zaprimila putem međunarodne razmjene podataka, te se poreznom obvezniku upućuje poziv radi utvrđivanja poreznih obveza, u kojem slučaju se više ne može koristiti institut dobrovoljnog prijavljivanja inozemnih primitaka.

2.2. Opseg porezne obveze i načelo svjetskog i tuzemnog dohotka

Sukladno 6. st.1. Zakonu, o statusu poreznog obveznika kao rezidenta ili nerezidenta ovisi opseg porezne obveze. Rezidenti RH plaćaju porez na dohodak u RH iz ukupnog dohotka (od nesamostalnog rada, samostalne djelatnosti, imovine i imovinskih prava od kapitala i od drugog dohotka) kojeg su ostvarili u RH i u inozemstvu – **načelo svjetskog dohotka**, osim ako međunarodnim ugovorima i sporazumima nije propisano drugačije. Nerezidenti plaćaju porez na dohodak u RH samo iz dohotka (od nesamostalnog rada, samostalne djelatnosti, imovine i imovinskih prava od kapitala i od drugog dohotka) kojeg su ostvarili u RH – **načelo tuzemnog dohotka**, osim ako međunarodnim ugovorima i sporazumima nije propisano drugačije.

2.3. Izbjegavanje dvostrukog oporezivanja ostvarenog dohotka rezidenata RH

Porezna uprava je kroz sustav međunarodne razmjene podataka zaprimila podatke o ostvarenom inozemnom dohotku rezidenata RH, neovisno od toga ima li pravo oporezivanja ostvarenog dohotka ili nema, a sukladno ugovorima o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja. Dvostruko oporezivanje ostvarenog dohotka rezidenata RH može se izbjegavati na dva načina:

¹ Više o postupku utvrđivanja rezidentnosti u porezne svrhe može se pročitati u časopisu TIM4PIN br. 3/2022.

- a) **Metodom izuzimanja** – kada se prema pojedinim odredbama međunarodnog ugovora dohodak izuzima od oporezivanja u RH (primjerice ostvarene mirovine iz Njemačke koje se isplaćuju iz zakonskog socijalnog osiguranja), ne mogu se oporezivati u RH te se stoga ne trebaju dodatno ni prijavljivati, radi čega se primateljima samo tih mirovina iste evidentiraju u informacijskom sustavu PU kao neoporezive mirovine,
- b) **Metodom uračunavanja** – kada sukladno odredbama međunarodnog ugovora pravo oporezivanja imaju obje države (rezidentnosti i izvora gdje je dohodak ostvaren). Međutim, RH kao država rezidentnosti otklanja dvostruko oporezivanje primjenom metode uračunavanja plaćenog poreza u drugoj državi (odnosno zemlji izvora dohotka) u tuzemnu poreznu obvezu, sukladno važećim poreznim propisima i prema potvrdi inozemnog poreznog tijela o uplaćenom porezu. Rezidentu RH uračunava se porez plaćen u drugoj državi, do visine poreza koji bi se na taj dohodak platio da je ostvaren u RH.

2.4. Primjena metode obračuna koja je povoljnija za poreznog obveznika

U postupku utvrđivanja eventualne porezne obveze prema dobrovoljnoj prijavi ino primitaka primjenjuje se metoda koja je povoljnija za poreznog obveznika, i to:

- **Metoda kumulativnog obračuna** – provodi se u slučaju kada porezni obveznik putem Dobrovoljne prijave ino primitaka dostavi podatke o ostvarenim primicima za prethodne godine, koji se zbrajaju s primicima ostvarenim u tekućoj godini, uz obračun poreza na dohodak prema poreznim propisima za tekuću godinu. Metoda kumulativnog obračuna je povoljnija za ino primitke koje su porezni obveznici ostvarili po osnovi konačnih dohodaka (dohodak od imovine i imovinski prava, dohodak od kapitala), budući da su sve stope na konačne dohotke snižene, kao i za ostvarene primitke po osnovi dohotka od osiguranja, s obzirom da je kao izvor dohotka ukinut primitak od osiguranja.

Jednako tako, metoda kumulativnog obračuna je povoljnija i za ostvarene primitke po osnovi nesamostalnog rada kojeg su ostvarile mlađe osobe do 25 odnosno do 30 godina, a radi korištenja porezne olakšice za mlade osobe (umanjenje porezne obveze za 100% do 25 godina života te za 50 % od 26 do 30 godina života).

- **Metoda obračun po godinama** za prethodne godine uz priznavanje osobnih odbitaka i poreznih stopa prema pojedinoj godini. Metoda obračuna po godinama uz primjenu važećih poreznih stopa po pojedinoj godini je povoljnija za porezne obveznike koji u prethodnim godinama nisu iskoristili propisane osobne odbitke. Na taj način mogu iskoristiti neiskorišten osobni odbitak po godinama.

Porezni obveznik ostvaruje pravo na osnovni osobni odbitak koji se, uz ispunjenje propisanih uvjeta, može još uvećati po osnovi invalidnosti te za faktore uzdržavanih članova uže obitelji i djece. Navedeno pravo se ostvaruje na temelju podataka iskazanih na poreznoj kartici – Obrascu

PK. Međutim, porezni obveznik ostvaruje pravo samo na neiskorišteni dio osobnog odbitka po pojedinoj godini, a koji se utvrđuje prema službenim evidencijama (obrascu PK, DOH i ZPP-DOH).

Poreznim obveznicima omogućuje se i **kombinacija navedenih metoda**, ovisno o vrsti primitaka i godini ostvarivanja istih. To znači da porezni obveznik koji je ostvario, primjerice, autorsku naknadu iz inozemstva u 2017., 2018., i 2019. godini, ako je to za njega povoljnije, može odabrati metodu obračuna po godinama za 2017. i 2018. godinu, dok za autorsku naknadu iz 2019. godine može odabrati metodu kumulativnog obračuna. Stoga će službenik PU u komunikaciji s poreznim obveznikom dogovoriti onu metodu obračuna koju želi primijeniti na inozemne primitke koje je dobrovoljno prijavio.

Prema navedenom proizlazi da u postupku utvrđivanja porezne obveze, a temeljem svake Dobrovoljne prijave ino primitaka hrvatskih poreznih rezidenata (zaključno s 2016. godinom), PU primjenjuje metodu kumulativnog obračuna ili obračuna po godinama, kao i kombinaciju navedenih metoda, ovisno o tome koja će metoda za poreznog obveznika biti povoljnija. Radi navedenog, potreban je poseban izračun za svakog poreznog obveznika.

3. Dobrovoljna prijava inozemnih primitaka – odgovori pu na najčešća postavljena pitanja

PU je 21. siječnja 2022. godine na mrežnim stranicama objavila odgovore na najčešće postavljena pitanja hrvatskih rezidenata u vezi dobrovoljne prijave ino primitaka, od kojih se izdvaja dio:

➤ **Radila sam u UN-u prije 20-ak godina, što ja sad moram?**

Ako se radi o primitku (plaći) koji je ostvaren prije 20 godina te u razdoblju od 1. siječnja 2016. do danas nema primitaka po toj osnovi, radi se o inozemnim primicima za koje je nastupila zastara za prijavljivanje i utvrđivanje porezne obveze. Po takvim primicima Porezna uprava nema zakonsku mogućnost pokretanja postupka. Kada bi porezni obveznik dobrovoljno platio zastarjele obveze, Porezna uprava bi trebala poreznom obvezniku vratiti plaćeni porez i kamate od dana podnošenja zahtjeva. Stoga je potrebno prijaviti primitak ostvaren u okviru zastarnih rokova (npr. u dobrovoljnoj prijavi u 2022. godini moguća je prijava primitaka ostvarenih najranije iz 2016. godine). No, ako je riječ o mirovini stečenoj temeljem radnog odnosa u UN-u koja se na osnovi prijašnjeg rada sada isplaćuje kao inozemni primitak, istu je potrebno prijaviti u Dobrovoljnoj prijavi ino primitaka za razdoblje za koje nije nastupila zastara prava na utvrđivanje (npr. u 2022. godini najranije iz 2016. godine).

➤ **Odjavio sam se privremeno na Policiji i na Zdravstvenom, mislio sam da se automatski odjavljujem i iz Porezne. Što trebam?**

Obveza prijave inozemnih primitaka u RH postoji ako je osoba koja ostvaruje primitke hrvatski rezident. Činjenica da se osoba odjavila prebivalištem u Evidenciji prebivališta

koju vodi nadležno ministarstvo, kao i činjenica da se osoba odjavila iz sustava zdravstvenog osiguranja RH, govori u prilog tome da bi se moglo pretpostaviti da se radi o osobi koja se ne smatra hrvatskim rezidentom.

Međutim, kako je za plaćanje poreza presudna činjenica središta životnih interesa te osobe i njegove uže obitelji, u konkretnom slučaju potrebno se javiti u Poreznu upravu i popuniti Obrazac TI kako bi se utvrdila rezidentnost poreznog obveznika. Napominjemo da osoba koja smatra da nije hrvatski rezident, već rezident neke druge države, može donijeti potvrdu te države o rezidentnosti, iz koje mora biti vidljivo od kada ga ta država smatra svojim rezidentom.

➤ **Odjavio sam prebivalište iz Hrvatske, radim veći dio godine u Njemačkoj, dođem blagdanima i par vikenda u Hrvatsku. Plaćam sve u Njemačkoj. U Hrvatskoj su mi supruga i djeca u našem zajedničkom stanu. Čiji sam ja sad rezident?**

Temeljem navoda iz upita može se zaključiti da je središte životnih interesa i nadalje u RH te da je osoba hrvatski porezni rezident. U konkretnom slučaju potrebno se javiti u nadležnu ispostavu Porezne uprave, koja će na temelju zahtjeva i popunjenog Obrasca TI utvrditi poreznu rezidentnost.

➤ **Hrvatski sam državljanin, trajno sam nastanjen u Austriji, u RH imam kuću u kojoj žive moji roditelji. U RH dođem u posjetu roditeljima i boravim 30-ak dana u godini. Što ja sad moram?**

Temeljem navoda iz upita moglo bi se zaključiti kako osoba nije rezident RH. Međutim, ukoliko je osoba iz bilo kojeg razloga u prethodnim godinama bila hrvatski rezident (ili hrvatski porezni obveznik), a nije regulirala svoj status u trenutku trajnog nastanjenja u Austriji, potrebno je da se javi u nadležnu ispostavu Porezne uprave te da popunjavanjem Obrasca TI izvrši ispis iz hrvatske rezidentnosti.

Dodatno napominjemo da ukoliko osoba smatra da je sada rezident druge države, konkretno Austrije, smatramo potrebitim da dostavi u ispostavu Porezne uprave (prema prije važećem prebivalištu) potvrdu o rezidentnosti iz Austrije. Iz potvrde je bitno vidjeti od kojeg datuma ga Austrija smatra svojim rezidentom.

➤ **Što s onima koji su se školovali „vani“ i primali stipendiju, trebaju li to prijaviti?**

Ako je primatelj stipendije za vrijeme studiranja u inozemstvu i dalje rezident RH, dužan je prijaviti sve primitke iz inozemstva pa tako i ostvarenu stipendiju. Neoporezivi iznosi stipendija, kao i porezni tretman oporezivih primitaka po toj osnovi, propisan je člankom 6. Pravilnika o porezu na dohodak.

➤ **Treba li prijaviti dječji doplatk konačnom korisniku iz Njemačke ili Austrije?**

Dječji doplatk je primitak koji se prema HR propisima ne smatra dohotkom, ali ga je potrebno prijaviti. Budući da se analogijom na istovrsni dohodak iz inozemstva primjenjuju isti porezni propisi kao i za tuzemni dohodak, dječji doplatk iz Njemačke ili Austrije je potrebno prijaviti kao neoporezivi primitak.

➤ **Koji tretman imaju invalidnine i naknade iz inozemstva?**

Za primitke iz inozemstva, bez obzira radi li se o primicima od nesamostalnog rada (invalidska mirovina) ili o primicima koji se ne smatraju dohotkom (invalidnina ili odštetita), porezni obveznik je dužan nadležnoj ispostavi Porezne uprave prema svome prebivalištu ili uobičajenom boravištu podnijeti prijavu radi upisa u registar poreznih obveznika – Obrazac RPO i vjerodostojne isprave o ostvarenom dohotku, odnosno primitku. Na temelju vjerodostojnih isprava nedvojbeno će se utvrditi radi li se o primitku od nesamostalnog rada koji je oporeziv (invalidska mirovina) ili o primitku koji se ne smatra dohotkom (invalidnina), te će se ovisno o tome, po potrebi provoditi daljnji porezni postupci.

➤ **Mogu li od naše Porezne uprave tražiti podatke koliko sam imao ostvarenog dohotka u drugoj državi, te koliko je uplaćeni porez koji se tu može uvrstiti u prijavu?**

Porezni obveznik može dobiti taj podatak ako podnese „Dobrovoljnu prijavu ino primitka“. U tom slučaju će se usporediti podaci s kojima raspolaže Porezna uprava, te će se za druge primitke pitati poreznog obveznika želi li da mu se uključe u postupak dobrovoljne prijave. Ukoliko ne želi, isti će se oporezivati u postupku po službenoj dužnosti, sa zaračunavanjem kamata od dana kada je porez trebao biti plaćen.

4. Oporezivanje primitaka iz inozemstva po službenoj dužnosti

Kada rezidenti RH zaprime službeni poziv PU o ostvarenim inozemnim primicima koje nisu dobrovoljno prijavili, pokreće se postupak oporezivanja primitka iz inozemstva po službenoj dužnosti. U dostavljenom pozivu se poziva poreznog obveznika da, uz popunjeni Obrazac 12.b., dostavi i drugu relevantnu dokumentaciju koju posjeduje u odnosu na ostvareni primitak iz inozemstva. Postupak utvrđivanja i oporezivanja primitaka po službenoj dužnosti obavlja se na temelju informacija koje je PU zaprimila iz međunarodnih izvora, pri čemu postupak provodi ispostava PU koja je nadležna prema prebivalištu ili uobičajenom boravištu poreznog obveznika. Prema čl. 10. st. 4. Zakona o administrativnoj suradnji u području poreza (NN, br. 115/16 – 121/19), informacije, izvješća, izjave i svi drugi dokumenti ili njihove ovjerene preslike koji su dostavljeni poreznom tijelu u skladu s ovim Zakonom, mogu se koristiti kao dokazni materijal, jednako kao i slične informacije, izvješća, izjave te ostali dokumenti od nekog tijela u Republici Hrvatskoj. Navedeno znači da se informacije o primicima i plaćenom porezu koji su zaprimljeni od drugih država članica u provođenju postupka oporezivanja trebaju smatrati vjerodostojnima.

4.1. Utvrđivanje zastarnih rokova

Neovisno od toga je li se postupak oporezivanja ino primitaka obavlja prema dobrovoljnoj prijavi ili po službenoj dužnosti, primitak iz inozemstva može se oporezivati samo u okviru zastarnih rokova, utvrđenih OPZ-om. Tako je čl. 108. st.1. i 2. OPZ-a propisano da pravo i obveze poreznog tijela na utvrđivanje porezne obveze i kamata, pravo i obveza poreznog tijela na naplatu poreza, kamata i troškova

ovrhe te pravo poreznog obveznika na povrat poreza, kamata i troškova ovrhe **zastarijeva za šest godina** računajući od dana kada je zastara počela teći. Pri tome, zastara prava na utvrđivanje porezne obveze i kamata počinje teći istekom godine u kojoj je nastala porezna obveza. Nastanak porezne obveze propisan je posebnim poreznim zakonima, a pri ostvarivanju primitaka iz inozemstva nastanak porezne obveze uređen je Zakonom o porezu na dohodak, za konkretno razdoblje u kojem je primitak ostvaren.

Primjerice, ako je rezident RH ostvario u 2019. godini dividendu iz inozemstva, odnosno primitak od kojeg se utvrđuje konačan dohodak, prema odredbama Zakona o porezu na dohodak koji je bio u primjeni u tom razdoblju, inozemni primitak trebao je biti prijavljen po načelu svjetskog dohotka u 2019. godini. Zastara prava na utvrđivanje počinje teći 1. siječnja 2020. godine te nastupa 1. siječnja 2026. godine. Stoga je prije upućivanja poziva po službenoj dužnosti potrebno provjeriti je li za ostvareni primitak iz inozemstva nastupila zastara prava na utvrđivanje porezne obveze, kao i obaviti provjeru činjenica o prethodno izdanom rješenju te uvjetima za obnovu postupka. Obnovom postupka omogućuje se ponavljanje postupka u istoj upravnoj stvari u kojoj je već vođen postupak i koji je završen donošenjem rješenja.

Kod ino primitaka za koje je nastupila zastara prava na utvrđivanje porezne obveze – za primitke ostvarene 2015. godine i ranije, a za koje ne postoje uvjeti za obnovu postupka, neće se pokretati porezni postupak.

4.2. Porezni propisi koji su bili u primjeni od 1. siječnja 2016. godine

Ostvareni primitak iz inozemstva za koji je zaprimljen službeni poziv oporezivati će se prema poreznim propisima koji su važili u vrijeme ostvarivanja primitka, s obračunavanjem kamata od dana kada je porez trebao biti plaćen. To znači da se pri utvrđivanju dohotka za razdoblje od 2016. do 2021. godine primjenjuju zakonski propisi, kao i upute koje je za podnošenje godišnje prijave poreza na dohodak i provedbu godišnjeg obračuna porezan na dohodak po godinama Središnji ured PU donio za svaku kalendarsku godinu.

Godina	Važeći propisi i upute Upute Središnjeg ureda PU
2016.	Zakon o porezu na dohodak (NN, br. 177/04- 136/15) i Pravilnik o porezu na dohodak (NN, br. 95/05 – 137/15). Uputa o sastavljanju i podnošenju godišnje porezne prijave obveznika poreza na dohodak i obračunavanje godišnjeg poreza na dohodak, provedbi posebnog postupaka utvrđivanja godišnjeg poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak te sastavljanje i podnošenje Zahtjeva za priznavanjem prava u posebnom postupku za 2016. godinu. KLASA:410-01/2017-01/33; URBROJ:513-07-21-01/17-1
2017.	Zakon o porezu na dohodak (NN, br. 115/16) i Pravilnik o porezu na dohodak (NN, br. 1/17 i 10/17). Uputa: KLASA:410-01/18-01/750; URBROJ:513-07-21-01/18-1 od 20. travnja 2018. godine.
2018.	Zakon o porezu na dohodak (NN, br. 115/16) i Pravilnik o porezu na dohodak (NN, br. 10/17 i 128/17). Uputa: KLASA:410-01/19-01/1207; URBROJ:513-07-21-01/19-2 od 26. lipnja 2019. godine.

Godina	Važeći propisi i upute Upute Središnjeg ureda PU
2019.	Zakon o porezu na dohodak (NN, br. 115/16 i 106/18) i Pravilnik o porezu na dohodak (NN, br. 10/17, 128/17, 106/18, 1/19 i 80/19). Uputa: KLASA:410-01/20-01/122; URBROJ:513-07-21-01/20-3 od 18. svibnja 2020. godine.
2020.	Zakon o porezu na dohodak (NN, br. 115/16, 106/18, 121/19 i 32/20) i Pravilnik o porezu na dohodak (NN, br. 10/17, 128/17, 106/18, 1/19, 80/19 i 1/20). Uputa: KLASA:410-01/21-01/450; URBROJ:513-07-21-01/21-1 od 12. ožujka 2021. godine.
2021.	Zakon o porezu na dohodak (NN, br. 115/16, 106/18, 121/19, 32/20 i 138/20) i Pravilnik o porezu na dohodak (NN, br. 10/17, 128/17, 106/18, 1/19, 80/19, 1/20, 74/20 i 1/21). Uputa: KLASA:410-01/22-01/11; URBROJ:513-07-21-01/22-2 od 7. veljače 2022. godine.

Prema navedenim odredbama Zakona i Pravilnika o porezu na dohodak, propisano je utvrđivanje dohotka kojeg ostvaruju porezni obveznici kao godišnjeg ili konačnog dohotka.

Ovisno o vrsti ostvarenog dohotka iz inozemstva i godini u kojoj je isti ostvaren, primijenit će se odgovarajuće porezne stope na utvrđenu poreznu osnovicu.

Ako se u postupku kojeg provodi PU utvrdi da su za poreznog obveznika međunarodnom razmjenom zaprimljeni podaci o primicima iz inozemstva, ali u iznosu koji je različit od podataka koje je porezni obveznik iskazao u Obrascu 12.b., službenik PU treba kontaktirati poreznog obveznika o tome pristaje li da mu se u postupku podaci obrade kao da ih je dobrovoljno prijavio, uz upozorenje da će u suprotnom PU za neprijavljeni primitak pokrenuti postupak utvrđivanja poreza po službenoj dužnosti.

5. Sudjelovanje poreznog obveznika u postupku

Poreznom obvezniku koji je ostvario primitke u inozemstvu, a nije ih dobrovoljno prijavio, upućuje se pisani poziv u kojem ga se poziva da dostavi svu relevantnu dokumentaciju koju posjeduje u odnosu na ostvarene primitke iz inozemstva, kao i potvrde o eventualno plaćenom porezu u inozemstvu. Međutim, prije upućivanja poziva po službenoj dužnosti, PU provjerava je li primitak iz inozemstva oporeziv u RH te je li nastupila zastara prava na utvrđivanje porezne obveze, budući se kod primitaka za koje je nastupila zastara prava na utvrđivanje porezne obveze ne pokreće porezni postupak, za što referent sastavlja **službenu zabilješku**.

Kada je za ostvarene ino primitke koji nisu u zastari uredno zaprimljen službeni poziv kojeg je nadležna ispostava PU uputila poreznom obvezniku po službenoj dužnosti, pri čemu se porezni obveznik odazove na poziv i prihvaća sudjelovanje u postupku, tada ispostava PU sastavlja **zapisnik**, koji postaje sastavni dio rješenja o utvrđivanju porezne obveze. Navedeni zapisnik potpisuje porezni obveznik, a radi evidentiranja sudjelovanja u postupku. Ako porezni obveznik ne raspolaže s potvrdom o plaćenom porezu u inozemstvu, određuje mu se rok od 30 dana za dostavom potvrde. Ako porezni obveznik ne dostavi potvrdu o plaćenom porezu u roku od 30 dana, PU donosi rješenja na temelju podataka s kojima raspolaže.

Iznimno, porezi obveznik nije dužan dostaviti potvrdu o plaćenom porezu iz inozemstva ako PU raspolaže službenom informacijom o porezu plaćenom u inozemstvu, zaprimljenom temeljem razmjene podataka prema međunarodnim ugovorima.

U slučaju kada podaci koji su zaprimljeni iz drugih država članica ne sadrže točan opis primitka te nije jasno naveden izvor dohotka, pri čemu ni porezni obveznik ne dostavi podatke o ostvarenom izvoru dohotka, s takvim se primicima postupa kao s drugim dohotkom. Navedeno proizlazi iz određenja drugog dohotka kao jednog od izvora dohotka, prema kojem se svi primici koji nisu primici po osnovi nesamostalnog rada, samostalne djelatnosti, imovine i imovinskih prava te kapitala, smatraju drugim dohotkom, radi čega se kao takvi trebaju i oporezivati. Informacije koje su zaprimljene od drugih država s kojima je sklopljen međunarodni ugovor smatraju se vjerodostojnim podacima. U slučaju kada je podatke koji se zaprimaju od drugih država potrebno nadopuniti ili provjeriti, moguće je putem instituta međunarodne razmjene informacija zatražiti dopunu dobivenih obavijesti od drugih država ugovornica.

5.1. Odbijanje sudjelovanja poreznog obveznika u postupku

Kada je uredno zaprimljen službeni poziv kojeg je nadležna ispostava PU uputila poreznom obvezniku po službenoj dužnosti, a porezi se obveznik ne odazove pozivu te svoj izostanak ne opravda, smatrat će se da porezni obveznik odbija sudjelovati u postupku utvrđivanja porezne obveze. Stoga se porezno rješenje o utvrđivanju porezne obveze donosi na temelju podataka s kojima PU raspolaže, odnosno na temelju podataka o primitku koji su zaprimljeni od druge države prema Zakonu o administrativnoj suradnji u području poreza, vodeći računa o izmjenama poreznih odredbi o oporezivanju dohotka.

Za sve primitke ostvarene u 2016. godini, porezna se obveza utvrđuje jednim rješenjem. Međutim, za primitke ostvarene u razdoblju od 2017. godine do 2021. godine, porezna se obveza utvrđuje posebnim rješenjima. Doneseno rješenje koje izdaje PU treba sadržavati i podatke o načinu obračuna kamata radi nepodnošenja Obrascu JOPPD, pri čemu se obračun kamata treba obaviti od dana dospijeca porezne obveze (8 dana od dana primitka ili 30 dana od dana primitka). Kada iz informacija koje su zaprimljene međunarodnom razmjenom podataka nije moguće utvrditi točan dan isplate primitka, danom isplate primitka s kojim je potrebno predati Obrazac JOPPD, smatrat će se posljednji dan u godini u kojoj je primitak ostvaren odnosno 31. prosinca. U postupku donošenja rješenja o utvrđivanju porezne obveze na temelju raspoloživih podataka s kojima PU raspolaže, neće se uračunati porez kojeg je porezni obveznik platio u inozemstvu, osim ako su međunarodnom razmjenom zaprimljeni podaci o istom.

6. Vrste rješenja koje donosi porezna uprava

Ovisno o vrsti ostvarenog dohotka, PU utvrđuje godišnju obvezu poreza na dohodak na temelju podataka iskaznih

u Obrascu 12.b o ostvarenim ino primicima te ostalih podataka o ostvarenim tuzemnim primicima poreznog obveznika s kojima raspolaže. Prema važećim zakonskim odredbama koji se primjenjuju za pojedinu godinu, porezna se obveza utvrđuje pojedinačno, rješenjem za svaku godinu, pri čemu se donose dvije vrste rješenja:

- 1) Privremeno rješenje – ako prethodno poreznom obvezniku nije za tu godinu bila utvrđena porezna obveza. Inozemni dohodak i porezna osnovica za određenu godinu utvrđuju se na temelju podataka iz Dobrovoljne prijave inozemnih primitaka,
- 2) Dopunsko rješenje – ako je porezom obvezniku prethodno bila utvrđena porezna obveza za određenu godinu za koju se prijavljuje ino primitak. Ukupan godišnji dohodak utvrđuje se kao zbroj ukupnog dohotka iz ranije donesenog rješenja za određenu godinu te inozemnog dohotka, a prema podacima iz Dobrovoljne prijave inozemnih primitaka.

Navedena rješenja donose se prema odredbama čl. 100. Zakona o općem upravnom postupku.

Međutim, PU neće poreznom obvezniku izdati rješenje ako u postupku utvrđivanja porezne obveze nema razlike za uplatu ili povrat ili ako je ista nerazmjerna troškovima utvrđivanja i naplate poreza. Prema odluci koju je donio ravnatelj PU, iznos koji predstavlja trošak izdavanja rješenja nerazmjeran naplaćenom porezu iznosi 15,00 kn.

7. Primjer dobrovoljno prijavljenog dohotka

Porezni obveznik s prebivalištem u Zagrebu je za obrtničku djelatnost koju je obavljao tijekom 2021. godine u RH, podnio Obrazac DOH nadležnoj ispostavi PU do 28. veljače 2022. godine, u kojem je iskazao ostvareni dohodak od samostalne djelatnosti u iznosu od 200.000,00 kn te plaćeni predujam poreza i prireza u iznosu od 25.000,00 kn.

Međutim, u razdoblju od 1. svibnja 2018. do 30. lipnja 2019. godine, obrtnik je obavljao samostalnu djelatnost u Mađarskoj te je do 31. prosinca 2021. godine na temelju poziva PU, dobrovoljno prijavio inozemni dohodak na Obrascu Dobrovoljna prijava ino primitaka. U prijavi je iskazao dohodak ostvaren u inozemstvu u iznosu od 80.000,00 kn (40.000,00 za 2018. godinu i 40.000,00 za 2019. godinu) te iznos uplaćenog poreza u inozemstvu u iznosu od 10.000,00 kn (5.000,00 kn za 2018. godinu i 5.000,00 za 2019. godinu).

Dostavljene podatke o inozemnom ostvarenom dohotku od samostalne djelatnosti za 2018. i 2019. godinu potrebno je uključiti u redovan postupak utvrđivanja godišnjeg poreza na dohodak za 2021. godinu. Budući je između RH i Mađarske u primjeni Ugovor o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja porezima na dohodak i na imovinu (Narodne novine – Međunarodni ugovori br. 11/97), pravo oporezivanja dohotka od samostalne djelatnosti imaju obje države – država rezidentnosti RH i država izvora – Mađarska.

Međutim, RH kao država rezidentnosti otklanja dvostruko oporezivanje primjenom metode uračunavanja plaćenog poreza u drugoj državi (odnosno zemlji izvora dohotka)

I. Podaci o podnosiocu prijave

1. OIB: 555555557

2. Ime i prezime: **Ivan Babić**

3. Adresa prebivališta ili boravišta: Strma ulica 22, Zagreb

4. Broj telefona: 099 6347 132

5. Adresa elektroničke pošte: ivanbabic@gmail.com

DOBROVOLJNA PRIJAVA INO PRIMITAKA

DOBROVOLJNA PRIJAVA INOZEMNIH PRIMITAKA - _2021_____ godina
 (dobrovoljno prijavljivanje sukladno čl. 12.b st. 1. OPZ-a)

II. Podaci o primitku

R.br.	Godina ostvarivanja primitka	Oznaka/naziv države izvora primitka ostvarenog u ili iz inozemstva/ međunarodne organizacije ¹	Oznaka/naziv vrste primitka ostvarenog u ili iz inozemstva ²	Iznos primitka ³	Iznos izdatka ⁴	Iznos dohotka (5-6) ⁵	Iznos uplaćenog poreza u inozemstvu ⁶
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	2018.	99348 Mađarska	5800 samostalna djelatnost	40.000,00		40.000,00	5.000,00
2.	2019.	99348 Mađarska	5800 samostalna djelatnost	40.000,00		40.000,00	5.000,00

III. Napomena poreznog obveznika

IV. Popis priloženih isprava⁷

Ivan Babić

(potpis poreznog obveznika)

u tuzemnu poreznu obvezu, sukladno važećim poreznim propisima i prema potvrdi inozemnog poreznog tijela o uplaćenom porezu. Rezidentu RH uračunava se porez plaćen u drugoj državi, do visine poreza koji bi se na taj dohodak platio da je ostvaren u RH.

Iznimno u našem primjeru, obrtnik nije u obvezi PU dostaviti potvrdu o plaćenom porezu u Mađarskoj, jer je PU kroz sustav međunarodne razmjene informacija zaprimila podatak o plaćenom porezu u inozemstvu, a koji se uspoređuje s iznosom poreza kojeg je obrtnik iskazao u Obrascu Dobrovoljna prijava ino primitaka. Budući su podaci isti, porez plaćen u inozemstvu može se uračunati u tuzemnu poreznu obvezu.

8. Zaključak

Dobrovoljnu prijavu ino primitaka, hrvatski rezidenti mogu podnijeti sve dok se ne zaprimi službeni poziv PU kojim se pokreće postupak oporezivanja primitaka iz inozemstva

po službenoj dužnosti. Obrazac prijave pomoću kojeg se prijavljuje ino primitak dostupan je na mrežnim stranicama PU, na poveznici dobrovoljna prijava ino primitaka. Porezni obveznici mogu dobrovoljne primitke iz inozemstva prijaviti kroz sustav ePorezna, koristeći NIAS vjerodajnicu značajne ili visoke razine sigurnosti. Međutim, postupak utvrđivanja i oporezivanja primitaka po službenoj dužnosti obavlja se na temelju informacija koje je PU zaprimila iz međunarodnih izvora. Kada je poreznom obvezniku upućen poziv po službenoj dužnosti koji je uredno zaprimljen, ali se porezni obveznik ne odazove na poziv i ne sudjeluje u postupku, PU će donijeti porezno rješenje na temelju podataka koji su zaprimljeni od druge države, prema Zakonu o administrativnoj suradnji u području poreza. Ako iz informacija zaprimljenih međunarodnom razmjenom nije moguće utvrditi točan datum isplate primitka, datumom isplate primitka smatra se 31. prosinac (posljednji dan u godini u kojoj je primitak ostvaren).

AKTUALNA IZDANJA

Narudžbenicu za pretplatu na časopis, kao i za navedena izdanja možete pronaći na našoj internet stranici

WWW.TIM4PIN.HR

Porezni aspekt darovanja (donacija) u 2022. godini

Bernard Iljazović*

U posljednje vrijeme radi iznenadnih negativnih okolnosti darovanje (donacije) je dobilo sve više na značaju kako bi se pružila neophodna pomoć najpotrebnijim građanima za lakše prevladavanje nastalih poteškoća. Također, u redovnim okolnostima brojni poslovni subjekti doniraju pozamašna financijska sredstva za različite svrhe čime jačaju svoj položaj i ugled u društvenoj zajednici, a ujedno tako doprinose i njezinom daljnjem razvoju. No, prilikom darovanja, odnosno donacija, treba se obratiti pozornost i na njihov porezni tretman s obzirom na to da darovanje samo pod određenim uvjetima može biti neoporezivo. Stoga se u nastavku teksta osvrće na porezni aspekt darovanja (donacije) u skladu s relevantnim zakonskim i podzakonskim propisima u redovnim i posebnim okolnostima.

1. Pravni aspekt darovanja (donacije)

Pojam donacija nije definiran niti u jednom pravnom propisu¹, dok je pojam darovanje definiran u Zakonu o obveznim odnosima. Iz članka 479. Zakona o obveznim odnosima², proizlazi da ugovor o darovanju nastaje kada se darovatelj obveže prepustiti obdareniku bez protučinidbe stvar ili imovinsko pravo, a obdarenik to prihvatiti. Također, darovanjem se smatraju oprost i isplata duga uz dužnikovu suglasnost. Darovati se mogu sadašnje i buduće stvari, prenosiva imovinska prava te sadašnja i najviša polovina buduće imovine.

Odricanje od nasljedstva, odricanje od prava prije nego je stečeno ili prava koje je sporno, ispunjenje neke moralne obveze i prenošenje na drugoga stvari ili prava s namjerom da ga se obveže na protučinidbu, ne smatra se darovanjem.

2. Porezni aspekt darovanja (donacije)

S druge strane, u poreznome smislu pojam darovanje i donacije imaju isto značenje. Naime, prema poreznim propisima³, darovanje može biti oporezovano porezom na dohodak, porezom na dobit i porezom na dodanu vrijednost.

2.1. Darovanje u redovnim okolnostima

2.1.1. Darovanje (donacije) s aspekta poreza na dohodak

Sukladno članku 8. Zakona o porezu na dohodak, dohotkom se ne smatraju primitci koje fizičke osobe ostvaruju po osnovi da-

rovanja pravnih i fizičkih osoba, a za zdravstvene potrebe (operativne zahvate, liječenja, nabavu lijekova i ortopedskih pomagala te troškove prijevoza i smještaja u zdravstvene ustanove) rješavanje kojih nije plaćeno obveznim, dopunskim, dodatnim i privatnim zdravstvenim osiguranjem niti na teret sredstava fizičke osobe, ali pod uvjetom da je darovanje, odnosno plaćanje nastalih izdataka za tu namjenu obavljeno na žiro račun primatelja dara ili zdravstvene ustanove te na temelju vjerodostojnih isprava i/ili primici koje fizičke osobe ostvaruju po osnovi darovanja (materijalnih i financijskih dobara) od pravnih i fizičkih osoba za podmirivanje potreba prikupljenih u humanitarnim akcijama i javno oglašanim akcijama koje imaju općekorisnu svrhu u korist osjetljivih skupina.

Prema Pravilniku o porezu na dohodak, članku 4. stavku 2., proizlazi da se dohodak ne utvrđuje po osnovi primitaka koje fizičke osobe ostvaruju darovanjima u novcu i dobrima dobivenima od pravnih i fizičkih osoba za zdravstvene potrebe, pod propisanim uvjetima i do visine stvarno nastalih izdataka za tu namjenu. Od tih primitaka ne utvrđuje se dohodak pod uvjetom da:

- zdravstvene potrebe koje se financiraju danim darovanjima nisu plaćene iz osnovnog, dopunskog, dodatnog ili privatnoga zdravstvenog osiguranja niti na teret sredstava fizičke osobe
- su novčana sredstva (darovanja) isplaćena na žiro račun fizičke osobe primatelja darovanja ili zdravstvene ustanove u tuzemstvu ili u inozemstvu za te svrhe te
- davatelj i primatelj darovanja o navedenim darovanjima i njihovu korištenju posjeduju vjerodostojne isprave (potvrde o primitku dobara, isprave o izvršenoj doznaci na žiro račun primatelja, račune za izvršene zdravstvene usluge, račune za troškove prijevoza i smještaja u zdravstvene ustanove...).

Obveznik poreza na dohodak može uvećati osobni odbitak za darovanja dana u tuzemstvu u naravi i u novcu doznačenim na žiro račun, a u kulturne, znanstvene, odgojno-obrazovne, zdravstvene, humanitarne, sportske i vjerske svrhe, udrugama i drugim osobama koje te djelatnosti obavljaju u skladu s posebnim propisima, do visine 2% primitaka za koje je u tekućoj godini podnesena godišnja porezna prijava i utvrđen

* Bernard Iljazović, dipl.iur., Zagreb

¹ Zakon o proračunu definira donacije kao tekuće ili kapitalne prijenose sredstava neprofitnim organizacijama te građanima i kućanstvima koji uključuju i prijenose u naravi, a koje proračun i proračunski korisnici mogu davati za određenu namjenu.

² Zakon o obveznim odnosima, NN, br. 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21.

³ Zakon o porezu na dohodak, NN, br. 115/16, 106/18, 121/19, 32/20 i 138/20, Pravilnik o porezu na dohodak, NN, br. 10/17, 128/17, 106/18, 1/19, 80/19, 1/20, 74/20, 1/21, Zakon o porezu na dobit, NN, br. 177/04, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13, 143/14, 50/16, 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, Pravilnik o porezu na dobit, NN, br. 95/05, 133/07, 156/08, 146/09, 123/10, 137/11, 61/12, 146/12, 160/13, 12/14, 157/14, 137/15, 1/17, 2/18, 1/19, 1/20, 59/20 i 1/21, Zakon o porezu na dodanu vrijednost, NN, br. 73/13, 99/13, 148/13, 153/13, 143/14, 115/16, 106/18, 121/19, 138/20.

godišnji porez na dohodak ili je proveden poseban postupak utvrđivanja godišnjeg poreza na dohodak i prireza porezu na dohodak. Iznimno od navedenoga, osobni odbitak se može uvećati za darovanja dana iznad propisane visine pod uvjetom da su dana prema odlukama nadležnih ministarstava o provedbi i financiranju posebnih programa i akcija, ali ne i za redovitu djelatnost primatelja darovanja.

Ta darovanja se ne iskazuju kao poslovni izdatak, nego se njima može uvećati osobni odbitak putem godišnje porezne prijave.

Ako primljena darovanja nisu u cijelosti ili dijelom utrošena za zdravstvene potrebe primatelja, tada se neutrošena novčana sredstva ili vrijednost darovanja smatraju oporezivim primitkom. Iznimno, neutrošena novčana sredstva ili vrijednost darovanja ne smatraju se oporezivim primitkom ako se isti dalje daruju za zdravstvene potrebe.

Davatelj darovanja obvezan je voditi evidenciju o danim darovanjima, neovisno u kojem obliku, koja osobito sadrži sljedeće podatke: nadnevak isplate, odnosno davanja, ime i prezime primatelja darovanja te njegov OIB, način isplate (na žiro račun primatelja dara ili zdravstvene ustanove ili u dobrima) i iznos koji se daruje.

2.1.2. Darovanje (donacije) s aspekta poreza na dobit

Porezni tretman darovanja obveznika poreza na dobit uređen je odredbama Zakona o porezu na dobit. Naime, porezno priznatim troškom darovanja smatraju se darovanja u naravi ili novcu, učinjena u tuzemstvu za kulturne, znanstvene, odgojno-obrazovne, zdravstvene, humanitarne, sportske, vjerske, ekološke i druge općekorisne svrhe udrugama i drugim osobama koje navedene djelatnosti obavljaju u skladu s posebnim propisima, do 2% prihoda ostvarenog u prethodnoj godini. Iznimno, svota može biti i veća od 2% prihoda prethodne godine ako je dana prema odlukama nadležnih ministarstava o provedbi financiranja posebnih programa i akcija.

Pod drugim osobama koje djelatnosti obavljaju u skladu s posebnim propisima i koje se mogu darivati za propisane namjene i u propisanim iznosima, smatraju se i tijela državne, lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Treba istaknuti da je porezni obveznik dužan osigurati vjerodostojnu dokumentaciju na način utvrđen Općim poreznim zakonom, kako bi se nedvojbeno moglo utvrditi da je darovanje izvršeno za propisane svrhe (npr. odluka o darovanju, isprava o izvršenoj doznaci sredstava, potvrda o primitku dobara...). Iz članka 66. Općeg poreznog zakona proizlazi da se bilježnje podataka u poslovne knjige mora temeljiti na urednim i vjerodostojnim knjigovodstvenim ispravama. Vjerodostojna je isprava ona isprava koja potpuno i istinito odražava nastali poslovni događaj.

Što se podrazumijeva pod porezno priznatim troškom? Naime, to znači da novac, stvari i usluge koje su dane u obliku darovanja ili donacije predstavljaju trošak poslovanja u 100% iznosu pod uvjetom da iznos donacije ne prelazi 2% od ukupno iskazanoga prihoda od poslovanja u prethodnoj godini. Na primjer, ako su iskazani prihodi u računu dobiti i gubitka u prethodnoj godini iznosili 2.000.000,00 kn, tada se u tekućoj poslovnoj godini može donirati iznos od 40.000,00 kn i taj

iznos iskazati kao trošak razdoblja u tekućoj godini (priznati trošak). U slučaju da se donira veći iznos (više od 2% prihoda ostvarenih u prethodnoj godini), donacija će se tretirati drugačije u poreznom smislu, odnosno bit će porezno nepriznati trošak te će shodno tome uvećavati poreznu osnovicu poreza na dobit. Treba naglasiti da novoosnovani poslovni subjekti ne mogu tretirati donaciju kao porezno priznati trošak, s obzirom na to da nemaju poslovnih prihoda u prethodnoj godini. Također, u porezno priznato darovanje spada i plaćanje troškova za zdravstvene potrebe fizičkih osoba (operativne zahvate, liječenja, nabavu lijekova i ortopedskih pomagala te troškovi prijevoza i smještaja u zdravstvene ustanove) rješavanje kojih nije plaćeno osnovnim, dopunskim, dodatnim i privatnim zdravstvenim osiguranjem niti na teret sredstava fizičke osobe, a pod uvjetom da je darovanje, odnosno plaćanje troškova obavljeno na žiro račun primatelja dara ili zdravstvene ustanove na temelju vjerodostojnih isprava (npr. potvrda o primitku dobara, izvod sa žiro račun primatelja...).

Trošak amortizacije za darovanu dugotrajnu imovinu priznaje se u porezni rashod do kraja mjeseca u kojemu je dugotrajna imovina bila u upotrebi, a neamortizirani trošak nabave dugotrajne imovine priznaje se u porezni rashod u poreznom razdoblju u kojemu je dugotrajna imovina darovana. Iznimno, ako je trošak nabave iskazan u revaloriziranoj svoti, tada se u porezni rashod priznaje neamortizirani trošak nabave umanjeno za revaloriziranu svotu koja je do trenutka darovanja uključena u prihode.

2.1.3. Darovanje (donacije) s aspekta poreza na dodanu vrijednost (PDV-a)

Donirati se može u novcu i u naravi. Sa stajališta poreza na dodanu vrijednost (PDV-a) postoje određene razlike ovisno o obliku doniranja.

Naime, ako se radi o donaciji u novcu, na takvu donaciju se ne plaća porez na dodanu vrijednost, s obzirom na to da se plaćanje u novcu ne smatra isporukom proizvoda, robe ili usluga.

S druge strane, ako se radi o donaciji u naravi, porezni obveznici u sustavu poreza na dodanu vrijednost na takvu donaciju dužni su obračunati, odnosno platiti PDV na tržišnu vrijednost donacije. Sukladno Zakonu o porezu na dodanu vrijednost, davanje proizvoda, robe ili usluga bez naknade smatra se oporezivom isporukom.

Davatelj donacije obvezan je izdati račun te na njemu iskazati poreznu osnovicu i obračunati PDV, uz napomenu da se račun odnosi na donaciju te da služi za obračun PDV-a i da primatelj donacije po tom računu nema obvezu plaćanja. Tako obračunati PDV pridodaje se ukupnoj vrijednosti donacije.

Donacije u novcu ili naravi moraju biti potkrijepljene i vjerodostojnom dokumentacijom kao npr. odluka o donaciji, potvrda o izvršenoj isplati donacije...

2.2. Darovanje (donacije) hrane – porezni tretman

Sve više smo suočeni s brojnim apelima socijalnih samoposluža za doniranjem hrane kako bi se pomoglo najugroženijim skupinama građana koji jedva spajaju kraj s krajem u teškim ekonomskim okolnostima. S druge strane, raste i negativan trend prekomjernog bacanja hrane što uzrokuje brojne nepo-

željne posljedice, kako za ljude tako i za okoliš. Stoga se potiče intenzivnije doniranje hrane, posebice za one poslovne subjekte koji imaju veće mogućnosti, pri čemu to doniranje mora biti u skladu s pozitivnim zakonskim propisima. Naime, i kod doniranja hrane potrebno je uzeti u obzir i porezni aspekt, odnosno pod kojim uvjetima se hrana može donirati neoporezivo. Sva hrana koja se donira bi zapravo trebala biti oslobođena plaćanja poreza čime bi se motivirao veći broj zainteresiranih sudionika za aktivnijim uključivanjem u proces doniranja hrane. Porezni obveznici koji doniraju hranu neprofitnim pravnim osobama, koje obavljaju humanitarnu djelatnost u skladu s posebnim propisima i registrirane su kao posrednici u doniranju hrane, mogu ostvariti porezne olakšice. Naime, porezno priznatim manjkom dobara smatrat će se isporuke hrane bez naknade (doniranje) koje porezni obveznik obavlja u svrhu sprječavanja njenog uništavanja, zaštite okoliša i pomoći krajnjim primateljima sukladno posebnom propisu o doniranju hrane i hrane za životinje⁴, isključivo neprofitnim pravnim osobama kojima je nadležno upravno tijelo izdalo rješenje kojim se odobrava stalno prikupljanje i pružanje humanitarne pomoći i registrirane su kao **posrednici** koji sudjeluju u lancu doniranja hrane, do 2% prihoda, odnosno primitaka prethodne godine. Za obračun vrijednosti isporuka koje se smatraju porezno priznatim manjkom uzima se nabavna vrijednost takve hrane (bez PDV-a). Posrednici su obvezni isporučitelju dati izjavu da primljenu hranu neće koristiti u komercijalne hrane, nego će hranu dati (donirati) krajnjim primateljima sukladno Pravilniku o doniranju hrane i hrane za životinje. U slučaju elementarnih nepogoda porezno priznatim manjkom dobara smatrat će se i isporuke hrane bez naknade (doniranje) koje se obave izravno krajnjim primateljima sukladno Pravilniku o doniranju hrane i hrane za životinje. Porezni obveznici koji obavljaju donacije hrane, a nisu poslovali u prethodnoj godini obvezni su u posljednjem razdoblju oporezivanja tekuće godine izvršiti ispravak ako su prešli 2% prihoda te godine.

U skladu s člankom 9., stavkom 1., Pravilnika o doniranju hrane i hrane za životinje, fizička ili pravna osoba, odnosno humanitarna organizacija koja namjerava obavljati poslove posrednika u lancu doniranja hrane, mora biti upisana u Registar posrednika u lancu doniranja hrane koji vodi Ministarstvo poljoprivrede. Za upis u Registar mora ispunjavati sljedeće uvjete: biti registrirana u RH, odnosno upisana u odgovarajući registar, raspolagati objektom koji je upisan u upisnik objekata u poslovanju s hranom u skladu s posebnim propisima o hrani.

Porezni obveznik koji obavlja isporuke hrane bez naknade (doniranje) obvezan je dostaviti Poreznoj upravi u elektroničkom obliku podatke o navedenim isporukama do 20-og dana u mjesecu koji slijedi po završetku razdoblja oporezivanja, odnosno u propisanim rokovima za podnošenje prijave Obrascu PDV-a (mjeseca ili tromjesečja).

Podaci o isporukama donirane hrane dostavljaju se na obrascu DONH (Izvešće o obavljenim donacijama hrane), a u koji se upisuju sljedeći podaci:

- naziv nadležnog područnog ureda Porezne uprave
- naziv, odnosno ime i prezime i osobni identifikacijski broj (OIB) poreznog obveznika -donatora

- naziv, odnosno ime i prezime i osobni identifikacijski broj (OIB) primatelja donacije (posrednika)
- nabavna cijena bez PDV-a donirane hrane razvrstana po stopama PDV-a i ukupno za sve stope
- vrijednost donirane hrane bez PDV-a koja bi bila obračunana pri prodaji razvrstana po stopama PDV-a i ukupno za sve stope
- donacije hrane iz članka 26. stavka 7. Pravilnika o porezu na dodanu vrijednost⁵
- datum podnošenja
- potpis podnositelja izvješća

Obrazac DONH dostavlja se nadležnoj Poreznoj upravi elektroničkim putem.

Treba naglasiti da porezni obveznik nije obavezan podnijeti navedeno izvješće ako u razdoblju oporezivanja nije donirao, odnosno obavljao isporuke hrane bez naknade.

U slučaju ispravka podataka iz već podnijetih Izvješća o obavljenim donacijama hrane, podnosi se novo Izvješće o obavljenim donacijama hrane.

3. Darovanje u posebnim okolnostima

Nedavno smo svjedočili nemilim događajima, odnosno potresima koji su posebice pogodili područja Sisačko-moslavačke županije, Zagrebačke i Karlovačke županije. U svrhu saniranja posljedica na navedenim područjima brojni poslovni subjekti i građani davali su donacije, pri čemu je bilo potrebno regulirati i njihov porezni tretman. Stoga je Ministarstvo financija, odnosno Porezna uprava, donijela Uputu o poreznom tretmanu donacija danih u svrhu otklanjanja katastrofe uzrokovane potresom na području Sisačko-Moslavačke, Zagrebačke i Karlovačke županije. Ovdje nećemo ulaziti u njezin sadržaj, nego ćemo se osvrnuti na zadnje izmjene podzakonskog propisa koji regulira porezni tretman donacija u 2022. godini na potresom pogođenim područjima.

Sukladno zadnjim izmjenama Pravilnika o provedbi Općeg poreznog zakona⁶, produženo je razdoblje za neoporezive donacije za pomoć osobama s područja za koje je proglašena katastrofa uzrokovana potresom, odnosno za Sisačko-moslavačku županiju, Zagrebačku i Karlovačku županiju. To razdoblje je produženo do **31. prosinca 2022. godine**. To znači da su obveznici poreza na dodanu vrijednost oslobođeni plaćanja PDV-a na isporuke dobara i usluga, obavljene bez naknade ili protučinidbe za pomoć područjima pogođenima katastrofom, za sve isporuke koje će biti obavljene do kraja 2022. godine.

Donacije koje se odnose na otklanjanje posljedica katastrofe na tim područjima smatraju se porezno priznatim rashodima (sa stajališta oporezivanja dobiti) i porezno priznatim izdacima koji ne uvećavaju osobni odbitak (sa stajališta oporezivanja dohotka). Potonje se primjenjuje na podnošenje prijave poreza na dobit i prijave poreza na dohodak za 2020., 2021. i 2022. godinu, to jest, za donacije dane do 31. prosinca 2022. godine.

⁵ Pravilnik o porezu na dodanu vrijednost, NN, br. 79/13, 85/13, 160/13, 35/14, 157/14, 130/15, 1/17, 41/17, 128/17, 1/19, 1/20, 1/21, i 73/21.

⁶ Pravilnik o provedbi Općeg Poreznog zakona, NN, br. 144/21.

⁴ Pravilnik o doniranju hrane i hrane za životinje, NN, br. 91/19.

Zakonsko ostvarivanje prednosti kod zapošljavanja određenih kategorija osoba

Dragan Zlatović*

Ostvarivanje prava na prednost pri zapošljavanju pod jednakim uvjetima za određene, posebnim propisima predviđene zaštićene kategorije osoba, uređeno je nizom propisa. U 2021. godini donesena je novela Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji i novi Zakon o civilnim stradalnicima iz Domovinskog rata, koji u bitnome mijenjaju pretpostavke, ostvarivanje i nadzor nad provedbom ostvarivanja prava na prednost kod zapošljavanja ovim zaštićenim kategorijama osoba. U ovom radu autor navodi i neke od drugih kategorija osoba koje mogu uživati prednost kod zapošljavanja sukladno posebnim zakonima, uz napomenu kako uz navedene postoje još i druge kategorije osoba sa sličnim ili istim pravima (v. Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina - NN, br. 155/02, 47/10, 80/10 i 93/11.; Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom - NN, br. 157/13, 152/14, 39/18 i 32/20).

1. Posebni uvjeti za sklapanje ugovora o radu iz Zakona o radu

U čl.23. Zakona o radu NN, br. 93/14, 127/17 i 98/19; dalje u tekstu: ZOR) kada su posebni uvjeti za zasnivanje radnog odnosa određeni zakonom, drugim propisom, kolektivnim ugovorom ili pravilnikom o radu, tada se ugovor o radu može sklopiti samo s osobom koja udovoljava tim uvjetima. Uvjeti za zasnivanje radnog odnosa u teoriji radnog prava mogu biti opći i posebni, a određuju se heteronomno i autonomno. Jedini opći uvjet tražen Zakonom o radu jest životna dob, koja mora iznositi najmanje 15 godina. Posebni uvjeti su oni koje pravni poredak izričito propisuje za određene poslove i mogu biti određeni pozitivno, kao što su uvjeti koji se odnose na posjedovanje određenih kvalifikacija, završen akademski stupanj, poznavanje rada na računalu ili više stranih jezika i određene druge uvjete potrebne za rad u specifičnim zanimanjima, ili, pak negativno, kao što su osobe koje su kažnjene za određena kaznena djela. Strani državljanin ili osoba bez državljanstva može sklopiti ugovor o radu pod uvjetima propisanim ZOR-om i posebnim zakonom kojim se uređuje zapošljavanje tih osoba. Novčanom kaznom od 31.000,00 do 60.000,00 kuna, kaznit će se za teži prekršaj iz čl. 228. st. 1. toč. 2. ZOR-a poslodavac pravna osoba, ako sklopi ugovor o radu s radnikom koji ne udovoljava posebnim uvjetima za zasnivanje radnog odnosa propisanim zakonom, drugim propisom, kolektivnim ugovorom ili pravilnikom o radu. Novčanom kaznom od 4.000,00 do 6.000,00 kuna za ovaj prekršaj, kaznit će se poslodavac fizička osoba i odgovorna osoba pravne osobe. Ako je ovaj prekršaj počinjen u odnosu na maloljetnika, iznos novčane kazne uvećava se dvostruko.

2. Prednost pri zapošljavanju prema Zakonu o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata

Zakon o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji (NN, br. 121/17, 98/19 i 84/21; dalje u tekstu: Zakon) u čl. 101. uređuje posebno pravo na prednost pri zapošljavanju i popunjavanju radnog mjesta za određeni krug osoba iz ovoga Zakona u zakonom propisanim situacijama i pod Zakonom uređenim uvjetima.

Tako prema čl. 101. st. 1. Zakona tijela državne uprave, tijela sudbene vlasti i druga državna tijela, upravna tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave obvezna su, prilikom zapošljavanja na neodređeno vrijeme službenika i namještenika temeljem javnog natječaja i prilikom zapošljavanja na određeno vrijeme temeljem oglasa, dati prednost pod jednakim uvjetima nezaposlenom prema sljedećem redosljedju:

- a) djetetu smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i hrvatskog branitelja, bez oba roditelja ili bez roditeljske skrbi
- b) djetetu smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata
- c) hrvatskom ratnom vojnom invalidu iz Domovinskog rata
- d) članu uže i šire obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata odnosno nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata
- e) dragovoljcu iz Domovinskog rata redosljedom od duljeg prema kraćem vremenu sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske
- f) hrvatskom branitelju iz Domovinskog rata redosljedom od duljeg prema kraćem vremenu sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske

* Doc. dr. sc. Dragan Zlatović, profesor visoke škole u trajnom zvanju, pročelnik Upravnog odjela Veleučilišta u Šibeniku

- g) djetetu umrlog hrvatskog ratnog vojnog invalida iz Domovinskog rata, ako je korisnik zajamčene minimalne naknade
- h) djetetu umrlog dragovoljca iz Domovinskog rata, ako je korisnik zajamčene minimalne naknade
- i) djetetu umrlog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata sa 100 dana borbenog sektora, ako je korisnik zajamčene minimalne naknade
- j) djetetu hrvatskog ratnog vojnog invalida iz Domovinskog rata, ako su roditelj i/ili dijete korisnici naknade za nezaposlene iz članka 107. Zakona ili zajamčene minimalne naknade
- k) djetetu dragovoljca iz Domovinskog rata, ako su roditelj i/ili dijete korisnici naknade za nezaposlene iz članka 107. Zakona ili zajamčene minimalne naknade i
- l) djetetu hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata sa 100 dana borbenog sektora, ako su roditelj i/ili dijete korisnici naknade za nezaposlene iz članka 107. Zakona ili zajamčene minimalne naknade.

Ovo pravo prednosti pri zapošljavanju ne odnosi se na zapošljavanje putem mjere javnih radova i druge slične oblike zapošljavanja.

Ovu prednost mogu ostvariti i zaposlene gore navedene osobe ako su zaposlene na poslovima za koje je uvjet niži stupanj obrazovanja od onog koji imaju, a prijavljuju se na javni natječaj ili oglas za radno mjesto za koje je uvjet viši stupanj obrazovanja, a koji one imaju.

Navedena tijela obvezna su i prilikom popunjavanja slobodnog radnog mjesta temeljem internog oglasa dati prednost pod jednakim uvjetima zaposlenim gore navedenim osobama prema navedenom zakonskom redoslijedu ako ispunjavaju sve propisane uvjete za slobodno radno mjesto.

Provedbu ovih zakonskih odredbi nadzire upravna inspekcija. Osoba koja smatra da joj je povrijeđeno pravo prednosti pri zapošljavanju može u roku od 30 dana od dana izjavljivanja žalbe na rješenje o prijmu u službu izabranog kandidata podnijeti predstavku upravnoj inspekciji radi provedbe inspekcijskog nadzora. Upravna inspekcija obvezna je u roku od osam dana od dana primitka predstavke obavijestiti donositelja rješenja o prijmu u službu o pokretanju postupka inspekcijskog nadzora radi ostvarenja prava prednosti pri zapošljavanju. Rješenje o rasporedu doneseno prije okončanja postupka inspekcijskog nadzora upravna inspekcija će ukinuti.

Upravna inspekcija po provedbi inspekcijskoga nadzora ovlaštena je, u slučaju postojanja povrede prikazanog prava prednosti pri zapošljavanju, donijeti rješenje kojim će ukinuti rješenje o prijmu u službu. Protiv tog rješenja može se tužbom pokrenuti upravni spor. Ako upravna inspekcija utvrdi da u postupku prijma nije izvršena povreda prava, izvijestit će podnositelja predstavke i čelnika tijela o rezultatima provedenoga inspekcijskog nadzora. Ove odredbe o provedbi inspekcijskog nadzora nad postupkom prijma u službu na odgovarajući se način primjenjuju i na postupak popunjavanja slobodnog radnog mjesta temeljem internog oglasa.

Prema čl. 102. Zakona, javne službe i javne ustanove kojima je osnivač ili jedan od osnivača Republika Hrvatska, općina, grad, županija, izvanproračunski i proračunski fondovi, pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske, kao i pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu jedinica lokalne ili područne (regionalne) samouprave i pravne osobe s javnim ovlastima, prilikom zapošljavanja temeljem javnog natječaja, oglasa ili u postupku zapošljavanja provedenom na drugi način, obvezne su prilikom tog zapošljavanja dati prednost pod jednakim uvjetima nezaposlenom, prema sljedećem redoslijedu:

- a) djetetu smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i hrvatskog branitelja, bez oba roditelja ili bez roditeljske skrbi
- b) djetetu smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata
- c) hrvatskom ratnom vojnom invalidu iz Domovinskog rata
- d) članu uže i šire obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata odnosno nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata
- e) dragovoljcu iz Domovinskog rata redoslijedom od duljeg prema kraćem vremenu sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske
- f) hrvatskom branitelju iz Domovinskog rata redoslijedom od duljeg prema kraćem vremenu sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske
- g) djetetu umrlog hrvatskog ratnog vojnog invalida iz Domovinskog rata, ako je korisnik zajamčene minimalne naknade
- h) djetetu umrlog dragovoljca iz Domovinskog rata, ako je korisnik zajamčene minimalne naknade
- i) djetetu umrlog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata sa 100 dana borbenog sektora, ako je korisnik zajamčene minimalne naknade
- j) djetetu hrvatskog ratnog vojnog invalida iz Domovinskog rata, ako su roditelj i/ili dijete korisnici naknade za nezaposlene iz članka 107. Zakona ili zajamčene minimalne naknade
- k) djetetu dragovoljca iz Domovinskog rata, ako su roditelj i/ili dijete korisnici naknade za nezaposlene iz članka 107. Zakona ili zajamčene minimalne naknade i
- l) djetetu hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata sa 100 dana borbenog sektora, ako su roditelj i/ili dijete korisnici naknade za nezaposlene iz članka 107. Zakona ili zajamčene minimalne naknade.

Ovo pravo prednosti pri zapošljavanju ne odnosi se na zapošljavanje putem mjere javnih radova i druge slične oblike zapošljavanja.

Ovu prednost mogu ostvariti i gore navedene osobe ako su zaposlene na poslovima za koje je uvjet niži stupanj obrazovanja od onog koji imaju, a prijavljuju se na javni natječaj ili oglas za radno mjesto za koje je uvjet viši stupanj obrazovanja, a koji one imaju.

Navedene pravne osobe iz čl. 102. st. 1. Zakona obvezne su i prilikom popunjavanja slobodnog radnog mjesta temeljem internog oglasa dati prednost pod jednakim uvjetima zaposlenim gore navedenim osobama prema zakonskom redosljedu ako ispunjavaju sve propisane uvjete za slobodno radno mjesto.

U ovom slučaju inspekcijski nadzor nad provedbom provodi nadležna inspekcija koja je po posebnim propisima ovlaštena za nadzor u svezi sa zapošljavanjem po službenoj dužnosti ili na zahtjev osobe kojoj nije dana prednost pri zapošljavanju. Pravna osoba obvezna je u roku od 15 dana nakon sklapanja ugovora o radu s izabranim kandidatom o tome obavijestiti osobu koja je po raspisanom javnom natječaju ili oglasu podnijela prijavu odnosno ponudu za to radno mjesto. Osoba kojoj nije dana prednost pri zapošljavanju može podnijeti zahtjev nadležnoj inspekciji za provedbu nadzora u roku od 30 dana od dana dostave obavijesti iz stavka 5. ovoga članka ili u roku od 30 dana od saznanja o sklapanju ugovora o radu s izabranim kandidatom, a najkasnije u roku od šest mjeseci od sklapanja ugovora o radu s drugim kandidatom. U slučaju zasnivanja radnog odnosa sklapanjem ugovora o radu, nadležna inspekcija obvezna je razmotriti predmetni zahtjev u roku od 60 dana od dana podnošenja zahtjeva. Ako nadležna inspekcija utvrdi da je sklapanjem ugovora o radu povrijeđeno pravo prednosti pri zapošljavanju osobe eksplicitno navedene u Zakonu, rješenjem će utvrditi povredu prava prednosti. Pravomoćno rješenje predstavlja opravdan razlog za otkaz ugovora o radu čijim sklapanjem je to pravo povrijeđeno. U tom slučaju, pravna osoba obvezna je s gore navedenom osobom kojoj je rješenjem utvrđena povreda prava prednosti pri zapošljavanju, sklopiti ugovor o radu u roku od osam dana od otkaza ugovora, čijim sklapanjem je povrijeđeno pravo prednosti pri zapošljavanju. Ako pravna osoba u zakonskom roku ne sklopi ugovor o radu s gore navedenom osobom (čl. 102. st. 1.- 3. Zakona) kojoj je rješenjem utvrđena povreda prava prednosti pri zapošljavanju, smatra se da je ugovor o radu sklopljen po sili zakona.

Prema čl. 103. Zakona, da bi ostvarila pravo prednosti pri zapošljavanju i popunjavanju radnog mjesta, osoba iz članka 101. stavaka 1. – 3. i članka 102. stavaka 1. – 3. Zakona koja u trenutku podnošenja prijave ispunjava uvjete za ostvarivanje toga prava dužna je u prijavi pozvati se na ovo pravo na način da uz prijavu odnosno ponudu na javni natječaj, oglas ili u postupku zapošljavanja provedenom na drugi način priloži sve dokaze o ispunjavanju traženih uvjeta iz natječaja, oglasa ili u postupku zapošljavanja provedenom tako da priloži sljedeće dokaze o ispunjavanju uvjeta za ostvarivanje prava prednosti pri zapošljavanju i popunjavanju radnog mjesta:

a) rješenje ili potvrdu o priznatom statusu hrvatskog ratnog vojnog invalida iz Domovinskog rata odnosno potvrdu o priznatom statusu hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata ili dragovoljca iz Domovinskog rata (osobe iz članka 101. stavka 1. točaka c) i e) do l) i članka 102. stavka 1. točaka c) i e) do l) Zakona te djeca hrvat-

skog branitelja bez oba roditelja ili bez roditeljske skrbi iz članka 101. stavka 1. točke a) i članka 102. stavka 1. točke a) Zakona)

- b) dokaz o nezaposlenosti – potvrdu odnosno ispis elektroničkog zapisa Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje o podacima evidentiranim u matičnoj evidenciji Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje ili potvrdu odnosno ispis elektroničkog zapisa Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, ne stariji od mjesec dana (u slučaju iz članka 101. stavka 1. i članka 102. stavka 1. Zakona)
- c) presliku pravomoćnog rješenja, odluke ili drugog pravnog akta o prestanku prethodnog zaposlenja, osim ako se radi o prvom zapošljavanju (u slučaju iz članka 101. stavka 1. i članka 102. stavka 1. Zakona)
- d) dokaz o oduzetoj roditeljskoj skrbi kada se prijavljuje dijete smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata ili hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, bez roditeljske skrbi
- e) potvrdu poslodavca ili potvrdu odnosno ispis elektroničkog zapisa Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje o podacima evidentiranim u matičnoj evidenciji Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, ne stariji od mjesec dana, iz kojeg je vidljivo da je osoba iz članka 101. stavka 1. i članka 102. stavka 1. Zakona zaposlena na poslovima za koje je uvjet niži stupanj obrazovanja od onog koji ima (u slučaju iz članka 101. stavka 2. i članka 102. stavka 2. Zakona)
- f) presliku pravomoćnog rješenja o priznatom pravu na novčanu naknadu iz članka 107. Zakona ili prava na zamčenu minimalnu naknadu (osobe iz članka 101. stavka 1. točaka g) do l) i članka 102. stavka 1. točaka g) do l) Zakona)
- g) potvrdu o broju dana sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske (kada se prijavljuju osobe iz članka 101. stavka 1. točaka e), f), i) i l) i članka 102. stavka 1. točaka e), f), i) i l) Zakona)
- h) rodni list (osobe iz članka 101. stavka 1. točaka a), b), g), h), i), j), k) i l) i članka 102. stavka 1. točaka a), b), g), h), i), j), k) i l) Zakona)
- i) rješenje ili potvrdu o priznatom statusu člana obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata (osobe iz članka 101. stavka 1. točaka a), b) i d) i članka 102. stavka 1. točaka a), b) i d) Zakona)
- j) smrtni list (u slučaju iz članka 101. stavka 1. točaka a), g) do i) i članka 102. stavka 1. točaka a), g) do i) Zakona).

Tijela iz članka 101. Zakona i pravne osobe iz članka 102. Zakona dužne su prilikom raspisivanja javnog natječaja, oglasa za zapošljavanje, popunjavanja radnog mjesta temeljem internog oglasa ili u postupku zapošljavanja provedenom na drugi način pozvati osobe iz članka 101. stavaka 1. – 3. i članka 102. stavaka 1. – 3. Zakona da dostave dokaze iz stavka 1. ovoga članka u svrhu ostvarivanja prava prednosti pri zapošljavanju i popunjavanju radnog mjesta. Nadalje, tijela iz članka 101. Zakona i pravne osobe iz članka 102. Zakona prilikom raspisivanja javnog natječaja ili oglasa za zapošljavanje, popunjavanja radnog

mjesta temeljem internog oglasa ili u postupku zapošljavanja provedenom na drugi način, objavljenog putem internetskih stranica, dužna su objaviti poveznicu na internetsku stranicu Ministarstva na kojoj su navedeni dokazi potrebni za ostvarivanje prava prednosti pri zapošljavanju i popunjavanju radnog mjesta.

U smislu čl. 104. Zakona, prednost pri zapošljavanju ne mogu ostvariti osobe iz članka 101. stavka 1. i članka 102. stavka 1. Zakona kojima je:

- a) zadnji radni odnos prije prijave na javni natječaj ili oglas prestao temeljem izvršnog rješenja o:
1. prestanku službe po sili zakona, osim kada je zadnja služba prestala po sili zakona istekom roka raspolažanja
 2. prestanku službe otkazom ili
 3. izvanrednom otkazu
- b) radni odnos kod posljednjeg poslodavca prestao u slučaju:
1. redovitog otkaza ugovora o radu kada je ugovor o radu otkazao radnik
 2. redovitog otkaza uvjetovanog skrivljenim ponašanjem radnika ili
 3. izvanrednog otkaza, osim kada ugovor o radu izvanredno otkáže radnik zbog osobito teške povrede obveze iz radnog odnosa.

3. Prednost kod zapošljavanja prema Zakonu o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata

Sukladno članku 48.f Zakona o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata (NN, br. 33/92, 77/92, 27/93, 58/93, 2/94, 76/94, 108/95, 108/96, 82/01, 103/03, 148/13 i 98/19), državna tijela obvezna su pri zapošljavanju pod jednakim uvjetima dati prednost: 1) djeci osoba poginulih, umrlih ili nestalih pod okolnostima iz članka 6., 7. i 8. istog Zakona, 2) mirnodopskim vojnim i civilnim invalidima rata čije je oštećenje organizma nastalo pod okolnostima iz članka 6., 7. i 8. istoga Zakona, te 3) bračnom drugu i roditeljima osoba poginulih, umrlih ili nestalih pod okolnostima iz članka 6., 7. i 8. ovoga Zakona. Prednost ostvarivanja prava na zapošljavanje ostvaruje se redosljedom od točke 1. prema točki 3. pod uvjetom da nema kandidata iz članka 35. Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji koji imaju prednost. Prednost pri zapošljavanju može se ostvariti samo jednokratno, osim u slučajevima zasnivanja radnog odnosa na određeno vrijeme, a ne mogu ga ostvarivati osobe kojima je radni odnos prestao otkazom zbog skrivljenog ponašanja radnika, otkazom radnika ili sporazumom.

4. Prednost kod zapošljavanja prema novom Zakonu o civilnim stradalnicima iz Domovinskog rata

Novim Zakonom o civilnim stradalnicima iz Domovinskog rata (NN, br. 84/21; dalje u tekstu: Zakon) stavljaju se van snage odredbe Zakona o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata u dijelu koji se odnosi na civilne stradalnike iz Domovinskog rata. Prema čl.3. Zakona civilni stradalnici iz Domovinskog rata pod uvjetima određenim ovim Zakonom

mogu ostvariti niz zajamčenih zakonskih prava, koja uključuju i izrijekom navedeno pravo na prednost pri zapošljavanju i popunjavanju radnog mjesta.

Prema čl.47. novoga Zakona, tijela državne uprave, tijela sudbene vlasti i druga državna tijela, upravna tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave obvezna su prilikom zapošljavanja na neodređeno vrijeme službenika i namještenika temeljem javnog natječaja i prilikom zapošljavanja na određeno vrijeme temeljem oglasa, dati prednost pod jednakim uvjetima nezaposlenom prema sljedećem redosljedu:

1. djetetu civilne osobe poginule, umrle ili nestale u Domovinskom ratu
2. civilnom invalidu iz Domovinskog rata
3. bračnom odnosno izvanbračnom drugu i roditeljima civilne osobe poginule, umrle ili nestale u Domovinskom ratu.

Navedenu prednost mogu ostvariti i navedene zaposlene osobe ako su zaposlene na poslovima za koje je uvjet niži stupanj obrazovanja od onog kojeg imaju, a prijavljuju se na javni natječaj ili oglas za radno mjesto za koje je uvjet viši stupanj obrazovanja.

Navedena tijela obveznici primjene prava prvenstva u ovim slučajevima obvezna su i prilikom popunjavanja slobodnog radnog mjesta temeljem internog oglasa dati prednost pod jednakim uvjetima zaposlenim osobama (čl. 47. st. 1. Zakona) prema propisanom redosljedu ako ispunjavaju sve propisane uvjete za slobodno radno mjesto.

Provedbu ovih zakonskih odredaba nadzire upravna inspekcija. Osoba koja smatra da joj je povrijeđeno pravo prednosti pri zapošljavanju može u roku od 30 dana od dana izjavlivanja žalbe na rješenje o prijmu u službu izabranog kandidata podnijeti predstavku upravnoj inspekciji radi provedbe inspekcijskog nadzora. Upravna inspekcija obvezna je u roku od osam dana od dana primitka ove predstavke obavijestiti donositelja rješenja o prijmu u službu o pokretanju postupka inspekcijskog nadzora radi ostvarenja prava prednosti pri zapošljavanju. Rješenje o rasporedu doneseno prije okončanja postupka inspekcijskog nadzora upravna inspekcija će poništiti. Upravna inspekcija po provedbi inspekcijskog nadzora ovlaštena je u slučaju postojanja povrede prava prednosti pri zapošljavanju donijeti rješenje kojim će ukinuti rješenje o prijmu u službu. Protiv navedenih rješenja upravne inspekcije nije dopuštena žalba, ali može se tužbom pokrenuti upravni spor. Ako upravna inspekcija utvrdi da u postupku prijma nije izvršena povreda prava, izvijestit će podnositelja predstavke i čelnika tijela o rezultatima provedenoga inspekcijskog nadzora. Odredbe o provedbi inspekcijskog nadzora nad postupkom prijma u službu na odgovarajući se način primjenjuju i na postupak popunjavanja slobodnog radnog mjesta temeljem internog oglasa.

Pravo prednosti pri zapošljavanju iz čl.47. Zakona u zakonom utvrđenim tijelima ne odnosi se na zapošljavanje putem mjere javnih radova i sličnih oblika zapošljavanja.

Nadalje, prema čl.48.st.1. novog Zakona, javne službe i javne ustanove kojima je osnivač ili jedan od osnivača

Republika Hrvatska, općina, grad, županija, izvanproračunski i proračunski fondovi, pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske, kao i pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu jedinica lokalne ili područne (regionalne) samouprave i pravne osobe s javnim ovlastima prilikom zapošljavanja temeljem javnog natječaja, oglasa ili u postupku zapošljavanja provedenom na drugi način obvezne su prilikom tog zapošljavanja dati prednost pod jednakim uvjetima nezaposlenom, prema sljedećem redoslijedu:

1. djetetu civilne osobe poginule, umrle ili nestale u Domovinskom ratu
2. civilnom invalidu iz Domovinskog rata
3. bračnom odnosno izvanbračnom drugu i roditeljima civilne osobe poginule, umrle ili nestale u Domovinskom ratu.

Ovu prednost mogu ostvariti i navedene osobe koje su zaposlene ako su zaposlene na poslovima za koje je uvjet niži stupanj obrazovanja od onog kojeg imaju, a prijavljuju se na javni natječaj ili oglas za radno mjesto za koje je uvjet viši stupanj obrazovanja.

Pravne osobe obveznici primjene ovih zakonskih odredbi obvezne su i prilikom popunjavanja slobodnog radnog mjesta temeljem internog oglasa dati prednost pod jednakim uvjetima zaposlenim osobama koje su ovlaštenici ovog prava na prednost prema propisanome redoslijedu ako ispunjavaju sve propisane uvjete za slobodno radno mjesto. Inspekcijski nadzor nad provedbom ovoga članka provodi tijelo državne uprave nadležno za inspekciju rada po službenoj dužnosti ili na zahtjev osobe ovlaštenika ovog prava kojoj nije dana prednost pri zapošljavanju. Iznimno, inspekcijski nadzor u predškolskim ustanovama, osnovnim i srednjim školama i učeničkim domovima, provodi prosvjetna inspekcija sukladno propisu o prosvjetnoj inspekciji.

Pravna osoba obveznik provedbe ovog prava obvezna je u roku od 15 dana nakon sklapanja ugovora o radu s izabranim kandidatom o tome obavijestiti osobu ovlaštenika ovog prava koja je po raspisanom javnom natječaju ili oglasu podnijela prijavu odnosno ponudu za to radno mjesto.

Osoba koja je ovlaštenik ovog prava kojoj nije dana prednost pri zapošljavanju može podnijeti zahtjev nadležnoj inspekciji za provedbu nadzora u roku od 30 dana od dana dostave obavijesti ili u roku od 30 dana od saznanja o sklapanju ugovora o radu s izabranim kandidatom, a najkasnije u roku od šest mjeseci od sklapanja ugovora o radu s drugim kandidatom. U slučaju zasnivanja radnog odnosa sklapanjem ugovora o radu, nadležna inspekcija obvezna je razmotriti predmetni zahtjev i u roku od 60 dana od dana podnošenja urednog zahtjeva donijeti rješenje i dostaviti ga stranki. Ako nadležna inspekcija utvrdi da je sklapanjem ugovora o radu povrijeđeno pravo prednosti pri zapošljavanju osobe ovlaštenika ovog prava, rješenjem će utvrditi povredu prava prednosti. Pravomoćno rješenje predstavlja opravdan razlog za otkaz ugovora o radu čijim sklapanjem je to pravo povrijeđeno. U tom slučaju, pravna osoba obveznik provedbe ovog prava obvezna je s

osobom ovlaštenikom ovog prava, kojoj je rješenjem utvrđena povreda prava prednosti pri zapošljavanju, sklopiti ugovor o radu u roku od osam dana od otkaza ugovora, čijim sklapanjem je povrijeđeno pravo prednosti pri zapošljavanju. Ako pravna osoba obveznik provedbe ovog prava u navedenom zakonskom roku ne sklopi ugovor o radu s osobom ovlaštenikom ovog prava kojoj je rješenjem iz stavka 9. ovoga članka utvrđena povreda prava prednosti pri zapošljavanju, smatra se da je ugovor o radu sklopljen po sili zakona i to od prvoga dana idućeg mjeseca od dana pravomoćnosti rješenja

Pravo prednosti pri zapošljavanju iz ovoga članka u pravnim osobama obveznicama provedbe ovog prava ne odnosi se na zapošljavanje putem mjere javnih radova i sličnih oblika zapošljavanja.

Prema čl.49. Zakona, za ostvarivanje prava prednosti pri zapošljavanju i popunjavanju radnog mjesta osoba iz članka 47. stavaka 1. do 3. i članka 48. stavaka 1. do 3. ovoga Zakona koja u trenutku podnošenja prijave ispunjava uvjete za ostvarivanje toga prava dužna je u prijavi pozvati se na ovo pravo tako da uz prijavu odnosno ponudu na javni natječaj, oglas ili u postupku zapošljavanja provedenom na drugi način priloži sve dokaze o ispunjavanju traženih uvjeta iz natječaja, oglasa ili u postupku zapošljavanja provedenom na drugi način te da priloži sljedeće dokaze o ispunjavanju uvjeta za ostvarivanje prava prednosti pri zapošljavanju i popunjavanju radnog mjesta:

1. rješenje ili potvrdu o priznatom statusu
2. dokaz o nezaposlenosti – potvrdu odnosno ispis elektroničkog zapisa Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje o podacima evidentiranim u matičnoj evidenciji Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje ili potvrdu odnosno ispis elektroničkog zapisa Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, ne stariju od mjesec dana (u slučaju iz članka 47. stavka 1. i članka 48. stavka 1. Zakona)
3. presliku pravomoćnog rješenja, odluke ili drugog pravnog akta o prestanku prethodnog zaposlenja osim ako se radi o prvom zapošljavanju (u slučaju iz članka 47. stavka 1. i članka 48. stavka 1. Zakona)
4. potvrdu poslodavca ili potvrdu Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje o podacima evidentiranim u matičnoj evidenciji Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje ne stariju od mjesec dana odnosno ispis elektroničkog zapisa iz kojeg je vidljivo da je osoba iz članka 47. stavka 1. i članka 48. stavka 1. Zakona zaposlena na poslovima za koje je uvjet niži stupanj obrazovanja od onog kojeg ima (u slučaju iz članka 47. stavka 2. i članka 48. stavka 2. Zakona).

Tijela iz članka 47. Zakona i pravne osobe iz članka 48. Zakona dužne su prilikom raspisivanja javnog natječaja, oglasa za zapošljavanje, popunjavanja radnog mjesta temeljem internog oglasa ili u postupku zapošljavanja provedenom na drugi način pozvati osobe ovlaštenike ovog prava iz članka 47. stavaka 1. do 3. i članka 48. stavaka 1. do 3. Zakona da dostave zakonom propisane dokaze u svrhu ostvarivanja prava prednosti pri zapošljavanju i popunjavanju radnog mjesta.

Nadalje, tijela iz članka 47. Zakona i pravne osobe iz članka 48. Zakona prilikom raspisivanja javnog natječaja ili oglasa za zapošljavanje, popunjavanja radnog mjesta temeljem internog oglasa ili u postupku zapošljavanja provedenom na drugi način, objavljenog putem mrežnih stranica, dužna su objaviti poveznicu na mrežnu stranicu tijela državne uprave nadležnog za hrvatske branitelje (Ministarstvo hrvatskih branitelja – *op.aut.*) na kojoj su navedeni dokazi potrebni za ostvarivanje prava prednosti pri zapošljavanju i popunjavanju radnog mjesta.

Prednost pri zapošljavanju ne mogu ostvariti osobe iz članka 47. stavka 1. i članka 48. stavka 1. Zakona kojima je:

- a) zadnji radni odnos prije prijave na javni natječaj ili oglas prestao temeljem izvršnog rješenja o:
 1. prestanku službe po sili zakona, osim kada je zadnja služba prestala po sili zakona istekom roka raspolaganja
 2. prestanku službe otkazom ili
 3. izvanrednom otkazu
- b) radni odnos kod posljednjeg poslodavca prestao u slučaju:
 1. redovitog otkaza ugovora o radu kada je ugovor o radu otkazao radnik
 2. redovitog otkaza uvjetovanog skrivljenim ponašanjem radnika ili

3. izvanrednog otkaza, osim kada ugovor o radu izvanredno otkáže radnik zbog osobito teške povrede obveze iz radnog odnosa od strane poslodavca.

5. Zaključak

Odredbama citiranih propisa u Republici Hrvatskoj regulirano je ostvarivanje prava na prednost pri zapošljavanju pod jednakim uvjetima za određene posebnim propisima predviđene zaštićene kategorije osoba. Pravo na prednost pri zapošljavanju mora svakako biti propisano zakonom, bilo ustavnim zakonom bilo posebnim zakonima. Ova prednost kod zapošljavanja predstavlja iznimku od apsolutne slobode poslodavca u svezi izbora radnika. Pravo prednosti odnosi se i na popunjavanje radnog mjesta putem internog oglasa. Osim toga, pravo prednosti pri zapošljavanju mogu koristiti i zaposlene osobe koje su zaposlene na radnom mjestu koje ne odgovara njihovoj stručnoj spremi. Kako je u 2021. donesena novela Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji i novi Zakon o civilnim stradalnicima iz Domovinskog rata, koji u bitnome mijenjaju pretpostavke, ostvarivanje i nadzor nad provedbom ostvarivanja prava na prednost kod zapošljavanja ovim zaštićenim kategorijama osoba, nužno je uz cjeloviti pregled regulacije ukazati na nova rješenja u ovome području.

SVEUČILIŠNA
TISKARA

Trg Republike Hrvatske 14
10000 Zagreb, Hrvatska
T: 385(01) 45 64 430, 45 64 428
F: 385(01) 45 64 427
E: info@sveucilisnatiskara.hr
www.sveucilisnatiskara.hr

Natječaj za imenovanje direktora lokalne turističke zajednice

Gordana Muraja*

Ovaj je članak potaknut pitanjem o provedbi natječaja za izbor direktora lokalne TZ, pravu izabranog kandidata na zaštitu osobnih podataka i pravima kandidata koji nisu izabrani na uvid u natječajnu dokumentaciju te je članak usredotočen na analizu upravo ovih pravnih pitanja.

1. Turistička zajednica

Turistička zajednica, kako je uređuje Zakon o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma (NN, br. 52/19 i 42/20, dalje u tekstu: ZTZ) je pravna osoba koja se osniva radi promicanja i razvoja turizma Republike Hrvatske i gospodarskih interesa pravnih i fizičkih osoba koje pružaju ugostiteljske usluge i usluge u turizmu ili obavljaju drugu djelatnost neposredno povezanu s turizmom tako da upravljaju destinacijom na razini za koju su osnovane. Turističke zajednice (dalje u tekstu, gdje je prikladno: TZ) osnivaju se na različitim razinama, a sustav koji je ZTZ-om zamišljen čine lokalne i regionalne turističke zajednice, TZ Grada Zagreba i Hrvatska turistička zajednica.

Zanimljivo je da u definiciji iz članka 4. ZTZ nema naznake da se radi o neprofitnoj organizaciji. No, to se saznaje iz članka 58., koji propisuje da su TZ dužne sastaviti financijski plan i financijski izvještaj sukladno propisima kojima se uređuje financijsko poslovanje i računovodstvo neprofitnih organizacija i članka 65. ZTZ, koji propisuje da nadzor nad financijskim poslovanjem TZ obavlja ministarstvo nadležno za financije sukladno posebnom propisu o financijskom i računovodstvenom poslovanju neprofitnih organizacija.

U skladu s člankom 25. ZTZ-a turističku zajednicu osnivaju njezini članovi, a pripremne radnje za osnivanje lokalne TZ obavlja općinski načelnik ili gradonačelnik u suradnji s regionalnom turističkom zajednicom.

Pravnu osobnost turistička zajednica stječe danom upisa u Upisnik turističkih zajednica koji vodi Ministarstvo turizma i sporta, što ovoj organizaciji daje specifičan položaj u sustavu registracije pravnih osoba. Za razliku od, primjerice, Registra udruga, Obrtnog registra, Sudskog registra ili Registra zaklada, čijim je podacima moguće pristupiti, Upisnik turističkih zajednica nismo pronašli on line pa slijedi da registar nije javno objavljen i da ga nije moguće pretraživati.

Tijela TZ-e su skupština, koju čine svi članovi; turističko vijeće koje je izvršno tijelo skupštine te predsjednik, koji predstavlja TZ-u, a koju dužnost na lokalnoj i regionalnoj razini obnaša općinski načelnik ili gradonačelnik, odnosno župan, ovisno o jedinici lokalne odnosno područne (regio-

nalne) samouprave za područje koje je turistička zajednica osnovana.

Prihode turistička zajednica stječe od turističke pristojbe, članarine, samo iznimno ih može stjecati od obavljanja gospodarskih djelatnosti, a može ih stjecati i iz proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te državnog proračuna.

2. Direktor turističke zajednice

Turistička zajednica ima direktora koji zastupa te organizira i rukovodi radom i poslovanjem, provodi odluke turističkoga vijeća i u granicama utvrđenih ovlasti odgovoran je za poslovanje i zakonitost rada turističke zajednice. Za svoj rad odgovara turističkom vijeću i predsjedniku turističke zajednice. Već i iz naziva, a osobito iz opisa i popisa odgovornosti, jasno je da se radi o osobi koja ima posebne odgovornosti za rad TZ-e te obnaša upravljačku funkciju.

Prema članku 18. stavku 1. točki 6. ZTZ imenovanje direktora turističke zajednice u nadležnosti je turističkog vijeća TZ-e, a upravo ovaj članak određuje da se direktor imenuje na temelju javnog natječaja. To je ujedno jedino mjesto na kojem ZTZ spominje riječ „natječaj“, a da se ona odnosi na izbor i imenovanje direktora. Odredba o nadležnosti turističkog vijeća ponavlja se i u članku 22. stavku 2., no ovaj stavak još uređuje i to da se direktora imenuje na vrijeme od četiri godine.

Pritom ZTZ propisuje sadržaje koje mora sadržavati statut TZ-e ali, kako slijedi iz članka 12., taj statut ne mora uređivati način izbora direktora TZ-e, nego samo mora uređivati razloge i postupak razrješenja direktora turističke zajednice.

3. Radno pravo u primjeni

Iz svega do sada rečenog slijedi da je turistička zajednica neprofitna organizacija koju osnivaju njeni članovi, a koja sama sebi određuje pravila poslovanja – pa i način imenovanja direktora. Budući da ZTZ ne propisuje način provedbe javnog natječaja koji bi uključivao prava kandidata koji su na natječaju sudjelovali na uvid u natječajnu dokumentaciju i pravni lijek, turističke zajednice mogu Statutom podrobnije urediti način provedbe javnog natječaja za imenovanje direktora TZ, ali istovremeno im to nije obveza. Iz (ograničenog) uvida u statute turističkih zajednica

* Mag. iur. Gordana Muraja, odvjetnik, Odvjetnički ured MURAJA, odvjetnik.muraja.com

dolazi se do zaključka da pregledani statuti ne razrađuju provedbu javnog natječaja za izbor direktora. Gotovo je istovjetna situacija s javnim natječajem za zaključivanje ugovora o radu za druge poslove u turističkoj zajednici, s tom razlikom da odluku o izboru donosi direktor.

Slijedi da se na radne odnose djelatnika TZ, kao i na izbor i imenovanje direktora lokalne TZ primjenjuju opći propisi o radu. Zakon o radu (NN, br. 93/14, 127/17. i 98/19.) na temelju članka 1. primjenjuje se na sve radne odnose (ako drugim zakonom ili međunarodnim ugovorom, sklopljenim i potvrđenim u skladu s Ustavom RH te objavljenim, nije drugačije uređeno).

Zakon o radu ne uređuje obvezu raspisivanja, pa ni način provedbe javnog natječaja, a ne poznaje ni pravne lijekove kojima se može pobijati odluka o izboru.

Dakle, uz oslonac na opće propise radnog prava radni odnos direktora TZ uređen je (samo) statutom TZ. Ako statut ne određuje način provedbe javnog natječaja za izbor direktora, formalno gledajući to znači da TZ nije u obvezi omogućiti uvid u natječajne materijale drugim kandidatima, a ne postoji ni pravni lijek na raspolaganju ostalim kandidatima za osporavanje odluke o izboru.

4. Je li djelatnost turističke zajednice javna služba?

Budući da nismo pronašli druge propise koji sadrže odredbe o načinu provedbe javnog natječaja na prvi pogled se čini da nema zakonom propisane obveze na transparentnost postupka izbora po natječaju za direktora turističke zajednice, te da ne postoji ni pravni lijek koji bi bio na raspolaganju nezadovoljnom sudioniku.

Međutim, čini se da situacija nije tako jednostavna. Na temelju općih određenja radnog prava zapošljavaju se radnici u pravnim osobama u privatnom vlasništvu. No kad su u pitanju radnici, bez obzira na kojem položaju i na kojoj razini, koji se zapošljavaju u službi koja je financirana javnim novcem, s obzirom na paralelu s pravnim okvirom djelovanja državnih i javnih službi, situacija bi trebala biti drugačija.

Ustav RH člankom 44. utvrđuje da svaki državljanin Republike Hrvatske ima pravo, pod jednakim uvjetima, sudjelovati u obavljanju javnih poslova i biti primljen u javne službe. Za ostvarenje tog prava važno je i pravo zajamčeno člankom 29. Ustava RH koji propisuje da svatko ima pravo da sud pravično odluči o njegovim pravima i obvezama. Nepostojanje propisanog pravnog lijeka tome ne bi smjelo biti prepreka jer se radi o pravu zajamčenom Ustavom, najvišim pravnim aktom RH, s kojim svi ostali propisi moraju biti usklađeni i s kojim ne smiju biti u suprotnosti. Također, ako je Ustav RH utvrdio načelo, svatko tko bi bio doveden u situaciju da mu sudjelovanje u natječaju nije omogućeno pod jednakim uvjetima, zapravo bi bio izložen diskriminaciji.

No ostvarenje Ustavom zajamčenih prava zavisit će od stajališta je li obavljanje djelatnost TZ javna služba. Na to pitanje nije jednostavno odgovoriti jer propisi koji uređuju pojedina područja daju zakonske definicije koje se odnose samo na primjenu konkretnog propisa pa koriste različite nazive za sadržajno vrlo slične institute koje ponekad razlikuje samo način izražavanja (što je ponekad dovoljno za otvaranje pitanja je li sadržaj odredbe baš jednak ili se

ipak nešto razlikuje). Zato nema jedinstvenog određenja što je javna služba.

Preostaje, dakle, na temelju propisa koji uređuju način osnivanja i rad TZ procijeniti radi li se o javnoj službi jer o toj procjeni ovisi primjena članka 44. Ustava RH. Evo pregleda, ukratko: osnivanje turističkih zajednica propisano je zakonom, članstvo je obavezno, kao i propisana obveza plaćanja članarine. Predsjednik TZ je općinski načelnik ili gradonačelnik, odnosno župan. Za nadzor rada TZ nadležno je ministarstvo nadležno za turizam. Statut TZ objavljuje se u službenom glasilu, a primjerak se mora dostaviti nadležnome ministarstvu. Članarinu TZ od obveznika obračunava i naplaćuje porezna uprava. Dio prihoda TZ dolazi od turističke pristojbe, čija je naplata također obavezna i koja je također prihod turističke zajednice. Obračun, naplatu i uplatu turističke pristojbe nadzire turistička inspekcija Državnog inspektorata. Rad TZ se financira i iz proračuna. Budući da TZ samo iznimno može obavljati gospodarske djelatnosti slijedi da se rad TZ financira pretežno iz javnih sredstava.

Dakle, ne radi se o privatnoj inicijativi ili privatnom vlasniku koji bi imao puno pravo uskratiti uvid u natječajnu dokumentaciju jer ga na suprotno ponašanje ne obvezuje nijedan propis, pa ni Ustav RH. No činjenica je da Zakon o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma ne sadrži odredbu koja bi djelovanje turističkih zajednica utvrdila kao javnu službu.

Kao argument za suprotno stajalište može se navesti da unatoč tome što je njen rad propisan ZTZ-om, TZ osnivaju njeni članovi; da se djelovanje turističkih zajednica temelji na načelu opće korisnosti, odnosno da TZ nema javne ovlasti na temelju zakona, a da sama činjenica da je rad TZ javan ne čini je javnopravnim tijelom ni javnom službom. Takvo je stajalište izrazilo Visoki upravni sud RH u presudi UsII-14/16 od 31. ožujka 2016. godine kojom je odlučivao o primjeni sada već dopunjene inačice Zakona o pravu na pristup informacijama.¹

Situacija da pitanja koja se u praksi pojavljuju nisu dovoljne mjere uređena dovodi do toga da u svakom pojedinom slučaju treba popunjavati pravne praznine tumačeći propise prema svrsi, cilju i načinu normiranja. Pritom treba sagledati cijeli kontekst u kojem djeluju turističke zajednice te odgovoriti na brojna pitanja. To, naravno, znači da svako tijelo može neovisno ocijeniti koji su elementi bitni za ocjenu te da to dovodi do različite sudske prakse. A različita sudska praksa dovodi do pravne nesigurnosti (koja najčešće traje najmanje desetljeće) jer različita stajališta nadležnih tijela realno dovode do toga da se propisi ne primjenjuju na sve jednako. Zavisno od kuta gledanja, ako nema jedinstvene prakse netko je privilegiran, a netko drugi diskriminiran.

5. Obveze po Zakonu o pravu na pristup informacijama

Osim svega navedenog TZ je obveznik Zakona o pravu na pristup informacijama pa kod provedbe natječaja ima obveze i po toj osnovi. Iz odluke Povjerenika za informiranje

¹ Samu presudu nema svrhe prikazivati jer je suština spora u pitanju koje je u međuvremenu razriješeno izmjenama i dopunama Zakona o pravu na pristup informacijama.

KLASA: UP/II-008-07/20-01/918, URBROJ: 401-01/11-21-4 od 20. srpnja 2021.² slijedi da je Povjerenik za informiranje odlučivao o pravu na pristup informacijama koje je podnio građanin, no nigdje u tekstu se ne navodi da se radi o kandidatu koji nije izabran na natječaju. Budući da je TZ odbila njegov zahtjev za uvidom u Plan rada s kojim su kandidati sudjelovali na natječaju, žalitelj je uložio žalbu na rješenje kojim je njegov zahtjev odbijen.

Rješavajući u žalbenom postupku Povjerenik za informiranje je djelomično prihvatio žalbu, i to u dijelu u kojem se ona odnosi na Plan rada koji je za sudjelovanje u natječaju priložila izabrana kandidatkinja. U dijelu u kojem je prihvatio žalbu Povjerenik je naveo u obrazloženju da je javnopravno tijelo (TZ) pogrešno provelo test razmjernosti i javnog interesa u odnosu na informaciju koja se tiče kandidata izabranog na natječajnom postupku, odnosno *pogrešno je utvrdilo da u odnosu na iste preteže potreba zaštićenog interesa iz članka 15. stavka 2. točke 4. Zakona o pravu na pristup informacijama. Naime, zapošljavanjem u tijelima javne vlasti dolazi do potrošnje javnih sredstava jer se plaće i druga materijalna prava zaposlenih isplaćuju iz proračuna, odnosno financijskih sredstava svakog tijela javne vlasti, a nesporno je da informacije o tome moraju biti dostupne javnosti, osim ako se radi o informacijama koje su klasificirane stupnjem tajnosti.*

Stoga je utvrđeno da u konkretnom slučaju omogućavanjem prava na pristup preslici „Prijedloga programa rada TZ GD“ izabrane kandidatkinje na „Natječaju za izbor direktora/ice Turističkog ureda Turističke zajednice grada D“ od 24. prosinca 2019. godine ne bi došlo do povrede prava fizičke osobe na zaštitu osobnih podataka, odnosno da u konkretnom slučaju preteže javni interes nad potrebom zaštite osobnih podataka. Ističe se da javnost ima pravo biti upoznata s činjenicom ispunjava li izabrani kandidat uvjete iz natječaja, što u konkretnom slučaju znači da javnosti ima pravo biti upoznata s dokumentom iz kojeg će biti vidljivi razlozi koji su doveli do odabira konkretnog kandidata.

Citirana se odluka odnosi samo na uvid u Plan rada s kojim je u natječaju sudjelovala kandidatkinja koja je imenovana direktoricom. Budući da se radi o dokumentu na temelju kojeg radi turistička zajednica Povjerenik zauzeo stajalište da je zainteresiranoj osobi uvid u Plan rada koji je podnijela izabrana kandidatkinja trebao biti omogućen. No tu treba uočiti da tražitelj uvida nije kandidat koji je sudjelovao u izboru te da zaštita koja je pružena nema temelje u radnom pravu.

6. Zaštita osobnih podataka sudionika natječaja

Iz činjenice da natječaj i prava kandidata nezadovoljnih ishodom na uvid u natječajnu dokumentaciju nije podrobni je uređen zakonom slijede posebni izazovi zaštite osobnih podataka.

Naime, kad je zakonom uređeno da kandidat ima pravo uvida u natječajnu dokumentaciju, svatko tko se na natječaj prijavi mora biti spreman na to da će se uvid u njegove osobne podatke omogućiti i drugim kandidatima. Kad je

općim aktima radnog prava uređeno da nezadovoljni kandidat ima pravo uvida u natječajnu dokumentaciju jasna je i obveza da se taj podatak naznači u natječaju. Tako se postiže da svaki kandidat unaprijed zna da slanjem prijave pristaje na to da će drugi kandidati moći pregledavati dokumentaciju s kojom se prijavio na natječaj. No kad nema zakonskog uređenja, ili kad nije propisano općim ili pojedinačnim aktom, tada bi zapravo od izabranog kandidata trebalo tražiti posebnu suglasnost da se njihovi osobni podaci mogu staviti na uvid drugim kandidatima.

Omogućavanje uvida u natječajnu dokumentaciju vidljivo je iz odluke Povjerenika za informiranje³ KLASA: UP/II-008-04/13-01/104, URBROJ: 401-01/05-14-04 od 18. veljače 2014. u kojoj je Povjerenik rješavao u predmetu u kojem je kandidat na natječaju zatražio uvid u natječajni materijal za izbor direktora TZ. Žalitelj je zatražio uvid u cjeloviti natječajni materijal, što mu je TZ i omogućila, a Povjerenik je u odluci upravo taj dio opisao ovako:

Iz spisa predmeta je utvrđeno kako je žalitelj sudjelovao kao kandidat u natječaju za imenovane direktora Turističkog ureda TZ o. K., kako je obaviješten o kandidatkinji koja je imenovana na spomenuto radno mjesto, te kako je dobio pouku o pravnom lijeku, a koju je žalitelj i iskoristio.

Uvidom u spis predmeta je također utvrđeno kako je TZ o. K. dopisom, ... obavijestila žalitelja na njegovo pravo da čim zaprimi Odluku o imenovanju ... može, uz prethodnu najavu ... u prostorijama TZ ..., izvršiti uvid u cjelokupnu natječajnu dokumentaciju vezanu za izbor i imenovanje direktora. ...

S obzirom na to da kompletna natječajna dokumentacija, te dokumentacija izabranog kandidata, sadrži čitav niz zaštićenih osobnih podataka, razumljivo je zašto se u natječajnom postupku primjenjuju posebna pravila postupka i zašto se kandidatima omogućava samo uvid u natječajnu dokumentaciju bez pravljenja preslika iste.

7. Zaključno

Na puno otvorenih pitanja provedbe natječaja za direktora turističke zajednice zapravo nema jasnog odgovora. Po mnogim se elementima radi o javnoj službi financiranoj javnim novcem, ali je izbor osobe na rukovodećem položaju ovlaštene za zastupanje normiran samo utoliko da je propisana obveza provedbe javnog natječaja.

Situacija u kojoj nezadovoljni kandidat osporava ishod natječaja dvojbena je po mnogim elementima: i nezadovoljni kandidati dobro znaju da osporavanjem natječaja neće postići da upravo oni budu izabrani. Možda je to razlog zbog kojeg na Portalu sudske prakse nismo pronašli sudske odluke iz kojih bi se više moglo doznati o stajalištima sudske prakse.

Brojni propisi koji se (pre)često mijenjaju doveli su obveznike do situacije da se ponekad čuje da u RH ima previše propisa i da je previše toga normirano. U tome ima nešto istine. No puno veće probleme i puno veće stanje nesigurnosti donosi pod-normiranost, situacija u kojoj izostaju i osnovne odredbe koje bi obveznika uputile na to što mu je činiti, a kandidata na to koja su mu prava i kako ih može ostvariti.

² Odluka je objavljena na mrežnoj adresi Povjerenika za informiranje <https://tom.pristupinfo.hr/>

³ Također dostupna na mrežnim stranicama <https://tom.pristupinfo.hr/>

Sklapanje ugovora o javnoj nabavi temeljem okvirnih sporazuma

Danijela Pažur Ivančić*

Na ugovore o javnoj nabavi koji se sklapaju temeljem okvirnih sporazuma primjenjuju se odredbe Zakona o javnoj nabavi (NN, br. 120/16, dalje u tekstu: ZJN 2016) koje se općenito primjenjuju na ugovore o javnoj nabavi, međutim, zbog činjenice da se oni ne sklapaju neposredno po provedbi postupka javne nabave, već im prethodi okvirni sporazum, na iste se primjenjuju i određena posebna pravila. Prvenstveno se to odnosi na proceduru koja slijedi nakon sklapanja okvirnog sporazuma, a prethodi potpisivanju ugovora. U nastavku se detaljnije razmatra sklapanje ugovora o javnoj nabavi temeljem okvirnog sporazuma, a posebno s aspekta središnje javne nabave s naglaskom na iskustva Središnjeg državnog ureda za središnju javnu nabavu.

1. Sklapanje okvirnog sporazuma

Okvirni sporazum kao instrument za zbirnu nabavu prvenstveno je namijenjen za nabavu *uobičajene robe* široke potrošnje i usluga kroz dulje vremensko razdoblje (npr. *uredski materijal, računala, usluge čišćenja* i sl.). Kod postupaka javne nabave kod kojih se sklapa okvirni sporazum nakon završetka postupka javne nabave postoje dvije faze, pri čemu se jedna odnosi na sklapanje samog okvirnog sporazuma, a druga na sklapanje ugovora o javnoj nabavi/izdavanje narudžbenica na temelju okvirnog sporazuma.

ZJN 2016 ograničava trajanje okvirnih sporazuma na četiri godine za javne naručitelje. Iznimno je moguće sklopiti okvirni sporazum na dulje vremensko razdoblje, ali samo u slučajevima gdje je to opravdano predmetom nabave uz obvezno obrazloženje tih razloga u dokumentaciji o nabavi. Prema odredbi članka 148. ZJN 2016 pojedinačni ugovori temeljem okvirnog sporazuma mogu trajati najviše godinu dana od isteka okvirnog sporazuma.

Procedura koja prethodi sklapanju ugovora o javnoj nabavi ovisi prvenstveno o vrsti okvirnog sporazuma. Tako u slučaju da je okvirni sporazum sklopljen s jednim gospodarskim subjektom ugovori o javnoj nabavi sklapaju se u cijelosti prema uvjetima utvrđenima u okvirnom sporazumu. To je ujedno i okvirni sporazum koji se najčešće koristi u praksi te korisnici okvirnog sporazuma, u trenutku kada imaju potrebu i osigurana financijska sredstva, pristupaju sklapanju ugovora za stavke troškovnika koje su im potrebne. Također je bitno naglasiti da kada okvirni sporazum sklapa središnje tijelo za nabavu za druge korisnike, već u samoj dokumentaciji o nabavi mora biti naznačeno tko su potencijalni korisnici okvirnog sporazuma i samo oni mogu sklapati ugovore po okvirnom sporazumu.

Isto tako, ovisno o tome što je predmet konkretnoga okvirnog sporazuma, ugovori se mogu sklapati više puta tijekom trajanja okvirnog sporazuma za različite stavke koje su predmet inicijalnog troškovnika koji je dio okvirnog sporazuma, s time da kod okvirnih sporazuma koje sklapaju središnja tijela za nabavu same ugovore u pravilu ne sklapa naručitelj koji je postupak proveo, već korisnici okvirnog sporazuma.

Primjer takvog okvirnog sporazuma jest okvirni sporazum koji sklapa Središnji državni ured za središnju javnu nabavu (dalje u tekstu: SDU SJN) za nabavu uredskoga materijala. Osnovni troškovnik temeljem kojeg su se podnosile ponude sadrži sve stavke za kojima su potrebe iskazali korisnici okvirnog sporazuma (razna državna tijela), a pojedina tijela onda sklapaju ugovor/izdaju narudžbenice, u pravilu nekoliko puta godišnje, za one stavke koje su im potrebne. Dakle, troškovnik koji je prilog pojedinim ugovorima nije identičan osnovnom troškovniku, već ima samo dio stavaka koji je potreban određenom korisniku. Kada zajednica ponuditelja u takvom slučaju podnosi ponudu, članovi zajednice u pravilu naprave međusobnu raspodjelu pa se pojedini ugovori o javnoj nabavi sklapaju samo s jednim članom zajednice.

Međutim, kada se radi o okvirnom sporazumu s više gospodarskih subjekata procedura sklapanja ugovora temeljem takvih okvirnih sporazuma je drugačija i ugovori se, sukladno članku 153. stavku 4. ZJN 2016, dodjeljuju na jedan od sljedećih načina:

- bez ponovne provedbe nadmetanja,
- ponovnom provedbom nadmetanja (tzv. *mini nadmetanje*), ako u okvirnom sporazumu nisu određeni svi uvjeti za izvršenje ugovora,
- djelomično bez ponovne provedbe mini nadmetanja između, a djelomično ponovnom provedbom mini nadmetanja.

Pri tome je bitno naglasiti da se ugovori mogu sklapati bez provedbe ponovnih nadmetanja samo ako su u okvirnom sporazumu, odnosno dokumentaciji o nabavi, bili

* Danijela Pažur Ivančić, dipl.iur, načelnica Sektora za pravne poslove i upravljanje ugovorima i okvirnim sporazumima u Središnjem državnom uredu za središnju javnu nabavu – stavovi izneseni u članku osobni su stavovi autorice

unaprijed određeni svi uvjeti za izvođenje radova, pružanje usluga ili isporuku roba te objektivni uvjeti za odabir gospodarskog subjekta iz okvirnog sporazuma koji će izvršavati pojedini ugovor.

Primjer takvog okvirnog sporazuma jest okvirni sporazum sklopljen za nabavu pneumatika za korisnike središnje javne nabave. Bilo je predviđeno sklapanje okvirnog sporazuma s tri ponuditelja, a kada se kod korisnika pojavi potreba za pneumaticima koji su dio troškovnika okvirnog sporazuma, korisnik se prvo obraća onom odabranom ponuditelju koji je prvorangiran u postupku javne nabave prema kriteriju ekonomski najpovoljnije ponude (kriterij ENP-a). Ako prvorangirani nije u propisanome roku u mogućnosti izvršiti isporuku, korisnik se obraća drugorangiranom odabranom ponuditelju i tako dalje te se ugovor sklapa s onim ponuditeljem koji je u datom trenutku u mogućnosti isporučiti robu (tzv. *kaskadna metoda*).

Komunikacija s odabranim ponuditeljima prilikom sklapanja ugovora ne odvija se putem EOJN, već se korisnik direktno obraća ponuditeljima najčešće elektroničkom poštom s upitom mogu li isporučiti tražene artikle.

Spomenuti postupak javne nabave je zanimljiv i iz razloga što je, osim kaskadne metode, koja se kod nas rijetko koristi, ujedno predviđao i mini nadmetanje između ponuditelja s kojima je sklopljen okvirni sporazum i to da bi se omogućila nabava i dodatnih pneumatika koji nisu bili dio inicijalnog troškovnika u vrijednosti maksimalno 20% procijenjene vrijednosti grupe predmeta nabave. Dakle, za stavke koje su dio inicijalnoga troškovnika predviđena je „*kaskadna metoda*“, a za dodatne stavke „*mini nadmetanje*“ koje se provodi putem sustava EOJN.

Jedan od primjera klasičnog mini nadmetanja koje prethodi sklapanju ugovora o javnoj nabavi na temelju sklopljenoga okvirnog sporazuma je postupak nabave Oracle licenci, koji je također provodio SDUSJN. Radilo se o okvirnom sporazumu s više gospodarskih subjekata, a ugovori su se mogli sklapati samo za one stavke koje su bile dio inicijalnoga troškovnika i to tako da je sklapanju ugovora prethodilo mini nadmetanje za one stavke koje su nekom korisniku u tom trenutku bile potrebne, pri čemu je u dokumentaciji o nabavi bilo propisano da se u mini nadmetanju za pojedinu stavku može ponuditi samo cijena koja je niža od one iz inicijalnoga troškovnika. Tako se omogućava da se cijene u odnosu na inicijalni troškovnik, temeljem kojeg je i izvršen odabir ponuditelja, još u određenom postotku smanje.

Kod „mini nadmetanja“ kao kriterij odabira ponude može koristiti i samo cijena ponude jer članak 284. stavak 4. ZJN 2016 propisuje da kod sklapanja ugovora temeljem okvirnog sporazuma relativni ponder cijene ili troška smije biti veći od 90%, dakle s obzirom na navedenu odredbu udio cijene može biti i 100%.

Prema odredbi članka 153. stavka 2. ZJN 2016, ako je okvirni sporazum sklopljen s jednim gospodarskim subjektom, ugovori na temelju tog okvirnog sporazuma dodjeljuju se prema uvjetima utvrđenim u okvirnom sporazumu i takav

okvirni sporazum *obvezuje strane na izvršenje*, odnosno sklapanje ugovora o javnoj nabavi *samo ako je to bilo unaprijed naznačeno u dokumentaciji o nabavi*, dok okvirni sporazumi s više gospodarskih subjekata *ne obvezuju na izvršenje*. U kontekstu središnje javne nabave to znači da ukoliko je sklopljen neobvezujući okvirni sporazum i korisnici nisu primjerice zadovoljni s postignutim cijenama ili nekim drugim uvjetima određenim u okvirnom sporazumu, utoliko isti imaju mogućnost paralelno samostalno provesti postupak javne nabave za isti predmet nabave, iako su u isto vrijeme i korisnici neobvezujućeg okvirnog sporazuma.

2. Vrijednosti do koje se mogu izvršavati ugovori o javnoj nabavi sklopljeni temeljem okvirnog sporazuma

U praksi se uočava različito postupanje naručitelja vezano za vrijednost, a time i količine, do koje može ići izvršavanje ugovora o javnoj nabavi koji se sklapaju temeljem okvirnih sporazuma. Naime, u aktualnom ZJN 2016 i podzakonskim propisima nema više odredbe koja je postojala u Uredbi o načinu izrade i postupanju s dokumentacijom za nadmetanje i ponudama (NN, br. 10/12), gdje je u članku 6., stavku 2. bilo propisano da su naručitelji kod okvirnih sporazuma dužni naznačiti u dokumentaciji o nabavi da ukupna plaćanja bez poreza na dodanu vrijednost za sve ugovore temeljem okvirnog sporazuma ne smiju prelaziti procijenjenu vrijednost nabave. Iako u važećem Zaklonu o javnoj nabavi i provedbenim propisima istoga Zakona takva odredba o ograničenju ne postoji, pojedini naručitelji u dokumentaciji o nabavi i dalje propisuju takvo ograničenje, dok drugi nemaju takvih odredbi i okvirni sporazum realiziraju dok isti vremenski ne istekne, bez obzira na eventualno značajno odstupanje od okvirnih količina.

Direktive EU koje uređuju područje javne nabave također nemaju odredbi o tome, no u tome smislu značajna je Presuda Suda EU C-23/20 koja se bavi problematikom potrebe **određivanja najvećih količina odnosno vrijednosti proizvoda koji se mogu isporučiti na temelju okvirnog sporazuma**, a iz koje ipak proizlazi da je na neki način potrebno odrediti granicu nakon koje će se okvirni sporazum smatrati iscrpljenim bilo kroz najveću količinu ili/i procijenjenu vrijednost.

U istoj Presudi također se ukazuje na situaciju do koje bi moglo doći ako naručitelj unaprijed ne odredi ukupnu vrijednost ili količinu koja će se realizirati putem okvirnih sporazuma ili ako ista nije pravno obvezujuća. Naime, odabrani ponuditelj bi mogao doći u situaciju da mora isporučiti količine koje višestruko prelaze okvirne količine iz troškovnika, a u protivnom bi mogao biti odgovoran za neuredno izvršenje.

Nadalje, u spomenutoj Presudi se poziva i na toč. 8. dijela C Priloga V. Direktivi 2014/24, koja predviđa da, na temelju informacija koje trebaju biti navedene u obavijesti o nadmetanju, javni naručitelj mora navesti procijenjeni ukupni opseg ugovora, pri čemu tu informaciju treba dati zasebno za svaku grupu ako je ugovor razdijeljen na gru-

pe, pa Sud zaključuje da upućivanje na opseg, a ne precizno određenu vrijednost, upućuje da procjena koja se traži od javnog naručitelja može biti približna.

Dakle, sve navedeno ukazuje da naručitelji moraju voditi računa i o tome da bi, naravno ovisno o predmetu nabave, na neki način trebali definirati granicu nakon koje će se okvirni sporazum smatrati iscrpljenim, odnosno nakon koje se više neće moći sklopiti ugovori o javnoj nabavi. U tom kontekstu bitno je istaknuti da naručitelji kod sklapanja okvirnih sporazuma trebaju nastojati okvirne količine odrediti što realnije, a što je poseban izazov za naručitelje koji provode postupke nabave kao središnje tijelo za druge korisnike te pri definiranju količina ovise o podacima koje im dostavljaju korisnici središnje nabave.

3. Postupak sklapanja ugovora na temelju okvirnog sporazuma ponovnim nadmetanjem (tzv. „mini nadmetanje“)

U nastavku teksta daje se detaljniji osvrt na sam postupak provedbe „mini nadmetanja“ i to kada je postupak nabave provodilo središnje tijelo za nabavu. U tom slučaju postupak „mini nadmetanja“ se može odvijati na dva načina.

Prvi način je da naručitelj koji je provodio postupak javne nabave za sklapanje okvirnog sporazuma provede i ponovna nadmetanja u ime korisnika tako da nekoliko puta godišnje objedini potrebe korisnika kojima su u tom trenutku potrebni određeni artikli.

Drugi način, koji se češće koristi u praksi, sastoji se u tome da svaki pojedini korisnik kada ima potrebu za određenim proizvodom iz inicijalnog troškovnika, sam provede „mini nadmetanje“. Kao prethodni korak u tom slučaju središnje tijelo kao javni naručitelj koji je inicijalno objavio postupak javne nabave u Elektroničkom oglasniku javne nabave Republike Hrvatske (dalje u tekstu: EOJN RH) prenosi ovlaštenje za provedbu „mini nadmetanja“ na pojedinog korisnika, nakon čega taj korisnik provodi postupak ponovnog nadmetanja putem sustava EOJN RH te šalje poziv na dostavu ponuda s troškovnikom koji sadrži stavke koje su mu u tom trenutku potrebne i temeljem kojeg se podnose ponude.

3.1. EOJN RH – „mini nadmetanje“

Postupak „mini nadmetanja“ provodi se putem EOJN RH. Bitno je naglasiti da je već kod kreiranja postupka u EOJN (Objavljivanja obavijesti o nadmetanju) potrebno označiti tu opciju, a ako je predmet nabave podijeljen na više grupa opcija „mini nadmetanja“ označava se za svaku grupu posebno.

Kod svakog pojedinog postupka „mini nadmetanja“ u EOJN RH potrebno je svim sudionicima postupka poslati *poziv na dostavu ponuda* i to tako da se u EOJN RH uđe u postupak u kojem se planira provesti „mini nadmetanje“ i u dijelu „Sklapanje ugovora po O.S./DPS“ odabere opcija „Postupci sklapanja ugovora“ te se otvara mogućnost kreiranja novog mini tendera.

Dakle za svako *mini nadmetanje* potrebno je kreirati novi *mini tender*, ulaskom u opciju „Novi mini tender“ u okviru koje se šalje poziv za dostavu ponuda svim ponuditeljima s kojima je sklopljen okvirni sporazum, zajedno s troškovnikom.

Sam postupak otvaranja ponuda u *mini nadmetanjima*, objava odluke o odabiru/poništenju te objava *obavijesti o dodjeli ugovora* isti je kao u otvorenom postupku javne nabave.

4. Žalbeni postupak i rok mirovanja

Vezano uz žalbeni postupak kod sklapanja ugovora o javnoj nabavi temeljem sklopljenog okvirnog sporazuma ZJN 2016, u članku 412., propisuje se poseban žalbeni rok za slučaj sklapanja ugovora o javnoj nabavi temeljem okvirnog sporazuma koji je sklopljen s više gospodarskih subjekata. Rok za žalbu je 30 dana od primitka odluke o odabiru u odnosu na postupak sklapanja ugovora na temelju okvirnog sporazuma i sam ugovor. Ovdje treba naglasiti

da ova žalba nema suspenzivni učinak jer kod sklapanja ugovora temeljem okvirnog sporazuma nema ni roka mirovanja već se odmah može pristupiti sklapanju ugovora i njegovom izvršenju. Ako Državna komisija u žalbenom postupku utvrdi nezakonitosti kod sklapanja ugovora temeljem okvirnog sporazuma isto može rezultirati poništenjem ugovora.

Kod ugovora o javnoj nabavi koji se sklapaju temeljem okvirnog sporazuma s jednim ponuditeljem ZJN 2016 ne propisuje posebne žalbene rokove vezane za samo sklapanje ugovora, budući da je kod tih okvirnih sporazuma, nakon objave odluke o odabiru jasno s kim će se sklapati ugovori o javnoj nabavi i svi koji su imali pravni interes mogli su podnijeti žalbu u tom trenutku i u redovnom žalbenom roku od 10 dana od objave odluke o odabiru.

5. Praćenje izvršenja putem EOJN RH (središnja nabava)

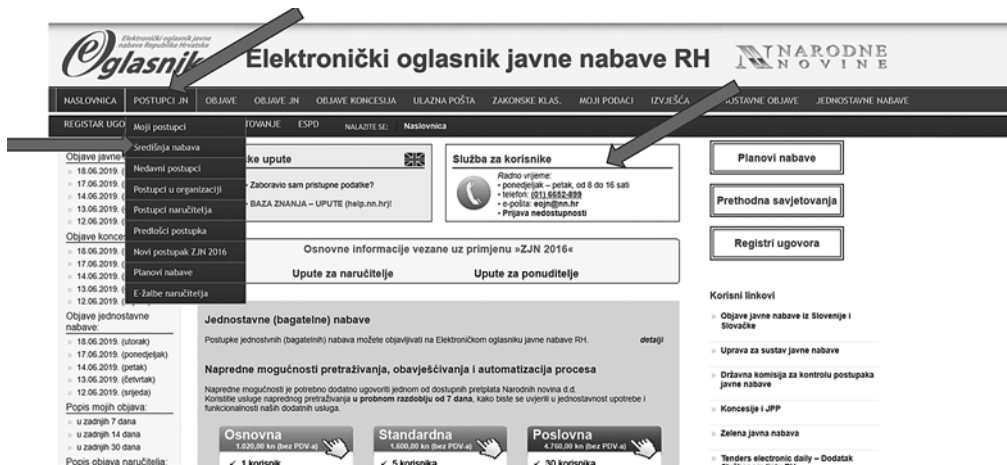
U nastavku teksta daje se kratak osvrt na mogućnost da se kroz sustav EOJN RH prati izvršenje ugovora koje sklapaju korisnici središnje javne nabave. Kada se okvirni sporazumi sklapaju za veći broj korisnika, središnje tijelo za nabavu mora imati mogućnost praćenja dinamike sklapanja ugovora, a time i financijskog izvršenja okvirnih sporazuma. Navedeno može biti otežano u okolnostima kada korisnici središnje nabave sami sklapaju ugovore/izdaju narudžbenice, a istovremeno ne postoji jedinstven informacijski sustav između središnjeg tijela za nabavu i korisnika okvirnih sporazuma, koji bi omogućavao trenutnu razmjenu informacija o sklopljenim ugovorima i izvršenim plaćanjima.

Primjerice, SDU SJN kao središnje tijelo za javnu nabavu prati izvršenje svojih okvirnih sporazuma temeljem izvještaja koje kvartalno dostavljaju odabrani ponuditelji, a to je kao obveza navedeno već u dokumentaciji o nabavi. Isto tako, izvršenje se prati i putem EOJN RH tako da korisnici središnje javne nabave u sustavu EOJN RH evidentiraju podatke o sklopljenim ugovorima te kvartalno unose podatke o financijskoj realizaciji, odnosno plaćanjima izvršenima po okvirnim sporazumima.

Naime, sukladno članku 248. stavak 2. ZJN 2016, javni naručitelji obvezni su na tromjesečnoj osnovi objavljivati grupirane obavijesti o dodjeli ugovora za sklopljene ugovore na temelju okvirnog sporazuma, u roku 30 dana od završetka svakog tromjesečja te je platforma EOJN RH nadograđena s mogućnošću da se grupirane obavijesti objavljuju na razini pojedinih okvirnih sporazuma, a što omogućava da središnje tijelo za javnu nabavu ima pregled ugovora koji su sklopljeni po pojedinom okvirnom sporazumu.

Korisnici okvirnih sporazuma sve svoje postupke središnje nabave u kojima mogu koristiti okvirne sporazume mogu naći u izborniku „Postupci jn“ – „Središnja nabava“, a unos podataka o sklopljenim ugovorima za pojedini okvirni sporazum omogućen je samo onim tijelima koja mogu koristiti okvirni sporazum i to samo osobama kojima je pojedino tijelo dodijelilo ulogu „korisnik OS“.

U nastavku je prikazano nekoliko ključnih koraka kod unosa podataka o sklopljenim ugovorima u EOJN RH putem tzv. tromjesečnih objava ugovora.

- Dokumenti
 - Objave
 - Dokumentacija
 - Pitanja
 - Ponude
 - Posudjenja
 - Ostali dokumenti
 - Žalbe
- Rad s postupkom
 - Priprema postupka
 - Posudjenja (zajre nika)
 - Izjava postupka
 - Objava informacije o izjavljenoj žalbi
 - Otvoravanje ponuda
 - Odabir / Promjena
 - Sklopljenje ugovora / rezultat postupka
 - Izjava ugovora tijekom trajanja - dodaci ugovoru
 - Izjava troškova/isključiva ESPD zahtjeva (bez objave obavijesti)
 - Žalbeni postupak
 - Dovrlet iz registra RH
- Izjavljivači
 - Lista zainteresiranih G.S.
 - Pregled realizacije otkupnog sporazuma
 - Notifikacije postupka
 - Sažetak postupka
 - Pregled ugovora korisnika OS
 - Pregled koncesija po OS
- Prijenos prava
 - Službeniku za postupak
 - Službeniku za sklapanje ugovora
 - Korisniku OS za sklapanje ugovora
- Sklopljenje ugovora po O.S. (DPO)
 - Tranzijentne objave ugovora

Objave

Objavljeno o nadmetanju	29.7.2022. 16:02:10
Objava: 2022/07-0202602	
Izpravak - Objavljeno o izmjenama ili dodatnim informacijama	24.8.2022. 14:44:03
Objava: 2022/07-04-0036902	
Objavljeno o dodjeli ugovora - Rezultati postupka nabave	11.11.2022. 10:02:01
Objava: 2022/07-03-0540688	

Osim evidentiranja samih ugovora koji su sklopljeni po pojedinom okvirnom sporazumu središnjeg tijela za javnu nabavu, realizacija odnosno plaćanja koja su izvršena po tim okvirnim sporazumima također se može evidentirati u sustavu EOJN RH i to tako da se u izborniku „Registar ugovora“ u dijelu „Ažuriranje ugovora“ evidentiraju podaci o plaćanjima.

Elektronički oglasnik javne nabave RH

Elektronički oglasnik javne nabave Republike Hrvatske

REGISTAR UGOVORA | PRETHODNO SAVJETOVANJE | ESPD | NALAZITE SE: Naslovnica

Moji ugovori

Registar ugovora

Ugovori po OS

- 14.06.2019. (petak)
- 13.06.2019. (četvrtak)

Objave koncesija:

- 19.06.2019. (srijeda)
- 18.06.2019. (utorak)
- 17.06.2019. (ponedjeljak)

Korisničke upute

- Zaborav sam pristupne podatke?
- BAZA ZNANJA – UPUTE (help.nn.hr)

Služba za korisnike

Radno vrijeme:

- ponedjeljak – petak, od 8 do 16 sati
- telefon: 011 6542 899
- e-pošta: eojn@nn.hr
- Prijava nedostupnosti

Osnovne informacije vezane uz primjenu »ZJN 2016«

Upute za naručitelje | Upute za ponuditelje

REGISTAR UGOVORA | PRETHODNO SAVJETOVANJE | ESPD | OČUJANI LOGOVI | NALAZITE SE: Registar ugovora

Registar ugovora

Objava javne nabave	Endekski broj nabave	Broj ugovora	Priloga nabave	Naziv i OIB ugovaratelja	Grupa	Datum kreiranja	Status	Korisnik	Poslovni subjekt
SCJULN-08	2022/07-0202602		Tranzijentna izjava o uslugi i oprema u poljoprivrednoj mehanizaciji (meh.)	Invatuzi Newcom d.o.o. 8179318550	Grupa 1 - Upravna, upravljačka i posrednička usluga - javnopravna	11.01.2022	Objavljeno	Luka Milić	SREDIŠNJI DRŽAVNI URED ZA SREDIŠNJU JAVNU NABAVU
32021-6	32021	2022/07-03-0000775	Ispisnica potrošnog materijala	Začetnica poslužitelja: Te-Zagreb d.o.o. Brijuni d.o.o., IM-PPD d.o.o., Zvijor d.o.o. 3819919527	Grupa 5 - Sredstva za deontologiju	07.01.2022	Objavljeno	Klaudija Kržaj	SREDIŠNJI DRŽAVNI URED ZA SREDIŠNJU JAVNU NABAVU
32021-3	32021	2022/07-03-0000075	Ispisnica potrošnog materijala	Narodne novine d.o. 6454808178	Grupa 3 - Pribror za održavanje i jedinstveni pribror za jezo i ploče	07.01.2022	Objavljeno	Klaudija Kržaj	SREDIŠNJI DRŽAVNI URED ZA SREDIŠNJU JAVNU NABAVU
32021-1	32021	2022/07-03-0000075	Ispisnica potrošnog materijala	INSAKO d.o.o. 3865172304	Grupa 1 - Pribror za održavanje i jedinstveni pribror za jezo i ploče	07.01.2022	Objavljeno	Klaudija Kržaj	SREDIŠNJI DRŽAVNI URED ZA SREDIŠNJU JAVNU NABAVU
32021-2	32021	2022/07-03-0000075	Ispisnica potrošnog materijala	Začetnica poslužitelja: BIRCOOM d.o.o. 100990 d.o.o., TSP Zagreb d.o.o., Zvijor d.o.o. 4793415305	Grupa 2 - Papirna oprema za održavanje i ostali potrošni materijali	07.01.2022	Objavljeno	Klaudija Kržaj	SREDIŠNJI DRŽAVNI URED ZA SREDIŠNJU JAVNU NABAVU
32021-4	32021	2022/07-03-0000075	Ispisnica potrošnog materijala	Alta Zagreb d.o.o. 5835301102	Grupa 4 - Sredstva za pribror i održavanje uređaja vezanih za opću logistiku	07.01.2022	Objavljeno	Klaudija Kržaj	SREDIŠNJI DRŽAVNI URED ZA SREDIŠNJU JAVNU NABAVU
132021-2	132021	2021/07-03-0044575	LICENCE ZA KORISTENJE OPAKULJE-DVH SOF TVERSKIH PROJEKTOVA I USLUGA	OSIR-ERPIS d.o.o. 24487171371	Negam licencu u oblasti	13.12.2021	Objavljeno	Bruno Bračić	SREDIŠNJI DRŽAVNI URED ZA SREDIŠNJU JAVNU NABAVU
132021-2	132021	2021/07-03-0044575	LICENCE ZA KORISTENJE OPAKULJE-DVH SOF TVERSKIH PROJEKTOVA I USLUGA	Začetnica poslužitelja: Neos d.o.o. Blog d.o.o. 77018181606	Negam licencu u oblasti	13.12.2021	Objavljeno	Bruno Bračić	SREDIŠNJI DRŽAVNI URED ZA SREDIŠNJU JAVNU NABAVU
132021-5	132021	2021/07-03-0044575	LICENCE ZA KORISTENJE OPAKULJE-DVH SOF TVERSKIH PROJEKTOVA I USLUGA	Začetnica poslužitelja: Neos d.o.o. Blog d.o.o. 77018181606	Licencna i tehnološka održavanje	13.12.2021	Objavljeno	Bruno Bračić	SREDIŠNJI DRŽAVNI URED ZA SREDIŠNJU JAVNU NABAVU
132021-2	132021	2021/07-03-0044575	LICENCE ZA KORISTENJE OPAKULJE-DVH SOF TVERSKIH PROJEKTOVA I USLUGA	Začetnica poslužitelja: KING ICT d.o.o. (NO d.o.o., Multicom d.o.o., Infocim d.o.o., CSE Connective Systems, 6700199549)	Negam licencu u oblasti	13.12.2021	Objavljeno	Bruno Bračić	SREDIŠNJI DRŽAVNI URED ZA SREDIŠNJU JAVNU NABAVU

Unaprijed izabran ili zadani parametar pretrage: 31%

Novi ugovor | Detalji | Ažuriranje ugovora | Pošalj na objavu | Otvori

Treba napomenuti da trenutno sustav EOJN RH ima nedostatak u modulu za središnju javnu nabavu jer je unos ugovora i unos realizacije omogućen samo po okvirnim sporazumima koji nemaju predviđeno „mini nadmetanje“. Također, i samo evidentiranje ugovora i izvršenje odvija se u dosta koraka te se povećava mogućnost greške prilikom unosa podataka. No, budući da je u pripremi i nova platforma EOJN RH, za očekivati je da će se i taj dio vezan za evidentiranje ugovora o javnoj nabavi i plaćanja po okvirnim sporazumima, doraditi i omogućiti jednostavniji unos podataka o ugovorima.

6. Zaključak

Budući da su prema odredbama ZJN 2016 mogući različiti modaliteti zaključivanja pojedinačnih ugovora temeljem sklopljenih okvirnih sporazuma, naručitelji već u dokumentaciji o nabavi moraju voditi računa da se jasno propiše i procedura vezana za sklapanje pojedinačnih ugovora o javnoj nabavi, a kako bi se osiguralo da se izvršenje ugovora odvija bez poteškoća. Navedeno je posebno važno kod postupaka koje provode središnja tijela za javnu nabavu, kada ugovore o javnoj nabavi sklapa veći broj različitih korisnika pa je bitno da je procedura jasna, a kako bi se osigurala pravovremena isporuka kada nastupi potreba za nabavom kod korisnika središnje javne nabave.

Kako postići funkcioniranje društveno odgovorne javne nabave – 71 primjer dobre prakse

Kristina Zovko *

Ovim člankom želi se skrenuti pažnja na društveno odgovornu javnu nabavu predstavljanjem priručnika kojeg je izdala Europska komisija s brojnim primjerima dobre prakse iz država članica Europske unije, a sve kako bi se potaknulo naručitelje na korištenje iste.

1. Uvod

Naručitelji diljem Europe počinju koristiti mogućnosti društveno odgovorne javne nabave i pokazuju stvarne društvene učinke u svojim postupcima javnih nabava. Društveno odgovorna javna nabava u praksi javne nabave Republike Hrvatske zasigurno nije dovoljno zastupljena. Direktive o javnim nabavama iz 2014. godine¹ jasno navode da se društveni aspekti mogu uzeti u obzir kod preliminarnih konzultacija tržišta, upotrebe rezerviranih ugovora i posebnog režima nabave, pa sve do upotrebe društvenih kriterija kao kriterija odabira ponude i (posebnih) uvjeta za izvršenje ugovora. Iako su navedenim direktivama predviđene razne mogućnosti korištenja društvenih aspekata tijekom postupka javne nabave, pa tako i našim Zakonom o javnoj nabavi², države članice još uvijek u potpunosti ne iskorištavaju mogućnosti javne nabave kao strateškog alata za potporu ciljeva društvene politike. Kako bi potaknula naručitelje na korištenje ovog „instituta“ Europska komisija je u svibnju 2021. godine izdala priručnik naziva „Kupujmo na društveno osviješten način – priručnik za socijalnu osviještenost u javnoj nabavi“. Naručitelji kroz priručnik mogu više saznati o definiciji, svrsi i koristi društveno odgovorne nabave, o organizacijskoj strategiji za društveno osviještenu kupnju, o utvrđivanju potreba i planiranju postupaka javne nabave, o samom postupku javne nabave te o izvršenju ugovora, a sve kroz dobru praksu iz država članica Europske unije. S obzirom na to da je navedeni priručnik dostupan i na hrvatskom jeziku³, ovdje se daje osvrt na priručnik koji je Europska komisija izdala u lipnju 2020. godine pod nazivom „Kako postići funkcioniranje društveno

odgovorne javne nabave – 71 primjer dobre prakse“⁴, koji je dostupan samo na engleskom jeziku. U priručniku se nalazi odabir primjera dobre prakse postupaka javne nabave prikupljenih u periodu od rujna 2019. do ožujka 2020. od naručitelja iz Europske unije, pa i dalje, i kao rezultat nastala je kompilacija 71 predmeta iz 27 zemalja, od toga 22 države članice Europske unije i pet država koje nisu članice Europske unije. S obzirom na to da se razina primjene društveno odgovorne javne nabave razlikuje od države članice do države članice, odabrani su jednostavniji (početnički) primjeri dobre prakse, preko srednje zahtjevnih do najzahtjevnijih. Obradeni su razni aspekti i faze javne nabave kroz sektore: usluga čišćenja, graditeljstva, hrane i ugostiteljskih usluga, namještaja, usluga vrtlarstva, društvenih usluga, informacijske i komunikacijske tehnologije, tekstila te još nekih drugi sektora.

Što je društveno odgovorna javna nabava?

Društveno odgovorna javna nabava (engl. *socially responsible public procurement*, dalje u tekstu: SRPP) usmjerena je na sagledavanje učinaka koji roba, usluge i radovi koje nabavlja javni sektor imaju na društvo. U njoj se priznaje da naručitelji nisu samo zainteresirani za kupnju po najnižoj cijeni ili najboljoj vrijednosti za novac, nego nastoje osigurati i da se javnom nabavom ostvare društvene koristi te da se spriječe ili ublaže nepovoljni društveni učinci tijekom izvršenja ugovora⁵.

* Kristina Zovko, dipl. iur., trener u području javne nabave

¹ DIREKTIVA 2014/24/EU EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA od 26. veljače 2014. o javnoj nabavi i o stavljanju izvan snage Direktive 2004/18/EZ i DIREKTIVA 2014/25/EU EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA od 26. veljače 2014. o nabavi subjekata koji djeluju u sektoru vodnog gospodarstva, energetskom i prometnom sektoru te sektoru poštanskih usluga i stavljanju izvan snage Direktive 2004/17/EZ.

² NN, br. 120/16.

³ <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/45767>

⁴ Europska komisija, Izvršna agencija za mala i srednja poduzeća, Tepper, P., McLennan, A., Hirt, R., et al., *Making socially responsible public procurement work : 71 good practice cases*, Publications Office, 2020, <https://data.europa.eu/doi/10.2826/844552>. Postoji još jedan priručnik u izdanju Europske komisije, iz veljače 2020. godine, naziva „Kupovanje s društvenim učinkom – dobra praksa iz EU-a“, dostupan na engleskom jeziku (*Buying for social impact : good practice from around the EU*) na <https://op.europa.eu/hr/publication-detail/-/publication/3498035f-5137-11ea-aece-01aa-75ed71a1>

⁵ „Kupujmo na društveno osviješten način – priručnik za socijalnu osviještenost u javnoj nabavi – 2. izdanje“, Ured za publikacije Europske unije, 2021., str.7.

Zašto SRPP?

Naručitelji su značajni investitori te na njih otpada cca 14% bruto društvenog proizvoda Europske unije. Koristeći tu svoju financijsku moć nabave kojom se opredjeljuju za radove, usluge i robu kojima se postižu pozitivni društveni učinci mogu značajno doprinijeti održivom razvoju. SRPP može biti alat za: promicanje pravednih mogućnosti zapošljavanja i društvene uključenosti, osiguravanje prilika za društvenu ekonomiju u društvena poduzeća, promicanje dostojanstvenog rada, osiguravanje poštovanja socijalnih i radničkih prava, pristupačnost i dizajn za sve, poštivanje ljudskih prava i usmjerenost na pitanja etičke trgovine, pružanje visokokvalitetnih socijalnih/zdravstvenih/obrazovnih i kulturnih usluga i mnogo drugog.

2. Kratki pregled obuhvata priručnika⁶

Prikupljeni primjeri dobre prakse SRPP-a pokazuju raznolikost u primjeni, kao i nizu mogućnosti koje su dostupne naručiteljima kako bi koristili svoje javne nabave strateški, a sve s ciljem ostvarenja stvarnih pozitivnih društvenih ishoda, poboljšavajući tako kvalitetu ljudskih života u Europi i dalje.

Usluge čišćenja

Priručnikom je obrađeno deset primjera usluga čišćenja iz devet EU zemalja, uključujući primjer same Europske komisije, uz slučajeve iz regionalnih vlada, javnih tvrtki te nekoliko malih do srednjih gradova. SRPP u sektoru usluga čišćenja obično uključuje zahtjeve za kvalitetnom radnom okolinom (uključujući zaštitu na radu, jednakost spolova, mjere za promicanje ravnoteže između posla i privatnog života), kriterije za odabir ponude i uvjete za izvršenje ugovora koji promiču stvaranje novih radnih mjesta i obuku, kao i rezervirane grupe za društveno odgovorne tvrtke. Primjeri su pokazali da ne postoji pristup „one-size-fits-all“ te da je istraživanje tržišta dobar prvi korak u procjenjivanju mogućnosti na nacionalnom tržištu, sve kako bi se osiguralo da su društveni kriteriji zaista ostvarivi te da ne ometaju tržišnu utakmicu. U drugim pak dijelovima, s visokom razinom nadmetanja i malom razlikom u cijenama ponuda, kriterij za odabir ponude može odaslati jaki signal te je važan faktor za razlikovanje ponuda.

Graditeljstvo

Sedam primjera iz područja graditeljstva uključeno je u priručnik iz pet EU zemalja te jedan slučaj iz Kanade. Društveno odgovorne klauzule u ovom sektoru obično su fokusirane na radne uvjete te stvaranje prilika za otvaranje novih radnih mjesta za ciljane skupine. K tomu, jedan primjer se bavi ozbiljnim kršenjima ljudskih i radnih prava na koje se nailazi u postupcima miniranja i obrade prirodnog kamenja, te upotrebu oznaka kvalitete (uz primjenu nezavisnih revizora) kako bi se osigurao društveno odgovoran izvor građevinskog materijala. Sektor graditeljstva ima

specifične izazove što se tiče zaposlenja, uključujući različite obujme projekata i posebne tržišne cikluse. Ponekad je gradilištu otežan pristup zbog geografskih specifičnosti, a mogućnosti zapošljavanja nisu prikladne za bilo koga.

Hrana i ugostiteljske usluge

Odabrano je šest studija iz šest zemalja EU-a. Neki se bave rezerviranim ugovorima, s ciljem podrške društvenim tvrtkama, zapošljavanju ljudi s invaliditetom ili nekim drugim grupama ljudi kod kojih postoji zapreka za sudjelovanje na tržištu rada. Uz to, u nekoliko studija se razmatra nabava robe „pravednog podrijetla“ (engl. *fair sourcing*) s globalnim ponudbenim lancima (uključujući kavu, čaj, šećer, čokoladu i banane). Ključna lekcija naručitelja koji je koristio rezervirani ugovor je važnost razmatranja kapaciteta društvenih tvrtki i njihove mogućnosti da sudjeluju u postupcima javnih nabava. Istraživanje tržišta je stoga bitan alat kojim se osigurava da naručitelji dobiju valjane ponude temeljem kojih će se prilikom izvršenja ugovora isporučiti željena roba/usluga.

Namještaj

Obrađene su dvije nabave namještaja i to primjer iz Italije i Rumunjske. Sam namještaj trebao bi biti pogodan za sve korisnike, sve s ciljem dostupnosti radnog i javnog prostora. To se može postići primjenom tehničkih specifikacija. Za novi namještaj postoje standardi koji demonstriraju sukladnost s propisima o zaštiti na radu, a stari namještaj se može donirati dobrotvornim organizacijama. Što se tiče standarda, istaknuta je važnost široke upotrebe u postupcima javnih nabava, a sve kako bi se povećala upotreba istih od strane proizvođača.

Usluge vrtlarenja

Tri studije iz dvije države članice EU-a fokusiraju se na primjenu rezerviranih ugovora. Rezervirani ugovori koriste se u ovom sektoru iz razloga vrste posla koji isti zahtijeva, kao i zbog mogućnosti stvaranja radnih mjesta za ljude koji nailaze na prepreke na tržištu rada ili koji su izloženi riziku isključenja s tržišta rada. Pouka iz ovih primjera je važnost investiranja u aktivnosti prije pokretanja postupka javne nabave, poput istraživanja tržišta, a sve kako bi se provjerilo imaju li lokalne (nacionalne) društvene tvrtke potrebne kapacitete za isporuku traženih usluga. Primjeri također pokazuju da se kroz rezervirane ugovore može ojačati društveno ekonomski sektor te da se može povećati stabilnost prilika zapošljavanja ljudi koji su izloženi riziku isključenja s tržišta rada.

Zdravstvo

Tri primjera iz Finske, Norveške i Ukrajine razmatraju društveno odgovornu javnu nabavu u zdravstvenom sektoru. Dva se fokusiraju na veću dostupnost ugovora o javnoj nabavi neprofitnim gospodarskim subjektima, kao priznanje dodatne društvene vrijednosti koju ti subjekti stvaraju. K tomu, jedan primjer se bavi nabavom zaštitnih rukavica kao proizvodom za koji su poznata (sporna) pitanja u pro-

⁶ Kratki pregled preuzet iz priručnika pod fusnotom br. 4, str. 5-8.

cesu proizvodnje, uključujući pitanja prava zaposlenika, radnih uvjeta i posljedica na zdravlje. Pouke iz ovog sektora uključuju važnost razumijevanja tržišta i sposobnosti gospodarskih subjekata. Također je poželjnije fokusiranje na željene zdravstvene ishode, nego raspisivanje specifičnih procesa koje treba pratiti.

Društvene usluge

Prikazano je dvanaest slučajeva iz šest država članica EU-a i jednim slučajem iz Južne Koreje. Primjerima se razmatra kako se može koristiti postupak javne nabave da se dobiju učinkovite usluge, ko-dizajnirane s dobavljačima i korisnicima, koji daju dodatnu društvenu vrijednost. Prikazana je važnost integriranih usluga, koje izgledaju potpune, ali koje također pružaju pristup različitim pružateljima usluga, uključujući društvene gospodarske subjekte i neprofitne organizacije. Iako postupci poput ko-dizajniranja i ugovaranja okrenutog rezultatima produžuju prosječno trajanje postupka nabave, oni mogu rezultirati učinkovitijom i uključivijom uslugom, koja može biti prilagođena potrebama krajnjih korisnika.

Informacijska i komunikacijska tehnologija (ICT)

Četiri primjera iz tri države članice EU-a su obrađena, a obuhvaćaju nabavu ICT opreme, kao i oblikovanje web stranice dostupne svim građanima. ICT oprema ima osobite izazove u obliku dugačkih, kompleksnih lanaca opskrbe, što predstavlja izazov naručiteljima i ponuditeljima koji pokušavaju zadovoljiti zadane sukladnosti i verifikacije. Primjeri pokazuju da postoji paket mjera, uključujući kodeks ponašanja, tehničke specifikacije, kriterije za odabir ponude i odredbe za izvršenje ugovora, kojima je svima cilj povećanje transparentnosti i uspostava dubinskog snimanja kao standardne prakse.

Tekstil

Pet primjera nabave tekstila uključeno je u priručnik i to iz pet država članica EU-a. Tri razmatraju različite pristupe povećanja usklađenosti s konvencijama Međunarodne organizacije rada u lancu opskrbe, uključujući kriterij za odabir gospodarskog subjekta, kriterij za odabir ponude i odredbe o izvršenju ugovora. Dva primjera se fokusiraju na stvaranje uvjeta za nova radna mjesta, bilo kao dio ugovora o nabavi ili kao dio ugovora o zbrinjavanju tekstilnog otpada. Primjeri pokazuju da gospodarski subjekti mogu dokazati traženu sukladnost te da postoji niz oznaka koje mogu pomoći kod verifikacije uvjeta rada, no nadgledanje tih uvjeta za vrijeme izvršenja ugovora ostaje izazov. Dijalog i partnerstvo su bitni, međutim da bi se razumio lanac opskrbe potencijalni rizici i prilike moraju se obznaniti u postupku javne nabave.

Drugi sektori

Jedan primjer se fokusira na nabavu usluge prijevoza u Varšavi (Poljska). U ovom slučaju uvjeti zapošljavanja su bili dio isporuke usluge, odnosno izvršenja ugovora, stvarajući radna mjesta za 120 nezaposlenih ljudi. Dok svi ugo-

vori o javnoj nabavi vode k stvaraju radnih mjesta, specifične klauzule povećavaju taj učinak. Također je obrađen poljski slučaj iz sektora upravljanja otpadom, fokusirajući se isto na stvaranje prilika zapošljavanja ljudi koji su suočeni s preprekama pri zapošljavanju, sve korištenjem rezerviranih ugovora. Obuhvaćena je i studija partnerstva za inovacije iz Lille-a (Francuska). U ovom primjeru naručitelj je sklopio ugovor s lokalnom društvenom tvrtkom kako bi istražio i razvio novi pristup prikupljanja otpadnih ulja u gradu te njihovu preradu u biogoriva za vozila javnog prijevoza.

Politika

Priručnik završava sa 17 primjera dobre prakse iz 11 država članica EU-a te dvije nečlanice EU-a, obrađujući međusektorske ili različite političke inicijative koje podržavaju društveno odgovornu javnu nabavu. Uključene su politike kojima se zahtijeva upotreba društvenih klauzula kojima se podržava zapošljavanje posebnih grupa (devet primjera), politike koje se fokusiraju na potporu pristupima javnim ugovorima od strane društvenih tvrtki i neprofitnih organizacija (šest primjera) te dva primjera iz Nizozemske kojima se ostvaruje društvena korist primjenom investicijskih politika.

3. Primjer iz EU prakse - poboljšanje radnih uvjeta kao način poboljšanja kvalitete usluga čišćenja za Češku televiziju⁷

Dugogodišnje nabave s najnižom cijenom kao kriterijem odabira su doprinijele lošijim radnim uvjetima, kao i indirektnom smanjenju kvalitete usluga. Karakteristika usluga čišćenja jest da ih izvršavaju lošije plaćeni radnici, velika je fluktuacija zaposlenih itd. Kako bi se poboljšale usluge kvalitete čišćenja Češka televizija odlučila je provesti postupak javne nabave koristeći društveno odgovornu javnu nabavu.

Odrađene su preliminarne konzultacije s tržištem koje su bile fokusirane na radne uvjete zaposlenih (uključujući organizaciju posla i plaće), kao i na osiguranje kvalitete usluge. Temeljem zaključaka izvedenih nakon održanih konzultacija, Češka televizija je odlučila u ugovore uvesti revizijske klauzule kako bi prilagodila moguće promjene u reguliranju minimalnih plaća, a osobita pozornost je posvećena radnim uvjetima, stabilnosti i kontinuiranom razvoju osoblja kod pružatelja usluga. Također se inzistiralo na detaljnom opisu planirane realizacije ugovora (plan usluga čišćenja kojeg su ponuditelji trebali dostaviti u ponudama) te se poticala dugoročna odgovornost zaposlenika za dodijeljene im prostore za čišćenje. Nabava je bila podijeljena na pet grupa kako bi se omogućilo sudjelovanje malom i srednjem poduzetništvu.

Dokumentacijom o nabavi tražene su oznake kako bi se dokazala usklađenost s tehničkim specifikacijama i okolišnim karakteristikama proizvoda za čišćenje. Kao kriteriji za odabir ponude određena je cijena (55%) te kvaliteta

⁷ Primjer iz priručnika iz fusnote br. 4, str. 26-28.

(45%). Kvaliteta se sastojala od organizacije osoblja kako bi se osigurala kvaliteta i stabilnost menadžmenta. Na primjer, stabilno radno mjesto i vremenski okvir za zaposlenike, što im omogućuje privikavanje na dobivene radne zadatke, poboljšanje rutine tijekom vremena; jasan opis nadzora i provjere kvalitete što može pridonijeti poboljšanju izvedbe pojedinih članova osoblja (9%). Organizacija posla (9%). Metode, instrumenti, sredstva za čišćenje i rutine kako bi se osigurala kvaliteta usluga čišćenja uključujući nekoliko predodređenih rutina sa smanjenim utjecajem na okoliš (9%). Upravljanje ugovorom i kvalitetom pružanja usluge (9%). Stalno poboljšanje kvalitete osoblja uključujući stabilnost osoblja kako bi se smanjio odljev zaposlenih, kontinuirano jačanje kapaciteta itd. (9%).

Znatan broj bodova naručitelj je odlučio dodijeliti temeljem pristupa ponuditelja prema svojem osoblju (zaposlenicima) i prema sveukupnom upravljanju uslugama i njihovoj kvaliteti. Dobro upravljanje poslom i osobljem su ključni za stabilnost tima, razvoj vještina osoblja te doprinosi općoj kvaliteti izvršenja ugovora. To ne samo da doprinosi razvoju radnih vještina pojedinaca, već utječe na sveukupnu kvalitetu usluge. Specifična priroda usluga čišćenja zahtijeva poznavanje prostora koji se trebaju održavati i korisnika usluga. Česte promjene u osoblju mogu uzrokovati poteškoće i popratne troškove. Stabilnost osoblja se stoga činila bitnim uvjetom za kvalitetu usluge čišćenja. Procjena kvalitete zapošljavanja (uključujući radne uvjete i stabilnost osoblja) ne samo da poboljšava dobrobit osoblja, već i njihovo zadovoljstvo, što pak pozitivno utječe na odljev radne snage i u konačnici dovodi do bolje kvalitete pruženih usluga. Ponuditelji su stoga trebali dostaviti plan čišćenja, s relevantnim informacijama o kvaliteti usluge. Planom je trebalo biti opisano iskustvo osoblja i menadžmenta, kao i razvoj kapaciteta zaposlenika. Stabilnost osoblja ocjenjivana je na temelju: postotka izvršenih ugovora naspram broja zaposlenih u proteklom godinama; postotka vremenski ograničenih ugovora naspram broja zaposlenih u proteklom godinama; postotka privremeno zaposlenih radnika preko agencije naspram broja zaposlenih u proteklom godinama. Tendencija dodjeljivanja ugovora temeljem najniže cijene može lako sniziti cijenu usluge, ali s visokim rizikom nezadovoljstva zaposlenika, kao i velikim odljevom zaposlenika. Uz navedeno, naručitelj je zadržao pravo zahtijevati dokaze glede okolišnih karakteristika proizvoda za čišćenje s obzirom na traženje da ista moraju biti ekološka.

Za izvršenje ugovora, kako bi se osigurala kontrola kvalitete pružene usluge, ponuditelji su morali omogućiti zaposleniku naručitelja nadgledanje izvršenje usluge čišćenja te izvještavanje.

Naručitelj je u ovom postupku shvatio da ne bi li se osigurala kvaliteta usluge mora se uložiti više truda u fazi prije pokretanja postupka nabave te se više posvetiti upravljanju ugovorom i kvaliteti pružene usluge. U budućnosti bi Češka televizija željela pronaći načine kako postaviti ključne pokazatelje uspješnosti za usluge čišćenja i kako

priznati izvanrednu izvedbu pružatelja usluge (na primjer, nagradom)⁸.

4. Zaključak

Primjeri dobre prakse iz priručnika pokazuju raspon primjene različitih mehanizama dopuštenih EU Direktivama iz javne nabave⁹. Na primjer, upotreba klauzule iz članka 70. Direktive 2014/24/EU¹⁰ je široko uspostavljena, no one variraju ovisno o ciljevima koji se žele postići i sofisticiranosti primjene. Na osnovnoj razini, klauzule mogu pomoći pri stimulaciji prilika za zapošljavanje ljudi koji su „udaljeni od tržišta rada“ (ljudi koji se suočavaju s preprekama pri zapošljavanju, poput invaliditeta, nedostatka iskustva, slabijeg obrazovanja ili neke druge prepreke kako ih je definirao naručitelj). Napredniji pristupi obuhvaćaju šire inicijative društvenih politika, uključujući odredbe o „*help desk-u*“ za naručitelje i ponuditelje, „*match-making*“ usluga između nezaposlenih i specifičnih radnih mjesta ili indirektnim potporama tražiteljima posla kako bi im se pomoglo da se reintegriraju u radno aktivno stanovništvo. Neke klauzule zapošljavanja izričito specificiraju uvjete prema kojima bi novozaposleni bili u mogućnosti napredovati za vrijeme trajanja ugovora o javnoj nabavi ili su pak postavljeni specifični uvjeti za obuku. Također postoje mnogi primjeri dodjele rezerviranih ugovora zaštićenim radionicama koje zapošljavaju osobe s invaliditetom ili druge nezaposlene osobe i to za ugovore o održavanju, vrtlarske usluge ili društvene usluge.

S druge strane, primjeri pokazuju da su neke od direktivama predviđenih mogućnosti nedovoljno iskorištene. To uključuje fleksibilnost predviđenu posebnim režimom i nekorištenje osnova za isključenje temeljem neusklađenosti s okolišnim, društvenim ili radnim pravom kako je predviđeno člankom 57. stavkom 4. Direktive 2014/24/EU¹¹. Moguće je da naručitelji koriste navedene mogućnosti bez izričite naznake da se radi o društveno odgovornoj javnoj nabavi.

Potencijalni društveni rizici, kao i potencijalne koristi javne nabave do određenog stupnja ovisi i o vrsti predmeta nabave koji se nabavlja. Neki sektori imaju veći omjer ranjivijih radnika ili veći potencijal za otvaranje novih radnih mjesta. Određeni proizvodi mogu biti napravljeni od sirovina koje potječu iz konfliktnih zona ili regija koje imaju ni-

⁸ U priručniku je na kraju svakog obrađenog primjera iz prakse navedena kontakt osoba tog naručitelja u slučaju da postoji želja za kontaktom kako bi se više saznalo o provedenom postupku. Tako je ovdje kao kontakt naveden gosp. Martin Rajman, direktor centralne javne nabave Češke televizije. Martin.Rajman@ceskatelevize.cz

⁹ Radi se o mehanizmima koja je svaka država članica EU prenijela u svoje nacionalno zakonodavstvo na odgovarajući način, pa tako i Republika Hrvatska u Zakon o javnoj nabavi.

¹⁰ „Javni naručitelji mogu odrediti posebne uvjete vezane za izvršenje ugovora, pod uvjetom da su oni povezani s predmetom ugovora u smislu članka 67. stavka 3. i navedeni u pozivu na nadmetanje ili dokumentaciji o nabavi. Ti uvjeti mogu uključivati gospodarske, okolišne, društvene aspekte ili one povezane s inovacijama i zaposlenošću.“ Zakon o javnoj nabavi je navedenu odredbu obuhvatio člankom 218.

¹¹ Fakultativne osnove za isključenje gospodarskih subjekata u postupku javne nabave.

ske standarde za zaposlene, ali mogu biti certificirani kao društveno održivi putem oznaka kvalitete.

U svakom slučaju, proizlazi da je iznimno bitan korak postupaka javnih nabava kod kojih se koriste društveni elementi (u bilo kojem dijelu dokumentacije o nabavi ili pak ugovoru) upravo u samoj pripremi. Nužno je istražiti tržište kako bi se saznalo koje ono sve mogućnosti pruža kako se ne bi dogodilo da ne postoji mogućnost ispunjenja zahtjeva koji su traženi dokumentacijom o nabavi. To znači veće pripreme konkretnog postupka javne nabave što je najvjerojatnije jedan od razloga zašto naručitelji izbjegavaju primjenu društvenih elemenata u svojim postupcima javnih nabava. Uz to, izvršenje ugovora koji sadrži društvene elemente također zahtijeva veći angažman naručitelja što je zasigurno još jedan od razloga niske primjene takvih uvjeta u ugovorima. Upravo zato je Europska komisija objavila ovaj priručnik kako bi potaknula naručitelje na primjenu SRPP-a.

Potrebno je istaknuti kako je Provedbenom Uredbom Komisije (EU) 2019/1780 od 23. rujna 2019. o utvrđivanju standardnih obrazaca za objavljivanje obavijesti u području javne nabave i stavljanju izvan snage Provedbene uredbe (EU) 2015/1986 (e-obrasci) predviđena primjena novih i ažuriranih standardnih obrazaca (e-obrasci) koje će naručitelji morati ispunjavati, počevši od 23. listopada 2023., a koji će im omogućiti da u svojim postupcima javne nabave navedu informacije, između ostalog, o

primjeni društvenih aspekata i kriterija u pogledu pristupačnosti (društveni cilj koji se promiče nabavom radova, robe ili usluga).

Koliko su društveni utjecaji, koji su svakako važniji od problema koji bi se mogli javiti u postupku javne nabave prilikom pripreme postupka i provedbe ugovora, osobito u ovim turbulentnim vremenima, koje javna nabava može imati bitni Europskoj komisiji vidljivo je i u zadnjem poduzetom koraku od njene strane. Naime, Europska komisija na svojoj internetskoj stranici zelene javne nabave¹² redovno objavljuje primjere dobre prakse zelene javne nabave u državama članicama EU koji služe naručiteljima kao javno dostupna pomoć u pripremi njihovih postupaka javnih nabava. Od ove godine Centar za podršku¹³ ne samo da će pružati savjete i podršku u primjeni okolišnih kriterija i kriterija kružne javne nabave već će pomagati naručiteljima i u njihovim nastojanjima primjene društveno odgovorne javne nabave kroz objavu najnovijih inicijativa, vodiča, alata te primjera iz prakse.

¹² https://ec.europa.eu/environment/gpp/index_en.htm

¹³ E-mail: gpp-helpdesk@iclei.org (pitanja se mogu postaviti na engleskom, njemačkom i francuskom jeziku)

CENTAR@TIM4PIN.HR
PITAJCENTAR@TIM4PIN.HR

01/5531-755
099/3037-677

Praksa Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave*

Dionici u sustavu javne nabave, osim poznavanja zakonodavnog okvira, moraju biti upoznati s praksom Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave (dalje u tekstu: Državna komisija) kao tijela nadležnog za rješavanje o žalbama u vezi s postupcima sklapanja ugovora o javnoj nabavi, okvirnih sporazuma i projektnih natječaja, na koje se primjenjuje Zakon o javnoj nabavi. Upravo kroz praksu Državne komisije često se dolazi do odgovora na pitanja kako postupiti u pojedinoj situaciji, pa se u ovoj rubrici obrađuju aktualne odluke Državne komisije te se daje prikaz najvažnijih stavova.

Uvid u dokumentaciju postupka javne nabave osigurava naručitelj, a ne Državna komisija¹

... u žalbi na Odluku o odabiru žalitelj u bitnome navodi da prema članku 310. ZJN 2016 koristi svoje pravo u svojstvu ponuditelja te traži uvid u cjelokupnu dokumentaciju postupka javne nabave, uključujući i dostavljene ponude.

Pravila dokazivanja u žalbenom postupku propisana su člankom 403. ZJN 2016, prema kojem je u žalbenom postupku svaka stranka dužna iznijeti sve činjenice na kojima temelji svoje zahtjeve te predložiti dokaze kojima se te činjenice utvrđuju. Žalitelj je tako obavezan dokazati postojanje postupovnih pretpostavki za izjavljivanje žalbe, kao i povrede postupka ili materijalnog prava koje su istaknute u žalbi.

Državna komisija u odnosu na žalbeni navod ističe da prema članku 310. ZJN 2016 uvid u dokumentaciju postupka javne nabave osigurava naručitelj, a ne Državna komisija, kao žalbeno tijelo. Također, uvid u dokumentaciju postupka javne nabave naručitelj je obavezan osigurati nakon dostave odluke o odabiru, pa do isteka roka za žalbu. U konkretnom slučaju, u navedenom roku žalitelj je izjavio žalbu, a Državna komisija uvidom u dostupnu dokumentaciju (u EOJN RH i onu dostavljenu u žalbenom postupku) nije utvrdila da je do isteka roka za žalbu žalitelj zahtijevao od naručitelja uvid u dokumentaciju postupka javne nabave. Žalbeni navod je neosnovan.

Sporazum zajednice gospodarskih subjekata o zajedničkom nastupu²

Odabrana zajednica ponuditelja nije priložila traženi Sporazum ili Izjavu o zajedničkom djelovanju zajednice gospodarskih subjekata niti sličan dokument

... u žalbi na Odluku o odabiru žalitelj navodi da odabrana zajednica ponuditelja u nije dostavila Sporazum ili Izjavu o zajedničkom djelovanju zajednice gospodarskih subjekata, sukladno toč. 8.4. dokumentacije o nabavi, pa je ponudu kao nepravilnu ponudu trebalo odbiti.

Naručitelj navodi da je dokumentacijom definirao koji su podaci bitni ako se radi o zajednici ponuditelja, te je naveo da se isto navodi Sporazumom, Izjavom ili sl. dokumentom. Obrazlaže da je navedeno vidljivo u uzevu ponude i ESPD obrascima svakog člana zajednice ponuditelja, te je žalbeni navod neosnovan.

Toč. 8.4. dokumentacije naručitelj je propisao da je u ponudi zajednice gospodarskih subjekata potrebno priložiti Sporazum ili Izjavu zajednice gospodarskih subjekata o zajedničkom djelovanju ili slično, iz kojeg su vidljivi najmanje sljedeći podaci: 1. o članu zajednice koji je ovlašten za komunikaciju s naručiteljem, 2. podaci o članu zajednice koji je ovlašten za predaju ponude, 3. o dijelu ugovora (predmet ili količina, vrijednost ili postotni udio) koji će izvršavati pojedini član zajednice, 4. podaci o načinu plaćanja, te 5. podaci o potpisniku/potpisnicima ugovora.

Uvidom u dostavljenu ponudu Državna komisija je utvrdila da odabrana zajednica ponuditelja nije priložila traženi Sporazum ili Izjavu o zajedničkom djelovanju zajednice niti sličan dokument iz kojeg bi bili vidljivi traženi podaci iz toč. 8.4. dokumentacije. Uvidom u uzevu ponude i ESPD obrasce članova zajednice ponuditelja utvrđeno je da iz navedenih dokumenata nisu vidljivi svi traženi podaci iz točke 8.4. dokumentacije, budući da iz navedenih dokumenata nisu vidljivi podaci o načinu plaćanja i potpisniku/potpisnicima ugovora. Budući da

* Pripremio: Ante Loboja, dipl. iur., Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja.

¹ Rješenje Državne komisije: Klasa: UP/II-034-02/20-01/35, od 27. veljače 2020.

² Rješenje Državne komisije: Klasa: UP/II-034-02/21-01/785, od 30. rujna 2021.

se odabrana zajednica ponuditelja pri izradi ponude nije pridržavala propisanih zahtjeva iz dokumentacije, te polazeći od odredbe članka 290. ZJN 2016 kojom je propisano da javni naručitelj pregledava i ocjenjuje ponude na temelju uvjeta i zahtjeva iz dokumentacije o nabavi, žalbeni navod je osnovan.

Rok valjanosti jamstva za ozbiljnost ponude³

Činjenica da je rok valjanosti dostavljenog jamstva za ozbiljnost ponude u odabranoj ponudi kraći od roka valjanosti odabrane ponude sama za sebe nije od utjecaja na zakonitost Odluke o odabiru jer je jamstvo nedvojbeno bilo valjano u trenutku donošenja Odluke o odabiru

... u žalbi na Odluku o odabiru žalitelj navodi da je iz Ponudbenog lista u odabranoj ponudi vidljivo kako je rok valjanosti odabrane ponude 120 dana od isteka roka za dostavu ponuda, da je dokumentacijom kao rok za dostavu ponude određen 17. siječnja 2022, iz čega je jasno, ističe žalitelj, kako je rok valjanosti odabrane ponude do 18. svibnja 2022. S druge pak strane, nastavlja žalitelj, iz Garancije banke koju je kao jamstvo za ozbiljnost ponude dostavio odabrani ponuditelj vidljivo je kako je rok valjanosti te Garancije do 29. travnja 2022. Navodi da je trajanje jamstva za ozbiljnost ponude odabranog ponuditelja kraće od roka valjanosti njegove ponude.

Naručitelj u odgovoru na žalbu navodi da je toč. 6.8. dokumentacije propisano da ponuda mora biti valjana najmanje 90 dana od dana otvaranja ponuda te da će ponude s kraćim rokom valjanosti biti odbijene, iz čega slijedi da su ponude trebale biti valjane najmanje do 17. travnja 2022. Iz Uveza odabrane ponude vidljivo je da je ponuda valjana 120 dana od isteka roka za dostavu ponuda, odnosno do 17. svibnja 2022. Dalje navodi da su jamstva za ozbiljnost ponude trebala biti dostavljena s rokom valjanosti najmanje do 17. travnja 2022. Iz bankarske Garanciju br. 76-08849 koja je dostavljena kao jamstvo za ozbiljnost odabrane ponude razvidno je da ista vrijedi do 29. travnja 2022., te je isto ocijenjeno valjanim.

Državna komisija je ocijenila da su sukladno odredbama dokumentacije o nabavi ponude trebale biti valjane 90 dana od dana otvaranja ponuda, dakle do 17. travnja 2022. Činjenica da je rok valjanosti dostavljenog jamstva za ozbiljnost ponude u odabranoj ponudi kraći od roka valjanosti odabrane ponude, sama za sebe nije od utjecaja na zakonitost Odluke o odabiru jer je jamstvo nedvojbeno bilo valjano u trenutku donošenja Odluke o odabiru 10. veljače 2022., koju činjenicu žalitelj ne osporava. Pravilnost zauzetog pravnog shvaćanja potvrdio je i Visoki upravni sud RH, u Presudi posl. br.: UsII-168/20, od 27. svibnja 2020. Žalbeni navod je neosnovan.

tim4pin.doo
ZA SAVJETOVANJE

CJENIK

ZA OGLAŠAVANJE
U ČASOPISU

tim4pinmagazin

- 1. OMOTNE STRANICE**
(cijela stranica - 205 x 285 mm):
str. II - 1.500,00 kn
str. III - 1.000,00 kn
str. IV - 2.500,00 kn
- 2. KOLORNE STRANICE KNJIŽNOG BLOKA**
(cijela stranica - 205 x 285 mm):
str. 1-4 - 1.000,00 kn
- 3. DVOBOJNE STRANICE KNJIŽNOG BLOKA**
 - **750,00 kn** (cijela stranica 205 x 285 mm)
 - **500,00 kn** (pola stranice 177 x 126 mm vodoravno ili 86 x 259 mm - okomito)

U cijenu oglašavanja nije uključen PDV.
 Odobravamo popust za dogovoreno višekratno objavljivanje.
 Rok za predaju oglasa do 25. u mjesecu.
 Oglas je potrebno dostaviti u TIFF, JPEG ili PDF formatu.

TIM4PIN d.o.o. za savjetovanje
 Ulica kneza Trpimira 15, 10 000 Zagreb
 T: 01/5531-755, E: centar@tim4pin.hr, www.tim4pin.hr
 OIB: 83718300522, IBAN HR3323400091110546815

³ Rješenje Državne komisije, Klasa: UP/II-034-02/22-01/125, od 31. ožujka 2022.

Upitna ustavnost Uredbe o uslužnim područjima

Dr. sc. Desanka Sarvan*

Rješenjem Ustavnog suda Republike Hrvatske privremeno je obustavljeno izvršenje svih općih i pojedinačnih akata i radnji koje se poduzimaju na temelju Uredbe 147/21. To će u vodnokomunalnom sektoru odgoditi provedbu reforme određivanjem vodnih usluga kao međukomunalnih i natkomunalnih djelatnosti koje se obavljaju putem jednog isporučitelja na uslužnom području.

1. Uvod

Rješenjem Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-II-627/2022 i U-II-1034/2022 od 29. ožujka 2022. godine pokrenut je postupak za ocjenu suglasnosti s Ustavom i zakonom, Uredbe o uslužnim područjima (NN, br. 147/21, dalje u tekstu: Uredba 147/21) u cijelosti. Na temelju članka 45. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (NN, br. 99/99, 29/02 i 49/02 – pročišćeni tekst) do donošenja konačne odluke Ustavnog suda o suglasnosti s Ustavom i zakonom osporene Uredbe 147/21 iz točke I. izreke tog rješenja, privremeno se obustavlja izvršenje svih općih i pojedinačnih akata i radnji koje se poduzimaju na temelju Uredbe 147/21. Rješenje je objavljeno u Narodnim novinama 40/22, a u ovome članku razmatramo razloge za donošenje i učinke navedenoga rješenja Ustavnog suda Republike Hrvatske na stanje u vodno komunalnom gospodarstvu.

2. Međukomunalne djelatnosti

Jedan od ciljeva Zakona o vodnim uslugama (NN, br. 66/19, dalje u tekstu: ZoVU) je okrupnjavanje isporučitelja vodnih usluga međusobnim spajanjem kako bi se otklonila velika fragmentiranost u vodnokomunalnom gospodarstvu na koju je ukazala Strategija o vodama (NN, br. 91/08) u kojoj je naglašeno da u Hrvatskoj postoji relativno velik broj komunalnih društava nadležnih za javnu vodoopskrbu, a što je rezultat povijesnoga razvoja te velikog broja gradova i općina. Za učinkovito obavljanje usluga javne vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda od presudnog je značenja uređenost ovih djelatnosti. Analiza postojećega stanja upozorava na činjenicu da komunalnu djelatnost obavlja velik broj isporučitelja komunalnih usluga i da su ona vrlo različitog stupnja uspješnosti i uspostavljenih standarda usluga te da postoji neujednačenost razine usluga na cjelokupnome području Republike Hrvatske. U području javne vodoopskrbe **cilj je uspostavljanje uslužnih područja, odnosno uspostava regionalnih vodoopskrbnih sustava**, a u području zaštite voda, cilj je uspostava aglomeracija kao jedinstvenih cjelina u svrhu zaštite voda.

U Strategiji je istaknuto kako u komunalnoj vodnoj djelatnosti Hrvatske u potpunosti dominira javni sektor (ko-

munalna društva, komunalne ustanove i vlastiti pogoni jedinica lokalne samouprave), osim koncesije za pročišćavanje otpadnih voda po BOT modelu u Zagrebu. U javnoj vodoopskrbi poslovalo je (u vrijeme donošenja Strategije) 98 komunalnih društava (uključujući i 1 ustanovu) i 89 društava u odvodnji i pročišćavanju otpadnih voda od kojih mnoga obavljaju i jednu i drugu djelatnost. Djelatnost se obavljala na 127 uslužnih područja koja pokrivaju samo dio od 550 gradova i općina (odnosno 6.759 naselja). **Usitnjenost i neracionalnost sustava najvećim dijelom proistječe iz odredbi Zakona o komunalnom gospodarstvu.** Zakon nije uspostavio koncept javne vodoopskrbe i odvodnje kao **nadkomunalnih djelatnosti**, što pretpostavlja jedinstven tehničko-tehnološki sustav (»od izvorišta do korisnika i od korisnika do ispusta u prijamnik«) i obično obuhvaća više jedinica lokalne samouprave. S iznimkom donošenja cijene usluge i to samo kod komunalnih društava, Zakon ne prepoznaje druge specifičnosti tih sustava.

U članku 4. ZoVU vodne usluge definirane su kao djelatnosti od općeg interesa i obavljaju se kao javna služba. Vodne usluge su od interesa za sve jedinice lokalne samouprave na uslužnom području (**međukomunalne djelatnosti**) i za Republiku Hrvatsku. Iako su vodne usluge (javna vodoopskrba i javna odvodnja) definirane kao međukomunalne djelatnosti, sama definicija pojma međukomunalne djelatnosti je u zakonu izostala. Ovom definicijom se vjerojatno htjelo naglasiti da su vodne usluge primarni interes više međusobno povezanih jedinica lokalne samouprave u jednom sustavu upravljanja vodnim uslugama, što je jedan od ciljeva sveobuhvatne reforme u vodnokomunalnom sustavu.

Tako prema ZoVU jedinice lokalne samouprave dužne su **osigurati pružanje vodnih usluga na uslužnom području suosnivanjem javnih isporučitelja vodnih usluga**, ostvarivanjem članskih odnosno dioničarskih prava i obveza u javnim isporučiteljima vodnih usluga i na drugi način u skladu s ZoVU i posebnim zakonima. Članska, odnosno dioničarska prava, u javnim isporučiteljima vodnih usluga ostvaruju se u korist građana i pravnih osoba koji koriste vodne usluge. Vlasnička prava nad komunalnim vodnim građevinama ostvaruju se u korist građana i pravnih osoba koji koriste vodne usluge.

* Dr. sc. Desanka Sarvan, Pula

3. Uslužna područja

Prema članku 6.i 7. ZoVU-a vodne usluge pružaju se na **uslužnim područjima**. Uslužno područje uspostavlja se na jednom ili više postojećih vodoopskrbnih područja te više aglomeracija.¹

Uslužno područje uspostavlja se radi:

1. osiguranja povrata troškova od vodnih usluga kako je definirano zakonom kojim se uređuje financiranje vodnoga gospodarstva putem socijalno priuštive cijene vode,
2. uspostave javnog isporučitelja vodnih usluga sposobnog za održivi razvoj i održavanje komunalnih vodnih građevina, uključujući i sposobnost provedbe obveza iz Ugovora o pristupanju na način određen ZoVU te
3. poslovne samoodrživosti, financijske stabilnosti i visokog stupnja učinkovitosti javnih isporučitelja vodnih usluga.

Uslužno područje uspostavlja se:

- na postojećim vodoopskrbnim područjima na kojim se isporučuje voda za ljudsku potrošnju od najmanje dva milijuna kubnih metara godišnje s mogućim odstupanjem od -10%.
- mora obuhvatiti sve sustave javne vodoopskrbe, sve sustave javne odvodnje i sve aglomeracije.
- granica uslužnog područja ne može presijecati granicu aglomeracije, osim kad je aglomeracija presječena državnom granicom, niti granicu vodoopskrbnog područja.

U trenutku početka pružanja vodnih usluga po novom javnom isporučitelju vodnih usluga na uslužnom području, a sukladno odredbama ZoVU-a, više postojećih vodoopskrbnih područja postaju jedno vodoopskrbno područje.

Vlada Republike Hrvatske uredbom o uslužnim područjima uspostavlja uslužna područja i određuje njihove granice. Ova uredba donosi se nakon savjetovanja s jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave i javnim isporučiteljima vodnih usluga.

4. Društvo preuzimatelj

Prema člancima 8. i 12. ZoVU-a **vodne usluge na uslužnom području pružaju se putem jednog javnog isporučitelja vodnih usluga**. Iznimno, vodnu uslugu na uslužnom području mogu obavljati i koncesionari pražnjenja i odvoza komunalnih otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje. Jedinice lokalne samouprave i postojeći javni isporučitelji vodnih usluga na uslužnom području dužni su, svatko u okvirima svojih nadležnosti, osigurati da se navedena odredba provede u skladu s ovim Zakonom.

Javni isporučitelj vodnih usluga je društvo kapitala kojem su jedini osnivači jedinice lokalne samouprave na usluž-

¹ 21. vodoopskrbno područje (vodoopskrbna zona) je geografsko područje na kojem se pružaju vodne usluge javne vodoopskrbe (točka 21. stavka 1. članka 3. Zakona o vodnim uslugama (NN, br. 66/19).

– aglomeracija je područje na kojem su stanovništvo i/ili gospodarske djelatnosti dovoljno koncentrirani da se komunalne otpadne vode mogu prikupljati i odvoditi do uređaja za pročišćavanje otpadnih voda ili do krajnje točke ispuštanja (točka 1. stavak 1. članak 4. Zakona o vodama (NN, br. 66/19).

nom području. Iznimno, osnivač javnog isporučitelja može biti i pravna osoba čiji je jedini osnivač jedinica lokalne samouprave.

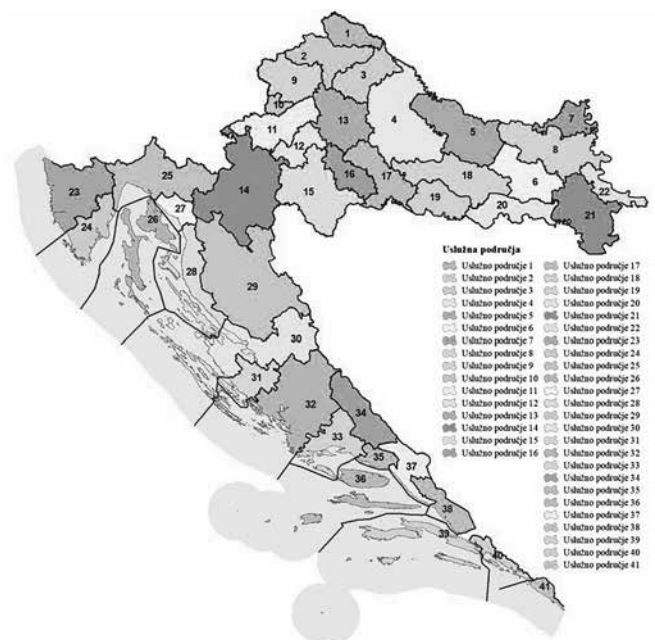
Javni isporučitelj odgovara za svoje obveze cjelokupnom svojom imovinom, osim komunalnim vodnim građevinama.

Prema stavcima 1. i 2. članka 88. ZoVU-a, **svi postojeći javni isporučitelji vodnih usluga na uslužnom području dužni su se pripojiti javnom isporučitelju vodnih usluga koji je društvo kapitala, a koje je određeno Uredbom 147/21 kao društvo preuzimatelj, a društvo preuzimatelj dužno je prihvatiti pripajanje u roku od šest mjeseci od dana od stupanja na snagu.**

Kao **društvo preuzimatelj** odredit će se javni isporučitelj vodnih usluga koji je na uslužnom području imao najveći ukupni prihod po osnovi cijene vodnih usluga, cijene isporuke vode drugom isporučitelju vodnih usluga i naknade za razvoj, u tri godine koje prethode godini stupanja na snagu Uredbe 147/21 ili javni isporučitelj vodnih usluga koji je na uslužnom području u posljednje tri godine koje prethode godini stupanja na snagu Uredbe 147/21 isporučio najveću količinu vode za ljudsku potrošnju korisnicima vodnih usluga i drugim isporučiteljima vodnih usluga (dalje u tekstu: primarno društvo preuzimatelj), a ako se započeto pripajanje primarnom društvu preuzimatelju ocijeni neizglednim u rokovima propisanim Uredbom 147/21, pripajanje će se provesti prema drugom javnom isporučitelju vodnih usluga (dalje u tekstu: supsidijarno društvo preuzimatelj) koji se određuje Uredbom 147/21.

5. Uredba 147/21.

Na temelju članka 7. stavka 6. i članka 88. stavka 1. ZoVU, Vlada Republike Hrvatske je donijela Uredbu 147/21 kojom se uspostavljaju uslužna područja, određuju njihove granice i društvo preuzimatelj. Uredbom 147/21 su u Republici Hrvatskoj ustanovljena 41 **uslužna područja** te su određena **društva – preuzimatelji** na svakom pojedinom uslužnom području. Tek su donošenjem navedene

Uredbe 147/21 stvoreni institucionalni okviri za reformu vodnokomunalnog sektora koja je započeta stupanjem na snagu ZoVU.

Međutim, da sama reforma vodnokomunalnog sustava neće biti jednostavna i brzo provedena ukazuje da je ukupno 17 predlagatelja osporilo pojedine odredbe ZoVU te odredbe Uredbe 147/21.

6. Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske²

Prijedlog za ocjenu suglasnosti s Ustavom i zakonom Uredbe 147/21 podnijeli su Liburnijske vode d. o. o., Ičići i Grad Ivanec.

Ustavni sud u svom rješenju ističe da je ZoVU-om:66/19 uređen institucionalni okvir obavljanja djelatnosti javne vodoopskrbe i javne odvodnje, a primarni legitiman cilj koji se ZoVU-om:66/19 želi postići je osiguranje priuštivosti cijene vode stanovnicima i poslovnim korisnicima te kvantitativna i kvalitativna dostupnost vode i usluga odvodnje.

U tome smislu navodi se da je člankom 4. stavcima 1. i 2. ZoVU-a:66/19 propisano da su vodne usluge djelatnosti od općeg interesa i obavljaju se kao javna služba te su od interesa za sve jedinice lokalne samouprave na uslužnom području i za Republiku Hrvatsku.

Ustavni sud navodi kako tvrdnje predlagatelja **izaziva-ju sumnju** u to da se uspostavljanjem uslužnih područja i određivanjem društava preuzimatelja, na način kako je to određeno Uredbom, neće postići legitiman cilj ZoVU-a:66/19 – a to je osiguranje priuštivosti cijene vode stanovnicima i poslovnim korisnicima te kvantitativna i kvalitativna dostupnost vode i usluga odvodnje.

S obzirom na složenost materije koju uređuje ZoVU:66/19, a samim time i složenost Uredbe koja je donesena na temelju članka 7. stavka 6. i članka 88. stavka 1. ZoVU-a:66/19 i argumente kojima predlagatelji obrazlažu svoje tvrdnje o nesuglasnosti Uredbe s Ustavom i ZoVU-om:66/19, Ustavni sud ocjenjuje kako je riječ o složenoj problematici koja zahtijeva određeno vrijeme za njihovo razmatranje i ocjenu Ustavnog suda o suglasnosti osporene Uredbe s Ustavom i zakonom.

Slijedom svega navedenoga, stajalište je Ustavnog suda da bi primjena osporene Uredbe mogla dovesti do teških i nepopravljivih posljedica na sustav opskrbe vodom ako bi se pokazali osnovanim navodi predlagatelja:

1. da prije donošenja Uredbe Vlada **nije provela savjetovanja** s jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave i javnim isporučiteljima vodnih usluga u skladu s člankom 7. stavkom 6. ZoVU-a:66/19,
2. da pri uspostavljanju **uslužnih područja** određenih Uredbom nisu poštovani zakonski kriteriji iz članka 7. stavka 2. ZoVU-a:66/19 i
3. da određivanjem **društva preuzimatelja** nisu poštovani zakonski kriteriji iz članka 13. stavaka 1. i 2. ZoVU-a:66/19.

Pritom Ustavni sud ponavlja da se prijenos komunalnih vodnih građevina s jedinica lokalne samouprave, središnjih tijela državne uprave i pravnih osoba koje nisu isporučitelji vodnih usluga, osnivači kojih su jedinice lokalne samouprave propisan člankom 89. stavcima 1., 3. i 4. ZoVU-a:66/19, treba izvršiti u roku od devedeset (90) dana od dana stupanja na snagu Uredbe, odnosno do 8. travnja 2022. godine.

Nadalje, ističe se da su Ustavnom sudu podneseni prijedlozi više predlagatelja (do sada njih ukupno 17) za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 88. stavaka 3. i 6., 89. i 100. ZoVU-a:66/19 i ti se predmeti pred Ustavnim sudom vode pod brojem U-I-7217/2021 i dr.

Ustavni sud prihvaća da razlozi zbog kojih su predlagatelji predložili pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom i zakonom Uredbe otvaraju pitanja:

- **formalne suglasnosti Uredbe s Ustavom i zakonom,**
- **pitanje kriterija prema kojima su uspostavljena uslužna područja i određene njihove granice i**
- **kriterija kojima su određena društva preuzimatelji.**

Ustavni sud stoga smatra da navedeno podrazumijeva posebno ispitivanje navedenog problema u skladu s ustavnim vrednotama i zakonskim odredbama koje reguliraju navedeno područje.

7. Umjesto zaključka

Rješenjem Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-II-627/2022 i U-II-1034/2022 od 29. ožujka 2022. godine do donošenja konačne odluke Ustavnog suda o suglasnosti s Ustavom i zakonom osporene Uredbe 147/21 iz točke I. izreke tog rješenja, privremeno je obustavljeno izvršenje svih općih i pojedinačnih akata i radnji koje se poduzimaju na temelju Uredbe 147/21. To će u vodnokomunalnom sektoru odgoditi provedbu reforme određivanjem vodnih usluga kao međukomunalnih i natkomunalnih djelatnosti koje se obavljaju putem jednog isporučitelja na uslužnom području.

² 1. BROJ: U-II-627/2022 I U-II-1034/2022 OD 29. OŽUJKA 2022. GODINE

Hrvatski Crveni križ – javne ovlasti, djelatnosti i financiranje

Nevenka Brkić*

U članku autorica sustavno prezentira različite aspekte djelovanja, financiranja i izvještavanja o poslovanju Hrvatskoga crvenoga križa. Pritom se referira na aktualni pravni okvir u 2022. godini.

1. Uvod

Odredbama Zakona o Hrvatskom Crvenom križu¹ (dalje u tekstu: Zakon) uređuju se javne ovlasti, djelatnosti i financiranje Hrvatskog Crvenog križa kao nacionalnog društva Crvenog križa na teritoriju Republike Hrvatske te uvjeti i način uporabe i zaštite znaka i naziva Crvenog križa. Hrvatski Crveni križ djeluje na teritoriju Republike Hrvatske kao neprofitna pravna osoba u rješavanju humanitarnih pitanja, organiziranju zdravstvenih i socijalnih programa, pripremanju stanovništva za djelovanje u masovnim nesrećama i katastrofama kao i u djelovanju u smanjenju i uklanjanju posljedica masovnih nesreća i katastrofa. U skladu s odredbama međunarodnih ugovora, Hrvatski Crveni križ surađuje i s diplomatskim te konzularnim predstavništvima. Hrvatski Crveni križ surađuje, razvija i održava odnose s institucijama Međunarodnog pokreta Crvenog križa i Crvenog polumjeseca i nacionalnim društvima Crvenog križa i Crvenog polumjeseca i drugim međunarodnim i nacionalnim humanitarnim, karitativnim, zdravstvenim, socijalnim i drugim organizacijama. Humanitarno djelovanje i rad Hrvatskog Crvenog križa temelji se na odredbama Ženevskih konvencija od 12. kolovoza 1949. godine i to: Ženevske konvencije za poboljšanje položaja ranjenika i bolesnika u oružanim snagama u ratu, Ženevske konvencije za poboljšanje položaja ranjenika, bolesnika i brodolomaca u oružanim snagama na moru, Ženevske konvencije o postupanju s ratnim zarobljenicima, Ženevske konvencije o zaštiti građanskih osoba za vrijeme rata, Dopunskog protokola Ženevskim konvencijama od 12. kolovoza 1949. o zaštiti žrtava međunarodnog oružanog sukoba (Protokol I) iz 1977., Dopunskog protokola Ženevskim konvencijama od 12. kolovoza 1949. o zaštiti žrtava nemeđunarodnog oružanog sukoba (Protokol II) iz 1977. godine, Dopunskog protokola Ženevskim konvencijama od 12. kolovoza 1949. o dodatnom znaku raspoznavanja (Protokol III) iz 2005. godine (dalje u tekstu: Ženevske konvencije) te na načelima Međunarodnog pokreta Crvenog križa i Crvenog polumjeseca i rezolucijama Međunarodnih konferencija Crvenog križa i Crvenog polumjeseca. Osim navedenoga, Hrvatski Crveni križ u svome radu ostvaruje humanitarne ciljeve i zadaće na području zaštite i unapređenja zdravlja, socijalne skrbi, zdravstvenog i humani-

tarnog odgoja i zalaže se za poštivanje međunarodnoga humanitarnog prava i zaštitu ljudskih prava.

U izvršavanju svojih zadataka, Hrvatski Crveni križ kao neovisno i dobrovoljno tijelo surađuje s Vladom Republike Hrvatske i jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave te ima status povlaštenoga partnera na temelju odredaba Statuta Međunarodnog pokreta Crvenog križa i Crvenog polumjeseca te preuzetih međunarodnih ugovora i zaključaka konferencije Međunarodnog pokreta Crvenog križa i Crvenog polumjeseca. Posebne obveze Hrvatski Crveni križ izvršava u situacijama oružanih sukoba, velikih prirodnih, ekoloških, tehnoloških i drugih nesreća i epidemija s posljedicama masovnih stradanja ljudi.

2. Poslovi Hrvatskog Crvenog križa na temelju javnih ovlasti i redovne djelatnosti

2.1. Poslovi Hrvatskog Crvenog križa na temelju javnih ovlasti

Odredbama čl. 7. Zakona propisano je da Hrvatski Crveni križ u obavljanju djelatnosti na temelju javnih ovlasti utvrđenih Zakonom, surađuje s tijelima državne uprave i tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, oružanim snagama, civilnom zaštitom, zdravstvenim ustanovama, ustanovama socijalne skrbi i drugim pravnim i fizičkim osobama.

Poslovi koje Hrvatski Crveni križ obavlja na temelju javnih ovlasti su sljedeći:

1. izvršava obveze Republike Hrvatske kao potpisnice Ženevskih konvencija u dijelu međunarodnih poslova koji su mu povjereni,
2. zastupa i promiče ideje i načela Međunarodnog pokreta Crvenog križa i Crvenog polumjeseca kao i međunarodnoga humanitarnog prava te nadzire njihovu primjenu u oružanim sukobima, zalaže se za zaštitu svih žrtava i zaštitu ljudskih prava,
3. organizira i vodi Službu traženja,
4. traži, prima i raspoređuje humanitarnu pomoć međunarodnih organizacija i drugih donatora, te nacionalnih društava Crvenog križa i Crvenog polumjeseca za potrebe na području Republike Hrvatske u izvanrednim situacijama,
5. pokreće, organizira, provodi i sudjeluje u redovnim i izvanrednim akcijama solidarnosti u Republici Hrvatskoj

* Nevenka Brkić, dipl. oec., Ministarstvo financija RH, Zagreb.

¹ Zakon o Hrvatskom Crvenom križu (NN, br. 71/10).

- za pomoć osobama u potrebi i žrtvama oružanih sukoba, velikih prirodnih, ekoloških, tehnoloških i drugih nesreća, s posljedicama masovnih stradanja i epidemija u zemlji i svijetu te osigurava čuvanje određenih količina materijalnih dobara za te potrebe,
6. sudjeluje u akcijama međunarodne pomoći i solidarnosti žrtvama oružanih sukoba, velikih prirodnih, ekoloških, tehnoloških i drugih nesreća, s posljedicama masovnih stradanja i epidemija u zemlji i svijetu u suradnji s Međunarodnim odborom Crvenog križa i Međunarodnom federacijom društava Crvenog križa i Crvenog polumjeseca, humanitarnim agencijama Ujedinjenih naroda, Europske unije i drugima,
 7. oblikuje doktrinu prve pomoći, brine se o njezinom unapređenju i usklađivanju s europskim smjernicama te primjeni u svim programima edukacije na području Republike Hrvatske,
 8. sudjeluje u provedbi nacionalnoga programa prve pomoći za građane, obavlja osposobljavanje i obnovu znanja volontera Hrvatskog Crvenog križa i građana za pružanje prve pomoći u svakodnevnom životu, školovanju, prometnim i svim drugim nesrećama, pripadnika spasilačkih ekipa, pripadnika vatrogasnih postrojbi, policije i drugih. Organizira i provodi osposobljavanje, stručno usavršavanje i obnovu znanja instruktora, predavača i ispitivača prve pomoći i o tome vodi evidenciju,
 9. sudjeluje u provedbi programa prve pomoći za kandidate za vozače motornih vozila i vozače, provodi osposobljavanje iz nastavnog predmeta pružanja prve pomoći osobama ozlijeđenim u prometnoj nesreći, organizira i provodi osposobljavanje, stručno usavršavanje i obnovu znanja predavača i ispitivača iz nastavnog predmeta pružanja prve pomoći osobama ozlijeđenima u prometnoj nesreći i o tome vodi evidenciju,
 10. provodi osposobljavanje i obnovu znanja radnika za pružanje prve pomoći na radu,
 11. promiče dobrovoljno davanje krvi, organizira i provodi akcije dobrovoljnog davanja krvi, okuplja davatelje i vodi o njima evidenciju, utvrđuje mjerila za priznanja dobrovoljnim davateljima krvi i dodjeljuje im potvrde i priznanja,
 12. vodi Službu spašavanja života na vodi i ekološke zaštite priobalja na temelju međunarodno prihvaćenih standarda, provodi tečajeve za osposobljavanje spasilaca, instruktora i voditelja spasilačkih postaja, vodi evidenciju o osposobljenosti spasilaca, instruktora i voditelja spasilačkih postaja te provodi obnovu znanja i praktičnih vještina spasilaca. Donosi pravila i standarde za rad spasilačkih postaja i provodi procjenu rizika na kupalištima,
 13. ustrojava, obučava i oprema ekipe za izvršavanje zadaća u slučaju velikih prirodnih, ekoloških, tehnoloških i drugih nesreća s posljedicama masovnih stradanja, epidemija i oružanih sukoba za akcije pomoći u zemlji i inozemstvu i to ekipe za: procjenu situacije i koordinaciju aktivnosti, prvu pomoć, zaštitu života na vodi, higijensko-epidemiološku zaštitu, njegu povrijeđenih i oboljelih, rad u mobilnim zdravstvenim stanicama, socijalni rad, psihosocijalnu potporu stanovništvu, pripremu i organizaciju izmještajnih centara, službu traženja, logi-

stiku, osiguranje pitke vode, osiguranje komunikacija, tehničku pomoć i prevenciju sekundarnih stradanja,

14. provodi kontinuirano informiranje i obučavanje stanovništva, a posebno djece i mladeži o opasnosti od mina i drugih eksplozivnih naprava.

Sve navedene javne ovlasti koje Hrvatski Crveni križ provodi, imaju i ustrojstveni oblici Hrvatskog Crvenog križa. U vezi s izvršenjem navedenih javnih ovlasti, Hrvatski Crveni križ i njegovi ustrojstveni oblici izdaju odgovarajuće potvrde i uvjerenja u dijelu ovlasti koje provode.

U Središnjem uredu Hrvatskog Crvenog križa ustrojava se i djeluje Nacionalni ured službe traženja, **dok Služba traženja djeluje u ustrojstvenim oblicima Hrvatskog Crvenog križa. Služba traženja obavlja poslove traženja žrtava oružanih sukoba, velikih prirodnih katastrofa i drugih nesreća, s posljedicama masovnih stradanja, kao i mirnodopska traženja.**

Služba traženja u izvršavanju javnih ovlasti nadležna je za:

- prikupljanje, evidentiranje i obradu podataka, davanje obavijesti o žrtvama oružanog sukoba članovima obitelji, nadležnim tijelima i organizacijama u zemlji i inozemstvu, i to: o ratnim zarobljenicima, civilnim internircima, zaštićenim osobama uhićenim duže od dva tjedna, zaštićenim osobama na prinudnom boravku, ranjenim, bolesnim i umrlim pripadnicima oružanih snaga, nestaloj djeci, djeci evakuiranoj u drugu zemlju te djeci odvojenoj od roditelja zbog oružanog sukoba,
- razmjenu obiteljskih poruka članova obitelji razdvojenih zbog oružanog sukoba ili drugih izvanrednih okolnosti,
- povezivanje članova obitelji razdvojenih zbog oružanog sukoba ili drugih izvanrednih okolnosti,
- druge zadaće koje proizlaze iz međunarodnih ugovora, a čije je izvršenje Republika Hrvatska povjerila Hrvatskom Crvenom križu.

Uz vođenje službenih evidencija podataka, Služba traženja strankama u postupku izdaje potvrde o utvrđenim činjenicama i izvatke iz prikupljene građe. Hrvatski Crveni križ propisuje ustrojstvo, djelokrug i način rada Službe traženja posebnim općim aktom koji donosi Skupština Hrvatskoga Crvenog križa.

2.2. Redovne djelatnosti Hrvatskog Crvenog križa

Hrvatski Crveni križ i njegovi ustrojstveni oblici, osim javnih ovlasti, sukladno potrebama lokalne zajednice i osiguranim sredstvima, obavljaju i redovne djelatnosti, a to su:

1. sudjeluju u prihvatu, smještaju, organizaciji života i poduzimanju drugih mjera koje pridonose zbrinjavanju ugroženog i nastradalog stanovništva,
2. rade na zdravstvenom odgoju, prosvjećivanju i informiranju svojih članova i drugih građana, a posebno djece i mladeži. Potiču i osposobljavaju za zdravstvenu samozastitu i suzaštitu, kao i pružanje pomoći građanima. Sudjeluju u promociji zdravog načina života te prevenciji bolesti ovisnosti, rehabilitaciji i resocijalizaciji ovisnika,
3. organiziraju prijevoz, pružaju usluge smještaja i prehrane osobama kojima je takav oblik pomoći potreban iz zdravstvenih, socijalnih ili drugih sličnih razloga

- (kuhinje Hrvatskog Crvenog križa, dostava hrane u kuću, usluge u centrima, odmaralištima i kampovima Hrvatskog Crvenog križa, škola u prirodi, obuka neplivača, oporavak djece i mladeži iz socijalno ugroženih obitelji i članova Hrvatskoga Crvenog križa i drugo), te usluge iste vrste za svoje članove, članove Crvenog križa i Crvenog polumjeseca, drugih država ili međunarodnih organizacija, osobito u sklopu međunarodne razmjene, ostvarivanje programa edukacije, odgoja i osposobljavanja djece, mladih i stanovništva za obavljanje zadaća Crvenog križa. Pružanje usluga navedenih pod ovom točkom, bez obzira na vrijeme trajanja, ne smatra se turističkom i ugostiteljskom djelatnošću,
4. organiziraju službu za njegu i pomoć bolesnih i nemoćnih u kući, osposobljavaju djelatnike za rad u službi te obučavaju građane i članove obitelji za njegu bolesnika,
 5. organiziraju i provode prijevoz robe u humanitarne i druge svrhe, prijevoz osoba s invaliditetom, kroničnih bolesnika, starih i nemoćnih te osoba s tjelesnim ili mentalnim oštećenjem, dobrovoljnih davatelja krvi i članova Crvenog križa,
 6. provode programe pomoći i njege starijih i nemoćnih osoba te osoba s posebnim potrebama putem mobilnih timova i ostalih vidova pomoći u lokalnim zajednicama te pružaju i druge organizirane oblike pomoći starim i nemoćnim osobama,
 7. organiziraju pružanje pomoći prijevoza alkoholiziranih vozača u dane vikenda i blagdana s ciljem smanjivanja broja prometnih nesreća,
 8. organiziraju razne oblike solidarnosti i međusobnog pomaganja građana,
 9. organiziraju i provode programe humanističkog odgoja djece i mladeži, rade na usvajanju vrlina solidarnosti, nepristranosti i suosjećanja, promiču poštovanje ljudskog bića i života, potiču razvoj samopoštovanja te pridonose razvoju životnih vještina (dobre komunikacije, mirnog rješavanja sukoba, timskog rada i suradnje i slično),
 10. organiziraju i provode programe pomoći i zaštite tražitelja azila, azilanata i drugih skupina migranata u potrebi i žrtava trgovanja ljudima. Provode edukaciju sa svrhom upoznavanja društvene zajednice i podizanja svijesti javnosti o navedenim pojavama,
 11. obavljaju i druge poslove utvrđene zakonima i drugim propisima.

3. Izvori financiranja poslova javnih ovlasti i redovne djelatnosti

Hrvatski Crveni križ i njegovi ustrojstveni oblici za ostvarivanje svojih ciljeva, izvršavanje javnih ovlasti i redovne djelatnosti stječu sredstva:

- od članarine,
- iz proračuna svih jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i iz državnog proračuna Republike Hrvatske,
- od djelatnosti čije su izvršenje Republika Hrvatska, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te pravne i fizičke osobe povjerile Hrvatskome Crvenom križu i njegovim ustrojstvenim oblicima,
- od djelatnosti i ugovorenih programa,

- od posebnih akcija i aktivnosti poduzetih s ciljem prikupljanja novčanih i materijalnih sredstava,
- od dotacija, subvencija, darova i naslijeđa,
- od prihoda od imovine i prava,
- od naknada za priređivanje nagradnih igara prema važećim propisima,
- od priloga građana, pravnih osoba i drugih,
- od prihoda koje ostvari na temelju zakona i drugih propisa.

Sredstva za rad i djelovanje Službe spašavanja života na vodi i ekološku zaštitu priobalja² Hrvatski Crveni križ stječe iz uplaćenih boravišnih pristojbi u visini od 1%.

Iz državnog proračuna Republike Hrvatske osiguravaju se sredstva za izvršavanje poslova koje Hrvatski Crveni križ obavlja na temelju Zakonom propisanih javnih ovlasti (čl. 8. i 9. Zakona), a za koje sredstva ne ostvaruje iz prihoda jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave³, sukladno odredbama Pravilnika o načinu i rokovima plaćanja sredstava iz prihoda jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za rad ustrojstvenih oblika Hrvatskog Crvenog križa⁴, i neposredno od korisnika usluga.

4. Financiranje rada ustrojstvenih oblika Hrvatskog Crvenog križa iz proračuna JLP(R)S

Sukladno odredbama čl. 30. Zakona i Pravilnika o načinu i rokovima plaćanja sredstava iz prihoda jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za rad ustrojstvenih oblika Hrvatskog Crvenog križa (dalje u tekstu: Pravilnik) **jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave osiguravaju sredstva za:**

1. **rad i djelovanje Službe traženja** na razini jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave izdvaja se 0,2% sredstava prihoda poslovanja svih jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave umanjениh za posebnim zakonima propisane namjenske prihode te
2. **javne ovlasti i redovne djelatnosti** izdvaja se 0,5% sredstava također iz prihoda poslovanja svih jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave umanjениh za posebnim zakonima propisane namjenske prihode i to **za rad ustrojstvenih oblika Crvenog križa.**

Osnovica na koju se primjenjuju postotci propisani Zakonom i Pravilnikom (0,2% za izračun sredstava za rad i djelovanje Službe traženja i 0,5% temeljem kojega se izdvajaju sredstva za javne ovlasti i redovne djelatnosti za rad ustrojstvenih oblika Crvenog križa) **su prihodi poslovanja jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ostvareni u prethodnoj poznatoj godini⁵ umanjени za:**

² Služba spašavanja života na vodi i ekološku zaštitu priobalja je javna ovlast Hrvatskog crvenog križa propisana čl. 8. t. 12. Zakona.

³ Iz prihoda jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave financira se rad ustrojstvenih oblika Hrvatskog Crvenog križa, odnosno općinska, gradska i županijska društva Crvenog križa.

⁴ Pravilnik o načinu i rokovima plaćanja sredstava iz prihoda jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za rad ustrojstvenih oblika Hrvatskog Crvenog križa (NN, br. 18/11).

⁵ Prethodno poznata godina je godina koja prethodi godini izrade i dono-

- **dodatni udio u porezu na dohodak za decentralizirane funkcije,**
- **pomoći izravnjanja za decentralizirane funkcije,** (a kod općina i gradova na otocima udio u porezu na dohodak za zajedničko financiranje kapitalnog projekta od interesa za razvoj otoka⁶),
- **vlastite prihode,**
- namjenske prihode i primitke.

Kod utvrđivanja osnovice za izračun sredstava koje je potrebno osigurati iz proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za rad i djelovanje Službe traženja i za javne ovlasti i redovne djelatnosti ustrojstvenih oblika Crvenog križa **važno je da se u nju uključe samo oni prihodi čija namjena nije već propisana drugim zakonskim propisima.** Stoga je odredbama Pravilnika utvrđeno da u osnovicu za izračun propisanih postotaka ulaze sljedeće podskupine računa Računskog plana⁷ za proračune i proračunske korisnike:

- **611 Porez i prirez na dohodak umanjeni za dodatni udio u porezu na dohodak za decentralizirane funkcije,**
- **613 Porezi na imovinu,**
- **614 Porezi na robu i usluge,**
- **616 Ostali prihodi od poreza,**
- **641 Prihodi od financijske imovine umanjeni za 6415 Prihodi od pozitivnih tečajnih razlika i razlika zbog primjene valutne klauzule,**
- **643 Prihodi od kamata na dane zajmove,**
- **681 Kazne i upravne mjere i**
- **683 Ostali prihodi.**

Sredstva se uplaćuju na žiro račun korisnika sredstava s pravnom osobnošću, odnosno općinskim, gradskim i županijskim društvima Crvenog križa, mjesečno, u visini 1/12 (jedne dvanaestine) odobrenog iznosa za tekuću godinu.

Osim navedenih sredstava općinska, gradska i županijska društva Crvenog križa mogu steći i druga sredstva iz prihoda jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave sukladno ugovoru s jedinicom lokalne i područne (regionalne) samouprave i u skladu s potrebama građana lokalne zajednice. Tako prikupljena sredstva isplaćuju se sukladno odredbama toga ugovora.

5. Drugi oblici financiranja djelatnosti Hrvatskog Crvenog križa

Osim u tekstu navedenih izvora financiranja Hrvatski Crveni križ, u svrhu promicanja svoje djelatnosti, jednom godišnje organizira »Tjedan Crvenog križa«, »Tjedan borbe protiv tuberkuloze« i »Tjedan solidarnosti«. »Tjedan Crve-

šenja proračuna za naredno trogodišnje razdoblje.

⁶ Stupanjem na snagu novoga Zakon o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN, br. 127/17 i 138/20), odnosno od 1. siječnja 2018., u primjeni je nova raspodjela prihoda od poreza na dohodak. Nova raspodjela prihoda od poreza na dohodak je jedinstvena za svih 576 jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave što znači da općine i gradovi na otocima od 1. siječnja 2018. nemaju prihoda od udjela u porezu na dohodak za zajedničko financiranje kapitalnog projekta od interesa za razvoj otoka.

⁷ Pravilnik o proračunskom računovodstvu i Računskom planu (NN, br. 124/14, 115/15, 87/16, 3/18, 126/19 i 108/20).

nog križa« održava se svake godine od 8. do 15. svibnja, »Tjedan borbe protiv tuberkuloze« od 14. do 21. rujna, a »Tjedan solidarnosti« od 8. do 15. prosinca. Iznimno od navedenoga, Vlada Republike Hrvatske može odrediti da se »Tjedan Crvenog križa«, »Tjedan borbe protiv tuberkuloze« i »Tjedan solidarnosti« u pojedinoj godini održavaju u nekom drugom vremenskom razdoblju.

Za vrijeme trajanja »Tjedna Crvenog križa«, »Tjedna borbe protiv tuberkuloze« i »Tjedna solidarnosti« **obvezno se naplaćuje određeni iznos sredstava u korist Hrvatskog Crvenog križa i njegovih ustrojstvenih oblika i to:**

1. na svaku prodanu putničku kartu u međumjesnom i međunarodnom zračnom, željezničkom, brodskom i autobusnom prometu naplaćuje se iznos od 3% cijene karte,
2. na svaku prodanu kartu za kulturne, zabavne i športske priredbe (koncerti, festivali, kino predstave, športske utakmice i natjecanja lokalnoga, državnog i međunarodnog karaktera i slično) naplaćuje se iznos od 3% cijene karte te
3. na sve poštanske pošiljke u unutarnjem prometu, osim novina i časopisa, iznos od 50% nominalne vrijednosti prve stope mase pisma prema cjeniku usluga javnog operatera.

Sredstva naplaćuju pravne i fizičke osobe koje prodaju putničke karte, prodaju ulaznice za priredbe i obavljaju poštanske usluge u skladu s posebnim propisima. Osim navedenoga, za vrijeme trajanja »Tjedna Crvenog križa«, »Tjedna borbe protiv tuberkuloze« i »Tjedna solidarnosti« Hrvatski Crveni križ **može organizirati akcije prikupljanja dobrovoljnih priloga i darova.**

Novčana sredstva prikupljena od svake prodane putničke karte u međumjesnom i međunarodnom zračnom, željezničkom, brodskom i autobusnom prometu i od svake prodane karte za kulturne, zabavne i športske priredbe (koncerti, festivali, kino predstave, športske utakmice i natjecanja lokalnoga, državnog i međunarodnog karaktera i slično) uplaćuju se na račun ustrojstvenih oblika Crvenog križa na području na kojem su prikupljena.

Sredstva prikupljena na sve poštanske pošiljke u unutarnjem prometu, osim novina i časopisa, iznos od 50% nominalne vrijednosti prve stope mase pisma prema cjeniku usluga javnog operatera uplaćuju se na račun Hrvatskoga Crvenog križa.

6. Izvješće o utrošenim sredstvima

6.1. Izvješće Crvenog križa o utrošku sredstava

Općinsko, gradsko i županijsko društvo Crvenog križa je kao korisnik sredstava obvezno dostaviti jedinici lokalne i područne (regionalne) samouprave polugodišnje izvješće o utrošku sredstava (za razdoblje od 1. siječnja do 30. lipnja) u roku od 30 dana od isteka izvještajnog razdoblja, a godišnje izvješće o utrošku sredstava (za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca) u roku od 45 dana od isteka izvještajnog razdoblja. Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave je dužna utvrditi oblik i sadržaj izvješća. **Izvješća o utrošku sredstava ostvarenih na temelju ugovora s jedinicom lo-**

kalne i područne (regionalne) samouprave i u skladu s potrebama građana lokalne zajednice, dostavljaju se sukladno odredbama toga ugovora. Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave može zatražiti i dostavu financijskih izvještaja za poslovnu godinu i za razdoblje od 1. siječnja do 30. lipnja od korisnika koji imaju obvezu sastavljanja istih, sukladno Uredbi o računovodstvu neprofitnih organizacija⁸.

6.2. Izvještaj o rashodima prema funkcijskoj klasifikaciji

Sredstva koja jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave uplaćuju na žiro račun korisnika sredstava s pravnom osobnošću, odnosno općinskim, gradskim i županijskim društvima Crvenog križa, moraju biti planirana / osigurana u njihovom proračunu prema funkcijskoj klasifikaciji. Funkcijska klasifikacija sadrži rashode razvrstane u skladu s njihovom namjenom. Brojčane oznake funkcijske klasifikacije razvrstane su u razrede, skupine i podskupine, a razvrstavanje rashoda prema namjeni ima hijerarhijsku strukturu s tri razine⁹:

- 1. prva razina** sastoji se od dvoznamenkastog broja u rasponu od 01 do 10 za razred, primjerice: razred 10 Socijalna zaštita,
- 2. druga razina** sastoji se od troznamenkastog broja – prve dvije znamenke označavaju pripadnost razredu, treća je znamenka u rasponu od 1 do 9 za skupinu, primjerice skupina: 101 Bolest i invaliditet
- 3. treća razina** sastoji se od četveroznamenkastog broja – prve tri znamenke označavaju pripadnost skupini,

četvrta je znamenka u rasponu od 0 do 9 za podskupinu, primjerice: podskupina 1011 Bolest.

Sukladno odredbama Pravilnika o financijskom izvještavanju u proračunskom računovodstvu¹⁰ jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave su dužne za svaku proračunsku godinu sastaviti izvještaj o rashodima prema funkcijskoj klasifikaciji. Izvještaj o rashodima prema funkcijskoj klasifikaciji sastavlja se na Obrascu: RAS-funkcijski u koji se upisuju sljedeći podaci:

- stupac 1 – brojčana oznaka funkcijske klasifikacije,
- stupac 2 – opis stavke (naziv funkcijske klasifikacije),
- stupac 3 – šifra¹¹ („AOP oznaka“ do stupanja na snagu novoga Pravilnika),
- stupac 4 – ostvareno u izvještajnom razdoblju prethodne godine,
- stupac 5 – ostvareno u izvještajnom razdoblju tekuće godine,
- stupac 6 – indeks ostvarenja u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Iznosi koji se upisuju u stupce *ostvareno u izvještajnom razdoblju prethodne godine* i *ostvareno u izvještajnom razdoblju tekuće godine* u Obrascu RAS-funkcijski moraju odgovarati ukupno iskazanim rashodima razreda 3 Rashodi poslovanja i 4 Rashodi za nabavu nefinancijske imovine u obrascu PR-RAS (propisano čl. 11. navedenoga Pravilnika).

U tablici 1 je prikaz rashoda iz Obrasca RAS-funkcijski razvrstanih za razred 10 Socijalna zaštita za razdoblje od 2015. – 2020. godine.

Tablica 1: Rashodi razvrstani po funkcijskoj klasifikaciji za razred 10 Socijalna zaštita za razdoblje 2015. – 2020. godine

Račun iz rač. plana	Opis stavke	Ostvarenje 2015.	Ostvarenje 2016.	Indeks 2016./15.	Ostvarenje 2017.	Indeks 2017./16.	Ostvarenje 2018.	Indeks 2018./17.	Ostvarenje 2019.	Indeks 2019./18.	Ostvarenje 2020.	Indeks 2020./19.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
RASHODI PREMA FUNKCIJSKOJ KLASIFIKACIJI												
10	Socijalna zaštita (AOP 126+129+130+131+132+133+134+135+136)	1.301.362.416	1.070.989.911	82,3	1.044.713.728	97,5	1.458.306.301	139,6	1.609.065.637	110,3	1.692.411.708	105,18
101	Bolest i invaliditet (AOP 127+128)	64.931.540	63.969.668	98,5	61.227.077	95,7	62.863.133	102,7	71.036.325	113,0	80.612.500	113,5
1011	Bolest	11.765.505	6.381.651	54,2	6.885.080	107,9	6.521.846	94,7	7.240.561	111,0	7.743.062	106,9
1012	Invaliditet	53.166.035	57.588.017	108,3	54.341.997	94,4	56.341.287	103,7	63.795.764	113,2	72.869.438	114,2
102	Starost	356.078.516	208.367.437	58,5	189.509.725	90,9	213.257.703	112,5	231.017.739	108,3	208.253.878	90,1
103	Slijednici	50.641	36.327	71,7	39.679	109,2	26.909	67,8	43.838	162,9	1.517.570	3.461,8
104	Obitelj i djeca	191.559.615	181.682.268	94,8	180.530.849	99,4	500.153.117	277,0	600.403.386	120,0	670.919.341	111,7
105	Nezaposlenost	5.943.185	6.787.455	114,2	7.169.877	105,6	21.510.195	300,0	37.457.263	174,1	35.085.343	93,7
106	Stanovanje	46.518.330	38.896.708	83,6	42.479.984	109,2	50.764.115	119,5	48.090.561	94,7	54.986.668	114,3
107	Socijalna pomoć stanovništvu koje nije obuhvaćeno redovnim socijalnim programima	235.006.822	208.679.058	88,8	201.633.976	96,6	247.443.801	122,7	245.877.116	99,4	269.334.730	109,5
108	Istraživanje i razvoj socijalne zaštite	24.957.666	25.882.186	103,7	11.034.605	42,6	10.620.234	96,2	9.229.768	86,9	10.735.737	116,3
109	Aktivnosti socijalne zaštite koje nisu drugdje svrstane	376.316.101	336.688.804	89,5	351.087.956	104,3	351.667.294	100,2	365.909.641	104	360.965.941	98,6

Izvor: Ministarstvo financija

¹⁰ Pravilnik o financijskom izvještavanju u proračunskom računovodstvu (NN, br. 37/22).

¹¹ „Šifra“ se navodi u prvim financijskim izvještajima koji se predaju na obrascima propisanim Pravilnikom o financijskom izvještavanju u proračunskom računovodstvu, koji je na snazi od 17. ožujka 2022., a predaju se za prvo izvještajno razdoblje u 2022. godini (NN, br. 37/22). Do tada se koristi „AOP oznaka“ u skladu s odredbama Pravilnika o financijskom izvještavanju u proračunskom računovodstvu (NN, br. 3/15, 93/15, 135/15, 2/17, 28/17, 112/18, 126/19, 145/20 i 32/21).

⁸ Uredba o računovodstvu neprofitnih organizacija (NN, br. 10/08, 7/09, 158/13, 1/14 i 44/14).

⁹ Pravilnik o proračunskim klasifikacijama (NN, br. 26/10, 120/13 i 1/20).

Kao što je iz tablice 1 vidljivo, oznaka (šifra) **AOP 125 obuhvaća rashode za FUNKCIJU 10 SOCIJALNA ZAŠTITA koji se klasificiraju na:**

- **101 Bolest i invaliditet** – uključuje naknade plaća za vrijeme bolovanja, naknade poslodavca za bolovanje iznad 90 dana i ostale različite isplate za pomoć osobama koje privremeno nisu u mogućnosti raditi; naknade u novcu ili naravi osobama koje imaju mentalno ili fizičko oštećenje, invalidske mirovine, naknade za njegu, smještaj i hranu osoba s trajnim oštećenjima u odgovarajućim ustanovama i slično;
- **102 Starost** – obuhvaća novčane naknade i naknade u naravi starijim osobama kao npr. mirovine, smještaj i hrana starijih osoba u specijaliziranim ustanovama i slično. Mirovine za vojne osobe klasificiraju se u ovu funkciju, a ne u funkciju 021 Vojna obrana;
- **103 Sljednici** – ova podskupina obuhvaća pružanje socijalne zaštite u novcu ili naravi osobama koje su nadživjele preminulu osobu (primjerice djeca, supružnik, unuci i druga rodbina). Primjeri su plaćanje troškova pogreba, obiteljska mirovina i slično;
- **104 Obitelj i djeca** – ovdje se klasificira pružanje pomoći domaćinstvima s maloljetnom djecom (primjerice dječji doplatak), porodiljne naknade, oprema za novorođenčad, smještaj i hrana tijekom cijelog dana za djecu predškolskog uzrasta, trajni smještaj i hrana djece (sirotišta, domovi);
- **105 Nezaposlenost** – obuhvaća pomoći (novčane ili u naravi) osobama sposobnim i spremnim za rad, ali koje ne mogu pronaći odgovarajuće zaposlenje – naknade

za nezaposlene, naknade za prijevremenu mirovinu osobama koje su otišle u mirovinu prije navršavanja standardne dobi zbog nezaposlenosti, prekvalifikacija i strukovna obuka osoba bez posla i slično;

- **106 Stanovanje** – obuhvaća pomoći domaćinstvima za pokrivanje troškova stanovanja (dodjela socijalnih stanova, sufinanciranje stanarine i slično);
- **107 Socijalna pomoć stanovništvu koje nije obuhvaćeno redovnim socijalnim programima** – obuhvaća pomoći (novčane ili u naravi) osobama s niskim primanjima, imigrantima, izbjeglicama, alkoholičarima, ovisnicima o drogi, žrtvama kriminalnog nasilja i tako dalje;
- **108 Istraživanje i razvoj socijalne zaštite i**
- **109 Aktivnosti socijalne zaštite koje nisu drugdje svrstane** – obuhvaća pripremu i provedbu zakona i standarda u svezi s pružanjem socijalne zaštite, formuliranje i upravljanje programima, planovima i ciljevima socijalne zaštite i slično. U ovu podskupinu uključuje se pružanje socijalne zaštite, bilo u novcu ili naravi, žrtvama požara, poplava, potresa i drugih prirodnih katastrofa te rashodi nabavki i pohranjivanja hrane, opreme i drugih zaliha za hitno korištenje u slučaju prirodnih katastrofa.

Ukupno PR-RAS i RAS-funkcijski županija, gradova i općina na godišnjoj razini, iz kojih je razvidno kako su jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave razvrstale svoje rashode po funkcijskoj klasifikaciji, objavljen je na mrežnim stranicama Ministarstva financija <https://mfin.gov.hr/istaknute-teme/lokalna-samouprava/financijski-izvjestaji-jlp-r-s/203>.

PRETPLATE NA

tim4pinmagazin

CENTAR@TIM4PIN.HR
PITAJCENTAR@TIM4PIN.HR

01/5531-755
099/3037-677

Financiranje i djelovanje neprofitnih organizacija – odgovori na pitanja

Vesna Lendić Kasalo*

Neprofitne organizacije učestalo se obraćaju relevantnim tijelima s pitanjima o djelovanju udruga i financiranju neprofitnih organizacija. Zakonom o udrugama¹ uređeno je osnivanje, registracija, pravni položaj i prestanak postojanja udruga sa svojstvom pravne osobe u Republici Hrvatskoj, a Uredbom o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge² uređeno je njihovo financiranje iz javnih izvora. Zakonom o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija³ i pripadajućim podzakonskim aktima⁴ uređeno je financijsko poslovanje i računovodstvo neprofitnih organizacija. U nastavku su navedeni odgovori na neka česta pitanja kao smjernice za postupanje samim udrugama, ali i pravnim osobama koje udrugama dodjeljuju sredstva iz javnih izvora. Pitanja su vezana uz dodjelu sredstava udruzi bez raspisivanja javnog natječaja, osnivanje udruge uz podršku jedinice lokalne samouprave, uvid u financijsko izvješće i bilancu udruge, sponzorstvo sportske udruge, kvorum na sjednicama skupštine udruge, jednu ili više osoba ovlaštenih za zastupanje udruge, sjedištu udruge na jednoj ili više lokacija, obvezi angažiranja knjigovodstvenog servisa, obvezi plaćanja članarine u udruzi, sukobu interesa, obavljanju poslova na projektu na temelju ugovora o djelu te dodatnim sredstvima za provedbu projektnih aktivnosti.

Dodjela sredstava bez raspisivanja javnog natječaja

Pitanje: Može li naša općina sklopiti ugovor sa sportskom udrugom koja se nije javila na naš godišnji Natječaj, da im se odobri kupnja bicikla sportašu s izvanrednim uspjesima. Radi se o iznosu većem od 5.000,00 kn. Da li se sredstva trebaju pravdati?

Odgovor: Sukladno članku 6. stavak 3. podstavak 4. Uredbe o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge, općina bez objavljivanja javnog natječaja može navedenoj udruzi, s obzirom na navedenu svrhu, dodijeliti najviše 5.000,00 kn. Udruga bi svoj zahtjev trebala potkrijepiti financijskim dijelom zahtjeva, kako bi nakon odluke o dodjeli sredstava bez natječaja općina s udrugom mogla potpisati ugovor, što znači da se sredstva koja se dodjeljuju trebaju pravdati.

Naime, sukladno članku 6. stavak 4. kada se financijska sredstva dodjeljuju bez objavljivanja javnog natječaja, davatelj financijskih sredstava obavezan je s udrugom kao korisnikom financijskih sredstava sklopiti ugovor o izravnoj

dodjeli sredstava i poštovati osnovne standarde financiranja vezane uz planiranje financijskih sredstava, ugovaranja, praćenje financiranja, javno objavljivanje i izvještavanje. Ako se radi o iznosu većem od 5.000,00 kn, sredstva se mogu dodjeljivati bez javnog natječaja, sukladno navedenom u čl. 6. Uredbe, kako slijedi:

- u opravdanim i iznimnim slučajevima, kada nepredviđeni događaji obvezuju davatelja financijskih sredstava da u suradnji s udrugama žurno djeluje u rokovima u kojima nije moguće provesti standardni natječajni postupak i problem je moguće riješiti samo izravnom dodjelom financijskih sredstava,
- kada se financijska sredstva dodjeljuju udruzi ili skupini udruge koje imaju isključivu nadležnost u području djelovanja i/ili zemljopisnog područja za koje se financijska sredstva dodjeljuju ili je udruga jedina organizacija operativno sposobna za rad na području djelovanja i/ili zemljopisnom području na kojem se financirane aktivnosti provode,
- kada se financijska sredstva dodjeljuju udruzi koja je na temelju propisa izrijekom navedena kao provoditelj određene aktivnosti,
- kada je to propisano posebnim propisom.

Slijedom navedenoga, ako se navedenoj udruzi za navedenu svrhu dodjeljuju sredstva iznad 5.000,00 kn, bez objavljivanja javnog natječaja, takva dodjela sredstava nije u skladu s Uredbom.

* Vesna Lendić Kasalo, dipl.iur., Ured za udruge Vade RH, Zagreb

¹ Zakon o udrugama (NN, br. 74/14, 70/17 i 98/19)

² Uredba o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge (NN, br. 26/15 i 37/21)

³ Zakon o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija (NN, br. 121/14)

⁴ Pravilnik o neprofitnom računovodstvu i računskom planu (NN 1/15, 25/17, 96/18 i 103/18)

Pravilnik o izvještavanju u neprofitnom računovodstvu i Registru neprofitnih organizacija (NN, br. 31/15, 67/17, 115/18 i 21/21)

Pravilnik o sustavu financijskog upravljanja i kontrola te izradi i izvršavanju financijskih planova neprofitnih organizacija (NN, br. 119/15)

Osnivanje udruge obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava uz podršku jedinice lokalne samouprave

Pitanje: Može li jedinica lokalne samouprave biti osnivač udruge OPG-ova na području općine i istu takvu udruhu financirati iz proračuna općine te bi li načelnik općine u tom slučaju bio u sukobu interesa. Dio vijećnika općinskog vijeća traži osnivanje ovakve udruge referirajući se na DVD kojem je općina osnivač sukladno odredbama Zakona o vatrogastvu.

Odgovor: Općina može biti inicijator i dati logističku potporu, ali osnivači udruge OPG-ova mogu biti samo OPG-ovi. Eventualni sukob interesa procjenjuje se u svakom konkretnom slučaju, a čelnici JLS trebaju se s pitanjima o sukobu interesa obratiti Povjerenstvu za odlučivanje o sukobu interesa. Ne znamo što bi bila primarna djelatnost udruge OPG-ova, ali s obzirom na to da su OPG-ovi gospodarski subjekti, predlažemo da umjesto udruge (ili pored udruge) razmotrite mogućnost osnivanja zadruge OPG-ova koja se onda može baviti gospodarskom djelatnosti u korist svojih zadržara. Na eventualnu financijsku podršku općine zadruzi ne primjenjuju se odredbe Uredbe o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekta od interesa za opće dobro koje provode udruge.

Imajući u vidu da je djelatnost DVD-ova uređena Zakonom o vatrogastvu na temelju kojega oni imaju javne ovlasti, a što nije slučaj s OPG-ovima, ne može s povući paralela s ovom vrstom i djelatnosti udruge. Osim toga, DVD-ovi djeluju u području zaštite i spašavanja, a udruge OPG-ova u području gospodarstva.

Uvid u financijsko izvješće i bilancu udruge

Pitanje: Ima li običan građanin, bivši član neke udruge, pravo na uvid u financijska izvješća udruge zadnjih godina te ako ima kako ostvariti to pravo ako je udruge zatvorena i nesuretjljiva po tom pitanju čak i prema članovima, po napatku trenutnog vodstva udruge? Je li udruge dužna kome podnositi financijska izvješća? Radi se i o sumnji na nezakonite financijske aktivnosti koje bi se mogle iščitati iz izvješća (bilance) i na taj način potvrditi pa prijaviti, ili odagnati sumnje, te biti od koristi za bivšeg člana u pravnom sporu koji ima s vodstvom udruge.

Odgovor: Sukladno Zakonu o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija udruge je dužna upisati se u Registar neprofitnih organizacija (koji je javna baza podataka) te predavati financijske izvještaje Ministarstvu financija, koji su javno dostupni od 2013. godine u Registru neprofitnih organizacija. Kroz registar udruge dostupna je za svaku registriranu udruge i direktna poveznica na Registar neprofitnih organizacija.

Udruge koja nije upisana u Registar neprofitnih organizacija (sukladno članku 34. stavak 1.) i/ili ne sastavlja i ne podnosi financijske izvještaje sukladno odredbama Zakona (članak 28. stavak 4.), čini prekršaje za

koje je zapriječena novčana kazna za prekršaj u iznosu od 5.000,00 kuna do 200.000,00 kuna, a kojom će se kazniti neprofitna organizacija koja vodi dvojno knjigovodstvo, a novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 kuna do 50.000,00 kuna, kaznit će se za prekršaj neprofitna organizacija koja vodi jednostavno knjigovodstvo. Za ovaj i sve ostale prekršaje navedene u članku 45. Zakona novčanom kaznom u iznosu od 5.000,00 kuna do 20.000,00 kuna, kaznit će se za prekršaj i osoba zakonski zastupnik neprofitne organizacije koja vodi dvojno knjigovodstvo, a novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 kuna do 10.000,00 kuna kaznit će se osoba zakonski zastupnik neprofitne organizacije koja vodi jednostavno knjigovodstvo.

Sponzorstvo sportske udruge

Pitanje: Kada je riječ o sponziranju sportskog kluba (udruge) može li se sponzorirati sportski klub za pokrivanje operativnih troškova rada kluba: opreme, trenera, organizacije natjecanja i startnina za sudjelovanje na drugim natjecanjima ili se može sponzorirati isključivo određeni projekt (događaj)?

Odgovor: Donacije su namjenske i njima se financira određeni projekt udruge i njezino redovito djelovanje, a sponzorstvo je naknada za protučinidbu (reklamiranje, promidžba sponzora) koju udruge obavlja za sponzora, za što mu na temelju ugovora o sponzorstvu, izdaje račun. Sredstva dobivena sponzorstvom, ako ugovorom nije drugačije uređeno, udruge može koristiti za svoj redovan rad.

Kvorum na sjednicama skupštine udruge

Pitanje: Planinarska udruge ima oko 60 članova s plaćenom članarinom. Polovica članova ne sudjeluje u radu udruge, važno im je samo formalno članstvo, jer tako ostvaruju pogodnosti u planinarskim domovima. Zbog tih neaktivnih članova problem je zakonsko održavanje skupštine i donošenje odluka jer nikada nema polovica članova. Kako postupiti u takvom slučaju i održati skupštinu da se zadovolji zakon.

Odgovor: Udruge samostalno, svojim statutom uređuje članstvo u udruzi i način odlučivanja na skupštini. Tako, primjerice udruge može imati redovite i pridružene članove (pri čemu statutom propisuje tko je redoviti, a tko pridruženi član), a pravo glasa na skupštini mogu imati samo redoviti članovi i samo redoviti članovi se računaju u kvorum, dok pridruženi mogu prisustvovati skupštini, ali bez prava glasa. Također, iz prakse nam je poznato da se statutom udruge, odnosno poslovnikom rada skupštine, može odrediti da se skupština može održati i ako na sjednici nije prisutna natpolovična većina svih članova skupštine, tako da se nakon planiranog početka sjednice na kojoj nema kvoruma čeka pola sata i ako ne dođe potreban broj članova za kvorum, sjednica skupštine će se održati ako joj je prisutno najmanje (npr.) 1/3 (redoviti) članova skupštine udruge.

Jedna ili više osoba ovlaštenih za zastupanje udruge

Pitanje: Može li udruga imati više predsjednika (npr. za pravna pitanja, za pitanja koordinacije javnog djelovanja, za pitanja vezana uz predmet rada udruge)?

Odgovor: Udruga može imati jednu ili više osoba ovlaštenih za zastupanje i svojim statutom uređuje tko će to biti i koje funkcije će obavljati.

Sjedište udruge na jednoj ili dvije lokacije

Pitanje: Da li udruga može imati registrirana sjedišta na dvije lokacije?

Odgovor: Udruga može imati samo jedno sjedište (koje se upisuje u Registar udruga), ali svoju djelatnost može obavljati na više adresa.

Knjigovodstveni servis

Pitanje: Treba li udruga odmah na početku imati ovlaštenu knjigovodstveni servis za praćenje financijskih aktivnosti - na koji način je predviđeno financiranje te obveze dok udruga još ne raspolaže financijskim sredstvima?

Odgovor: Udruga samostalno odlučuje hoće li i kada angažirati knjigovodstveni servis i kako će tu uslugu platiti.

Plaćanje članarine u udruzi

Pitanje: Je li nužno naplaćivanje članarine od članova udruge?

Odgovor: Članarina nije obvezan izvor prihoda, ali imajući u vidu da su udruge članske organizacije privatnopravnoga karaktera i da ne postoji s jedne strane pravo udruge da budu financirane iz javnih izvora, niti obveza javnih davatelja da financiraju udruge s druge strane, članarina može, pored privatnih donacija, u prvo vrijeme nakon osnivanja biti jedini i značajan izvor prihoda kojima se financiraju osnovne djelatnosti udruge.

Sukob interesa

Pitanje: Zanima me jesu li članci JLP(R)S (zamjenici župana) prihvatljivi članovi povjerenstva za ocjenjivanje prijavljenih programa i projekata udruge pristiglih na javni natječaj, kao predstavnici jedinice lokalne samouprave.

Odgovor: Ne postoji načelna zabrana da članovi povjerenstva ne mogu biti dužnosnici u JLS koja donosi odluku o dodjeli sredstava, ali smatramo da bi te uloge svakako trebalo razdvojiti, te se naglašava da pored toga, članovi povjerenstva za ocjenjivanje trebaju biti stručni za područje koje ocjenjuju. Svi članovi povjerenstva također trebaju potpisati i izjavu o nepristranosti i povjerljivosti kojom potvrđuju da nisu u sukobu interesa niti s jednim od prijavitelja na javni natječaj. Pri tome nije dovoljno da ne sudjeluju u ocjenjivanju prijave u kojima smatraju da nema sukoba interesa. Inače, postojanje sukoba interesa uvijek se ocjenjuje u konkretnom slučaju, a za to je nadležno Povjerenstvo za odlučivanje o sukobu interesa.

Ugovor o djelu

Pitanje: Prijavljujemo se na natječaj za projekte u poljoprivredi. Unutar projekata bit će angažiran naš predsjednik udruge kao voditelj projekta. Budući da je on odgovorna osoba za udrugu, tko bi trebao u ime udruge potpisati ugovor o djelu? Je li to uopće legitimno ili bi trebali koristiti neki drugi oblik ugovora?

Odgovor: Predlažemo da se s pitanjem obratite davatelju sredstava za projekte u poljoprivredi jer oni određuju što su prihvatljivi, a što neprihvatljivi troškovi i tumače potencijalni sukob interesa. Inače, za obavljanje stručnih poslova na projektu, kada god je to moguće predlažemo zasnivanje ugovora o radu.

Dotatna sredstva za provedbu projekta

Pitanje: Ako se udruga javi na javni natječaj za dodjelu sredstava i sredstva im se odobre, no zbog dodatnih ili nepredviđenih troškova pošalju zamolbu za dodatnim sredstvima u visini većoj od 5.000,00 kn, smijemo li im odobriti dodatna sredstva i na koji način?

Odgovor: Uredba ne prepoznaje mogućnost dodjele dodatnih sredstava za isti projekt. Ako ne udovoljavaju niti jednom od uvjeta za dodjelu sredstava bez objave javnog natječaja navedenih u članku 6. stavak 3. (podstavci 1-3) Uredbe, dodatna sredstva mogu se odobriti ili u iznosu do 5.000 kuna za nepredviđene aktivnosti, ili se udruga s projektom mora javiti na novi javni natječaj.

CENTAR@TIM4PIN.HR
PITAJCENTAR@TIM4PIN.
HR

01/5531-755
099/3037-677

Opći uvjeti koji se primjenjuju na projekte financirane iz nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021.-2026. (NPOO)

Davorka Žagar*

Kao što je bilo i najavljivano, s krajem prvog kvartala 2022. godine, objavljeno je nekoliko natječajja za projekte koji će biti financirani iz Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021. – 2026. Iako su projekti još u fazi pripreme, mi se okrećemo provedbi te ćemo vas u ovom broju upoznati s odredbama općih uvjeta ugovora koji će se primjenjivati za projekte financirane iz NPOO. Uz već ranije poznate uvjete provedbe, novi opći uvjeti nude i neke novosti za korisnike u odnosu na pojedine opće uvjete koji su bili primjenjivi na ranije ugovore o dodjeli bespovratnih sredstava – izmijenjene rokove za dostavu izvješća, mogućnost prijeboja ili obročne otplate dugovanja i slično.

1. Uvod

Već na samom početku nužno je istaknuti, posebno za korisnike koji se po prvi puta prijavljuju na natječaje za bespovratna sredstva, da je izrazito važno da korisnik prije potpisa ugovora detaljno prouči opće ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava. Opći uvjeti propisuju obveze korisnika vezane uz obvezna izvješća i rokove, odredbe vezane uz proračun projekta i plaćanja, uvjete pod kojima se ugovor može izmijeniti te uvjete i odredbe vezane uz raskid ugovora kao i načine komunikacije između korisnika i nadležnih tijela. Također je važno naglasiti odgovornost korisnika – provedba projekta isključiva je odgovornost korisnika, čak i kada korisnik provodi projekt s jednim ili više partnera. Korisnik je obavezan osigurati financijska i sva druga sredstva potrebna za učinkovitu i uspješnu provedbu projekta te snositi sve projektne troškove, osim prihvatljivih troškova koji su financirani bespovratnim sredstvima. Neprihvatljive projektne troškove snosi sam korisnik.

2. Obvezna izvješća

Sva komunikacija između korisnika i nadležnih tijela ide preko elektroničkog sustava za administraciju i upravljanje fondovima za korisnike i tijela u sustavu upravljanja i kontrole.

Sustav služi za komunikaciju, razmjenu dokumenata i podnošenje izvještaja među navedenim stranama. U iznimnim situacijama, kada nije moguća putem sustava, komunikacija se omogućuje na neki drugi način predviđen ugovorom.

Plan nabave

Dostavlja se u roku od 20 radnih dana od dana stupanja ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava na snagu.

Plan nabave obvezni su dostavljati svi korisnici, neovisno o tome je li korisnik i/ili partner obavezan prilikom provedbe nabave postupati u skladu sa Zakonom o javnoj nabavi (dalje u tekstu: ZJN) ili nije obaveznik Zakona o javnoj na-

bavi. Korisnik i/ili partner koji nije obaveznik ZJN dužan je provesti nabavu sukladno Pravilima za neobveznike Zakona o javnoj nabavi koja su sastavni dio ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava.

Korisnik je obavezan u projektom planu nabave navesti sve nabave radova, robe i/ili usluga koje nabavljaju korisnik i/ili partneri na projektu.

Predmet nabave promatra se kao cjelina – kada se radi o jednom predmetu nabave, zbrajaju se i u planu nabave prikazuju stavke prihvatljivih i neprihvatljivih troškova.

VAŽNO: Korisnik je obavezan od ugovaratelja s kojim sklopi ugovor o nabavi (i podugovaratelja) tražiti izvadak iz Registra stvarnih vlasnika ili jednakovrijedni dokument u državi poslovnog nastana ugovaratelja.

Početni plan zahtjeva za nadoknadu sredstava

Početni plan zahtjeva za nadoknadu sredstava dostavlja se u roku 20 dana od dana stupanja ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava na snagu.

Kroz početni plan zahtjeva za nadoknadom sredstava planiraju se podnošenja budućih zahtjeva za nadoknadom sredstava koji se dostavljaju nadležnome posredničkom tijelu, a služi za planiranje novčanog tijeka.

Zahtjev za plaćanje predujma

Zahtjev za plaćanje predujma podnosi se preko elektroničkog sustava, a mogućnost, iznosi i uvjeti za podnošenje zahtjeva za plaćanje predujma određeni su ugovorom o dodjeli bespovratnih sredstava i ovise o dinamici projektnih aktivnosti i potrebama projekta.

Izvješća o provedbi projekta

Izvješća o provedbi projekta (izvješća o napretku/zahtjev za nadoknadom sredstava, završno izvješće o provedbi projekta/zahtjev za nadoknadom sredstava i izvješća nakon provedbe projekta) opisuju napredak u provedbi projekta te provedbi mjera informiranja, komunikacije i vidljivosti i odnose se na ugovoreni projekt u cijelosti, neovisno o izvoru financiranja.

* Davorka Žagar, mag. oec. univ. spec. oec., Zagreb.

Rokovi za podnošenje izvješća:

- prvi zahtjev za nadoknadom sredstava korisnik može dostaviti od datuma stupanja ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava na snagu pa do isteka prva 3 mjeseca od navedenog datuma, ako je dozvoljeno retroaktivno potraživanje sredstava
- izvješća o napretku/zahtjevi za nadoknadom sredstava podnose se u roku 15 dana od isteka svaka 3 mjeseca od sklapanja ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava, za to tromjesečno razdoblje
- završno izvješće o napretku/završni zahtjev za nadoknadom sredstava podnosi se u roku 30 dana od završetka provedbe projekta
- izvješća nakon provedbe projekta podnose se u rokovima i dinamikom propisanim pozivom za dostavu projektnih prijedloga.

3. Financijske odredbe**Plaćanja**

Plaćanje korisnik potražuje na temelju dostavljenih izvješća/zahtjeva za nadoknadom sredstava, a izvršava se u roku 15 dana od isteka roka za provjeru izvješća/zahtjeva (iznimka su situacije gdje se rok za provjeru odgađa iz objektivnih razloga – npr. nisu dostavljeni popratni dokumenti, istražuje se sumnja na nepravilnost i slično). Plaćanja/nadoknade troškova/izdataka, korisnik može zatražiti putem metode nadoknade (nakon što je troškove projekta platio) ili metodom plaćanja (prije nego su izvršena plaćanja projektnih troškova). Metodu korisnik odabire svojevoljno, osim ako drugačije nije propisano ugovorom o dodjeli bespovratnih sredstava.

Maksimalni iznos plaćanja

Ukupan iznos isplata korisniku ne smije prelaziti najviši iznos bespovratnih sredstava koji je određen u ugovoru o dodjeli bespovratnih sredstava.

VAŽNO: iznos za plaćanje po pojedinom zahtjevu za nadoknadu sredstava/završnom zahtjevu za nadoknadu sredstava računa se primjenom postotka koji se dobije omjerom između najvišeg iznosa bespovratnih sredstava utvrđenog ugovorom i ukupnog iznosa prihvatljivih izdataka predviđenog u izvorima financiranja proračuna ugovora (i to, ako je primjenjivo, po pojedinoj financijskoj kategoriji proračuna ugovora), na iznos odobrenih prihvatljivih izdataka u zahtjevu za nadoknadu sredstava.

Povrati

U slučaju obveze povrata ranije isplaćenih sredstava, korisnik je obavezan preplaćene iznose u vratiti u roku od 60 dana.

Za iznose koje je korisnik obavezan vratiti može se napraviti prijebos s iznosima dospjelih dugovanja prema korisniku, ako su za to ostvarene zakonske pretpostavke.

VAŽNO: Uz glavnica, u slučaju kašnjenja, korisnik je obavezan platiti i zakonsku zateznu kamatu, a važno je znati da se u slučaju djelomične uplate najprije nadoknađuje trošak kamate.

Također, korisnik može zatražiti obročnu otplatu duga.

4. Izmjene i raskid ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava

Izmjenu ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava može zatražiti bilo koja od ugovornih strana. Razlikuju se izmjene manjeg značaja te veće izmjene, koje zahtijevaju skla-panje dodatka ugovora.

Izmjene manjeg značaja

Izmjene manjeg značaja odnose se na promjenu naziva/imena ugovorne strane, adrese, bankovnog računa ili podataka koji se odnose na kontakte, preraspodjelu proračunskih sredstava, uvođenje/mijenjanje projektnih aktivnosti i slično. U tim slučajevima ne sklapa se pisani dodat-ak ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava već je dovolj-
no da korisnik podnese zahtjev za izmjenom ugovora ili, na vlastitu odgovornost, izmjene unosi izravno u elektronički sustav. U tom slučaju korisnik preuzima rizik neprihvatljivo-
sti troškova pa čak i potencijalnog raskida ugovora.

Veće izmjene ugovora

Veće izmjene odnose se na promjenu:

- uvjeta vlasništva
- odobrenog financijskog iznosa i/ili iznosa postotka kori-
snikoveg sufinanciranja projekta
- izmjene ciljne vrijednosti pokazatelja
- produljenje provedbe projektnih aktivnosti dulje od
propisanog pozivom na dostavu projektnih prijedloga
- aspekte koji utječu na opseg projekta i rezultate projekta.

Veće izmjene rezultiraju sklapanju pisanog dodatka ugo-
vora o dodjeli bespovratnih sredstava koji usuglašavaju i
potpisuju sve ugovorne strane.

Ugovor se može izmijeniti tijekom razdoblja provedbe
projekta, a najkasnije do odobrenja završnog izvješća (ovi-
sno o vrsti izmjene, što se procjenjuje u svakom pojedini-
nom slučaju).

Ugovor se ne može izmijeniti u sljedećim slučajevima:

- ako se ugovor mijenja na način da se dovedu u pitanje
uvjeti prihvatljivosti i doprinos ostvarenja ciljeva pro-
jekta utvrđeni prilikom provjere prihvatljivosti i ocjene
kvalitete projektnog prijedloga
- ako izmjena ugovora dovodi do nejednakog postupanja
u odnosu na druge ugovore/projektne prijedloge
- ako izmjena dovodi do povećanja iznosa bespovratnih
sredstava.

5. Obveze nakon završetka provedbe ugovora

Završetkom provedbe projekta ne prestaju obveze za
korisnika. Kao što je već ranije spomenuto, korisnik je
obavezan dostavljati izvješća nakon provedbe projekta u
rokovima definiranim pozivom na dostavu projektnih pri-
jedloga. Osim obveze dostave izvješća nakon provedbe,
projekt može biti i predmet revizija. S tim u vezi, korisnik
i partneri dužni su osigurati odgovarajuće pohranjivanje
projektna dokumentacije i osigurati dostupnost te doku-
mentacije, ako to revizori zatraže. Ako nakon završetka
provedbe projekta korisnik/partner po bilo kojoj osnovi
prestanu biti nositelji relevantnih dokumenata, podataka
i informacija, odnosno prestanu biti u posjedu istih, dužni
su o promjenama izvijestiti nadležna tijela.

U nastavku donosimo pregled otvorenih natječaja za dodjelu bespovratnih sredstava iz područja poljoprivrede, prometa, ruralnog razvoja, socijalne uključenosti, upravljanja i ostalog na koji se zainteresirani prijavitelji mogu javiti te iz europskih fondova ostvariti financijske potpore za provedbu svojih aktivnosti.

Pregled otvorenih natječaja za sufinanciranje iz EU fondova *

PODRUČJE	NATJEČAJ	RAZDOBLJE	PRIJAVITELJI
Poljoprivreda	Natječaj za provedbu Podmjere 4.1. „Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva“ – provedba tipa operacije 4.1.1 „Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava“ – ulaganja u sektor mliječnog govedarstva	09.05.2022.- 28.07.2022.	Obiteljska poljoprivredna gospodarstva u sustavu PDV-a Poljoprivredne organizacije Poljoprivredni gospodarski subjekti
Poljoprivreda	Deveti Natječaj za provedbu Podmjere 4.1. „Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva“, provedbu tipa operacije 4.1.2 „Zbrinjavanje, rukovanje i korištenje stajskog gnojiva u cilju smanjenja štetnog utjecaja na okoliš“	09.05.2022.- 28.07.2022.	Korisnici koji su podnijeli zahtjev za potporu zaprihvatljiva ulaganja na Natječaj za provedbu tipa operacije 4.1.1
Socijalna uključenost	Osiguravanje školske prehrane za djecu u riziku od siromaštva (školska godina 2022. – 2023.)	25.04.2022.- 30.06.2022.	Jedinice lokalne samouprave Jedinice regionalne (područne) samouprave
Poljoprivreda	Natječaj za provedbu Podmjere 4.1. „Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva“ – provedba tipa operacije 4.1.1 „Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava“ – ulaganja u skladišne kapacitete za žitarice i uljarice	08.03.2022.- 30.06.2022.	Obiteljska poljoprivredna gospodarstva u sustavu PDV-a Poljoprivredne organizacije
Poljoprivreda	Natječaj za provedbu Podmjere 4.1. „Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva“ – provedba tipa operacije 4.1.1 „Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava“ – ulaganja u sektor mliječnog govedarstva	04.03.2022.- 30.06.2022.	Obiteljska poljoprivredna gospodarstva u sustavu PDV-a Poljoprivredne organizacije Poljoprivredni gospodarski subjekti
Promet	Poziv za dodjelu bespovratnih financijskih sredstava Vraćanje u ispravno radno stanje infrastrukture i pogona u području prijevoza oštećenih u potresu na području Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije, Zagrebačke županije, Sisačko-moslavačke županije, Karlovačke županije, Varaždinske županije, Međimurske županije, Brodsko-posavske županije, Bjelovarsko-bilogorske županije i Koprivničko-križevačke županije	05.01.2022.- 16.05.2022.	Jedinice lokalne samouprave Jedinice regionalne (područne) samouprave Poduzeća/trgovačko društvo i organizacije u većinskom javnom vlasništvu lokalne/regionalne javne institucije
Upravljanje	Čišćenje područja pogođenih katastrofom, uključujući prirodna područja, u skladu s, kad je to primjereno, pristupima utemeljenim na ekosustavima	05.01.2022.- 30.05.2022.	Javna tijela (ministarstva i agencije) Jedinice lokalne samouprave Jedinice regionalne (područne) samouprave Tijela javne vlasti
Ostalo	Pružanje privremenog smještaja potrebitog stanovništva na području Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije, Zagrebačke županije, Sisačko-moslavačke županije, Karlovačke županije, Varaždinske županije, Međimurske županije, Brodsko-posavske županije, Koprivničko-križevačke županije i Bjelovarsko-bilogorske županije nastalih kao posljedica serije potresa s epicentrom na području Sisačko-moslavačke županije počevši od 28. prosinca 2020. godine	05.01.2022.- 30.06.2022.	Javna tijela (ministarstva i agencije) Jedinice lokalne samouprave Jedinice regionalne (područne) samouprave

* Pripremio: Tomislav Čakanić, struč.spec.ormo., TIM4PIN d.o.o. za savjetovanje, Zagreb.

PODRUČJE	NATJEČAJ	RAZDOBLJE	PRIJAVITELJI
Ostalo	Otvoreni Poziv – Hitno obnavljanje pogođenih prirodnih područja kako bi se izbjegli neposredni učinci erozije tla na području grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije, Zagrebačke županije, Sisačko-moslavačke županije, Karlovačke županije, Varaždinske županije, Međimurske županije, Brodsko-posavske županije, Koprivničko-križevačke županije i Bjelovarsko-bilogorske županije	05.01.2022.- 30.05.2022.	Jedinice lokalne samouprave Poduzeća/trgovačko društvo i organizacije u većinskom javnom vlasništvu
Promet	Vraćanje u ispravno radno stanje infrastrukture i pogona u području pošte i telekomunikacija oštećenih u potresu na području Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije, Zagrebačke županije, Sisačko-moslavačke županije, Karlovačke županije, Varaždinske županije, Međimurske županije, Brodsko-posavske županije, Bjelovarsko-bilogorske županije i Koprivničko-križevačke županije	05.01.2022.- 16.05.2022.	Jedinice lokalne samouprave Jedinice regionalne (područne) samouprave Poduzeća/trgovačko društvo i organizacije u većinskom javnom vlasništvu lokalne/regionalne javne institucije
Ostalo	Javni poziv Vraćanje u ispravno radno stanje infrastrukture i pogona u području vodoopskrbe i upravljanja otpadnim vodama (ograničeni postupak)	05.01.2022.- 30.05.2022.	Poduzeća/trgovačko društvo i organizacije u većinskom javnom vlasništvu
Ostalo	„Ublažavanje siromaštva pružanjem pomoći najpotrebitijim osobama podjelom hrane i/ili osnovne materijalne pomoći – faza IV“	03.12.2021.- 30.06.2022.	Neprofitne pravne osobe kojima je nadležno upravno tijelo izdalo rješenje kojim se odobrava stalno prikupljanje i pružanje humanitarne pomoći
Poljoprivreda	Natječaj za provedbu podmjere 19.1. „Pripremna pomoć“ – provedba tipa operacije 19.1.1. „Pripremna pomoć“	21.09.2021.- 31.01.2023.	Lokalna akcijska grupa (LAG)

SVEUČILIŠNA
TISKARA

Trg Republike Hrvatske 14
10000 Zagreb, Hrvatska
T: 385(01) 45 64 430, 45 64 428
F: 385(01) 45 64 427
E: info@sveucilisnatiskara.hr
www.sveucilisnatiskara.hr

Isplativost i učinci povoljnijeg poreznog statusa ulaganja u krovne fotonaponske elektrane

Damir Juričić*

U svrhu efikasnijeg prijelaza na obnovljive izvore energije, dekarbonizacije, postizanja ciljeva europskog zelenog plana, ali ponajviše zbog povećanja dostupnosti i priuštivosti energije iz fotonaponskih elektrana njenim građanima, Vijeće Europske unije je 5. travnja 2022. godine donijelo direktivu (EU) 2022/542 kojom se dopunjuju direktive 2006/112/EZ i (EU) 2020/285 u pogledu mogućnosti smanjenja stope PDV-a na nabavnu cijenu fotonaponskih (solarnih) panela¹. Također, u našem javnom prostoru pokrenuta je inicijativa za smanjenje nabavne cijene fotonaponskih elektrana za vrijednost plaćenog PDV-a². U okviru ovog teksta procijenit će se učinak ovakve kapitalne pomoći na financijsku opravdanost ulaganja u krovne fotonaponske elektrane. Također, skrenut će se pozornost i na usklađivanje propisa koji bi trebali omogućiti pravo svim građanima koji se odluče na ulaganje u krovne fotonaponske elektrane neovisno o načinu nabave (nabava radova, PVaaS ili PPA). U protivnom, građani koji procijene da im nabava radova nije najprihvatljivija opcija mogli bi biti diskriminirani.

1. Uvod

U zadnjih nekoliko dana u javnosti je pokrenuta inicijativa temeljem koje bi, svakom građaninu koji ugradi fotonaponsku elektranu na svoj krov, država vratila vrijednost jednaku sadržanom PDV-u u računu za ugradnju elektrane. Dakle, ugradnja fotonaponskih elektrana bila bi subvencionirana s 20% kapitalne vrijednosti projekta. Postupak bi bio relativno jednostavan – građanin Poreznoj upravi predoči račun za elektranu i potvrdu ovlaštene osobe da je elektranu propisno ugrađena, a Porezna uprava građaninu isplati protuvrijednost PDV-a sadržanog u računu. Takva kapitalna pomoć mogla bi pozitivno utjecati na financijsku opravdanost ulaganja u krovne fotonaponske elektrane. Kako bi se procijenio intenzitet takve potpore ili one ekvivalentne oporezivanju s 0% PDV-a, valja prije svega ustvrditi, ili procijeniti, je li ulaganje u krovne fotonaponske elektrane financijski opravdano bez potpore. Principijelno, javne potpore opravdano je dodjeljivati projektima koji su društveno opravdani (prihvatljiva ekonomska stopa povrata) i financijski neodrživi (neprihvatljiva financijska stopa povrata).

Prema izračunima financijske opravdanosti na koje se može naići u medijima³, ulaganje u krovne fotonaponske

elektrane financijski je opravdano i bez kapitalne pomoći (potpore). U tim prezentacijama građane se potiče na ulaganje u fotonaponske elektrane na svojim krovovima zato što se investicija “vraća” kroz nekoliko godina. Međutim, valja skrenuti pozornost da se takvi izračuni temelje na pretpostavci da u 25 godina eksploatacije elektrane neće nastati nikakvi troškovi osim kapitalnog ulaganja i, eventualno, zamjene invertera. Koliko je to realna pretpostavka građani mogu procijeniti iz vlastitog iskustva.

2. Ušteda

Temeljni princip procjene financijske opravdanosti ulaganja u krovnu fotonaponsku elektranu proizlazi iz ostvarene uštede iz kojih se namiruju troškovi projekta. U tom smislu kalkulacija financijske opravdanosti je primarno oportunitetna. Uštedu predstavlja razlika troškova energenata prije i nakon ulaganja. U slučajevima kada investitor koristi isključivo električnu energiju kao jedini energent tada će ušteda biti definirana razlikom godišnjih troškova za električnu energiju prije i nakon ugradnje fotonaponske elektrane. Međutim, u slučajevima kada investitor koristi i druge energente (primjerice, ukapljeni plin, loživo ulje, pelete i slično) ušteda će biti određena kombinacijom troškova energenata prije ulaganja i kombinacijom energenata s uključenom energijom iz fotonaponske elektrane. Što su troškovi energenata prije ulaganja veći to će i ušteda iz koje se namiruje ulaganje u fotonaponsku elektranu biti veća. Naravno, pretpostavlja se ugradnja fotonaponske elektrane optimalnog kapaciteta. Optimalnost kapaciteta ovisi o brojnim faktorima od kojih su najznačajniji odnos

Vrlo interesantan prikaz financijske opravdanosti solarne elektrane je <https://arhivanalitika.hr/blog/uputa-za-ulaganje-u-kucnu-solarnu-elekttranu-prikaz-jednog-iskustva/>.

* dr.sc. Damir Juričić, Sveučilište u Rijeci, Centar za podršku pametnim i održivim gradovima. damir.juricic@uniri.hr

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022L0542&qid=1650349441877&from=en>

² <https://www.novolist.hr/novosti/hrvatska/krece-masovna-ugradnja-solarnih-sustava-i-to-po-cacicevom-modelu-drzava-ce-vam-oprostiti-pdv/>

³ <https://lidermedia.hr/biznis-i-politika/poslovna-scena-stjepan-talan-otkriva-velike-planove-varazdinskog-solvisa-141546>; <https://www.jutarnji.hr/native/imamo-izracun-evo-koliko-tocno-kosta-ugradnja-solarne-elektre-za-cetvero-clanu-obilitelj-i-za-koliko-godina-ce-se-isplatiti-15121542>;

potrošene i proizvedene energije (veća proizvodnja u odnosu na potrošnju predstavlja rizik promjene statusa investitora iz proizvođača za vlastite potrebe u proizvođača za tržište), potencijalno korištenje električnog vozila, sudjelovanje u energetske zajednici, promjena cijene energenata te sigurnost u opskrbi energijom. Optimalna fotonaponska elektrana proizvodi energiju koja će se u cijelosti potrošiti za vlastite potrebe. U slučaju promjene propisa u budućnosti, mogućnosti povoljne prodaje energije na otvorenom tržištu putem agregacije, trgovanja energijom među članovima energetske zajednice i slično, optimalnost će vjerojatno biti određena drugim parametrima.

3. Kapitalna pomoć

Kapitalna pomoć predstavlja doprinos primitcima projekta zbog kojih se smanjuje kapitalna vrijednost ulaganja ili, drugim riječima, povećavaju primitci koji doprinose većoj vrijednosti operativnog rezultata pa je, stoga, projekt financijski prihvatljiviji. Općenito, subvencionirati ima smisla one projekte koji su ekonomski opravdani, $ERR(C)^4 >$ granične stope, a financijski neodrživi, $FRR(C)^5 <$ granične stope. Financijska granična stopa obično je određena prosječnom ponderiranom cijenom izvora financiranja ($WACC^6$). U tom smislu, kapitalna pomoć doprinosi financijskoj održivosti ili prihvatljivosti projekta pa bi ujedno i njen iznos trebao biti rezultat izračuna temeljenog na određenoj graničnoj financijskoj stopi povrata projekta. U tom smislu, kapitalna pomoć jednaka vrijednosti PDV-a u računu za fotonaponsku elektranu (preračunata stopa PDV-a od 20%) ili ona ekvivalentna oporezivanju s 0% PDV-a, zasigurno će povećati financijsku prihvatljivost projekta ulaganja u krovnu fotonaponsku elektranu.

4. Primjer

U primjeru će se prikazati utjecaj troškova uključenih u izračun na $FRR(C)$ i razdoblje povrata. Budući da u našoj zemlji još nema, uglavnom, fotonaponskih elektrana čija je eksploatacija okončana zbog istrošenosti ili zastarijevanja, a nisu niti poznati podatci o urednom evidentiranju svih detalja o troškovima i proizvodnji, ovdje će se prikazati simulacije izračuna temeljenih na poznatim podacima iz poslovanja drugih elektrana opisivanih u raznim studijama, stručnim i znanstvenim člancima. Podatci o potrošnji i cijenama energije preuzeti su iz stvarnog kućanstva građana koji sustavnim izračunanim priprema odluku o ulaganju.

S obzirom na sumnju u prezentiranu financijsku održivost fotonaponskih elektrana u medijima, investitor priređuje simulacije s obzirom na:

- Obuhvat troškova (ulaganje, zamjena invertera, troškove i strukturu financiranja, troškove održavanja i zamjene istrošenih materijala, troškove uklanjanja i slično);
- Raspoloživost elektrane u životnom vijeku;

- Učink zaštite od porasta cijene električne energije u budućnosti;
- Prosječnu godišnju inflaciju;
- Prosječno godišnje povećanje cijene električne energije iz mreže;
- Rizike;
- Učink kapitalne pomoći na financijsku prihvatljivost;
- Uključivanje novih trošila u kućanstvu (električno vozilo) i slično.

Pretpostavke projekta su opisane u tablici 1:

Tablica 1: Pretpostavke projekta

Ops	Vrijednost
Broj panela (kom)	10
Snaga Panela (Wp)	415
Snaga elektrane (kWp)	4.15
Insolacija (kW/kWp)	1,150
Godišnja proizvodnja energije (kWh)	4,293
Godišnja potrošnja energije (kWh)	4,693
Raspoloživost elektrane u životnom vijeku (%)	100%
Životni vijek elektrane (god)	25
Smanjenje efikasnosti elektrane u životnom vijeku (%)	20%
Godina zamjene invertera (god)	12
Cijena energije iz mreže VT (kn/kWh, s PDV-om)	1.150
Cijena energije iz mreže NT (kn/kWh, s PDV-om)	0.531
Udio potrošnje VT (%)	86%
Udio potrošnje NT (%)	14%
Cijena energije iz mreže (kn/kWh, s PDV-om)	1.063
Troškovi uklanjanja panela (€/panelu)	25
Troškovi zbrinjavanja panela (€/panelu)	20
Nabavna cijena elektrane (€)	4,905
Nabavna cijena elektrane po kW (€/kW)	1,182
Grant (% Capexa)	20%
Trošak zamjene invertera (€)	392
Troškovi premije osiguranja (€/god)	15
Preventivno održavanje (€/god)	5

Izvor: Pretpostavke autora.

Investitor za namirenje svojih energetske potreba koristi električnu energiju iz mreže. S obzirom na ukupnu godišnju potrošnju od 4.693 kWh ugradit će fotonaponsku elektranu snage 4.15 kWp sastavljenu od 10 fotonaponskih panela vršne snage 415 Wp. Životni vijek elektrane je 25 godina, a njena proizvodna efikasnost smanjit će se 20% u zadnjoj godini horizonta planiranja. Pretpostavlja se da će elektrana u životnom vijeku raditi neprekidno, tj. da će njena raspoloživost biti 100% iako postoji stanovišta vjerojatnost da ta pretpostavka neće biti održiva osobito u vrijeme zamjene invertera. Pretpostavlja se da će se inverter zamijeniti u 12. godini, a njegova cijena (kalkulacija je priređena na temelju stalnih cijena) iznositi će 392 €. Investitor koristi tzv. bijeli tarifni model s ukupnim jediničnim cijenama (nakon 1. travnja 2022. godine) od 1.15 kn/kWh za višu dnevnu tarifu (VT) te 0.531 kn/kWh za nižu (NT) noćnu tarifu što s obzirom na omjer potrošnje VT i NT od 86% i 14% respektivno daje prosječnu ponderiranu cijenu električne energije iz mreže od 1.063 kn/kWh. Nabavna cijena elektrane po principu "ključ u ruke" iznosi

⁴ Project Economic Rate of Return.

⁵ Project Financial Rate of Return.

⁶ Weighted Average Cost of Capital.

4.905 € odnosno 1 182 €/kWp. Investitor pretpostavlja da će troškovi premije osiguranja elektrane iznositi 15 €/godišnje te da će troškovi preventivnog održavanja iznositi 5 €/godišnje. U sklopu analize financijskih učinaka procijenit će se i učinak kapitalne pomoći (grant, subvencija) koja se najavljuje u javnosti. Na kraju životnog vijeka, investitor pretpostavlja na temelju prikupljenih informacija, snosit će troškove uklanjanja panela u svoti od 25 €/panelu te zbrinjavanja od 20 €/panelu.

Troškovi se grupiraju u pet grupa:

- Kapitalni troškovi (točnije, kapitalna vrijednost projekta),
- Održavanje (preventivno, zamjena invertera, uklanjanje, zbrinjavanje),
- Upravljanje (premija osiguranja),
- Financiranje te
- Rizici.

Troškovi financiranja odnose se na kamatu kredita koji investitor pribavlja za namirenje kapitalne vrijednosti projekta uz kamatnu stopu od 4% godišnje na 10 godina i naknadu 0.75%. Rizici su procijenjeni na temelju izračuna razlike najvjerojatnije vrijednosti i očekivane vrijednosti u okviru primijenjene triangularne distribucije vjerojatnosti

gdje je pouzdanost najvjerojatnije vrijednost (ML) korigirana uniformnom distribucijom⁷.

Privedene su simulacije (slučajevi) nekoliko opcija obuhvata troškova:

- **S0**: Pretpostavlja se da će investitor ulaganje financirati u cijelosti iz vlastitih izvora financiranja te da, osim kapitalne vrijednosti projekta, u 25 godina neće imati drugih troškova⁸;
- **S1**: Pretpostavlja se da će investitor snositi kapitalnu vrijednost projekta i troškove zamjene invertera;
- **S2**: Pretpostavljaju se troškovi kapitalne vrijednosti projekta, zamjene invertera te financijskih troškova u slučaju financiranja iz tuđih (banka) dužničkih (kredit) izvora financiranja;
- **S3**: Svi troškovi uključeni i opciji S2 uvećano za operativne troškove (preventivno održavanje, premija osiguranja te troškovi demontaže i zbrinjavanja);
- **S4**: Svi troškovi uključeni u S3 uvećano za rizike;
- **S0G, S1G, S2G, S3G, S4G**: prethodne opcije s uključenim grantom od 20% kapitalne vrijednosti projekta s PDV-om.

Projekcije ukupnih životnih troškova prikazane su u tablici 2:

Tablica 2: Obuhvat troškova s obzirom na simuliranu opciju

Grupa prihoda i troškova	S0	S0G	S1	S1G	S2	S2G	S3	S3G	S4	S4G
Kapitalni troškovi	4,905	4,905	4,905	4,905	4,905	4,905	4,905	4,905	4,905	4,905
Održavanje			392	392	392	392	967	967	967	967
Upravljanje							330	330	330	330
Financiranje					946	946	946	946	962	962
Rizici									118	118
Grant		981		981		981		981		981
UKUPNI ŽIVOTNI TROŠKOVI	4,905	3,924	5,298	4,317	6,244	5,263	7,149	6,168	7,283	6,302

Izvor: Izračuni na temelju podataka iz tablice 1.

Uključivanjem pojedinih vrsta troškova smanjuje se ukupna ušteda iz koje se namiruju troškovi projekta. Logična posljedica uključivanja novih troškova s obzirom na opciju

je i povećanje jedinične cijene električne energije proizvedene iz fotonaponske elektrane. Projekcija uštede i jediničnih cijena energije prikazana je u tablici 3:

Tablica 3: Projekcija ušteda i jediničnih cijena energije iz fotonaponske elektrane

Opis	S0	S0G	S1	S1G	S2	S2G	S3	S3G	S4	S4G
Ušteda (€)	10,215	10,215	9,818	9,818	8,880	8,880	8,454	8,454	7,844	7,844
Cijena energije iz fotonaponske elektrane (kn/kW)	0.344	0.275	0.372	0.303	0.438	0.357	0.502	0.420	0.511	0.430

Izvor: Izračuni na temelju podataka iz tablice 1.

⁷ Pouzdanost ML vrijednosti od 100% producira triangularnu distribuciju, a pouzdanost od 0% producira uniformnu distribuciju vjerojatnosti.

⁸ Ova opcija najčešće se elaborira u medijima. Prema mišljenju autora, ona je najmanje vjerojatna.

Jedinični trošak energije iz elektrane računa se kao odnos ukupnih životnih troškova i proizvedene energije⁹ dok je jedinična ušteda jednaka razlici jedinične cijene iz mreže i fotonaponske elektrane. Svaka opcija prikazana je i s učinkom kapitalne pomoći te posljedice smanjenja ukupnih životnih troškova uslijed povrata PDV-a sadržanog u kapitalnoj vrijednosti projekta.

5. Financijska opravdanost ulaganja u fotonaponsku elektranu

Financijska opravdanost¹⁰ ulaganja u fotonaponsku elektranu mjeri se pokazateljem financijske stope povrata projekta FRR(C) koji predstavlja prosječnu godišnju stopu "ukamaćivanja" uloga u životnom vijeku projekta. Ta stopa ujedno predstavlja i maksimalnu prihvatljivu prosječnu ponderiranu stopu izvora financiranja. Vrijednost ulaganja (kapitalna vrijednost fotonaponske elektrane) stavlja se u odnos s godišnjim razlikama ušteda (razlike troškova energenata prije i nakon ulaganja) i operativnih troškova (premija osiguranja, održavanje i zamjena istrošenih materijala, čišćenje panela, demontaža i zbrinjavanje na kraju životnog vijeka, rizici i slično). Pretpostavlja se da je prihvatljiva financijska stopa povrata projekta veća ili jednaka prosječnom ponderiranom trošku izvora financiranja

koji se, najmanje, sastaje od vlastitih i tuđih (npr. kredit) izvora financiranja. FRR(C) predstavlja, ujedno, i prinos koji investitor može očekivati ukoliko ulaže u projekt fotonaponske elektrane ukoliko projekt financira iz vlastitih izvora financiranja.

Drugi, derivirani pokazatelj opravdanosti ulaganja je pokazatelj razdoblja povrata koji se u javnosti najčešće koristi, a predstavlja razdoblje (godina) u kojoj je kumulativna vrijednost razlike ulaganja i troškova jednak kumulativnoj vrijednosti ušteda. Treći pokazatelj je financijska neto sadašnja vrijednost ulaganja FNPV(C)¹¹. Ovaj pokazatelj proizlazi iz iste funkcije kao i FRR(C) s time što rezultat pokazuje na drugi način. Naime, za izračun ovog pokazatelja određuje se ciljana diskontna stopa i odbacuje apsolutnu vrijednost novčanih jedinica. Ukoliko je apsolutna vrijednost novčanih jedinica pozitivna, utoliko je korist od ulaganja veća od diskontne stope (npr. prosječne ponderirane stope izvora financiranja - WACC) pa je ulaganje prihvatljivo iz razloga što se iz operativnog rezultata u cijelosti mogu namiriti izvori financiranja. Ta vrijednost novčanih jedinica predstavlja razliku između diskontne stope i FRR(C).

Ako se poslovanje fotonaponske elektrane bude odvijalo u skladu s pretpostavkama opisanim u tablici 1, tada investitor može očekivati prinose prikazane u tablici 4:

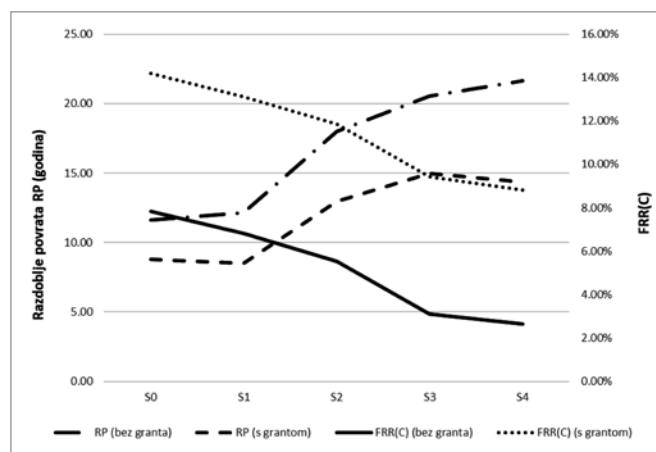
Tablica 4: Pokazatelji financijske opravdanosti

Opis	S0	S0G	S1	S1G	S2	S2G	S3	S3G	S4	S4G
Razdoblje povrata (god)	11.63	8.79	12.15	8.48	17.98	12.98	20.52	14.97	21.63	14.34
FRR(C) (% god)	7.84%	14.20%	6.82%	13.10%	5.52%	11.86%	3.09%	9.44%	2.65%	8.82%

Izvor: Rezultati simulacije.

Kao što je i naprijed navedeno, uključivanje troškova u projekciju smanjuje stopu povrata FRR(C) i povećava razdoblje povrata. Ako je za investitora najvjerojatnija projekcija opisana slučajem S4 tada može očekivati prinos od 2.65% godišnje. Odluka o prihvatljivosti ove vrijednosti ovisit će ponajviše o investitorovim alternativama. Na primjer, investitor može svotu ekvivalentnu kapitalnoj vrijednosti ulaganja od 4 905 € uložiti na depozit u komercijalnoj banci. Prinos će biti relativno mali, manji od 1%. Ukoliko za investitora ta dva ulaganja nose jednake rizike, utoliko je prihvatljivije uložiti u fotonaponsku elektranu. Međutim, ako ostvari pravo na kapitalnu pomoć od 20% kapitalne vrijednosti projekta (povrat PDV-a od 25% u računu za elektranu) tada će se ovaj prinos od 2.65% povećati na 8.82% godišnje što može predstavljati primjerenu kompenzaciju za ostale nekvantificirane rizike. Usporedba stope povrata projekta i razdoblja povrata ulaganja s i bez kapitalne pomoći prikazana je na grafikonu 1:

Grafikon 1: Ovisnost FRR(C) i razdoblja povrata o kapitalnoj pomoći za različite simulacijske opcije

Izvor: Rezultati iz tablice 4.

Razdoblje povrata ulaganja od 11.63 godine do 21.63 godine (S0-S4 bez granta) smanjit će se na 8.79 do 14.34 godine s grantom. Grant ima sličan utjecaj na stopu povrata projekta, tj. očekivani prinos na ulog od 4 905 € u

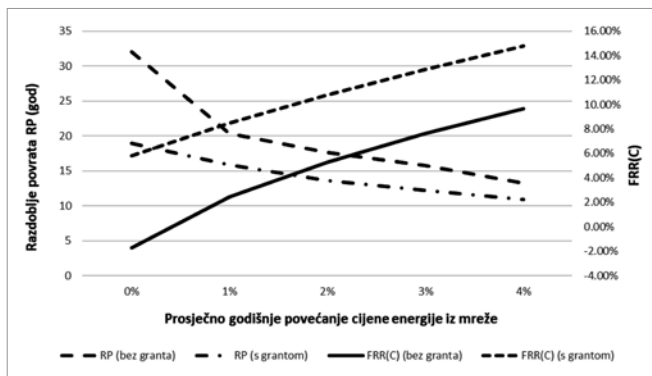
⁹ S ovim pokazateljem povezan je i pokazatelj koji se često puta koristi u analizama i ocjeni učinka fotonaponskih elektrana – LCOE (Levelized COsts of Electricity) s tom razlikom što se kod primjene LCOE stavke diskontiraju.

¹⁰ Više o pokazateljima može se naći u https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/cba_guide.pdf.

¹¹ Project Financial Net Present Value.

razdoblju od 25 godina. Prinos od 7.84% do 2.65% (S0-S4 bez granta) povećat će se na 14.20% do 8.82% s grantom. Međutim, neovisno o opravdanosti ulaganja u fotonaponsku elektranu pod opisanim pretpostavkama, glavni razlog opravdanja ulaganja u krovnu elektranu leži u zaštiti od povećanja cijene električne energije iz mreže. Naravno, ukoliko investitor koristi i druge energente onda u ovu kalkulaciju treba uključiti i očekivane stope povećanja cijena ostalih energenata. Odnos stope povrata i razdoblja povrata ulaganja o prosječnoj godišnjoj stopi povećanja cijene električne energije prikazan je na grafikonu 2:

Grafikon 2: Ovisnost pokazatelja FRR(C) i RP o povećanju cijene električne energije iz mreže

Izvor: Rezultati simulacije autora.

Rezultati simulacije na grafikonu 2 priređeni su na temelju slučaja S4 i S4G te pretpostavljene prosječne godišnje stope inflacije od 4%. U slučaju inflacije od 4% i bez povećanja cijene električne energije iz mreže ulaganje u fotonaponsku elektranu, prema ovim kriterijima ne bi bilo financijski opravdano. Međutim, uz povećanje cijene električne energije iz mreže ulaganje je opravdano osobito uz kapitalnu pomoć. Uz stopu inflacije od 4% godišnje bez povećanja cijene električne energije iz mreže, u slučaju opcije S4, ulaganje financijski ne bi bilo opravdano, međutim, uz kapitalnu pomoć od 20% kapitalne vrijednosti projekta FRR(C) iznosi 5.82% godišnje što bi bilo prihvatljivo. S očekivanim prosječnim godišnjim rastom cijene električne energije iz mreže ulaganje je financijski opravdano s i bez kapitalne pomoći. Upravo u slučaju S4 s inflacijom i bez povećanja cijene električne energije iz mreže temelji se opravdanost kapitalnog pomaganja građana prilikom ulaganja u krovne fotonaponske elektrane.

6. Nabava fotonaponske elektrane i kapitalna pomoć

u raspravama o kapitalnom pomaganju građana prilikom nabave krovnih fotonaponskih elektrana povratom uplaćenog PDV-a pretpostavlja se da je građanin, vlasnik zgrade na čijem se krovu ugrađuje elektranu, investitor. Dobavljač dobavlja elektranu, ugrađuje je te za izvršene radove isporučuje račun građaninu. Građanin – investitor je primatelj računa te s takvim računom Poreznoj upravi dokazuje pravo na isplatu kapitalne pomoći, u naravi 20% od ukupne vrijednosti računa koji glasi na njega. Međutim, na tržištu postoje i alternativni modeli nabave fotonaponskih elek-

trana koji ne podrazumijevaju građanina – vlasnika zgrade na čijem se krovu ugrađuje elektranu kao investitora i na kojega ne glasi račun za izvršene radove. Radi se o modelima u okviru kojega treća osoba (investitor) ugrađuje fotonaponsku elektranu na krov vlasnika zgrade (korisnika energije) te mu isporučuje uslugu raspoloživosti fotonaponske elektrane (PVaaS – PhotoVoltaic as a Service), a građanin – korisnik usluge raspoloživosti plaća investitoru mjesečnu naknadu za uslugu raspoloživosti elektrane obično oko 10 godina. Slična je situacija i kada građanin sklapa ugovor o nabavi električne energije od investitora koji je na krovu zgrade u vlasništvu građanina ugradio elektranu pa građaninu prodaje po unaprijed određenoj cijenu električnu energiju (PPA – Power Purchase Agreement) isto u razdoblju od oko 10 godina ili više. I u tom slučaju građanina – vlasnik krova također nije investitor i račun za izvršene radove ugradnje fotonaponske elektrane ne glasi na njega već na investitora – treću osobu. Ukoliko se donesu propisi kojim će se pravo na kapitalnu pomoć omogućiti samo građanima – investitorima, ostali građani koji procijene da su im alternativni modeli prihvatljiviji, bit će nepravilno diskriminirani, smanjit će im se priuštivost i dostupnost povoljne energije. Kod građanina – investitora PDV je sadržan u računu za radove, a kod građanina korisnika usluge u računu za isporučenu naknadu za raspoloživost ili računu za isporučenu električnu energiju. Stoga bi se propisima, kojima će se urediti oporezivanje fotonaponskih elektrana, trebalo usmjeriti na formulacije iz Direktive u smjeru smanjivanja stope PDV-a na krovne fotonaponske elektrane. Na takav način svi građani koji bi investirali u fotonaponske elektrane na svojim krovovima imali jednak status neovisno o modelu nabave elektrane. No, u Direktivi se navode “solarne ploče” pa nije sasvim jasno radi li se ovdje o solarnim panelima za dogrijavanje vode ili fotonaponskim panelima. Također, trebalo bi dodatno razjasniti hoće li se nulta ili smanjena stopa PDV-a odnositi samo na fotonaponske ploče u računu za fotonaponsku elektranu ili na sve stavke fotonaponske elektrane koje se, na primjer, građanima isporučuju po principu “ključ u ruke”.

7. Zaključak i preporuke

Stupanjem na snagu nove direktive Vijeća Europske unije (EU) 2022/542 stvorila se mogućnost da Vlada Republike Hrvatske predloži propis kojim će se, smanjivanjem ili ukidanjem stope PDV-a, dodatno stimulirati građane na ulaganje u krovne fotonaponske elektrane. Provedenom analizom pokazano je da, unatoč često neargumentiranim tezama u medijima o neupitnoj profitabilnosti i financijskoj opravdanosti ulaganja u fotonaponske elektrane, postoje granični slučajevi i rizici financijske neopravdanosti ulaganja. Stoga bi usvajanje prijedloga vezanog uz povrat PDV-a u računima nabavljenih i ugrađenih fotonaponskih elektrana bila dobra mjera zaštite građana upravo od opisanih graničnih slučajeva. Kako se ne bi diskriminirali građani koji fotonaponske elektrane nabavljaju po PVaaS ili PPA modelima trebalo bi, umjesto prijedloga iznesenoga u javnosti o “povratu PDV-a”, korigirati tako da se fotonaponske elektrane na krovovima građana (ili paneli) oporezuju po stopi PDV-a od 0%.

1. Neoporezivi iznosi naknada, potpora, nagrada, dnevnicu i otpremnina

Tablica 1. Pregled neoporezivih iznosa naknada, potpora, nagrada, dnevnicu i otpremnina¹

RB.	Vrsta isplate	Neoporezivi primici
I. Naknade		
1.	Prijevozni troškovi na službenom putovanju (čl.7.st.2.t.27. Pravilnika o porezu na dohodak)	u visini stvarnih troškova
2.	Troškovi noćenja na službenom putovanju (čl.7.st.2.t.28. Pravilnika o porezu na dohodak)	u visini stvarnih troškova bez ograničenja kategorije hotela
3.	Troškovi prijevoza na posao i s posla (mjesni i međumjesni) (čl.7.st.2.t.30. Pravilnika o porezu na dohodak)	u visini stvarnih troškova prema cijeni mjesečne odnosno pojedinačne prijevozne karte javnog prijevoza odnosno do visine cijene mjesečne odnosno pojedinačne prijevozne karte
4.	Uporaba privatnog automobila u poslovne svrhe (čl.7.st.2.t.31. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 2,00 kn po prijeđenom kilometru
II. Dnevnicu, terenski dodatak i naknada za odvojeni život		
1.	Dnevnicu za službeno putovanje u tuzemstvu koje traje više od 12 sati dnevno i dnevnicu za rad na terenu u tuzemstvu (čl.7.st.2.t.19. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 200,00 kn ² (do 140,00 kn ako je osiguran jedan obrok do 80,00 kn ako su osigurana dva obroka)
2.	Dnevnicu za službeno putovanje u tuzemstvu koje traje više od 8 sati, a manje od 12 sati dnevno (čl.7.st.2.t.20. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 100,00 kn (do 70,00 kn ako je osiguran jedan obrok do 40,00 kn ako su osigurana dva obroka)
3.	Dnevnicu za službeno putovanje u inozemstvu koje traje više od 12 sati dnevno i dnevnicu za rad na terenu u inozemstvu (čl.7.st.2.t.21. Pravilnika o porezu na dohodak)	do iznosa utvrđenih propisima o izdacima za službeno putovanja za korisnike državnog proračuna (Odluka Vlade RH, NN, br. 8/06)
4.	Dnevnicu za službeno putovanje u inozemstvu koje traje više od 8 sati, a manje od 12 sati dnevno (čl.7.st.2.t.22. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 50% iznosa utvrđenih propisima o izdacima za službeno putovanja za korisnike državnog proračuna

¹ Čl. 7., st. 2. Pravilnika o porezu na dohodak (NN, br. 10/17, 128/17, 106/18, 1/19, 80/19, 1/20, 74/20 i 1/21).

² Čl. 7., st. 13. Pravilnika o porezu na dohodak: Ako je na službenom putovanju odnosno radu na terenu, na teret poslodavca, osiguran jedan obrok (ručak ili večera) neoporezivi iznos dnevnice koji se isplaćuje u novcu umanjuje se za 30% odnosno za 60% ako su osigurana dva obroka (ručak i večera). Doručak koji je uračunat u cijenu noćenja smatra se troškom noćenja i ne smatra se osiguranom prehranom. Smatrat će se da je osobi prehrana osigurana i ako je osiguran obrok (ručak i/ili večera):

- u cijeni kotizacije za prisustvovanja seminarima, stručnim savjetovanjima i slično
- u cijeni karte za putovanje brodom
- u cijeni zrakoplovne putničke karte, zbog prekida putovanja ili
- iz sredstava reprezentacije poslodavca.

RB.	Vrsta isplate	Neoporezivi primici
5.	Dnevnicu za službeno putovanja <i>per diem</i> koje se radnicima isplaćuju iz proračuna Europske unije radi obavljanja poslova njihovih radnih mjesta, a u svezi s djelatnosti poslodavca (čl.7.st.2.t.26. Pravilnika o porezu na dohodak)	do propisanog iznosa (objavljeno na www.tim4pin.hr)
6.	Pomorski dodatak (čl.7.st.2.t.23. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 250,00 kn
7.	Pomorski dodatak na brodovima međunarodne plovidbe (čl.7.st.2.t.24. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 400,00 kn
8.	Naknada za odvojeni život (čl.7.st.2.t.13. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 1.750,00 kn mjesečno
III. Otpremnina i darovi		
1.	Otpremnina (pri odlasku u mirovinu) (čl.7.st.2.t.14. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 8.000,00 kn
2.	Otpremnina zbog poslovno i osobno uvjetovanih otkaza ugovora o radu prema Zakonu o radu (čl.7.st.2.t.15. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 6.500,00 kn (za svaku navršenu godinu rada kod toga poslodavca)
3.	Otpremnina zbog ozljede na radu i profesionalne bolesti (čl.7.st.2.t.16. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 8.000,00 kn (za svaku navršenu godinu rada kod toga poslodavca)
4.	Dar djetetu do 15 godina starosti (koje je do 31. prosinca tekuće godine navršilo 15 godina starosti) (čl.7.st.2.t.18. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 600,00 kn godišnje
5.	Dar u naravi (čl.22.st.3.t.7. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 600,00 kn godišnje
6.	Godišnja prigodna nagrada (božićnica, naknada za godišnji odmor i sl.) (čl.7.st.2.t.5. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 3.000,00 kn godišnje (ukupno kod svih poslodavaca)
7.	Nagrade za radne rezultate i drugi oblici dodatnog nagrađivanja radnika (dodatna plaća, dodatak uz mjesečnu plaću i sl.) (čl.7.st.2.t.32. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 5.000,00 kn godišnje (ukupno kod svih poslodavaca)
8.	Naknade za podmirivanje troškova ugostiteljskih, turističkih i drugih usluga namijenjenih odmoru radnika prema propisima ministarstva nadležnog za turizam (čl.7.st.2.t.33. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 2.500,00 kn godišnje (ukupno kod svih poslodavaca)
9.	Novčane paušalne naknade za podmirivanje troškova prehrane radnika (čl.7.st.2.t.34. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 5.000,00 kn godišnje (ukupno kod svih poslodavaca)
10.	Troškovi prehrane radnika nastali za vrijeme radnog odnosa kod poslodavca na temelju vjerodostojne dokumentacije (čl.7.st.2.t.35. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 12.000,00 kn godišnje pod uvjetom da račun i obavljene usluge prehrane glase na poslodavca i da su podmireni bezgotovinskim putem. Neoporezivi primitak priznaje se za mjesec u kojem je usluga prehrane obavljena
11.	Troškovi smještaja radnika nastali za vrijeme radnog odnosa kod poslodavca na temelju vjerodostojne dokumentacije (čl.7.st.2.t.36. Pravilnika o porezu na dohodak)	do visine stvarnih izdataka podmirenih bezgotovinskim putem. Neoporezivi primitak priznaje se za mjesec u kojem je usluga smještaja obavljena, a ako se isplaćuje radniku, priznaje se u mjesecu isplate

RB.	Vrsta isplate	Neoporezivi primici
12.	Naknade za troškove redovne skrbi djece radnika isplaćene na račun radnika temeljem vjerodostojne dokumentacije ustanova predškolskog odgoja te drugih pravnih ili fizičkih osoba koje temeljem posebnih propisa i odluka nadležnog tijela skrbe o djetetu predškolske dobi (čl.7.st.2.t.37. Pravilnika o porezu na dohodak)	do visine stvarnih izdataka
IV. Potpore		
1.	Zbog invalidnosti zaposlenika (čl.7.st.2.t.1. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 2.500,00 kn godišnje
2.	U slučaju smrti zaposlenika (osim potpora koje poslodavci isplaćuju djeci radnika – one su neoporezive u ukupnom iznosu) (čl.7.st.2.t.2. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 7.500,00 kn
3.	Jednokratne potpore koje djeci u slučaju smrti roditelja isplaćuju ili daju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave na temelju svojih općih akata te pravne i fizičke osobe (čl.7.st.2.t.2. Pravilnika o porezu na dohodak)	u ukupnom iznosu isplate
4.	Jednokratne potpore u slučaju smrti člana uže obitelji radnika (bračnog druga, roditelja, roditelja bračnog druga, djece, drugih predaka i potomaka u izravnoj liniji, posvojene i udomljene djece i djece na skrbi te punoljetne osobe kojoj je porezni obveznik imenovan skrbnikom prema posebnom zakonu) (čl.7.st.2.t.3. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 3.000,00 kn
5.	Potpore zbog neprekidnog bolovanja radnika dužeg od 90 dana. Razdoblje bolovanja duže od 90 dana ne mora se odnositi na jednu kalendarsku godinu (čl.7.st.2.t.4. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 2.500,00 kn godišnje
6.	Potpore za novorođenčce (čl.7.st.2.t.25. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 10.000,00 kn
7.	Darovanje za zdravstvene potrebe (operativne zahvate, liječenja, nabavu lijekova i ortopedskih pomagala te troškove prijevoza i smještaja u zdravstvene ustanove), rješavanje kojih nije plaćeno obveznim, dopunskim, dodatnim i privatnim zdravstvenim osiguranjem niti na teret sredstava fizičke osobe, pod uvjetom da je darovanje, odnosno plaćanje nastalih izdataka za tu namjenu obavljeno na žiroračun primatelja dara ili zdravstvene ustanove te na temelju vjerodostojnih isprava. (čl.4.st.2. Pravilnika o porezu na dohodak)	u visini stvarnih izdataka za tu namjenu
8.	Udžbenici, radne bilježnice i bilježnice koje jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave daju učenicima osnovnih i srednjih škola na redovitom školovanju odnosno novčane naknade koje isplaćuju za te svrhe na temelju svojih općih akata i za koje su sredstva planirana u proračunima tih jedinica (čl.8.st.2.t.10. Zakona o porezu na dohodak ³)	u visini stvarnih izdataka za tu namjenu

RB.	Vrsta isplate	Neoporezivi primici
9.	Formalni i neformalni programi obrazovanja nezaposlenih osoba i drugih socijalno ugroženih skupina koje bez naplate organiziraju pravne i/ili fizičke osobe, a koji se financiraju iz državnog proračuna i/ili proračuna lokalne i područne (regionalne) samouprave i/ili iz fondova i programa Europske unije i drugih međunarodnih fondova (čl.8.st.2.t.11. Zakona o porezu na dohodak)	u visini stvarnih izdataka za tu namjenu
10.	Premije dobrovoljnog mirovinskog osiguranja koje poslodavac uplaćuje u korist svojeg radnika, uz njegov pristanak, tuzemnom dobrovoljnom mirovinskom fondu, koji je registriran u skladu s propisima koji uređuju dobrovoljno mirovinsko osiguranje (čl.9.st.1.t.18. Zakona o porezu na dohodak)	500,00 kn mjesečno, odnosno 6.000,00 kn godišnje
11.	Premije dodatnog i dopunskog zdravstvenog osiguranja na temelju vjerodostojne dokumentacije (čl.7.st.2.t.38. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 2.500,00 kn godišnje podmirene bezgotovinskim putem (ukupno kod svih poslodavaca)
12.	Potpore djetetu umrlog ili bivšeg radnika, kod kojeg je nastupio potpuni gubitak radne sposobnosti, za školovanje do 15. godine života odnosno do završetka osnovnoškolskog obrazovanja (čl.7.st.2.t.17. Pravilnika o porezu na dohodak)	1.750,00 kn mjesečno
13.	Sredstva koja se fizičkim osobama dodjeljuju iz fondova i programa EU po tijelima akreditiranim ⁴ u skladu s pravilima EU, za provedbu aktivnosti mobilnosti u okviru programa i fondova Europske unije, a u svrhe obrazovanja i stručnog usavršavanja za pokriće izdataka prijevoznih troškova, prehrane i smještaja te za realizaciju projektnih aktivnosti koje prijavljuju fizičke osobe (izdaci za najam prostora, osiguranje, opremu i materijale i drugo), a u skladu s financijskom uredbom Europske komisije (čl.5.st.12. Pravilnika o porezu na dohodak)	ukupan iznos primitaka
14.	Sredstva za pokriće troškova školovanja, usavršavanja i znanstvenih istraživanja, neovisno isplaćuje li navedene primitke poslodavac ili drugi isplatiatelj, ako se ti primici ne ostvaruju u okvirima provedbe aktivnosti mobilnosti te pod uvjetom da se ne smatraju izvorom dohotka, na temelju vjerodostojnih isprava (ugovor, izvješće, račun i drugo) (čl.5.st.13. Pravilnika o porezu na dohodak)	najviše u visini propisanih u skladu s posebnim propisima prema kojima se programi provode
15.	Naknade za pokriće izdataka prijevoznih troškova, prehrane, smještaja i drugih prihvatljivih troškova propisanih pravilima i propisima tijela Europske unije, koje se isplaćuju dugoročnim i kratkoročnim stručnjacima u skladu s međunarodnim ugovorom za vrijeme rada na projektu financiranom od strane Europske unije za provedbu programa tehničke pomoći Europske unije pod uvjetom da su osigurane vjerodostojne isprave (ugovor, izvješće, obračun i dr.) (čl.5.st.14. Pravilnika o porezu na dohodak)	najviše u visini propisanoj pravilima i propisima tijela Europske unije prema kojima se projekti provode

³ Zakon o porezu na dohodak (NN, br. 115/16, 106/18, 121/19, 32/20 i 38/20).

⁴ Agencija za mobilnost i programe EU.

RB.	Vrsta isplate	Neoporezivi primici
V. Nagrade zaposlenicima		
1.	Za navršenih: <ul style="list-style-type: none"> • 10 godina radnog staža • 15 godina radnog staža • 20 godina radnog staža • 25 godina radnog staža • 30 godina radnog staža • 35 godina radnog staža • 40 godina radnog staža i svakih narednih 5 godina (čl.7.st.2.t.6.-12. Pravilnika o porezu na dohodak)	do 1.500,00 kn do 2.000,00 kn do 2.500,00 kn do 3.000,00 kn do 3.500,00 kn do 4.000,00 kn do 5.000,00 kn
VI. Stipendije		
1.	Stipendije (učenicima srednjih škola i redovnim studentima) (čl.6.st.1.t.4. Pravilnika o porezu na dohodak)	1.750,00 kn mjesečno
2.	Stipendija koja se dodjeljuje studentima za izvrsna postignuća, a koje se dodjeljuju temeljem javnih natječaja kojima mogu pristupiti svi studenti pod jednakim uvjetima (čl.6.st.1.t.5. Pravilnika o porezu na dohodak)	4.000,00 kn mjesečno
3.	Stipendije studentima izabranima na javnim natječajima kojima mogu pristupiti svi studenti pod jednakim uvjetima, za redovito školovanje na visokim učilištima koje isplaćuju, odnosno dodjeljuju zaklade, fondacije, ustanove i druge institucije, registrirane u Republici Hrvatskoj za odgojno-obrazovne ili znanstvenoistraživačke svrhe, koje djeluju u skladu s posebnim propisima i osnovane su s namjenom stipendiranja (čl.9.st.1.t.19. Zakona o porezu na dohodak)	u ukupnom iznosu isplate
VII. Stipendije, nagrade i naknade športašima		
1.	Športske stipendije, koje se prema posebnim propisima isplaćuju športašima za njihovo športsko usavršavanje (čl.6.st.1.t.6. Pravilnika o porezu na dohodak)	1.750,00 kn mjesečno
2.	Naknade športašima amaterima, prema posebnim propisima (čl.6.st.1.t.8. Pravilnika o porezu na dohodak)	1.750,00 kn mjesečno
3.	Nagrade za športska ostvarenja ⁵ (čl.6.st.1.t.7. Pravilnika o porezu na dohodak)	20.000,00 kn godišnje
VIII. Primici učenika i studenata		
1.	Primici po posebnim propisima učenika i studenata na školovanju za rad preko učeničkih i studentskih udruga (čl.6.st.1.t.2. Pravilnika o porezu na dohodak)	15.000,00 kn godišnje
2.	Nagrade učenicima za vrijeme praktičnog rada i naukovanja i naknade učenicima za vrijeme dualnog obrazovanja (čl.6.st.1.t.1. Pravilnika o porezu na dohodak)	1.750,00 kn mjesečno

1.1. Isplate zaposlenicima

Iznose naknada, potpora i nagrada iz tablice 1. poslodavac može isplatiti neoporezivo samo zaposlenicima, bez obveze obračuna poreza i doprinosa. Ako isplatitelj isplaćuje na ime naknada, potpora i nagrada veće iznose zaposlenicima, razlika se pribraja plaći u tom mjesecu, obračunavaju

se doprinosi te porez na dohodak i prizrez (čl. 21. Zakona o porezu na dohodak).

Oporezivim primicima po osnovi nesamostalnog rada ne smatraju se voda te topli i hladni napitci (osim napitaka koji u sebi sadrže alkohol), a koje poslodavac na svoj teret omogućuje radnicima za vrijeme radnog vremena.⁶

1.2. Isplate osobama koje nisu u radnom odnosu

Ako se prethodno navedeni iznosi isplaćuju osobama koje nisu u radnom odnosu, ukupno isplaćeni iznos smatra se drugim dohotkom.

Iznimka su neprofitne organizacije i proračunski korisnici. Osobama koje nisu u radnom odnosu neprofitne organizacije i proračunski korisnici mogu neoporezivo isplaćivati:

- Naknade troškova službenog putovanja (troškovi prijevoza, noćenja i dnevnica) i troškove korištenja osobnog automobila u službene svrhe, ako obavljaju poslove za potrebe tih organizacija i ako do trenutka isplate navedenih primitaka u istom poreznom razdoblju nisu ostvarile dohodak po osnovi nesamostalnog rada ili drugi dohodak u neprofitnim organizacijama uz naknadu, a do propisanog iznosa, prema članku 9., stavku 1., točki 11. Zakona o porezu na dohodak i članku 6., stavcima 7. i 8. Pravilnika o porezu na dohodak.
- Troškove noćenja i prijevoza na službenom putovanju osobama koje **primaju naknadu**, ali pod uvjetom da račun za noćenje i prijevoz glase na neprofitnu organizaciju ili proračunskog korisnika, prema članku 9., stavku 1., točki 12. Zakona o porezu na dohodak.
- Naknade za korištenje privatnog automobila u službene svrhe do 2,00 kune po prijeđenom kilometru koje se isplaćuju osobama s invaliditetom koje, u skladu s propisom kojim je uređen znak pristupačnosti u trenutku odlaska na službeni put, imaju pravo na znak pristupačnosti.

2. Naknade korisnika državnog proračuna

2.1. Osnovica za obračun naknada, potpora i otpremnina za mirovinu za korisnike državnog proračuna

Temeljem članka 37. Zakona o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2022. godinu (NN, br. 140/21), osnovica za obračun naknada i drugih primanja na temelju posebnih propisa (tzv. **proračunska osnovica**) u 2022. godini iznosi **3.326,00 kn**.

⁵ Pravilnik o mjerilima za dodjelu nagrada sportašima za sportska ostvarenja (NN, br. 46/14 i 9/17).

⁶ Članak 7. stavak 41. Pravilnika o porezu na dohodak.

2.2. Materijalna prava prema kolektivnim ugovorima za državne i javne službenike i namještenike

Tablica 2. Pregled materijalnih prava u 2022. godini

Materijalno pravo	Državni službenici i namještenici*	Službenici i namještenici u javnim službama**
Dnevnica za službeni put u zemlji	200,00 kn	200,00 kn
Dodatak za rad na terenu	200,00 kn	200,00 kn
Osnovica za isplatu jubilarne nagrade	1.800,00 kn	1.800,00 kn
Regres za korištenje godišnjeg odmora	1.500,00 kn	1.500,00 kn
Godišnja nagrada za božićne blagdane (božićnica)	1.500,00 kn	1.500,00 kn
Dar djetetu u prigodi Dana sv. Nikole	600,00 kn	600,00 kn
Naknada za odvojeni život od obitelji***	1.000,00 kn	
Otpremnina prilikom odlaska u mirovinu	dvije osnovice za izračun plaće koje će biti važeće na zadnji dan rada u državnoj službi prije odlaska službenika i namještenika u mirovinu	dvije osnovice za izračun plaće koje će biti važeće na zadnji dan rada u javnoj službi prije odlaska službenika i namještenika u mirovinu

* Članak 109. Kolektivnog ugovora za državne službenike i namještenike (NN, br. 112/17, 12/18, 2/19 i 119/19 i 66/20): Ugovorne strane su suglasne, ako Vlada sa sindikatima javnih službi, ugovori materijalna prava povoljnije od ugovoreni za državne službenike i namještenike, jednako će se primijeniti i na državne službenike i namještenike.

** Temeljni kolektivni ugovor za službenike i namještenike u javnim službama (NN, br. 128/17, 47/18, 2/19, 123/19 i 66/20).

*** Naknada za odvojeni život za službenike i namještenike u javnim službama uredit će se granskim kolektivnim ugovorima (članak 65.).

Temeljem Odluke o materijalnim i nematerijalnim pravima, drugim naknadama te visini osnovice za obračun plaće državnih službenika i namještenika (NN, br. 16/22) sva materijalna i nematerijalna prava koja su državni službenici i namještenici iz rada i po osnovi rada ostvarivali temeljem Kolektivnog ugovora za državne službenike i namještenike priznavat će se i primjenjivati u istom opsegu i nakon isteka produžene primjene pravnih pravila sadržanih u Kolektivnom ugovoru. Materijalna prava i druge naknade, ugovorene Kolektivnim ugovorom isplaćivat će se, nakon isteka produžene primjene pravnih pravila sadržanih u Kolektivnom ugovoru, u visini i na način na koji su ugovorene.

Temeljem Odluke o materijalnim i nematerijalnim pravima, drugim naknadama te visini osnovice za obračun plaće službenika i namještenika u javnim službama (NN, br. 23/22) sva materijalna i nematerijalna prava koja su službenici i namještenici u javnim službama ostvarili iz rada i po osnovi rada temeljem Temelnog kolektivnog ugovora za službenike i namještenike u javnim službama priznavat će se i primjenjivati u istom opsegu i nakon isteka produžene primjene pravnih pravila sadržanih u Temeljnog kolektivnom ugovoru. Materijalna prava i druge naknade, ugovorene Temeljnog kolektivnim ugovorom isplaćivat će

se, nakon isteka produžene primjene pravnih pravila sadržanih u Temeljnog kolektivnom ugovoru, u visini i na način na koji su ugovorene.

2.3. Jubilarna nagrada

Tablica 3. Iznosi jubilarnih nagrada u 2022. godini prema kolektivnim ugovorima

Godine neprekidne službe/rada u državnim tijelima i jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave	Osnovica u državnim i javnim službama: 1.800,00 kn*	Neoporezivi iznosi jubilarnih nagrada
1	2	3
5	1.800	Oporezivo u cijelosti
10	2.250	1.500
15	2.700	2.000
20	3.150	2.500
25	3.600	3.000
30	4.500	3.500
35	5.400	4.000
40	7.200	5.000
45	9.000	5.000

* Za državne službenike i namještenike sukladno članku 56. Kolektivnog ugovora za državne službenike i namještenike, a za službenike i namještenike u javnim službama sukladno članku 68. Temelnog kolektivnog ugovora za službenike i namještenike u javnim službama.

2.4. Dnevnice u zemlji

Prema Odluci o visini dnevnice za službeno putovanje u zemlji i visini naknada za državne dužnosnike, suce i druge pravosudne dužnosnike te ostale zaposlene, koji se financiraju iz sredstava državnog proračuna, a čija prava nisu uređena kolektivnim ugovorima (NN, br. 117/12), proračunskim korisnicima i izvanproračunskim fondovima, isplaćuju se iznosi naknada prikazani u tablici 4. Prema članku 8. stavku 3. Zakona o plaćama sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika (NN, br. 10/99 – 16/19) suci i pravosudni dužnosnici imaju pravo na dnevnicu u visini određenoj za službenike u pravosudnom tijelu (200,00 kn dnevno).

Tablica 4. Visina naknada za državne dužnosnike, suce i druge pravosudne dužnosnike te ostale zaposlene, koji se financiraju iz sredstava državnog proračuna, a čija prava nisu uređena kolektivnim ugovorima⁷

Vrsta naknade	Iznos
Dnevnice za službeni put u zemlji	150,00 kn dnevno
Troškovi noćenja	prema priloženom računu
Naknada troškova za korištenje privatnog automobila u službene svrhe	2,00 kn po prijeđenom kilometru
Terenski dodatak	150,00 kn dnevno
Naknada za odvojeni život od obitelji	1.000,00 mjesečno
Naknada za odvojeni život kada je osiguran smještaj na teret proračuna	500,00 kn mjesečno

⁷ Odluka o visini dnevnice za službeno putovanje u zemlji i visini naknade za državne dužnosnike, suce i druge pravosudne dužnosnike, te ostale zaposlene koji se financiraju iz sredstava državnog proračuna, a čija prava nisu uređena kolektivnim ugovorima (NN, br. 117/12).

2.5. Dnevnice za inozemstvo

Odlukom o visini dnevnice za službeno putovanje u inozemstvo za korisnike koji se financiraju iz sredstava državnog proračuna (NN, br. 8/06), a u skladu s člankom 7., stavkom 2., točkama 21. i 22. Pravilnika o porezu na dohodak propisan je neoporezivi iznos dnevnica za službeni put u inozemstvo (visina dnevnica po državama objavljena je na www.tim4pin.hr).

Sukladno članku 7. stavcima 18. i 19. Pravilnika o porezu na dohodak⁸, ako se za službeno putovanje u inozemstvo koristi zračni prijevoz, inozemna dnevnicna se obračunava dva sata prije vremena predviđenog polijetanja zrakoplova iz posljednje zračne luke u Republici Hrvatskoj do vremena dolaska zrakoplova u prvu zračnu luku u Republici Hrvatskoj. Ako se za službeno putovanje u inozemstvo koristi brod, dnevnicna se obračunava od sata polaska broda iz posljednjeg pristaništa u Republici Hrvatskoj do sata povratka broda u prvo pristanište u Republici Hrvatskoj. Za svako zadržavanje, odnosno proputovanje kroz stranu državu koje traje duže od 12 sati obračunava se dnevnicna za tu stranu državu, a svako zadržavanje u stranoj državi kraće od 12 sati, obračunava se u vrijeme provedeno u idućoj državi u kojoj se provelo više od 12 sati. Ako je ukupno na putovanju osoba provela više od osam, odnosno više od 12 sati, a u inozemstvu manje od osam sati, tada se isplaćuje pripadajuća tuzemna dnevnicna, uzevši u obzir ukupan broj sati provedenih na putovanju u tuzemstvu i inozemstvu.

3. Plaće

3.1. Osobni odbitak ili neoporezivi dio dohotka⁹

Osnovni osobni odbitak i dijelovi osobnog odbitka za uzdržavane članove uže obitelji i djecu te invalidnost/tjelesno oštećenje izračunavaju se primjenom propisanih koeficijenata na osnovicu osobnog odbitka koja iznosi 2.500,00 kuna. Osnovni osobni odbitak iznosi 4.000,00 kuna (koeficijent 1,6 osnovice osobnog odbitka).

Tablica 5. Uvećanje osobnog odbitka za uzdržavane članove uže obitelji i djecu te invalidnost/tjelesno oštećenje

R. br.	Osnova za uvećanje osnovnog osobnog odbitka	Koeficijent	Mjesečni iznos
1.	Uzdržavani članovi uže obitelji ¹⁰	0,7	1.750,00
2.	Prvo uzdržavano dijete	0,7	1.750,00
3.	Drugo uzdržavano dijete	1,0	2.500,00

⁸ Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o porezu na dohodak (NN, br. 128/17).

⁹ Članak 14. Zakona o porezu na dohodak.

¹⁰ Sukladno članku 14. od 1. siječnja 2019. uzdržanim članovima uže obitelji smatraju se braćni drug, roditelji poreznog obveznika, maćeha odnosno očusi koje punoljetno pastorče uzdržava, djeca nakon prvog zaposlenja te punoljetne osobe kojima je porezni obveznik imenovan skrbnikom prema posebnom zakonu, dok se djecom smatraju djeca koju roditelji, maćeha odnosno očusi, posvojitelji, udomitelji i skrbnici uzdržavaju. Djecom se smatraju i djeca nakon završetka redovnog školovanja do prvog zapošljavanja.

R. br.	Osnova za uvećanje osnovnog osobnog odbitka	Koeficijent	Mjesečni iznos
4.	Treće uzdržavano dijete	1,4	3.500,00
5.	Četvrto uzdržavano dijete	1,9	4.750,00
6.	Peto uzdržavano dijete	2,5	6.250,00
7.	Šesto uzdržavano dijete	3,2	8.000,00
8.	Sedmo uzdržavano dijete	4,0	10.000,00
9.	Osmo uzdržavano dijete	4,9	12.250,00
10.	Deveto uzdržavano dijete	5,9	14.750,00
11.	Za svako daljnje uzdržavano dijete koeficijent osnovnoga osobnog odbitka progresivno se uvećava se za 1,1 ... više u odnosu prema koeficijentu za prethodno dijete		
12.	Invalidnost poreznog obveznika, svakog uzdržavanog člana uže obitelji i svakog uzdržavanog djeteta	0,4	1.000,00
13.	Invalidnost utvrđena po jednoj osnovi 100% i/ili korištenje, na temelju posebnih propisa, prava na doplatu za pomoć i njegu poreznog obveznika odnosno prava na osobnu invalidninu, svakog uzdržavanog člana uže obitelji i svakog uzdržavanog djeteta. Korištenje uvećanja osnovnog osobnog odbitka po ovoj osnovi isključuje korištenje uvećanja osnovnog osobnog odbitka iz r. br. 12.	1,5	3.750,00

3.2. Utvrđivanje predujma poreza na dohodak od nesamostalnog rada¹¹

Predujam poreza na dohodak od nesamostalnog rada obračunava se od porezne osnovice koju čini iznos svih primitaka od nesamostalnog rada ostvarenih tijekom jednog mjeseca, umanjen za uplaćene doprinose za obvezna osiguranja iz primitka ili doprinose za mirovinska osiguranja i za iznos mjesečnog osobnog odbitka, a na temelju porezne kartice.

Predujam poreza na dohodak od nesamostalnog rada obračunava se po stopi od 20% od mjesečne porezne osnovice do visine 30.000,00 kuna te po stopi od 30% na poreznu osnovicu iznad 30.000,00 kuna¹².

3.3. Doprinosi

3.3.1. Osnovice za obračun doprinosa u 2022. godini

Doprinosi se obračunavaju prema stvarno isplaćenoj plaći, koja ne može biti manja od minimalne plaće. **Prema Uredbi o visini minimalne plaće (NN, br. 119/20), minimalna plaća za razdoblje od 1. siječnja 2021. do 31. prosinca 2021. godine iznosi 4.250,00 kn bruto. U 2022. ova Uredba primjenjuje se na plaću za prosinac 2021. koja se uobičajeno isplaćuje u siječnju 2022. godine. Uredba se primjenjuje počevši od plaće za siječanj 2022. koja se uobičajeno isplaćuje u veljači 2022. godine.**

Najniža mjesečna osnovica¹³

Ako je iznos isplaćene plaće (ili naknade bolovanja) manji od najniže osnovice za obračun doprinosa, tada doprinose

¹¹ Članak 24. Zakona o porezu na dohodak.

¹² Čl. 19. Zakona o porezu na dohodak.

¹³ Prosječni iznos mjesečne plaće (bruto) isplaćene po jednom zaposlenom kod pravnih osoba u Republici Hrvatskoj u razdoblju siječanj – kolovoz prethodne godine, koju objavljuje Državni zavod za statistiku, pomnožen s koeficijentom 0,38.

treba obračunati na iznos **najniže mjesečne osnovice, koja za 2021. godinu iznosi 3.624,06 kn**¹⁴.

Najviša mjesečna osnovica

Najviša mjesečna osnovica iznosi **57.222,00 kn**. Na iznos plaće koja je veća od najviše mjesečne osnovice ne obračunava se doprinos za mirovinsko osiguranje (I. i II. stup), ali samo kod obračunavanja mjesečne plaće za određeni mjesec. Kod isplate bonusa, naknada, nagrada i otpremnina, doprinos za mirovinsko osiguranje (I. i II. stup) obračunava se na ukupan bruto iznos isplate.

Najviša godišnja osnovica

Najviša godišnja osnovica iznosi **686.664,00 kn** i primjenjuje se samo za doprinos za mirovinsko osiguranje za I. stup.

3.3.2. Stope doprinosa iz plaće i na plaću

Sukladno članku 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima¹⁵ (NN, br. 106/18), obveznim osiguranjima smatraju se:

1. obvezno mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti,
2. obvezno mirovinsko osiguranje za starost na temelju individualne kapitalizirane štednje,
3. obvezno zdravstveno osiguranje i obvezno zdravstveno osiguranje za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti.

Tablica 6. Doprinosi iz plaće i na plaću

Doprinosi iz plaće	Stope za redovnu plaću 2022.	Stope za minimalnu plaću 2022.
• Za mirovinsko osiguranje	20 %	20 %
• I. stup	15 %	15 %
• II. stup	5 %	5 %
Doprinosi na plaću	Stope za redovnu plaću 2022.	Stope za minimalnu plaću 2022.
• Za zdravstveno osiguranje	16,5 %	12,375 %

Od 1. siječnja 2015. poslodavci koji zapošljavaju 20 i više radnika, ako nemaju 2% zaposlenih osoba koje se prema posebnim propisima smatraju osobama s invaliditetom¹⁶, plaćaju posebnu novčanu naknadu čija se osnovica utvrđuje kao umnožak **broja osoba s invaliditetom**, koje je obveznik bio dužan zaposliti i iznosa minimalne plaće za razdoblje za koje se obveza odnosi, a visina naknade obračunavala se po stopi od 30% zaključno s 29. veljače 2020.,

a od 1. ožujka 2020. po stopi od 20%¹⁷. Za 2021. mjesečna naknada iznosi 850,00 kn (4.250,00 x 20%) , a za 2022. godinu 937,50 kn.

Sukladno točki III: Odluke o namjeni korištenja sredstava i odgodi plaćanja novčane naknade zbog neispunjenja obveze kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom (NN 36/20) odgođena je obveza plaćanja novčane naknade poslodavcima obveznicima kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom koja je nastala za mjesec ožujak, travanj i svibanj 2020. godine, uz mogućnost odgode plaćanja obveza koje su nastale u naredna 3 mjeseca. Odgođene obveze mogu se podmiriti obročnom otplatom u roku od 24 mjeseca od dana dospelosti obveze. Za vrijeme trajanja odgode plaćanja i obročne otplate ne obračunavaju se kamate i ne teče zastara.

Poslodavac je obavezan **na plaće radnika, kojima se staž računa s povećanim trajanjem**, uplatiti i povećani doprinos za mirovinsko osiguranje na bruto plaću radnika, prema stopama prikazanim u tablici 7.

Tablica 7. Staž osiguranja s povećanim trajanjem¹⁸

Za 12 mj. staža priznaje se	Ukupna stopa doprinosa	Stope doprinosa za radnike u I. stupu	Stope doprinosa za radnike u II. stupu
14 mjeseci	4,86 %	3,61 %	1,25 %
15 mjeseci	7,84 %	5,83 %	2,01 %
16 mjeseci	11,28 %	8,39 %	2,89 %
18 mjeseci	17,58 %	13,07 %	4,51 %

3.3.3. Posebni doprinos za zdravstvenu zaštitu u inozemstvu

Posebni doprinos za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu plaćaju poslodavci i isplatelji drugog dohotka (čl. 188. Zakona o doprinosima, NN, br. 84/08, 152/08, 94/09, 18/11, 22/12, 144/12, 148/13, 41/14, 143/14, 115/16 i 106/18) za vrijeme izaslanja, službenog boravka ili službenog puta u inozemstvu. Doprinos se ne plaća za službena putovanja, boravak ili izaslanje u:

Države članice Europske unije (od 1.7.2013.)

- **Države s kojima je međunarodnim ugovorom o socijalnom osiguranju uređeno pitanje korištenja zdravstvene zaštite u inozemstvu** (Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Makedonija, Srbija, Turska - od 19.12.2013.)
- **Države članice Europskog gospodarskog prostora** (Norveška, Island i Lihtenštajn – od 12.04.2014.)
- **Švicarsku konfederaciju** (od 01.01.2017.)

¹⁴ Sukladno Naredbi o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2022. godinu (NN, br. 127/21).

¹⁵ Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima primjenjuje se počevši od obračuna plaće za siječanj 2019.

¹⁶ Sukladno članku 4.a Pravilnika o utvrđivanju kvote za zapošljavanje osoba s invaliditetom (NN, 75/18, 120/18, 37/20 i 145/20) obveza kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom ne odnosi se na: predstavništva stranih osoba, strana diplomatska i konzularna predstavništva, integrativne radionice i zaštitne radionice, poslodavce u sektoru proizvodnje tekstila, odjeće, kože, drva i namještaja te novoosnovane poslodavce u razdoblju od 24 mjeseca od dana upisa u odgovarajući registar odnosno dana ustrojavanja prema posebnom propisu.

¹⁷ Članak 10. Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (NN, br. 157/13, 152/14, 39/18 i 32/20).

¹⁸ Sukladno čl. 13., st. 1., t. 3., te čl. 17, st. 1., t. 2. Zakona o doprinosima (NN, br. 84/08, 152/08, 94/09, 18/11, 22/12, 144/12, 148/13, 41/14, 143/14, 115/16 i 106/18).

Tablica 8. Osnovica i stopa za obračun posebnog doprinosa za zdravstvenu zaštitu u inozemstvu za cijeli mjesec¹⁹

Osnovica za obračun doprinosa u 2022. godini ²⁰	3.624,06
Stopa	20 %
Iznos doprinosa	724,81

Tablica 9. Dnevne osnovice i obveze za različit broj kalendarskih dana u mjesecu za uplatu posebnog doprinosa za zdravstvenu zaštitu u inozemstvu

	Broj dana u mjesecu		
	28	30	31
Dnevna osnovica u kn	129,43	120,80	116,91
Dnevna obveza u kn	25,89	24,16	23,38

Obveza uplate ovog doprinosa je do 15. dana u mjesecu za prethodni mjesec, na račun

Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje

HR6510010051550100001

poziv na broj: HR68 8508 – OIB isplatitelja doprinosa – oznaka izvješća JOPPD (GGXXX)

Ako radnik **boravi u inozemstvu dulje od 30 dana neprekidno** (radi obrazovanja, stručnog usavršavanja i sl.), tada se poseban doprinos za zdravstveno osiguranje plaća po stopi od 10 % na ugovorenu plaću u zemlji za jednake ili slične poslove u zemlji.

3.3.4. Oslobođenje od plaćanja doprinosa na plaću

Prema **Zakonu o doprinosima** (NN, br. 84/08 do 106/18):

- Poslodavci koji zaposle radnika kojemu je to prvo zaposlenje, uz uvjet da radnik u trenutku zaposlenja nema evidentiran mirovinski staž, oslobođeni su 1 godinu plaćanja doprinosa na plaću** (čl. 20., st. 2. i 3. Zakona).
- Poslodavci su oslobođeni do 5 godina plaćanja doprinosa na osnovicu, ako su 1. siječnja 2015. ili kasnije sklopili ugovor o radu na neodređeno vrijeme s osobom koja u trenutku sklapanja tog ugovora ima manje od 30 godina života** uz uvjet da radnik nije prethodno bio zaposlen kod tog poslodavca na neodređeno vrijeme (čl. 20., st. 4. i 5. i čl. 7. t. 54. Zakona).

Prema članku 106. Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji (NN, br. 121/17 i 98/19) poslodavac koji zaposli na neodređeno vrijeme dijete smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata ili dijete nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata starije od 29 godina, oslobađa se plaćanja doprinosa na plaću tih radnika u razdoblju do pet godina od zaključenja ugovora o radu na neodređeno

¹⁹ Sukladno čl. 14., st. 3. Zakona o doprinosima (NN, br. 84/08, 152/08, 94/09, 18/11, 22/12, 144/12, 148/13, 26/14, 30/14, 41/14, 143/14, 115/16 i 106/18): Iznimno od odredbe stavka 1. točke 2. ovoga članka, za osiguranu osobu koja boravi u inozemstvu na službenom putu, posebni doprinos za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu obračunava se po stopi od 20 %.

²⁰ Naredba o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2022. godinu (NN, br. 127/21).

no vrijeme, uz uvjet da s tim osobama nije prethodno već imao zaključen ugovor o radu na neodređeno vrijeme.

3.4. Osnovice za obračun plaća u državnim i javnim službama za 2022. godinu

Tablica 10. Pregled osnovica za obračun plaća u državnim i javnim službama za 2022. godinu

	Bruto osnovica (Od 01. svibnja 2022. u najavi je povećanje osnovice za 4%)	Propis
Državni službenici i namještenici	Od 1. siječnja 2021. 6.044,51kn	Kolektivni ugovor za državne službenike i namještenike (NN 112/17, 12/18, 2/19 i 119/19) Dodatak III. Kolektivnom ugovoru za državne službenike i namještenike (NN, br. 66/20) Odluka o materijalnim i nematerijalnim pravima, drugim naknadama te visini osnovice za obračun plaće državnih službenika i namještenika (NN, br. 16/22)
Javne službe	Od 1. siječnja 2021. 6.044,51kn	Temeljni kolektivni ugovor za službenike i namještenike u javnim službama (NN, br. 128/17, 47/18, 2/19, 123/19) Dodatak II. Temeljnem kolektivnom ugovoru za službenike i namještenike u javnim službama (NN, br. 66/20)
Državni dužnosnici	3.890,00 kn	Odluka o visini osnovice za obračun plaće državnih dužnosnika (NN, br. 151/14), primjenjuje se počevši s plaćom za prosinac 2014., koja je isplaćena u siječnju 2015. godine.
Suci i drugi nositelji pravosudnih dužnosti	4.710,595 kn od 1. ožujka 2019.	Zakon o izmjeni Zakona o plaćama sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika (NN 16/19)

3.5. Minimalna plaća

Minimalna plaća je najniža plaća za rad radnika u punom radnom vremenu. **Uredbom o visini minimalne plaće** (NN, br. 117/21) utvrđena je minimalna plaća za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2022. u bruto iznosu od **4.687,50** kuna. Primjenjuje se od 1. siječnja 2022. za plaću za siječanj koja se uobičajeno isplaćuje u veljači 2022.

Tablica 11. Iznos minimalne plaće

Razdoblje	Bruto iznos minimalne plaće za puno radno vrijeme	Objavljeno u NN, br.
od 1.6.2011. do 31.5.2012.	2.814,00	58/11 i 60/11 – ispr.
od 1.6.2012. do 31.5.2013.	2.814,00	60/12
od 1.6.2013. do 31.12.2013.	2.984,78	51/13
od 1.1.2014. do 31.12.2014.	3.017,61	156/13
od 1.1.2015. do 31.12.2015.	3.029,55	151/14
od 1.1.2016. do 31.12.2016.	3.120,00	140/15
od 1.1.2017. do 31.12.2017.	3.276,00	115/16
od 1.1.2018. do 31.12.2018.	3.439,80	122/17
od 1.1.2019. do 31.12.2019.	3.750,00	109/18
od 1.1.2020. do 31.12.2020.	4.062,51	106/19
od 1.1.2021. do 31.12.2021.	4.250,00	119/20
od 1.1.2022. do 31.12.2022.	4.687,50 (neto 3.750,00)	117/21

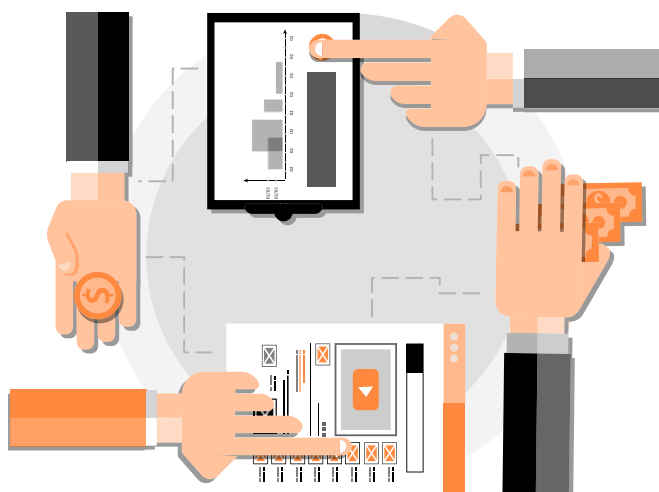
3.6. Koeficijenti za preračunavanje neto plaće u bruto plaću bez utjecaja osobnog odbitka

Tablica 12. Pregled koeficijenata za preračunavanje neto plaće u bruto plaću bez utjecaja osobnog odbitka

Stopa prireza	Doprinos za mirovinsko osiguranje = 20 %	
	Stopa poreza	
	20 %	30 %
0,00	1,562500	1,785714
1,00	1,566416	1,793400
2,00	1,570352	1,801153
3,00	1,574307	1,808973
4,00	1,578283	1,816860
5,00	1,582278	1,824818
6,00	1,586294	1,832845
6,25	1,587302	1,834862
6,50	1,588310	1,836885
7,00	1,590331	1,840943
7,50	1,592357	1,845018
8,00	1,594388	1,849112
9,00	1,598465	1,857355
10,00	1,602564	1,865672
12,00	1,610825	1,882530
13,00	1,614987	1,891074
14,00	1,619171	1,899696
15,00	1,623377	1,908397
18,00	1,636126	1,934985

4. Naknada plaće zbog bolovanja i druge nesposobnosti za rad

Za prva 42 kalendarska dana bolovanja, odnosno sedam dana za invalida rada, naknadu isplaćuje poslodavac na svoj teret u visini utvrđenoj kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu, uz obvezu obračunavanja i plaćanja doprinosa iz plaće i na plaću, te poreza na dohodak i prireza. Sukladno Zakonu o obveznom zdravstvenom osiguranju (NN, br. 80/13, 137/13 i 98/19), Zakonu o roditeljskim i roditeljskim potporama (NN, br.85/08, 110/08, 34/11, 54/13, 152/14, 59/17 i 37/20) u tablici 13., dan je pregled osnovica i naknada po vrstama bolovanja i isplatiteljima, kada su zadovoljeni uvjeti prethodnog osiguranja, a isplaćuju se na teret Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje i državnog proračuna.

Tablica 13. Pregled osnovica i naknada po vrstama bolovanja na teret Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje i državnog proračuna

RB	Privremena nesposobnost za rad	Isplaćuje/na teret	Osnovica za naknadu		Visina naknade kod isplata prema stupcu 4
			Isplaćene barem dvije ili više plaća	Isplaćena jedna ili niti jedna plaća (kn)	
1	2	3	4	5	6
1.	Privremena nesposobnost za rad zbog bolesti – od 43. dana , odnosno od 8. dana za invalide rada	Isplaćuje poslodavac na teret HZZO-a	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 831,50	70 % / 80 % / od osnovice, ne više od 4.257,28
2.	Njega oboljelog supružnika ili djeteta starijeg od tri godine – od prvog dana	Isplaćuje poslodavac na teret HZZO-a	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 831,50	70 % / 80 % / od osnovice, ne više od 4.257,28
3.	Za njegu oboljelog djeteta do tri godine života – od prvog dana	Isplaćuje poslodavac na teret HZZO-a	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 831,50	100 % od osnovice, ne više od 4.257,28
4.	Privremena nesposobnost za rad zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti – od prvog dana	Isplaćuje poslodavac na teret HZZO-a	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 831,50	100 % od osnovice, bez ograničenja
5.	Kada je radnik određen za pratitelja bolesnika	Isplaćuje poslodavac na teret HZZO-a	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 831,50	70 % od osnovice, ne više od 4.257,28
6.	Izoliran kao kliconoša ili zbog pojave zaraze, nesposoban za rad zbog transplantacije organa u korist druge osobe – od prvog dana	Isplaćuje poslodavac na teret HZZO-a	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 831,50	100 % od osnovice, ne više od 4.257,28
7.	Komplikacije u vezi s trudnoćom i porođajem – od prvog dana	Isplaćuje HZZO na svoj teret	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 831,50	100 % od osnovice, ne više od 4.257,28
8.	Rodiljni dopust* , do 6 mjeseci djetetova života – od prvog dana	Isplaćuje HZZO na svoj teret	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najniža osnovica: 2.328,20	100 % od osnovice, bez ograničenja

* Prema čl. 24., st. 7. Zakona o roditeljskim i roditeljskim potporama (NN, br. 85/08, 110/08, 34/11, 54/13, 152/14, 59/17 i 37/20), zaposleni ili samozaposleni roditelj, koji ne ispunjava uvjet staža osiguranja u trajanju od najmanje 9 mjeseci neprekidno ili 12 mjeseci s prekidima u posljednje dvije godine, za vrijeme korištenja roditeljskog dopusta ima pravo na naknadu, koja od 1. srpnja 2017. iznosi 2.328,20 kn (70% proračunske osnovice).

RB	Privremena nesposobnost za rad	Isplaćuje/ na teret	Osnovica za naknadu		Visina naknade kod isplate prema stupcu 4
			Isplaćene barem dvije ili više plaća	Isplaćena jedna ili niti jedna plaća (kn)	
1	2	3	4	5	6
9.	Roditeljski dopust: od 6 mjeseci do 1 godine	Isplaćuje HZZO na teret proračuna	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 2.328,20	100 % osnovice, ali ne više od 170 % proračunske osnovice = 5.654,20
10.	Roditeljski dopust: Od 12 mjeseci do 30 mjeseci za blizance, treće i svako sljedeće dijete Od 1. godine do iskorištenosti (30 mjeseci)	Isplaćuje HZZO na teret proračuna	Prosječna plaća isplaćena posljednjih 6 mj. prije mjeseca odlaska na bolovanje	Najmanje 2.328,20	Ne više od 70% proračunske osnovice = 2.328,20
11.	Stanka za dojenje djeteta	Isplaćuje HZZO na teret proračuna	-	-	Od osnovice 3.326,00 kn ovisno o broju sati korištenja stanke
12.	Prenatalni pregled (slobodan dan)	Poslodavac na svoj teret	Redovna plaća		100 %

Naknada na teret HZZO-a isplaćuje se u visini od:

70 % – za prvih šest mjeseci neprekidnog bolovanja.

80 % – od prvog dana nakon isteka šest mjeseci do 18 mjeseci.

50 % zadnje isplaćene naknade plaće – nakon isteka 18 mjeseci neprekidnog bolovanja do tri godine.

Zaposlenicima koji su na neprekidnom bolovanju duljem od 18 mjeseci zbog liječenja zloćudnih bolesti i u drugim slučajevima iz članka 52., stavka 3. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju (NN, br. 80/13, 137/13 i 98/19), naknada plaće neće se umanjivati na 50 %.

Uvjet za isplatu naknade: Prethodno osiguranje – najmanje devet mjeseci neprekidno ili 12 mjeseci s prekidima u posljednje dvije godine (čl. 56. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju). **Ako nije ispunjen uvjet:** 25 % proračunske osnovice (831,50 kn) za sve vrijeme trajanja bolovanja.

5. Drugi dohodak

Drugi dohodak je razlika između svakog pojedinačnog primitka, što se ne smatra primitkom od nesamostalnog rada (plaća i mirovina), od samostalne djelatnosti, od imovine i imovinskih prava, od kapitala, od osiguranja i propisanih izdataka.

Prema odredbama Zakona o porezu na dohodak isplatitelji drugog dohotka su obvezni obračunati i platiti doprinose na sve primitke koje isplaćuju nakon 1. siječnja 2017., bez obzira na koje se razdoblje ti primici odnose.

5.1. Izdaci koji se priznaju pri utvrđivanju predujma poreza na dohodak od drugog dohotka

- Svota što je iz primitka uplaćena za obvezne doprinose.
- Paušalni izdatak u visini od 30 % primitka od:
 - a) Autorske naknade što je isplaćena prema Zakonu o autorskom pravu i srodnim pravima (NN, br. 111/21).
 - b) Primitka za profesionalnu djelatnost novinara, umjetnika i sportaša, koji su osigurani po toj osnovi i doprinose za obvezna osiguranja plaćaju prema rješenju Porezne uprave.
 - c) Primitka nerezidenta za obavljanje umjetničke, artistske, zabavne, sportske, književne i likovne djelatnosti, djelatnosti u svezi s tiskom, radiom, televizijom i zabavnim priredbama.
- Dodatni paušalni izdatak u visini od 25% primitka za umjetničke naknade.

Kod isplate drugog dohotka ne priznaje se osobni odbitak.

Obveznici koji ostvaruju drugi dohodak ne moraju voditi poslovne knjige i evidencije, osim kad se prijave u Registar poreznih obveznika s namjerom da dohodak utvrđuju kako je propisano za samostalne djelatnosti, kao razliku između poslovnih primitaka i izdataka na temelju podataka iz propisanih poslovnih knjiga i evidencija.

5.2. Stope doprinosa iz i na drugi dohodak

Tablica 14. Stope doprinosa iz i na drugi dohodak, porez i prirez

R. br.	Opis	Ugovor o djelu	Ugovor o djelu – umirovljenik	Autorska naknada	Naknada umjetnicima
1.	Primitak				
2.	Paušalni izdatak	0%	0%	30%	55%
3.	Osnovica za doprinos (1 – 2)				
4.	Doprinos za MO (3 x stopa)	10%	10%	10%	10%
4.a	MO I. stup	7,5%	10%	7,5%	7,5%
4.b	MO II. Stup	2,5%	0%	2,5%	2,5%
5.	Dohodak /porezna osnovica (1 – 2 – 4)				
6.	Porez i prirez (6.a + 6.b)				
6.a	(5 x stopa)	20%	20%	20%	20%
6.b	prirez prema odluci (6.a x stopa)				
7.	Neto primitak (1 – 4 – 6)				
8.	Doprinos za ZO (3 x stopa)	7,5%	7,5%	7,5%	7,5%
9.	Trošak isplatitelja (1+8)				

Od 2017. godine obračun poreza i prireza na drugi dohodak nije konačan. Primici od drugog dohotka u posebnom postupku pribrajaju se ostvarenom dohotku od nesamostalnog rada (plaći/mirovini) i dohotku od samostalne djelatnosti te se, temeljem tih vrsta primitaka, utvrđuje godišnja porezna osnovica. Od 2021. porezna stopa od 20% primjenjuje se na godišnju poreznu osnovicu do visine od 360.000,00 kuna, a porezna stopa od 30% na godišnju poreznu osnovicu iznad 360.000,00 kuna²¹.

Sukladno članku 24. stavku 5. Zakona o porezu na dohodak, predujam poreza na dohodak od nesamostalnog rada i mirovine umanjuje se za 50% umirovljenicima po osnovi ostvarenog dohotka od mirovine, kao i poreznim obveznicima koji imaju prebivalište i borave na području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u I. skupinu po stupnju razvijenosti prema posebnom propisu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske i na području Grada Vukovara utvrđenog prema posebnom propisu o obnovi i razvoju Grada Vukovara.

Sukladno članku 40. stavku 3. Zakona o porezu na dohodak, predujam poreza na dohodak od drugog dohotka prema po osnovi primitaka učenika i studenata na školovanju za rad preko učeničkih i studentskih udruga plaća se po odbitku, po stopi od 20% od osnovice koju čini iznos primitka iznad propisanog neoporezivog iznosa primitaka učenika i studenata na školovanju za rad preko učeničkih i studentskih udruga i iznosa godišnjeg osnovnog osobnog odbitka.

Tablica 15. Pregled koeficijenta za preračunavanje neto iznosa u bruto iznos drugog dohotka

Stopa prireza	Ugovor o djelu	Autorske naknade izdatak 30%	Umjetničke naknade izdatak 55%
0%	1,388889	1,243781095	1,14416476
1%	1,39237	1,245733363	1,145226125
2%	1,395868	1,24769177	1,146289461
3%	1,399384	1,249656345	1,147354774
4%	1,402918	1,251627115	1,148422068
5%	1,40647	1,253604112	1,14949135
6%	1,410039	1,255587364	1,150562625
7%	1,413627	1,257576901	1,151635899
7,5%	1,415428	1,258574036	1,152173287
8%	1,417234	1,259572753	1,152711177
9%	1,420858	1,26157495	1,153788464
10%	1,424501	1,263583523	1,154867768
12%	1,431844	1,267619917	1,157032443
13%	1,435544	1,2696478	1,158117827
14%	1,439263	1,271682181	1,159205249
15%	1,443001	1,273723093	1,160294715
18%	1,454334	1,279885322	1,163575435

Tablica 16. Pregled uplatnih računa i poziva na broj za doprinose, porez i prirez na drugi dohodak

Doprinosi	Broj i naziv uplatnog računa/ IBAN konstrukcija računa	Poziv na broj primatelja
Doprinos za zdravstveno osiguranje	HR6510010051550100001 Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	HR68 8540-OIB isplatelja doprinosa – oznaka Izvješća JOPPD (GGXXX)
Doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju generacijske solidarnosti	HR1210010051863000160 Državni proračun RH	HR68 8176-OIB isplatelja doprinosa – oznaka Izvješća JOPPD (GGXXX)
Doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje	HR761001005170003601 Doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju individualne kapitalizirane štednje	HR68 2291-OIB isplatelja doprinosa – oznaka Izvješća JOPPD (GGXXX)
Porez i prirez	Račun grada/općine prema prebivalištu primatelja dohotka	Poziv na broj primatelja
Za sve vrste isplate drugog dohotka	Prema Naputku o načinu uplaćivanja prihoda proračuna, obveznih doprinosa te prihoda za financiranje drugih javnih potreba u 2022. godini (NN, br. 15/22 i 18/22) ²²	HR 68 1945-OIB isplatelja poreza – oznaka Izvješća JOPPD (GGXXX)

6. Primici izuzeti od ovrhe

Članak 172. Ovršnog zakona (NN, br. 112/12, 25/13, 93/14, 55/16 – Odluka Ustavna suda RH 73/17 i 131/20) uređuje izuzimanja od ovrhe. Odredbama navedenog članka propisano je da su od ovrhe izuzeta:

1. primanja po osnovi zakonskog uzdržavanja, naknade štete zbog narušenja zdravlja ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti i naknade štete za izgubljeni uzdržavanje, zbog smrti davatelja uzdržavanja,
2. primanja po osnovi naknade zbog tjelesnoga oštećenja prema propisima o invalidskom osiguranju,
3. primanja po osnovi socijalne skrbi,
4. primanja po osnovi privremene nezaposlenosti,
5. primanja po osnovi doplatka za djecu, osim ako posebnim propisom nije drugačije određeno,
6. primanja po osnovi stipendije i pomoći učenicima i studentima,
7. naknada za rad osuđenika, osim za tražbine po osnovi zakonskog uzdržavanja, te za tražbine naknade štete prouzročene kaznenim djelom osuđenika,
8. primanja po osnovi odličja i priznanja,
9. roditeljske i roditeljske novčane potpore, osim ako posebnim propisom nije drugačije određeno,
10. utvrđeni iznosi za uzdržavanje djeteta uplaćeni na poseban račun kod banke,

²² Sukladno članku 36. Zakona o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2021. godinu ministar financija je donio Naputak o načinu uplaćivanja prihoda proračuna, obveznih doprinosa te prihoda za financiranje drugih javnih potreba u 2021. godini. Do stupanja na snagu Naputka za 2022., primjenjuje se Naputak o načinu uplaćivanja prihoda proračuna, obveznih doprinosa te prihoda za financiranje drugih javnih potreba u 2021. godini.

²¹ Članak 19. Zakona o porezu na dohodak.

11. naknada troškova za službeno putovanje i naknada troškova prijevoza na posao i s posla do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima po osnovi nesamostalnog rada,
12. dar za djecu do 15. godine života i potpore za novorođenčce do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima po osnovi nesamostalnog rada,
13. naknada za saniranje posljedica štete od katastrofa i elementarnih nepogoda,
14. potpore zbog invalidnosti radnika i neprekidnog bolovanja radnika duljeg od 90 dana, potpore za slučaj smrti radnika i smrti člana uže obitelji radnika, do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima po osnovi nesamostalnog rada,
15. novčane paušalne naknade za podmirivanje troškova prehrane radnika, prigodne nagrade (božićnica, naknada za godišnji odmor i sl.), novčane nagrade za radne rezultate i drugi oblici dodatnog nagrađivanja radnika, nagrade radnicima za navršene godine radnog staža do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima,
16. sredstva koja se uplaćuju namjenski, u svrhu provedbe projekata dodjelom bespovratnih sredstava odnosno potpore ili financijskih instrumenata, koji se financiraju iz nacionalnih sredstava i/ili proračuna Europske unije, osim u slučaju ovrhe od strane davatelja potpore,
17. novčane naknade žrtvama kaznenih djela nasilja počinjenih s namjerom,
18. dnevnice za službena putovanja u tuzemstvu i inozemstvu, dnevnice za rad na terenu u tuzemstvu i inozemstvu i dnevnice za službene putovanja per diem koje se radnicima isplaćuju iz proračuna Europske unije radi obavljanja poslova njihovih radnih mjesta, a u svezi s djelatnosti poslodavca do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima,
19. pomorski dodatak i pomorski dodatak na brodovima međunarodne plovidbe do propisanih iznosa do kojih se ne smatraju oporezivim primicima,
20. naknada za pričuvnike pozvane na izvršavanje vojne obveze,
21. sindikalne socijalne potpore koje članovima sindikata na temelju važećih propisa isplaćuje sindikat,
22. sredstva predstavnika nacionalnih manjina koja se koriste za ostvarivanje manjinskih prava, sukladno odredbama ustavnog zakona kojim se uređuju prava nacionalnih manjina, ako su isplaćena na poseban račun za tu namjenu, vode se odvojeno od sredstava te osobe i izuzeta su od ovrhe, osim ovrhe u svezi s obavljanjem djelatnosti vezane za ostvarivanje manjinskih prava,
23. nagrade učenicima i studentima te troškovi sufinanciranja kupnje udžbenika učenicima,
24. sportske stipendije za sportaše s invaliditetom,
25. ostala primanja izuzeta od ovrhe po posebnim propisima.

Izmjenama i dopunama Ovršnog zakona (NN, br. 73/17) promijenjen je dio plaće koji je zaštićen od ovrhe u slučaju kad je neto plaća ovršenika manja od prosječne netoplaće u Republici Hrvatskoj i to u slučaju naplate tražbine po osnovi uzdržavanja djeteta te po drugoj osnovi.

Tablica 17. Iznos plaće, koji je zaštićen u ovršnom postupku nad plaćom (članak 173. Ovršnog zakona)

	Naplata tražbine po osnovi: - zakonskog uzdržavanja, - naknade štete nastale zbog narušenja zdravlja ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti i - naknade štete za izgubljeno uzdržavanje zbog smrti davatelja uzdržavanja	Naplata tražbine po drugoj osnovi	Naplata tražbine po osnovi uzdržavanja djeteta
Iznos izuzet od ovrhe, ako je neto plaća ovršenika jednaka ili veća od 7.086,00 kn ²³ (st.1.)	$\frac{1}{2}$ prosječne neto plaće u RH = 3.543 kn	$\frac{2}{3}$ prosječne neto plaće u RH = 4.724,00 kn	$\frac{1}{4}$ prosječne neto plaće u RH = 1.771,50 kn
Iznos izuzet od ovrhe, ako je neto plaća ovršenika manja od 7.086,00 kn (st.2)	$\frac{1}{2}$ neto plaće ovršenika	$\frac{3}{4}$ plaće ovršenika, ali ne više od $\frac{2}{3}$ prosječne neto plaće u RH	$\frac{1}{4}$ neto plaće ovršenika

Člankom 21. stavkom 7. Zakona o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona (NN, br. 131/20) propisano je da Vlada Republike Hrvatske može u posebnim okolnostima uslijed proglašenja epidemije bolesti COVID-19 uzrokovane virusom SARS-CoV-2 donijeti odluku da se zastaje s provođenjem ovršnih postupaka, najdulje na rok od šest mjeseci. Navedenom odlukom Vlada Republike Hrvatske propisat će na koje će se ovršne postupke, postupke provedbe ovrhe na novčanoj tražbini po računima koje provodi Financijska agencija i provedbe ovrhe na plaći i drugim stalnim novčanim primanjima odluka primjenjivati.

7. Financijske obavijesti

Tablica 18. Stope zateznih kamata od 11. rujna 1996. do 29. lipnja 2013.

Razdoblje	Subjekti	Godišnja stopa	Propis
11. 9. 1996. – 30. 6. 2002.	Svi subjekti	18 %	Uredba o visini stope zatezne kamate (NN, br. 76/96)
1. 7. 2002. – 31. 12. 2007.		15 %	Uredba o visini stope zatezne kamate (NN, br. 72/02. i 153/04)
1. 1. 2008. – 30. 6. 2011.	Trgovački ugovori i ugovori između trgovaca i osoba javnog prava	17 % ²⁴	Zakon o obveznim odnosima (NN, br. 35/05 i 41/08) i Eskontna stopa HNB-a (NN, br. 1/08, 75/08, 1/09, 76/09, 82/10 i 1/11)
	Ostali odnosi	14 %	
1. 7. 2011. – 29. 6. 2013.	Trgovački ugovori i ugovori između trgovaca i osoba javnog prava	15 % ²⁵	Zakon o obveznim odnosima (NN, br. 35/05, 41/08 i 125/11.) i Eskontna stopa HNB-a (NN, br. 74/11, 11/12, 1/13 i 83/13)
	Ostali odnosi	12 %	

²³ Prosječna neto plaća u pravnim osobama u RH za razdoblje siječanj – kolovoz 2021. (NN, br. 118/21).

²⁴ U ovom razdoblju bilo je moguće između navedenih subjekata ugovoriti stopu zatezne kamate, ali najviše do 21 % godišnje.

²⁵ U ovom razdoblju bilo je moguće između navedenih subjekata ugovoriti stopu zatezne kamate, ali najviše do 18 % godišnje.

Tablica 19. Stope zateznih kamata od 30. lipnja 2013.

Razdoblje	Subjekti			Propis
	Ugovorni odnosi između trgovaca (poduzetnika) međusobno Ugovorni odnosi između trgovca (poduzetnika) i osoba javnog prava kada je osoba javnog prava (grad, općina, županija, RH i dr.) dužnik novčane obveze	Ugovorni odnosi između trgovca (poduzetnika) i osoba javnog prava kada je osoba javnog prava vjerovnik novčane obveze	Ostali odnosi Potrošački ugovori (dužnici su građani kao potrošači) Trgovci kada sklapaju ugovore izvan svoje gospodarske djelatnosti Građansko-pravni ugovori između građana međusobno Izvanugovorni odnosi	
30.6. – 31.12.2013.	12,40%	15%	12%	NN 83/13
1.1. – 30.6.2014.	12,35%	15%	12%	NN 1/14
1.7. – 31.12.2014.	12,29%	15%	12%	NN 80/14
1.1. – 30.6.2015.	12,14%	15%	12%	NN 1/15
1.7. – 31.7.2015.	12,13%	15%	12%	NN 73/15
1.8. – 31.12.2015.	10,14%	10,14%	8,14%	NN 85/15
1.1. – 30.6.2016.	10,05%	10,05%	8,05%	NN 140/15
1.7. – 31.12.2016.	9,88%	9,88%	7,88%	NN 60/16
1.1. – 30.6.2017.	9,68%	9,68%	7,68%	NN 1/17
1.7. – 31.12.2017.	9,41%	9,41%	7,41%	NN 64/17
1.1. – 30.6.2018.	9,09%	9,09%	7,09%	NN 1/18
1.7. – 31.12.2018.	8,82%	8,82%	6,82%	NN 59/18
1.1. – 30.6.2019.	8,54%	8,54%	6,54%	NN 1/19
1.7.-31.12.2019.	8,30%	8,30%	6,30%	NN 64/19.
1.1. – 30.6.2020.	8,11%	8,11%	6,11%	NN 1/20
1.7. – 31.12.2020.	7,89%	7,89%	5,89%	NN 75/20
1.1. – 30.6.2021.	7,75%	7,75%	5,75%	NN 1/21.
1.7. – 31.12.2021.	7,61%	7,61%	5,61%	NN 74/21
1.1.-30.6.2022.	7,49%	7,49%	5,49%	NN 1/22

Tablica 20. Prosječna plaća po zaposlenom u pravnim osobama RH

Tromjesečno razdoblje	Iznos u kunama		Mjesec	Iznos u kunama		Godina	Iznos u kunama	
	bruto	neto		bruto	neto		bruto	neto
XI/2020.-I/2021.	9.388	6.947	I/2021.	9.373	6.979	2017.	8.055	5.985
XII/2020.-II/2021.	9.415	7.005	II/2021.	9.467	7.038	2018.	8.448	6.242
I/2021.-III/2021.	9.480	7.052	III/2021.	9.601	7.138	2019.	8.766	6.457
II/2021.-IV/2021.	9.532	9.532	IV/2021.	9.529	7.082	2020.	9.216	6.763
III/2021.-V/2021.	9.561	7.108	V/2021.	9.553	7.104			
IV/2021.-VI/2021.	9.585	7.121	VI/2021.	9.671	7.175			
V/2021.-VII/2021.	9.570	7.108	VII/2021.	9.488	7.046			
VI/2021.-VIII/2021.	9.590	7.113	VIII/2021.	9.611	7.118			
VII/2021.-IX/2021.	9.549	7.091	IX/2021.	9.549	7.108			
VIII/2021.-X/2021.	9.586	7.122	X/2021.	9.597	7.140			
IX/2021.-XI/2021.	9.686	7.193	XI/2021.	9.915	7.333			
X/2021.-XII/2021.	9.782	7.251	XII/2021.	9.835	7.280			
XI/2021.-I/2022.	9.910	7.330	I/2022.	9.982	7.378			
XII/2021.-II/2022.	9.974	7.369	II/2022.	10.109	7.452			

8. Ostale informacije

Tablica 21. Otpremnine prema poreznim propisima i prema Zakonu o radu

RB	Prestanak ugovora o radu	Pravo na otpremninu	Pravo na otpremninu prema Zakonu o radu; NN, br. 93/14, 127/17 i 98/19 (čl. 126.) – nakon 2 godine neprekidnog rada	Mogućnost neoporezive isplate
1.	Poslovno uvjetovani otkaz	Pravo radnika na otpremninu određuje se kolektivnim ugovorom, ugovorom o radu, pravilnikom o radu, internim aktima poslodavca te Zakonom o radu	Najmanje: Otpremnina za svaku navršenu godinu rada = 1/3 prosječne bruto plaće ostvarene u posljednja tri mjeseca prije prekida radnog odnosa. Najviše: Prosječna bruto plaća ostvarena u posljednja tri mjeseca prije prestanka radnog odnosa x 6.	Do visine 6.500,00 kn za svaku navršenu godinu neprekidnog rada kod istog poslodavca (čl. 7, st. 2., r.br.15. Pravilnika o porezu na dohodak)
2.	Osobno uvjetovani otkaz			
3.	Osobno uvjetovani otkaz zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti		Radnik koji je pretrpio ozljedu na radu ili je obolio od profesionalne bolesti, te nakon završenog liječenja ne bude vraćen na posao pravo na otpremninu ostvaruje u najmanje dvostrukoj svoti od svote koja bi mu inače pripadala (čl. 42. Zakona o radu; NN, br. 93/14,127/17 i 98/19)	Do visine 8.000,00 kn za svaku navršenu godinu rada kod tog poslodavca (čl. 7, st. 2., r.br. 16. Pravilnika o porezu na dohodak)
4.	Odlazak u mirovinu		Najviše 8.000,00 kn (čl. 7, st. 2., r.br. 14. Pravilnika o porezu na dohodak)	
5.	Sporazumni prestanak ugovora o radu		Svota koja se isplaćuje u cijelosti podliježe plaćanju poreza i doprinosa (kao dohodak od nesamostalnog rada)	

Tablica 22. Pregled radnih sati po mjesecima u 2022. godini

Siječanj	160	Srpanj	168
Veljača	160	Kolovoz	168
Ožujak	184	Rujan	176
Travanj	160	Listopad	168
Svibanj	168	Studeni	160
Lipanj	160	Prosinac	168

Ukupan broj radnih sati u 2022. godini iznosi **2000**. Ovaj pregled sati vrijedi za 40 satni radni tjedan, u kojem je radno vrijeme raspoređeno u pet radnih dana.

Tablica 23. Oznake izvješća na obrascu JOPPD za dane u svibnju 2022.

Datum u mjesecu	Oznaka Obrasca JOPPD	Datum u mjesecu	Oznaka Obrasca JOPPD	Datum u mjesecu	Oznaka Obrasca JOPPD
1.	22121	12.	22132	23.	22143
2.	22122	13.	22133	24.	22144
3.	22123	14.	22134	25.	22145
4.	22124	15.	22135	26.	22146
5.	22125	16.	22136	27.	22147
6.	22126	17.	22137	28.	22148
7.	22127	18.	22138	29.	22149
8.	22128	19.	22139	30.	22150
9.	22129	20.	22140	31.	22151
10.	22130	21.	22141		
11.	22131	22.	22142		

Tablica 24. Blagdani i neradni dani u svibnju 2022.

1. svibanj, nedjelja	Praznik rada
30. svibanj, ponedjeljak	Dan državnosti

Tablica 25. Rokovi za podnošenje poreznih i financijskih izvještaja u svibnju 2022. godine za proračune, proračunske korisnike, izvanproračunske korisnike i neprofitne organizacije

Obrasci	Rok predaje
Obrazac JOPPD	<ul style="list-style-type: none"> na dan isplate primitka ili sljedeći dan u roku od 8 dana od primitka dohotka iz inozemstva
PDV za mjesečne obveznike	do 20. svibnja za travanj
Prijave za stjecanje dobara i primljene usluge iz drugih država članica EU (PDV-S)	do 21. ožujka za veljaču

Tablica 26. Novi ekonomsko-financijski propisi

Naziv propisa	Narodne novine, br.:	Stupanje na snagu
Pravilnik o kriterijima za odabir kompetencija potrebnih za rad, za odabir pružatelja usluga i za dodjelu vaučera polaznicima formalnog ili neformalnog obrazovanja odraslih	38/22	2.4.22.
Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodanu vrijednost	39/22	1.4.22
Pravilnik o izmjenama Pravilnika o porezu na dodanu vrijednost	41/22	2.4.22.
Odluka o donošenju Smjernica politike državnih potpora za razdoblje 2022. – 2024.	45/22	
Zakon o zaštiti prijavitelja nepravilnosti	46/22	23.4.22.
Odluka o izmjeni Odluke o dodjeli beskatnog zajma jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave koje su pogođene posljedicama razornih potresa na području Grada Zagreba, Zagrebačke županije, Krapinsko-zagorske županije, Sisačko-moslavačke županije i Karlovačke županije za sanaciju šteta od potresa	46/22	16.4.22.
Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o načinu i postupku provedbe ovrhe na novčanim sredstvima	46/22	23.4.22.

Tablica 27. Nove stope prireza u 2022. godini

Grad/općina	Dosadašnja stopa	Nova stopa	Datum primjene	Narodne novine, br.
Vidovec	10%	7%	1.1.22.	83/21
Kutjevo	0%	10%	1.1.22.	134/21
Pižan	2%	0%	1.1.22.	136/21
Karlovac	12%	9%	1.1.22.	137/21
Otočac	9%	7%	1.1.22.	138/21
Rijeka	15%	14%	1.1.22.	138/21
Mihovljan	0%	8%	1.1.22.	139/21
Perušić	4%	2%	1.1.22.	140/21
Varaždin	10%	7,5%	1.1.22.	144/21
Crikvenica	10%	7%	1.1.22.	144/21

tim4pin.doo
ZA SAVJETOVANJE

CJENIK

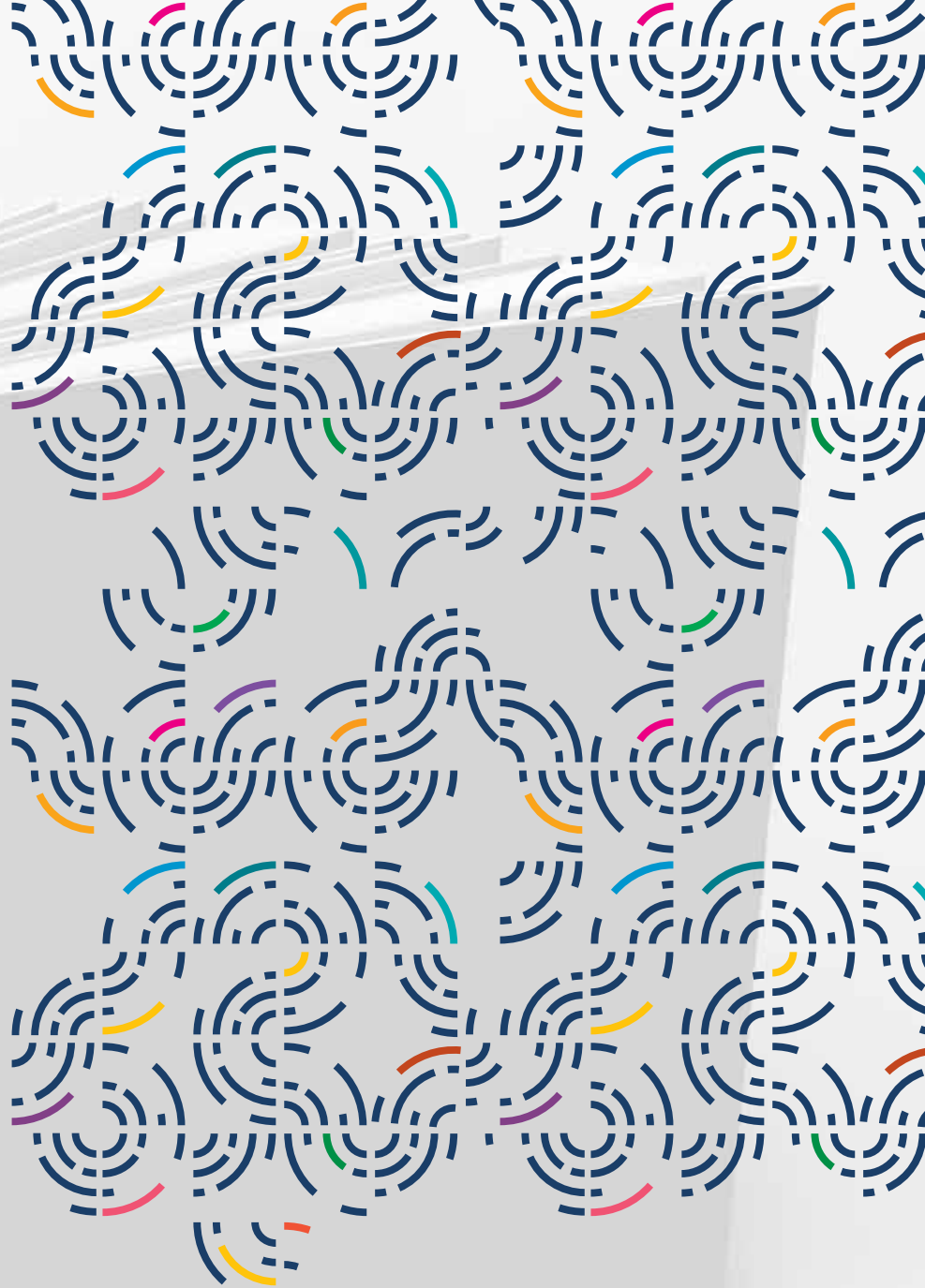
ZA OGLAŠAVANJE
U ČASOPISU

tim4pinmagazin

- 1. OMOTNE STRANICE**
(cijela stranica - 205 x 285 mm):
str. II - 1.500,00 kn
str. III - 1.000,00 kn
str. IV - 2.500,00 kn
- 2. KOLORNE STRANICE KNJIŽNOG BLOKA**
(cijela stranica - 205 x 285 mm):
str. 1-4 - 1.000,00 kn
- 3. DVOBOJNE STRANICE KNJIŽNOG BLOKA**
- **750,00 kn** (cijela stranica 205 x 285 mm)
- **500,00 kn** (pola stranice 177 x 126 mm vodoravno ili 86 x 259 mm - okomito)

U cijenu oglašavanja nije uključen PDV.
Odobravamo popust za dogovoreno višekratno objavljivanje.
Rok za predaju oglasa do 25. u mjesecu.
Oglas je potrebno dostaviti u TIFF, JPEG ili PDF formatu.

TIM4PIN d.o.o. za savjetovanje
Ulica kneza Trpimira 15, 10 000 Zagreb
T: 01/5531-755, E: centar@tim4pin.hr, www.tim4pin.hr
OIB: 83718300522, IBAN HR3323400091110546815

SVEUČILIŠNA
TISKARA

www.sveucilisnatiskara.hr

Trg Republike Hrvatske 14, 10000 Zagreb, Hrvatska | **T:** 385(01) 45 64 430,
385(01) 45 64 428 | **F:** 385(01) 45 64 427 | **E:** info@sveucilisnatiskara.hr

LC EDUKACIJE U SVIBNJU

U nadolazećem periodu pripremamo brojne edukacije online, ali i niz onih koje će se održati uživo u čak nekoliko hrvatskih gradova. Više informacija potražite u LC kalendaru događanja na www.spi.hr i predbilježite se za edukaciju koja će unaprijediti Vaše osobno poslovanje ili poslovanje Vašeg tima!

Nove obveze za općine i gradove u području evidentiranja i procjene imovine

- Split 3.5. 2022.

Ususret novom Zakonu o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj

- Rijeka 5.5. 2022.

Usavršavanje u području javne nabave

- Zagreb 13.5.2022.

15. Koordinacija gradonačelnika – Učinkovita organizacija JLS

- Makarska 11.5.2022.

Akademija za čelnike i pročelnike - Ograničenja, obveze i izazovi u upravljanju lokalnim jedinicama

- Zadar 25. i 26.5.2022

LC Škola - Osnove proračunskog računovodstva

- Zagreb 10. - 12.5.2022

LC Škola - Obračun plaće i drugog dohotka za početnike

- Zagreb 23. - 25.5.2022.

Online napredne obuke:

- 12.5.2022. - Integrirani sustav salda konti i glavna knjiga (proračunska)
- 17.5.2022. -Zaprimanje i slanje e-računa (likvidatura)
- 24.5.2022. - Sustav lokalne riznice (zašto, kako i kada)
- 26.5.2022. - Godišnji odmori kroz kadrovsku evidenciju i obračun plaće

